

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ

Сухий О. Л., Онопченко Г. В., Міленін В. М., Юрченко Т. А.,
Галкін С. О., Онопченко О. В., Тарадайник В. М.

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ
СОЦІАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДЛЯ РОЗВИТКУ
ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ**

Монографія

Київ
2015

*Рекомендовано до друку вченою радою Інституту обдарованої дитини
НАПН України (протокол № 11 від 25.11.2015 р.)*

Рецензенти:

Бурда М.І., доктор пед. наук, професор, завідувач відділу математичної та інформаційної освіти Інституту педагогіки НАПН України

Поліхун Н.І., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділом підтримки обдарованості та міжнародної співпраці ІОД НАПН України

Сухий О.Л., Онопченко Г.В., Міленін В.М., Юрченко Т.А., Галкін С.О., Онопченко О.В., Тарадайник В.М. Науково-методичні основи створення соціально-інформаційних систем для розвитку обдарованої дитини : монографія. – К., 2015. – 289 с.

У монографії розглянуто науково-методичні аспекти створення сучасних соціально-інформаційних систем для розвитку обдарованих, здатних створити потужне підґрунтя для дослідження та супроводу творчого та інтелектуального потенціалу обдарованих дітей. Розроблено концептуальну модель соціально-інформаційної системи, розглянуто механізми взаємодії між усіма суб'єктами освітнього процесу, визначено та обґрунтовано авторські рекомендації щодо створення, супроводження та розвитку таких систем.

Сприяє покращенню організації, координації роботи методичних об'єднань педагогічних працівників, у т.ч. в рамках власних Інтернет-ресурсів.

Монографія призначена для використання науковцями, педагогами, вихователями та дитячими психологами, що займаються проблемами розвитку інформаційної культури та компетентності обдарованої дитини.

© Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2015

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ ПЕРЕДУМОВ СТВОРЕННЯ ТА МЕХАНІЗМІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-СОЦІАЛЬНИХ СЕРЕДОВИЩ, ЯК СКЛАДОВОЇ СОЦІАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНИХ.....	9
1.1. Історія виникнення сучасних форм масового обміну інформацією в віртуальному просторі.....	10
1.2. Суть та види соціальних мереж в інформаційно-соціальному середовищі ...	22
1.3. Освітні соціальні мережі – переваги та недоліки	29
1.4. Інформаційна дидактика та її вплив на освітні соціально-інформаційні системи.....	33
Висновки.....	40
Література.....	40
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА СТАН СОЦІАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ СЕРЕДОВИЩ ЗА КОРДОНОМ.....	47
2.1. Роль і функції соціально-інформаційних середовищ в сучасному світі	49
2.2. Приклади національної політики, міжнародні досягнення та стратегії розвитку в галузі інформатизації суспільства.....	51
2.3. Субкультура сучасного інформаційного простору.	90
Висновки.....	106
Література.....	107
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНО- ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ ЯК ФОРМИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.....	110
3.1. Концептуальні положення, цілі, завдання, та вимоги до створення соціально- інформаційних систем.....	110
3.2. Принципи побудови.	121
3.3. Ключові компоненти і рівні концептуальної моделі соціально-інформаційних систем.....	128
Висновки.....	144
Література.....	145
4. ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ СТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ	150
4.1. Використання технології WEB 2.0, як фундаменту побудови сучасних соціально-інформаційних систем.....	152
4.2. Структурний зміст ключових компонентів концептуальної моделі соціально- інформаційної системи.....	164
4.3. Проектування веб-порталів освітнього призначення та розміщення в мережі Інтернет.....	182
4.4. Модель типової структури веб-порталу	187
4.5. Детальний опис типової структури веб-порталу	199

4.6. Детальний опис модулів загального призначення.....	231
4.7. Рекомендації по адмініструванню типового Інтернет-середовища портального типу освітнього призначення	266
4.8. Детальний опис роботи в адміністраторській частині типового Інтернет- середовища портального типу з тематичним розподілом	270
Висновки.....	280
Література.....	282

ВСТУП

На сьогодні світова мережа здатна забезпечити користувачів будь-якими освітніми послугами і ресурсами. Створено цілі інформаційні осередки з проблем освіти та виховання, оприлюднено досвід вітчизняних та зарубіжних авторських і новаторських шкіл. Збільшується число інформаційних ресурсів в усіх напрямках навчання і розвитку дітей, в тому числі, обдарованих.

Виникнення і темпи розповсюдження державних і транснаціональних глобальних комп'ютерних мереж, створили єдиний безмежний світовий інформаційний простір. Це явище має масу як позитивних, так і негативних сторін. Проте в цілому, і зокрема з погляду освіти, це, поза сумнівом, позитивне явище. Єдиний інформаційний простір відкриває перед обдарованою дитиною, здатною знаходити, вивчати, аналізувати і використовувати потрібну інформацію, щонайширші перспективи вибору, а перед учбовими і виховними закладами - практично необмежений ринок для реалізації своїх завдань в роботі з такими дітьми.

Використання в роботі з обдарованими дітьми інформаційних і телекомунікаційних технологій, є ефективним інструментом підвищення мотивації такої дитини до рішення творчих і дослідницьких завдань.

У системі загальної середньої та позашкільної освіти накопичений досвід роботи із здатними і обдарованими дітьми шляхом здійснення апробації і впровадження наукових розробок в масову психолого-педагогічну практику. Працівники освітніх установ, фахівці органів управління освітою самостійно або по спеціально затверджених планах досить успішно виявляють і розвивають здібності обдарованих дітей в різних галузях.

Можливості, що надаються мережевими електронними ресурсами, дозволяють урізноманітнити і зробити більш цікавим навчально-виховний процес, що є однією з головних проблем в освіті обдарованих дітей.

По-перше, це додаткова інформація, якої з яких-небудь причин немає в друкованому виданні.

По-друге, це різноманітний ілюстративний матеріал, як статичний, так і динамічний (анімації, відеоматеріали).

По-третє, в інформаційному суспільстві мережеві електронні ресурси - це найбільш демократичний спосіб поширення нових методик і методологій і нових дидактичних посібників, доступний батькам, педагогам і вихователям, незалежно від місця їх проживання і рівня доходу.

Такий розвиток інформаційного простору обумовлює необхідність створення і реалізації соціально-інформаційних систем для розвитку і підтримки обдарованих дітей.

Крім того, в останні роки у нашій країні значно підвищився інтерес до вивчення феномену обдарованості і вивчення проблем розробки ефективних методів допомоги в процесі навчання та розвитку обдарованих дітей. Провідні спеціалісти зацікавлені у створенні методів взаємодії з дітьми та підлітками, які проявляють обдарованість у різних сферах діяльності: інтелектуальній, творчій, художній, у сфері спілкування, в психомоториці.

Створення перспективної системи освіти, яка зможе допомогти гармонійному розвитку обдарованої дитини, здатної підготувати кожную таку дитину окремо до життя в умовах світу, що динамічно змінюється, до існування в середовищі конкурентної економіки - одна з важливих і актуальних проблем, рішення якої можливо лише на рівні державної політики. Розвиток системи освіти в нинішніх умовах визначається необхідністю безперервної, самостійної, розподіленої і, безумовно, відкритої освіти.

Дана монографія наводить науково-методичні аспекти створення сучасних соціально-інформаційних систем для розвитку обдарованих, здатних створити потужне підґрунтя для дослідження та супроводу творчого та інтелектуального потенціалу обдарованих дітей. Розроблено концептуальну модель соціально-інформаційної системи, розглянуто

механізми взаємодії між усіма суб'єктами освітнього процесу, визначено та обґрунтовано авторські рекомендації щодо створення, супроводження та розвитку таких систем.

У першому розділі монографії аналізуються передумови створення соціально-інформаційних систем, дається характеристика етапів розвитку інформаційно-освітнього середовища, розглядається еволюція сучасних форм масового обміну інформацією у віртуальному просторі. Розглядається поняття «інформаційна дидактика», аналізується його впливна формування сучасних інформаційних освітніх систем. Надається обґрунтування соціально-інформаційного середовища, як сучасного дидактичного засобу.

У другому розділі розглядаються тенденції створення, існування та розвитку сучасних соціально-інформаційних середовищ в країнах близького та далекого зарубіжжя. Аналізується поява нових соціальних груп в сучасному інформаційному суспільстві. Наводяться результати діяльності міжнародних організацій, які досліджують процеси інтеграції сучасних інформаційних технологій в різні галузі життя, в тому числі, в освітянські технології.

У третьому розділі надаються методичні основи моделі соціально-інформаційних систем для розвитку обдарованої дитини. Конкретизується структура моделі, визначаються її розділи: концептуальний, організаційно-методичний, практичний, а також формулюються мета і завдання моделі. Уточнюється понятійний апарат моделі, його компоненти та критерії. Розкривається актуальність проблеми формування освітнього процесу засобами всесвітньої Інтернет-мережі. Формуються педагогічні умови створення освітнього процесу у Інтернет-просторі, здатні забезпечити ефективність підтримки та розвитку творчого та інтелектуального потенціалу обдарованих дітей.

Четвертий розділ. Представлені практичні рекомендації щодо створення моделі соціально-інформаційної системи для розвитку обдарованої дитини. Обґрунтовується використання надсучасної технології web 2.0, яка

дозволяє створити потужний навчально-виховний простір, що об'єднає між собою усіх суб'єктів навчального-виховного процесу. Надається детальна структура компонентів соціально-інформаційної системи.

Монографія призначена для використання науковцями, педагогами, вихователями та дитячими психологами, що займаються проблемами розвитку інформаційної культури та компетентності обдарованої дитини.

РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ ПЕРЕДУМОВ СТВОРЕННЯ ТА МЕХАНІЗМІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-СОЦІАЛЬНИХ СЕРЕДОВИЩ, ЯК СКЛАДОВОЇ СОЦІАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНИХ

Сьогодні Інтернет є втіленням світового сховища величезних обсягів інформації, з усіма її фантастичними відкриттями і досягненнями. Освітні та виховні ресурси цього невичерпного сховища неймовірні, необхідно тільки розробити інструменти і механізми, які дадуть суб'єктам цього віртуального простору можливість максимально повно використовувати ці ресурси.

Останнім часом набувають все більшого значення освітні простори в мережі Інтернет. Це обумовлено тим, що Інтернет – середовище інтерактивна, здатна забезпечити високу ступінь взаємодії, що продуктивно відображається на розвитку навчальної складової мережі. Але, розвиток цієї складової мережі та її активне поширення, не дивлячись на безумовні переваги, має й кілька недоліків.

По-перше, освітні портали виконують функцію не тільки забезпечення інформацією, але ще й функції навчання і виховання. Навчальний контент, в цьому випадку, стає інструментом, здатним інтегрувати спеціальні освітньо-інформаційні ресурси.

По-друге, гостро постає питання контенту матеріалів на освітніх порталах, призначених для досить широкої і різноманітної аудиторії. Вона включає тих, хто вчить (вчителів, викладачів навчальних закладів, вихователів) і тих, хто вчиться (школярів, студентів, аспірантів) і т. д. До того ж є велика кількість людей, які прагнуть підвищити рівень знань у різних сферах життя, придбати нові навички та вміння, якими раніше не володіли. З'являється категорія користувачів, які вимагають відповідних знань в контексті безперервної освіти як однієї з найактуальніших концепцій розвитку сучасної освіти.

По-третє, проблема пов'язана з тим, що навчальний контент не завжди можна знайти в мережі, та й не всі матеріали високої якості [22].

Аналіз мережі Інтернет показав, що освітні ресурси в ній є, але вони ще далекі від досконалості, а найголовніше – абсолютно розрізнені.

Отже, виникла необхідність створити таку соціально-інформаційну систему для розвитку обдарованих, яка, будучи частиною освітнього простору країни, здатна забезпечити ефективний розвиток навчально-виховного процесу, акумулювати сукупність педагогічних технологій, активну взаємодію з міжнародними освітніми та соціальними інститутами.

1.1. Історія виникнення сучасних форм масового обміну інформацією в віртуальному просторі

Стрімкий розвиток в кінці останнього тисячоліття сучасного суспільства характеризується істотним впливом засобів комп'ютерних технологій, програмних продуктів, інформаційних технологій, які сприяють розповсюдженню інформаційних потоків в суспільстві та утворюють глобальний інформаційний простір, який отримав назву «інформаційне суспільство». На цій хвилі новогорозуміння отримало твердження відомого дослідника масових комунікацій Маклюєна Г.М.: «Зміна історичних епох визначається зміною комунікаційних технологій...». Інформаційні та комунікаційні технології, що базуються на використанні комп'ютера та інформаційного середовища, сприяють і розвитку навчальних технологій в тому числі. Зміни в світогляді людства, його орієнтація на вдосконалення знань і умінь призвели до всезростаючої потреби в якості інформації.

Найбільш великі зміни, що відбулися в інформаційному розвитку суспільства, можна відзначити п'ятьма етапами.

I етап – поява мовних комунікацій, що забезпечує групову поведінку людей, збереження накопичених знань на основі усного спілкування.

II етап – винахід писемності – основа найбільш важливого стрибка в розвитку суспільства, з'явилася можливість довготривалого збереження знань та їх передачі наступним поколінням.

III етап – винахід книгодрукування, що дозволило реалізувати масове поширення письмової інформації, змінило культуру та організацію взаємної діяльності, спонукало до стримкого розвитку науки і освіти.

IV етап – відкриття електрики і подальше створення технологій швидкої передачі інформації (телеграф, телефон, радіо, телебачення). Одночасно з'явилася й можливість оперативної фіксації подій (фотографія і звукозапис).

V етап – поява електронно-обчислювальних машин і заснованих на них автоматизованих технологій. Проникнення інформаційних технологій в усі сфери діяльності (промисловість, управління, культура і т.і.). Поява Інтернету. Створення інструментальної бази для інтелектуальних систем.

Зважаючи на те, що всі ці знакові події відбулися не миттєво, а займали досить тривалий період часу, точно окреслити ті часові періоди для кожного з перерахованих вище перетворень можна досить умовно.

Сучасний період розвитку людства також має дуже важливу характерну ознаку, це – перехід до інформаційного суспільства. Поняття "інформаційне суспільство" виникло в другій половині 1960-х рр. Основу інформаційного суспільства було закладено постіндустріальним розвитком більшості розвинених країн світу, в яких на цей момент відбулася переорієнтація з переважного виробництва товарів до виробництва послуг. Вже для цієї стадії розвитку «виробничим ресурсом стали інформація і знання, наукові розробки утворюють головну рушійну силу економіки, найбільш цінними якостями є рівень освіти, професіоналізм, здатність до навчання і креативність працівника»[33].

Основою інформаційного суспільства є, відповідно до теорії постіндустріального (інформаційного) товариства Деніела Белла [49], знання та інформація – що визначило і провідне значення інтелектуальних

технологій і якісно новий спосіб отримання інформації. Інформаційне суспільство – суспільство, в якому більшість працюючих зайнято виробництвом, зберіганням, переробкою і реалізацією інформації, особливо вищої її форми – знань [47].

Знання та інформація – ось основоположні концепти розумного існування людства. Знання є дієвим засобом та основою формування особистості. А стримке перевтілення суспільства постіндустріального в інформаційне, створює умови й для абування знанням досить іншого змісту, в якому відіграють майже головну роль при розвітку і соціальному і науково-технічному. При цьому досить ефективним виявляється простий, але дієвий ланцюжок: знання – наявний досвід – нові знання. Це призводить до збільшення об'єму саме теоретичних знань, які, у свою чергу стають крепким фундаментом для проведення практичних досліджень на підставі отриманого теоретичного підґрунтя. У період переходу до інформаційного суспільства будь-яка організаційна структура все більше використовує інформацію з метою підвищити ефективність, стимулювати інновації, зміцнити конкуренто-спроможність.

В інформаційному суспільстві широке використання комп'ютерних засобів надає людству можливість необмеженого доступу до надійних джерел інформації, забезпечує високий рівень автоматизації обробки інформації у виробничій і соціальній сферах, зміняться весь уклад життя, система цінностей, зростає значимість культурного дозвілля по відношенню до матеріальних цінностей [34]. Основою сучасного інформаційного суспільства є розвинутий інтелект, знання, а це, безсумнівно призводить до збільшення частки розумової праці, при якій від людини вимагається здатність до самостійного мислення та творчості.

Створення та розвиток сучасних систем з викристанням інформаційних технологій, віртуального простору та телекомунікаційного зв'язку, стають визначальними факторами інформаційного суспільства.

Такий стрімкий розвиток сучасного інформаційного суспільства веде до справжньої революції в системі освіти. Повільно, але неухильно система освіти вбудовується в мережевий світ, де вже міцно зайняли своє місце реклама, засоби масової інформації, торгівля тощо. Звісно ж, альтернативи такому природному шляху немає, але необхідно також враховувати, що впровадження у навчально-виховний процес сучасних мережевих технологій викликає й ряд проблем [34]:

- традиційні форми навчання вже не в повній мірі відповідають вимогам сучасного суспільства, але в той же час можливості сучасних технологій, доступних переважній більшості навчальних закладів, суттєво обмежені;
- слабка адаптація сучасних засобів телекомунікацій до дотримання одного з основних вимог – забезпечення навчально-виховного процесу засобами та методиками з урахуванням індивідуальних особливостей і можливостей учнів;
- зростання обсягу необхідної інформації, що визначає якість отримуваних знань, несумісний з обмеженим часом навчання;
- очевидна відсутність будь-якої системи в розробці, накопиченні та практичному використанні розрізаних інформаційних ресурсів педагогічного призначення;
- використання комп'ютера і сучасних мережевих освітніх ресурсів вимагає з боку учнів свідомого, зацікавленого ставлення до отримання знань, однак на практиці це виявляється далеко не так;
- слабкий рівень контролю з боку педагогів за підходом до організації навчально-виховного процесу кожного учня.

Для вирішення цих проблем з допомогою використання інформаційних та комунікаційних технологій, на перший план необхідно поставити одне з основних завдань, що стоїть перед освітою – створення соціально-інформаційного середовища для всіх учасників освітнього простору таким чином, щоб реалізувати можливість реального вбудовування кожного

навчального закладу та суб'єкта навчального процесу (учні, педагоги, наукові та соціальні працівники, психологи і т.д.) в інформаційну мережу, з урахуванням індивідуальних особливостей кожного.

Стрімкий розвиток, впровадження і подальше тісне злиття віртуального простору з реальним в сучасному житті стало можливим завдяки масовому поширенню персональних комп'ютерів і створення глобальної мережі Internet.

Багато сучасних дослідників вважають, що такий унікальний розвиток інтернет-простору має тільки один історичний аналог з усіх відкриттів, що раніше зробили суттєвий вплив на всесвітній обмін інформацією та знаннями (телефон, радіо, телебачення), на життя суспільства, це винахід Іоганном Гутенбергом у 40 – х рр.. XV в. друкарського верстата.

Розглянемо сутність цього відкриття в контексті проблеми, що розглядається. Друкарський верстат рішуче змінив світ: забезпечив швидке створення і розповсюдження матеріалів, сприяв удосконаленню та уніфікації шрифтів, чим значно полегшив читання друкованих книг в порівнянні з рукописами. Книги ставали дешевше, а число видавництв швидко збільшувалося. Все це, безумовно, сприяло більш широкому розповсюдженню знань і, відповідно, більшій доступності освіти, досягнень науки і культури.

Надалі відкриття Гутенберга надало поштовху до розвитку форм зв'язку, оперативного обміну інформацією – від газет до телебачення та Internet.

У своїй роботі «Інформаційні технології в освіті» Захарова І.Г. [18] провела дуже цікаве дослідження, у якому представлені цілком очевидні паралелі між розвитком друкарського верстата і бурхливим розвитком інформаційних і телекомунікаційних технологій:

1. Друкарський верстат, як своєчасний винахід, увійшов у життя протягом дуже короткого періоду. – *Нові інформаційні та комунікаційні технології, пов'язані з винаходом персонального комп'ютера та мережі*

Internet, стрімко, буквально протягом життя одного покоління, увійшли в життя суспільства.

2. У технології друкарства використовувався принцип роботи з елементарними одиницями інформації – літерами, а також найбільш доступний в той час енергетично- механічний-підхід. – *Простоту концепції роботи з інформацією (на рівні елементарних бітів) супроводжує, тим не менш, можливість роботи з зображеннями, звуком, мультимедіа. Мікроелектронна база використовує при цьому найдешевші і доступні види енергії.*

3. Протягом дуже короткого часу використання цього винаходу стало чинити істотний вплив на релігію, науку, освіту, культуру, міжлюдські комунікації, в кінцевому рахунку, і на політику. – *І, відповідно, змінивши способи і розширивши можливості комунікацій, нові технології вже впливають і, мабуть, будуть все більшою мірою впливати на науку, освіту, культуру, політику.*

Як п'ять століть тому, так і в наш час зростання обсягу накопичених людством знань і швидкий суспільний розвиток являють собою основні рушійні сили вдосконалення і збагачення людських і суспільних комунікацій на основі передових технологій свого часу.

Оскільки на сьогоднішній день комп'ютери і віртуальний інформаційний простір стали такою важливою і невід'ємною частиною нашого життя, має сенс більш докладно приділити увагу питанню як саме цьому світу одиниць і нулів зі всілякими модифікаціями, комплектаціями і формами вдалося увійти в кожен сферу нашого існування?

Своїм зародженням Інтернет зобов'язаний секретному дослідженню, проведеному в 1969 році Міністерством оборони США, основна метою якого – тестування методів, що, завдяки динамічній перемаршрутизації повідомлень, дозволяють ефективно працювати комп'ютерним мережам під час військових дій. ARPAnet стала першою мережею, здатною вирішити це завдання, вона об'єднала три мережі в Каліфорнії з мережею в штаті Юта по

набору правил, названих Інтернет-протоколом (Internet Protocol або, скорочено, IP). У 1972 був відкритий доступ для 50 університетів та дослідницьких організацій, в тій чи в тій або іншій мірі пов'язаних з Міністерством оборони США. А вже в 1973 ця мережа зростає до міжнародних масштабів, дозволивши об'єднати мережі, що знаходяться в Англії та Норвегії. Все більше і більше організацій приєднуються до ARPA Internet, у результаті вона дала систему безлічі мереж, яка, в кінцевому рахунку, почала використовувати для передачі даних протокол TCP/IP. Незважаючи на те, що ARPANET припинила працювати в 1990 р. до того часу ця мережа вже внесла вагомий внесок у розвиток Інтернету, який з середини 1990-х почав розростатися з неймовірною швидкістю, спочатку взаємодія відбувалася між університетами, державними установами, військовими, але потім підключилися різні організації та приватні особи.

Стрімко розростаючись Internet рухався в напрямку найбільш важливої складової розвитку телекомунікаційних мереж – можливості безпосереднього спілкування людей. Масове поширення персональних комп'ютерів, створення і впровадження нових засобів зв'язку (модемів), що мають прийнятну для більшості користувачів ціну, дало можливість здійснювати передачу даних по телефонних лініях від одного комп'ютера до іншого без будь-якого додатково обладнання, забезпечуючи високу швидкість передачі інформації незалежно від відстані. Кожен користувач персонального комп'ютера отримав можливість надавати іншим інформаційні послуги, що, у свою чергу, стало одним із стимулів створення комп'ютерних мереж передачі даних з добровільним розподілом обов'язків з обміну інформацією.

Найперша форма масового обміну повідомленнями за допомогою телекомунікаційних мереж – *Електронна пошта*. Головна перевага – можливість обміну інформацією необмеженій кількості людей, завдяки існуючим засобам у вигляді можливості створення списків розсилки або груп абонентів.

Глобальна *аматорська некомерційна комп'ютерна мережа Fidonet* («Fido Net»), спочатку об'єднувала персональні комп'ютери, що використовувались якості незалежних телекомунікаційних систем. Саме Fidonet стала наступним етапом у стрімкому розвитку міжнародного віртуального спілкування. Створена в 1984 році двома американськими програмістами – Томом Дженнінгсом і Джоном Меділлою, і названа на честь собаки Fido, зображення якої стало її символом, мережа носила аматорський і некомерційний характер. У період свого пікового розквіту мережа Fidonet повністю задовольняла очікуванням користувачів: обміну текстовими повідомленнями в ході користувальницьких ехоконференцій (echoconferences або echomail – прообрази сучасних форумів, де відвідувачі могли читати повідомлення інших учасників і брати участь в обговореннях), а також для пересилання особистих повідомлень (netmail – нетмейлових листів).

Newsgroup (група новин) або телеконференція – наступний етап розвитку систем віртуального спілкування – інтерактивна дискусійна група.

Характерні якості:

- можливість досить тривалого зберігання повідомлень з одночасним наданням доступу зацікавленим особам;
- різні способи угруповання повідомлень.

У 1988 році фінський студент Яскраво Ойкарінен (Jarkko Oikarinen) створив *Internet Relay Chat* (у дослівному перекладі: «родинне спілкування через Інтернет»). – Ретранслюється інтернет-чат у сервісну систему, яка дає можливість спілкуватися через мережу Інтернет з іншими користувачами в режимі реального часу, коли абонент отримує повідомлення на протязі незначного проміжку часу в межах декількох секунд після відправлення його співрозмовником. У середині IRC спілкування проходить за допомогою спеціальних вузлів – каналів, об'єднаних між собою тематикою.

Сервісом обміну миттєвими повідомленнями ICQ (серед користувачів просто «аська») світ зобов'язаний чотирьом студентам, засновникам ізраїльської фірми "Mirabilis". У 1996 році вони розробили

першу програму обміну миттєвими повідомленнями, яка за короткий час викликала справжній фурор, ставши однією з найбільш використовуваних в комп'ютерному середовищі.

Всебічно впровадження в усі сфери сучасного життя відносно недорогих і тому доступних персональних комп'ютерів, можливість виходу в глобальну мережу Internet практично з будь-якої точки земної кулі, нескінченне збільшення кількості залучених до процесу спілкування учасників та описана вище група способів обміну інформацією та віртуального спілкування в реальному часі, стали потужним поштовхом до появи нових, більш сучасних засобів віртуального спілкування.

До найбільш сучасних засобів на базі телекомунікаційних технологій відносяться:

Гостьові книги. Перша і найпростіша форма організації спілкування у вигляді web -додатків. Найпростіша гостьова книга являє собою список повідомлень, показаних від останніх до перших, де кожен відвідувач може залишити своє повідомлення.

Форуми. Одна з найпоширеніших останнім часом форм віртуального тематичного спілкування виникла як результат трансформації інтерактивних дискусійних груп. В якості форуму може бути представлений як окремий сайт, так і розділ на сайті. Найчастіше окремо взятий форум присвячений якій-небудь певній тематиці, але зустрічаються форуми з більш широкою тематикою, так звані «форуми про все», звичайно в них спілкуються люди на різні теми. У середині форуму адміністратор створює розділи і підрозділи, в яких спілкуються користувачі. В середині розділу існують теми. Повідомлення користувачів у форумах групуються за темами, які задаються, як правило, першим повідомленням. Всі відвідувачі можуть побачити тему і розмістити своє повідомлення – у відповідь на вже написані. Найбільш розвинені форуми починають володіти першими ознаками соціальних мереж – між учасниками можуть бути встановлені соціальні зв'язки. Один з характерних ознак форуму – реєстрація відвідувачів. Для зареєстрованих

користувачів на форумі є широкий список додаткових можливостей. На особистій сторінці кожен користувач може залишити про себе коротку інформацію, додати аватар і підпис, яка будуть додаватися до кожного його повідомленням. Для зареєстрованих користувачів форуму існує можливість особистого листування.

Блоги (від англ. Web log – web – журнал, web – протокол). Своєрідний інтернет- щоденник користувача, що знаходиться у відкритому, закритому або обмеженому доступі і дає можливість коментаря або копіювання на інші сайти. Для блогів характерні недовгі записи тимчасової значущості, відсортовані у зворотно-хронологічному порядку (останній запис зверху). Людей, які ведуть блог, називають блогерами, а сукупність усіх блогів мережі прийнято називати блогосферою. За авторським складом блоги можуть бути особистими, груповими (корпоративними, клубними) або суспільними (відкритими). За змістом – тематичними або загальними.

Спілкування в блогах, завдяки своїм характерним особливостям, відразу зайняло лідируючі позиції, відсунувши на другий план засоби, що використовувалися раніше (чати, веб-форуми, E-mail і т.і.):

- **соціальність**, завдяки можливості створення інтернет-спільноти навколо автора;
- **особистісність**, тобто існування в контексті особистості творця, на відміну від форумів, які більше схожі на розмови в людному місці,
- **емоційність**, тому що блог – це віртуальна розмова, яка може бути не тільки тематичною, але ще й емоційною. Тому блоги – добре середовище для народження нових ідей, а соціальний вимір блогів дає цим ідеям середовище для розповсюдження і зростання[34].

Стрімко розвиваючись і вдосконалюючись, перераховані вище засоби віртуального спілкування поступово перетворюються в специфічну субкультуру, з власною історією, жаргоном, етикетом і особливою сферою інтересів. Віртуальні об'єднання користувачів, які в режимі реального часу (online) обмінюються будь-якою інформацією, створюють «віртуальні клуби

за інтересами», в інтернет -просторі і отримали назву "мережева спільнота" (online communities).

Дуже інформативним, з точки зору історії розвитку глобальної віртуальної мережі є дослідження, результати яких було опубліковано у роботі Грищенко Т.А., Полумієнко С.К. «Історія Інтернет У СРСР і в Україні: основні етапи розвитку». Стосуються ці дослідження історії розвитку Інтернету в Україні [16].

У СРСР теорія глобальних мереж почала розроблятися в 1979 р в Інституті кібернетики АН Україна академіком В.М. Глушковим. Однак у той час значення і перспективи цієї проблеми не були оцінені. Лише з 1988 р. починаються роботи в цьому напрямку.

Хронологія розвитку:

Таблиця 1.1.

Рік	Подія
1988	Початок експериментів з електронною поштою (Технософт, Київ)
1990	Створення трьох перших вузлів доступу до Інтернет, що поклато початок підтримки української частини доменного простору Інтернет – домен.UA. Цей домен підтримувався неформально при маршрутизації пошти АТ «Релком» (Інтернет-вузол Інституту атомної енергії ім Курчатова).
1991	Створення регіонального центру доступу до мережі Relcom / Інтернет в Харкові.
1992	Організація магістральних каналів з вузлами мережі в Києві. Домен.UA. передано Україні. Адміністрування домену здійснювало Київське ТОО «Коммукаціонние системи».
1993	1 – При сприянні І.Р. Юхновського, віце-прем'єра України, був налагоджений зв'язок з Інтернет у Львові через Шведський супутник. 2 – Вузол kts.kharkov.ua став першим ІС провайдером в Україні, що поклато початок он-лайн доступу в Інтернет.

1994	Надання на основі протоколу TCP / IP повного спектру послуг Інтернет.
1995	Включення Харкова до WWW.
1996	Утворено портал Ліга мережи, центр «ліга» створив сайт за адресою www.liga.kiev.ua .
1997	«Ліга» отримала сертифікати міжнародного стандарту ISOLES і Держстандарту ДСТУ. Кількість хостів в домені.ua. перевищувало 10 тис.
1998	Створено портал Ukr.net., Кількість хостів перевищувало 20 тис.
1999	Розпочало роботу Агентство Інтернет-новин, веб-Кількість сайтів перевищило 2 тис.
2000	Ведуться блоги – Інтернет-щоденники, створена Інтернет-асоціація «Україна», створені Інтернет-проекти: "Українська правда", "Київ-2000"; кількість хостів перевищило 30 тис., видано один з перших державних документів про розвиток Інтернет в Україні. Зареєстровано Асоціацію Інтернет Україна (ІНАУ).
2001	В Києві вперше відсвяткували День Інтернет, кількість хостів перевищило 50 тис., А кількість веб-сайтів перевищило 20 тис.
2002	Google ввів сервіси пошуку по українському інтернету.
2003	Прийнято закон України «Про електронний цифровий підпис».
2004	Обсяг ринку Інтернет-реклами в Уанеті склав 1500000 доларів.
2005	Перша конференція «Інтернет – маркетинг в Україні – 2005», запущений портал www.yandex.ua .
2006	Стартував метеорологічний ресурс Gismeteo.ua , з'явилися платіжні системи Ukrmoney.com , Limonex .
2007	Яндекс запустив мобільну пошту, налаштував пошук для жителів України; створена Інтернет-приймальня органів Державної влади «ВИКОНКОМ». Google адаптовано до української мови.

Першими компаніями-провайдерами Інтернет, які стали забезпечувати масовий ринок в Україні, були: Система зв'язку, Релком-Україна, Global – Україна, Ласку – чиста, Інфоком, Адаманти.

В даний час в країні працюють сотні провайдерів, в більшості – приватні компанії.

1.2. Суть та види соціальних мереж в інформаційно-соціальному середовищі

Оскільки дана колективна робота присвячена створенню соціально-інформаційних систем для розвитку обдарованої дитини, автори вважають за необхідне приділити виникненню, розповсюдженню та розвитку ідеї соціальних мереж інтернета, як своєрідного фундаменту нашого інформаційного середовища.

Сучасний віртуальний простір переживає черговий бум назва якому – «Соціальні мережі». Перш за все, необхідно визначити термін «соціальна мережа». Соціальна мережа – це соціальний об'єкт, здатний постійно розвиватися та вдосконалюватися. У сучасному суспільстві – це спосіб налагодження миттєвих зв'язків між соціальними суб'єктами. Для таких зв'язків притаманна, перш за все, аморфність структури, але з високим відсотком рухливості та певною гнучкістю.

У традиційному суспільстві в силу нестійкості політичних і економічних відносин між соціальними суб'єктами, соціальні мережі заповнювали наявний вакуум комунікації між ними. На думку Бакланова І.С. та Яценко О.Л. «Основна відмінна властивість соціальних мереж від інших мережевих об'єктів полягає в стійкості міжособистісних комунікацій, що визначаються внутрішніми мотиваціями соціальних суб'єктів» [5].

Звичайно ж, на формування та специфіку сучасного комунікаційного середовища суттєво впливають комунікаційні процеси. Суб'єктам віртуального простору надається широкий вибір технічних можливостей для спілкування, що також обумовлює ідентичність таких процесів.

Ціннісним аспектом в даному випадку виступає комунікація, що виникає в самоорганізованих соціальних мережах, адже саме для неї характерна відзнака – багатоваріантність вибору засобів спілкування. Тобто цілком можливо в даному випадку вживати термін «ентропійність соціальних мереж».

«Специфіка ціннісних орієнтирів мережевої комунікації визначається не тільки конфліктною природою мережі, але також тим, що форма комунікації стає самоцінною, що скасовує необхідність досягнення істини, формування людської унікальності, розвитку духовного потенціалу взаємодіючих суб'єктів в контексті з такими основними поняттями філософської рефлексії, як культура, цивілізація, ідентифікація, прогрес, цінності» [23]. «Особистісні якості розвиваються під впливом середовища, педагогічних ситуацій та активності самої особистості шляхом створення тих відносин, які складаються в результаті її діяльності та спілкування» [29]. Нажаль, передбачити вплив комунікаційних процесів мережі на систему цінностей практично неможливо.

Останнім часом у суспільстві відбувається стрімкий розвиток мережевих комунікаційних технологій, які значно полегшують віртуальне спілкування, що, у свою чергу, обумовлює інтенсивне формування громадянського суспільства, виникає потреба у новому терміні – *інформатизація суспільства*.

«Інформатизація суспільства – це процес впливу на суспільство, він здійснюється з метою задоволення все більш зростаючих інформаційних потреб соціального розвитку» [14]. З'являється все більше учасних громадянських об'єднань, сформованих за принципами існування віртуального мережевого простору, завдяки індивідуальній активності кожного суб'єкта, які мають можливість створити потужний фундамент для розвитку усіх галузей діяльності людства [12,13]. Основною комунікаційною функцією соціальних мереж є міжособистісне спілкування, яке істотно

впливає на усі сфери діяльності людства. Чи не головним напрямом у цьому контексті можна назвати всебічне поширення знання.

Отже, за своєю суттю соціальні мережі – своєрідна реплікація невидимих мереж (invisible networks), що функціонують у трьох напрямках: людина – людина, людина – машина, людина – метамашіна[2]. Ці мережі широко використовують всі можливості сучасних інформаційних технологій і можуть слугувати моделлю організації світового інформаційного простору.

Так, особливу роль соціальні мережі відіграють в поширенні знань. Для успішного розподілу знань всередині мережі потрібно цілий ряд факторів, що впливають на формування довіри до джерела інформації і носіям знань. Такими факторами є достовірність знання, доступність, легкий пошук, можливість розповсюдження без перешкод. «Наука є сукупністю системних знань, коли факти і закони взаємообумовлені і співвідносяться один з одним певним чином» [24]. Тому вагомими факторами використання глобальної мережі в науковій і освітній діяльності є:

–*Інтерактивність і безперервність* – здатність забезпечити достатній рівень спілкування між учнем і педагогом, при цьому наявність віртуального зв'язку між суб'єктами освітнього процесу забезпечується його неперервністю; забезпечується можливість обміну досвідом і взаємодія в умовах географічної та часової роз'єднаності суб'єктів освітнього процесу;

–*Неформальність* – впливає навіть на офіційну взаємодію учасників віртуального освітнього простору (педагог – учень), але тут ще й присутня можливість неофіційної взаємодії, можливості більш ефективного впливу педагога на учня: його інтереси, особливості характеру, світосприйняття, що дуже важливо для організації особистісно-орієнтованого освітнього процесу;

–*Відкритість* – в результаті поширення соціальних сервісів в мережевому доступі з'являється величезна кількість відкритих матеріалів, які можуть бути використані в навчальних цілях; нові соціальні сервіси радикально спростили процес публікації матеріалів в Мережі; високий рівень мультимедійності і наочності; централізоване зберігання матеріалів;

надмірність наповнення дозволяє вибудовувати варіативність освітніх траєкторій [8];

–*Гнучкість* – використання соціальних сервісів сприяє комплексированню методичних та рефлексивних процедур: пояснення, розуміння, проектування, рефлексії; пластично з'єднуються індивідуальні та групові форми роботи, що сприяє більшому ступеню розуміння і засвоювання матеріалу; можливості колективної оцінки процесів і результатів, спостереження за розвитком кожного учасника і оцінки внеску кожного учасника у колективну творчість;

– *Модифіцируемість* – можливість самостійного або спільного створення мережевого навчального змісту: глосаріїв, енциклопедій, проектів, методик, мультимедійних бібліотек; стимуляція самостійної пізнавальної і творчої діяльності; скорочення виробничого циклу отримання конкретного результату;

–*Групова спрямованість* – залучення учнів в групові форми навчальної взаємодії, можливість використання соціальних мереж педагогами і психологами як середовища для відпрацювання важливих соціальних навичок; взаємовплив всіх учасників навчального процесу;

–*Інноваційність* – можливість реалізації як традиційних, так і інноваційних педагогічних технологій, розширення меж застосовності існуючих форм і методів навчання; забезпечення широкого розповсюдження за допомогою мереж передової педагогічної практики;

–*Метапредметність*– мережеві соціальні сервіси сприяють інтегруванню навчальних дисциплін, генерують універсальні метазнання;

–*Толерантність* – можливість співіснування в мережі діаметрально протилежних точок зору, різних культур, релігій, менталітетів; виховання поваги до точки зору іншого, вміння виділити «раціональне зерно» в різних підходах [11];

–Розвиток критичності мислення – вдосконалення навичок всебічної оцінки і співставлення одержуваної інформації; занурення учнів в середовище, де критична дискусія є обов'язковою.

Популярність в Інтернеті цих ресурсів б'є всі рекорди. Звернемося до щорічного звіту компанії Google під назвою Zeitgeist. Серед десяти найбільш популярних у світі сайтів сім позицій займають саме соціальні мережі, в той час як згідно з тим же звітом у 2006 році їм належало лише три позиції з десяти, а вже у 2009 – сім з 10. Всесвітньо відома агенція Reuters також підтверджує стрімке піднесення популярності. За його даними влітку 2011 року сайт соціальної мережі MySpace, обігнав за популярністю поштову службу Yahoo і став найбільш відвідуваним ресурсом у США. У майбутньому аналітики багатьох західних компаній прийшли до висновку, що популярність ресурсів з побудови соціальних мереж буде тільки зростати, і не даремно, адже чисельність декількох соціальних мереж, на даний час, вже дорівнює чисельності найбільших країн світу.

Так що ж таке соціальні мережі і як їх розвиток і популярність здатні вплинути на створення соціально-інформаційних систем для розвитку обдарованої дитини?

Термін «соціальна мережа» (англ. social network) вперше використав англійський соціолог Джеймс Барнс в 1954 році. Світова спільнота познайомила з ним у роботі «Класи і збори у норвезькій острівній парафії», яка увійшла до збірки «Людські стосунки». Цей термін став дуже популярним у західних дослідників суспільства і почав широко вживатися в англійській мові. Стрімко розростаючись, соціальні мережі стали розглядатися не тільки як інструмент спілкування людей – представників соціуму, але ще і будь-яких інших суб'єктів, які можуть мати соціальні зв'язки, наприклад міста, країни або організації і т.п. При цьому лінії, що їх зв'язують, можуть інтерпретуватися як відображення взаємодії між суб'єктами у соціумі.

Іншою інтерпретацією – соціальна мережа це співтовариство необмеженої кількості суб'єктів, що постійно взаємодіють один з одним за допомогою контенту в режимі діалогу та спільних дій через Інтернет[34].

Зв'язок всередині мережі здійснюється за допомогою веб-сервісу внутрішньої пошти або миттєвого обміну повідомленнями (англ. Instant messenger, IM). У ході подальшого розвитку і вивчення феномена соціальних мереж з'явилися такі терміни, як аналіз соціальних мереж (Аналіз соціальних мереж, SNA), теорія соціальних мереж, мережева взаємодія і т.і.

Соціальна мережа сьогодні це – інтерактивний інтернет-сервіс, з великою кількістю користувачів або суб'єктів. Контент наповнюється самими суб'єктами ресурсу. Основна мета – побудова онлайн-спільноти з користувачів зі схожими інтересами чи діяльністю. Для будь-якої соціальної мережі характерна наявність трьох факторів, що визначають створення мікросоціуму всередині неї[34].

Перший фактор об'єднує користувачів за географічною ознакою. Характерний для суб'єктів – вихідців з однієї місцевості або з однієї школи, ВНЗ тощо. Мікросоціум створюється на основі спільних спогадів і формується зі старих знайомих, родичів, друзів.

Другий фактор – наявність спільних інтересів. Він визначає створення і розвиток мікросоціуму всередині мережі серед однодумців, наприклад суб'єктів однієї професії або захоплених одним хобі.

Третій фактор – особистісний. Створюється своєрідна модель закритого мікросоціуму, в якій панує суб'єкт – творець, навколо котрого і формується соціум.

Незалежно від того, який з наведених факторів найбільше впливає на взаємини всередині соціальної мережі, їх можна умовно розділити на дві основні групи: за формою спілкування і за тематикою.

За формою спілкування всі соціальні мережі можна розділити на глобальні, мультимедійні, блогові та мікроблоги.

Мікроблоги (часто використовується термін твіттер). Інформація, якою суб'єкти діляться один з одним, повинна містити не більше 140 символів, але доступна всім учасникам. Найпопулярніший представник мікроблогів – Twitter, який користується величезною популярністю у користувачів інтернету.

Блогові соціальні мережі. Кожен суб'єкт такої мережі створює свій блог, спілкування здійснюється за рахунок відвідування блогів і обговорень всередині. Найбільш популярні – «Живий журнал» і «Блоги Mail.ru».

Мультимедійні мережі відрізняються від всіх інших тим, що вони орієнтовані на спілкування учасників через відео, аудіо та фотоматеріали. Найбільш яскравий представник – «Youtube».

У **глобальних мережах** використовується інформація різних видів і форм: голосове спілкування між суб'єктами, необмежені за обсягом повідомлення, аудіо та відеофайли, фотографії. Ці соціальні мережі – найпопулярніші соціальні ресурси.

За тематикою соціальні мережі можна умовно розділити на загальнотематичні, професійні та тематичні.

Загальнотематичні соціальні мережі надають можливість як вести особисті нотатки, які доступні для читання іншим членам соціальної мережі не залежно від інтересів, так і об'єднуватися в групи за інтересами і організовувати спілкування в рамках цих об'єднань. До таких соціальних мереж відносяться англomовний web-ресурс «Facebook», російськомовні «Вконтакте», «Однокласники». За даними «Вконтакте» – зареєстровано більше 100 млн. користувачів.

Тематичні (можливо також використовувати термін спеціалізовані) соціальні мережі створюються і функціонують для певних категорій користувачів. Вони орієнтовані в основному на об'єднання суб'єктів за спільними інтересами. До них відносяться наприклад «Deviantart» – соціальна мережа художників, «Sobiraloff.ru» – соціальна мережа єдиний

інформаційний простір для колекціонерів різної спрямованості, «Rybakiohotniki» – мережа для рибалок і мисливців.

Професійні соціальні мережі створюються і функціонують для певних категорій користувачів. Вони орієнтовані в основному на об'єднання суб'єктів за професійними інтересами, і дають можливість спілкуватися саме в групах всередині однієї професії, підтримуючи не тільки прагнення отримувати певні знання, а ще й налагоджувати співпрацю в процесі застосування цих знань на практиці. Існують, наприклад, соціальні мережі для медиків – «Medtusovka.ru», або для бізнесменів – «Bizset.biz», «Vitbybit.ru» – соціальна мережа для програмістів.

Звісно ж, на міжнародному рівні є соціальні мережі для робітників освіти (наприклад російська соціальна мережа працівників освіти nsportal.ru) але, на жаль, майже не існує саме українських аналогів цьому дуже розвиненому і популярному в останні роки інтернет-сервісу.

Отже, виникає питання – як має виглядати соціально-інформаційні системи для розвитку обдарованої дитини та яке значення мають займати у освітньому середовищі країни та світу.

1.3. Освітні соціальні мережі – переваги та недоліки

Головною ознакою соціально-інформаційні системи для розвитку обдарованої дитини має стати побудова такого інтернет-сервісу, який дозволив би з одного боку суб'єктам максимально швидко вчитися самим, при цьому ще й ділитися своїми знаннями з іншими. Головним принципом в таких мережах є принцип взаємного навчання.

Ще одна важлива характеристика – мережева взаємодія. Система взаємообумовлених дій суб'єктів, що дозволяють реалізовувати спільну діяльність, спрямовану на професійний розвиток. Де поведінка кожного з учасників виступає одночасно і стимулом, і реакцією на поведінку інших [34].

Саме рівень мережевої взаємодії, існуючої всередині соціальної мережі, дає можливість говорити про вдалу побудову саме мережі, спрямованої на досягнення педагогічних цілей. Слід враховувати, що характер взаємодії в соціальній мережі може бути вкрай нерівномірним. Ілюстрацією цього твердження може служити схема Всесвітньої павутини з точки зору пошукових систем, запропонована Альбертом Ласло Барабаш у книзі «Пов'язані: Нові наукові дослідження мереж» (Albert-Laszlo Barabasi «Linked: The New Science of Networks»)

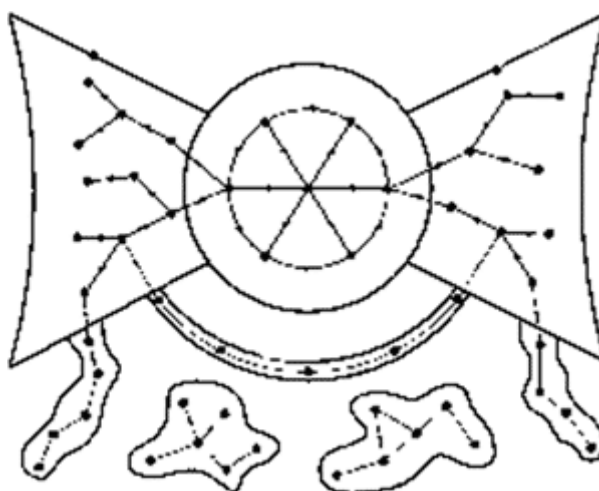


Рис.1.1. Схема всесвітньої павутини з точки зору пошукових систем

Центральну частину схеми займають основні документи, які пов'язані між собою. У лівій частині знаходяться документи, які посилаються на документи з центральної частини, але без взаємодії. У правій частині знаходяться документи, на які посилаються документи з центральної області, але самі ці документи ні на кого не посилаються. Крім того, є кілька «островів», документи яких пов'язані тільки між собою і ніяк не з'єднані з інформаційними «материками». Саме такий же характер взаємодії притаманний і для груп суб'єктів соціальної мережі.

Необхідність побудови соціально-інформаційних систем для розвитку обдарованої дитини в Інтернеті зумовлена, в тому числі наступними статистичними даними: «В даний час в світі налічується 3,2 мільярда

користувачів інтернету (все населення Землі становить 7,2 мільярда чоловік) з них 2 мільярди проживають в країнах, що розвиваються.

У період з 2000 по 2015 рік значна вага користувачів інтернету збільшилася майже в сім разів - з 6,5 до 43 відсотків світового населення.

Частка домогосподарств, що мають доступ в інтернет, з 18 відсотків в 2005 році збільшилася до 46 відсотків у 2015 році. За останні чотири роки найвищий ріст рівня доступу домашніх господарств спостерігався в Африці (зростання з нуля завжди показове), при цьому річний темп зростання склав 27%.» (За даними прес-релізу медико-соціальної експертизи від 26.05.2015 р.

Зазначимо, що суб'єктами такої освітньої соціальної мережі є, у першу чергу, учасники освітнього процесу – учні, вчителі, вчені, психологи, вихователі, наукові співробітники галузі освіти, адміністрація навчальних закладів, а також батьки. А основною ознакою ефективності існування такої мережі є взаємодія між усіма суб'єктами.

Соціальні мережі актуалізують такі освітні можливості: розширюють інформаційну, комунікативну середу суб'єктів, забезпечують різноманітність ресурсів, що підтримують освітні завдання. Крім того, користуючись ресурсами мережі, суб'єкт змушений підтримувати активність, оскільки, щоб залишатися частиною мережі, необхідно не тільки відтворювати ресурси мережі, а й виробляти їх, а це вимагає постійної активності, спонукає інвестувати в "стосунки", зв'язки, підтримувати і зберігати партнерство.

Отже освітні можливості такої мережі цілком зрозумілі, це[34]:

- можливість швидкого пошуку та об'єднання суб'єктів в групи однодумців та ефективне спілкування;
- отримання якісної інформації, що надається в творчому середовищі спілкування;
- можливості дискутувати будь-яку наявну інформацію та переважання індивідуальної точки зору;
- можливості отримання якісних порад саме від фахівців будь-якого рівня;

- необмежені можливості спілкування та соціалізації;
- розвиток і становлення самосвідомості та самостійності учнів-суб'єктів мережі.

Цілком зрозумілі також і переваги освітньої соціальної мережі саме для організації навчального процесу:

Безперервність навчального процесу забезпечується за рахунок високого рівня взаємодії науковців-освітян, викладачів, учнів та інших учасників навчального процесу;

Формалізація структурованого навчання – можливість всім суб'єктам використовувати соціальні мережі в рамках отримання освіти та професійної підготовки;

Групове навчання – використання існуючих можливостей соціальних мереж для групової взаємодії суб'єктів при вирішенні навчальних, наукових, науково-дослідних питань;

Персональне навчання – велика кількість вільної інформації мережі дозволяє використовувати її для особистого або професійного навчання;

Випадкове навчання – можливість отримати нову інформацію несвідомо, без використання пошукових систем, лише завдяки вільному спілкуванню з суб'єктами мережі.

Однак, при всіх очевидних перевагах освітньої соціальної мережі, існує так само і ряд суттєвих недоліків:

- відсутність чітко структурованого навчального та наукового матеріалу щодо галузі освіти;
- недолік або взагалі відсутність важливої та невід'ємної частини навчального процесу – механізму тестування по предметах;
- неможливість контролювати або направляти в потрібне русло наукові дискусії;
- невисокий рівень мотивації та ІКТ (інформаційно-комунікаційні технології) – компетенцій викладачів, що не дозволяє їм активно використовувати соціальні мережі у своїй професійній діяльності;

- високий ступінь трудовитрат у викладача з організації та підтримки навчального процесу в умовах безперервного навчання.

Водночас зберегти переваги і позбутися від недоліків можна шляхом трансформації навчальних соціальних мереж в освітній інформаційний простір.

1.4. Інформаційна дидактика та її вплив на освітні соціально-інформаційні системи

Розвиток світової інформаційної індустрії став провідною особливістю сучасного світу. Всесвітня мережа Інтернет, стрімко розвиваючись та вдосконалюючись, має не аби який вплив як на удосконалення та розвиток як самих форм і засобів навчання, так і на змістовну складову їх освітніх соціально-інформаційних систем, їх мету цілі та принципи.

Визначальну роль в інформаційному суспільстві відіграють наукові знання та способи діяльності, інформаційні процеси, що ведуть до їх формування, інформаційні та комунікаційні технології, які сприяють їх отриманню [39].

Звичайно ж, цей розвиток наукових знань не міг суттєво не вплинути й на дидактику, генеруючи зміни основних категорій традиційної дидактики відповідно до реалій сучасності. Розглянемо поняття «Інформаційна дидактика», як найбільш яскравий приклад змін, що відбуваються у цій галузі педагогіки під впливом часу.

Отже, «інформаційна дидактика – один з основних структурних компонентів загальнонаукового забезпечення освітнього процесу, а розробка концепту її побудови в умовах інформаційного суспільства є актуальною науковою задачею в розвитку освітніх соціально-інформаційних систем» [38].

В умовах інформатизації освіти інформаційна дидактика визначає закономірності процесу навчання, відображає основні питання організації освіти особистості в соціально-інформаційному суспільстві, розкриває сутність процесу навчання, зміст освіти, інноваційні методи, засоби, технології, форми організації навчання, засновані на використанні інформаційних і комунікаційних технологій.

Понятійно-термінологічний апарат інформаційної дидактики будується, перш за все, наусвідомленні понять «Інформація» та «інформаційні процеси».

У літературі немає чіткого визначення поняття інформації. «Універсального визначення інформації немає і бути не може через його многогранність», вважав Моїсеєв М.М. [31].

Н. Вінер відмовився від визначення поняття інформації, вважаючи, що воно не може мати однозначного значення висловивши свою думку таким чином: «Інформація є інформація, а не матерія і не енергія» [10].

З точки зору педагогіки О.Ф. Левичев, поняття інформації трактує як «... повідомлення, які зменшують невизначеність у одержувача інформації, тобто учня. Чим більше зменшується ця невизначеність у свідомості суб'єкта, тим більше знижується мінімум інформації, яку необхідно отримати, щоб ліквідувати невизначеність прогнозованої діяльності з вирішення проблемних ситуацій на уроці» [28]. При навчанні важливо показати цінність інформації, виявляючи її не тільки в далекому майбутньому у професійній діяльності, але і розкрити її значимість у розвитку людської цивілізації, у становленні конкретної особистості.

В освітній соціально-інформаційній системі процес навчання спрямований на розвиток навичок роботи з інформацією, її доцільного застосування, що забезпечує саморозвиток учня. Результатом взаємодії інформаційного освітнього простору з суб'єктами освітнього процесу є інформаційна освітня середа, яка являє собою сукупність різного виду

інформації, засобів інформаційно-комунікаційних технологій та навчально-методичних комплексів.

Однією з найважливіших функцій інформаційної дидактики як науки є пізнання процесу навчання. Результатом цієї функції є виявлення діючих законів і закономірностей процесу навчання. Загальні закономірності навчання, які проявляються у всіх видах навчання розглядає інформаційна дидактика, тим самим досліджуючи ті властивості процесу навчання, які мають місце у викладанні будь-якої дисципліни, а саме умови здійснення, чинники, що породжують їх, ефективність [39]. Інформаційна дидактика вивчає залежності, що обумовлюють етапи і результати процесу навчання, які протікають в освітньому соціально-інформаційному середовищі, досліджує оптимальні форми, методи і засоби досягнення освітніх результатів у нових інформаційних умовах.

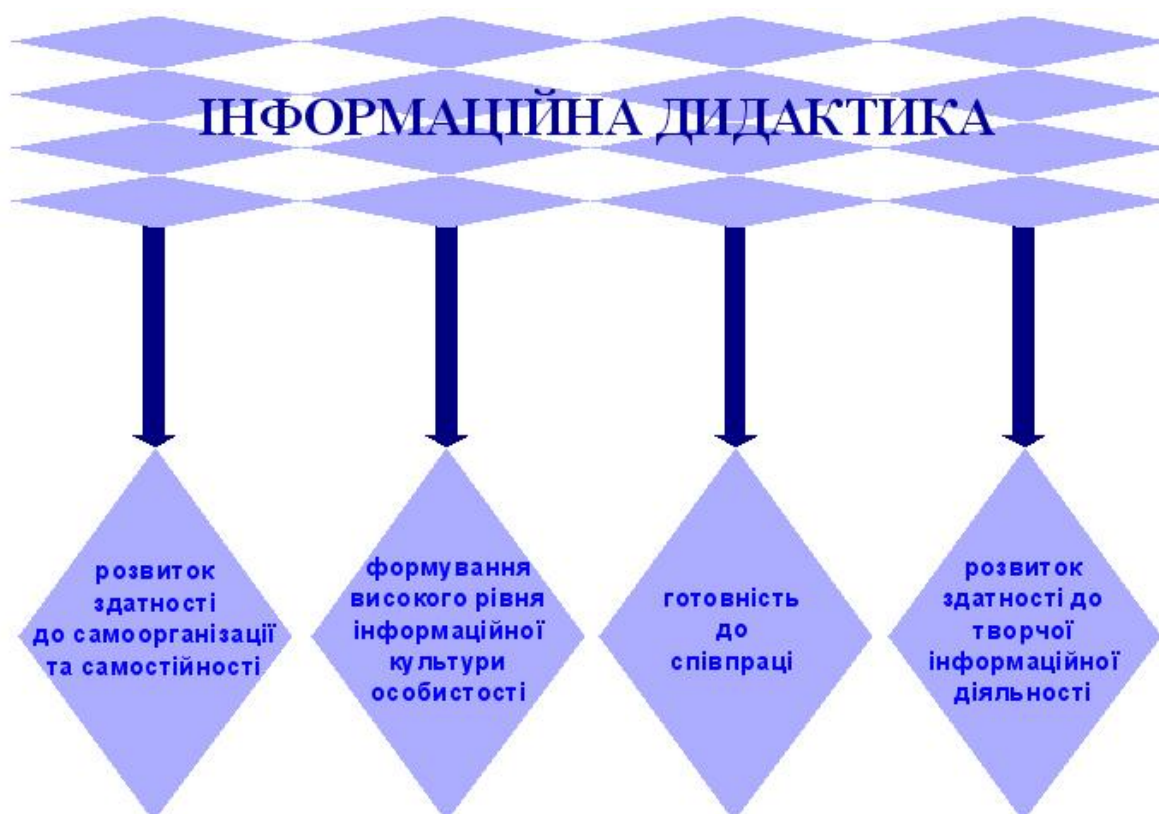


Рис. 1.2. Основні завдання навчання у структурі інформаційної дидактики

Розглянувши основні завдання навчання у структурі інформаційної дидактики (рис. 1.2), маємо можливість відокремити основні результати освітньої діяльності. Це не стільки система знань, умінь і навичок, скільки набір загальнокультурних і професійних компетенцій в різних сферах життєдіяльності людини, тобто акцент переноситься на «знання – розуміння – навички».

Інформаційна дидактика не є кардинально новим поняттям, що заперечує все, накопичене раніше. Вона спирається на положення, сформульовані класичної дидактикою, на її понятійний апарат, але являє собою новий рівень розвитку педагогічної науки, що відображає випереджаючий підхід в освіті.

Враховуючи нові тенденції в організації освітнього процесу та оцінки освітніх результатів, можна сформулювати принципи, які закладаються в основу проектування нової інформаційної дидактичної системи:

1) в основу організації освітнього процесу закладається створення умов для розвитку в учнів здатності самостійного визначення власної мети і потреби в освіті;

2) зміст освіти являє собою дидактично адаптований соціальний досвід вирішення пізнавальних, комунікативних, організаційних, світоглядних та інших проблем;

3) оцінка освітніх результатів ґрунтується на аналізі рівнів освіченості, досягнутих учнями на певному етапі навчання [27].

Отже, можна зробити висновок про те, що сучасний зміст навчальних предметів орієнтується на змінені принципів навчання. Визначальний провідний напрям навчального процесу це принцип сучасної значимості, – організація освітньої діяльності в сучасній освітній соціально-інформаційній системі. Цей принцип дає можливість змінити ролі викладача і учня. Діяльність учня повинна бути активною у всіх компонентах освітнього процесу, а основна діяльність викладача – спрямована на педагогічну підтримку особистості, що навчається. Таким чином, навчальний процес стає

максимально спрямованим на розвиток особистості в сучасному суспільстві на основі компетентнісного і культурологічних підходів.

За принципом науковості, сучасний процес навчання повинен враховувати той факт, що велика кількість інформації отримується самостійно в світовому інформаційному просторі, що розширює традиційне значення принципу. Інформація, яку учні отримують і формують в знання, повинна бути, безсумнівно, науковою, тому необхідно бути здатними відрізнити істинно наукові знання від псевдо-наукових.

Інформація, яку учні набувають у процесі навчання, повинна бути доступною і відповідати індивідуальним особливостям. На сучасному етапі технології сприйняття й усвідомлення інформації змінюються, це пов'язано з впливом соціокультурної ситуації.

Всі принципи інформаційної дидактичної системи знаходяться в абсолютному системному взаємозв'язку і мають величезний вплив на формування освітньої соціально-інформаційної системи. В інформаційному освітньому середовищі розгортається процес навчання, будується спільна діяльність учнів і викладача, формується варіативний зміст освіти, розробляється його структура. Учні освоюють інформаційні ресурси, дотримуючись власних пізнавальних потреб та інтересів, спираючись на базову складову освіти (знання, способи діяльності, досвід творчої діяльності і досвід емоційно-ціннісного ставлення до світу) [4]. Освітня соціально-інформаційна система сприяє ефективному використанню нових технологій, розвитку самостійної пізнавальної діяльності, доцільної організації індивідуального, групового і колективного навчання.

Інформаційні процеси це взаємодія двох сторін – учасників діяльності. У результаті процесів сприйняття, розуміння, осмислення чого-небудь з'являється нова інформація, яку, перетворює у своєму розумінні залежно від того, які знання вже має людина, якими видами діяльності володіє, чому вона вже навчилася і для чого необхідна ця інформація [45].

Інформаційні процеси впливають на соціальні, змістовною стороною яких є культурні процеси, у свою чергу визначають виникнення нових інформаційних процесів та нової інформації, утворюючи сучасний інформаційний освітній простір. Освіта набуває нову якість завдяки інтеграції інформаційних і комунікаційних технологій у навчальному процесі; наявності інформаційного простору, що включає інформаційну інфраструктуру, інформаційні ресурси, створені з метою освіти (підручники, навчальні посібники, самовчителі, віртуальні тренажери, довідкові матеріали); інформаційному середовищі (частини інформаційного простору, що включає інформаційні об'єкти, засоби комунікації, способи надходження, переробки, створення та використання інформації).

Основною властивістю освітнього соціально-інформаційного середовища є інтерактивність – можливість оперативної взаємодії особистості з компонентами середовища з метою освіти та розвитку.

Сучасні освітні технології сприяють реалізації індивідуальної траєкторії навчання. Нова роль освітніх технологій у багаторівневій системі навчання вимагає нових підходів до їх проектування.

Слід зауважити, що з використанням інформаційних і комунікаційних технологій традиційні технології та методи навчання можуть набувати нових рис. В інформаційному освітньому середовищі доцільно використовувати ті методи і технології, які максимально сприяють формуванню загальнокультурних і професійних компетенцій:

- проблемне навчання (що сприяє розвитку дослідницьких способів діяльності),
- метод проектного навчання (в основі якого лежить отримання індивідуального інтелектуального продукту),
- кейс-технології,
- модульне навчання,
- навчання у співпраці,

– технологія портфоліо (засіб моніторингу навчальних досягнень учнів).

Крім цього, інформаційна освітня среда припускає введення в навчальний процес сучасних технологій роботи з інформацією суб'єктів освітнього процесу: пошуку інформації, організації роботи учнів з навчальною та науковою літературою, організації самостійної дослідницької роботи; технологій актуалізації потенціалу суб'єктів освітнього процесу: актуалізації мотиваційного потенціалу інформаційного освітнього середовища, технології самопрезентації, формування готовності до самостійної діяльності, технології критичного мислення, підвищення комунікативної компетентності особистості; діагностичних технологій: рейтингу навчальних досягнень, оцінки якості професійної діяльності викладача, експертизи освітніх програм [40].

Ці та деякі інші технології найбільшою мірою відповідають вимогам освітньої соціально-інформаційної системи, тому викладач певною мірою впливає на процес, але не на результат.

На завершення слід зазначити, що інформаційна дидактика, її теорія та практика ще не є остаточно визначеними, але вже перебувають у тій стадії формування та становлення, коли елементи предметного змісту вже вводяться в навчальний процес освітніх установ і активно впливають на становлення компетентності особистості.

Застосовуючи основні положення інформаційної дидактики до організації системи навчання, можливо відзначити її найважливішу функцію – забезпечення організації, управління і впорядкованості всіх компонентів процесу навчання, пов'язаних з інформатизацією освіти, що забезпечує якісне самовираження особистості.

Висновки

Говорячи про перспективи створення і подальшого розвитку соціально-інформаційних систем для розвитку обдарованих, не можна не відзначити необхідність інтеграції таких систем в світовий інформаційний простір.

Забезпечення такої інтеграції може і повинно відбутися за допомогою інформаційних систем і ресурсів, об'єднаних в освітнє інформаційно-соціальне середовище, реалізоване завдяки соціально-інформаційної системи для розвитку обдарованих. Саме ця система може базуватися на високошвидкісних, якісних каналах зв'язку, що забезпечують безперервний, оперативний і достовірний обмін освітньою інформацією. У цьому випадку можна буде говорити про вдалу реалізацію головного завдання створення концептуальної моделі нашої системи – надання сучасних електронних освітніх ресурсів, інформаційних сервісів, інформаційних систем та технологій навчання і виховання, а також створення умов для оновлення форм, засобів, технологій і методів реалізації освітніх програм і послуг, викладання дисциплін і розповсюдження знань, розширення доступу до електронної освіти всіх рівнів з урахуванням можливості побудови сучасних механізмів навчання. Запропонована для створення концептуальна модель соціально-інформаційних систем для розвитку обдарованих дозволить істотно прискорити знайомство всіх учасників навчального процесу з новими технологіями, а також забезпечить доступність до найсучасніших програм навчання і дидактичних матеріалів, мультимедійних матеріалів, майстер - класів та кращих практик освіти для всіх тих, хто прагне отримувати якісну освіту відразу, незалежно від регіону, особливостей людини або матеріальних можливостей.

Література

1. Алексеева М. М. Взаимодействие субъектов образовательного процесса – основа социальной эффективности образования : Учебно-

методическое пособие / [Алексеева М. М. Антипова Т. Б., Васютенкова И. В. и др.] – СПб. : ЛОИРО, 2011. – 130 с.

2. Андрамонова В. В. Социальные сети в контексте развития современного общества / Андрамонова В. В. // Современные проблемы науки и образования. – 2015. – № 2 (ч. 2). – С. 39-43.

3. Апатова Н. В. Информационные технологии в школьном образовании / Апатова Н. В. – М. : Российская академия образования, 1994. – 224 с.

4. Ардеев А. Х. Концепция информационно-образовательной среды в процессе информатизации системы высшего профессионального образования / Ардеев А. Х. [Электронный ресурс]. Режим доступа : http://www.superinf.ru/view_helpstud.php?id=1501.

5. Бакланов И. С. Роль социальных сетей в процессах глобализации / И. С. Бакланов, А. Л. Яценко // Личность. Культура. Общество. – М.: Издательство «Грамота», 2010. – Т. XII. – № 4 (59-60). – С. 309-315.

6. Башмаков А. И. Систематизация информационных ресурсов для сферы образования: Классификация и метаданные / А. И. Башмаков, В. А. Старых – М.: Европейский центр по качеству, 2003. – 384 с.

7. Бойко Ю. Н. Использование информационно-образовательной среды как механизма для повышения качества образования в вузах / Бойко Ю. Н. – М : МПГУ, 2010. – 120 с.

8. Болховской А. Л. Образование в глобализирующемся мире : философский взгляд / Болховской А. Л., Говердовская Е. В., Ивченко А. В. // Экономические и гуманитарные исследования регионов. – Пятигорск, 2013. – № 5. – С. 80-85.

9. Веряев А. А. От образовательных сред к образовательному пространству : культурологический подход к проблеме. / А. А. Веряев., И. К. Шалаев [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.uni-altai.ru/Journal/pedagog/pedagog_5/index.html

10. Винер Н. Кибернетика, или Управление и связь в животном и машине / Винер Н. –М. :Советское радио, 1968.–216 с.
11. Говердовская Е. В. Особенности проектирования образовательного пространства высшей школы в поликультурном регионе/ Говердовская Е. В. //Экономические и гуманитарные исследования регионов. – Пятигорск, 2014. – № 4. – С. 7-10.
12. Гончаров В. Н. Политическая культура в политической системе общества: основные модели/ Гончаров В. Н. //Экономические и гуманитарные исследования регионов.– Пятигорск, 2013. – № 1. – С. 62-69.
13. Гончаров В. Н. Политическая культура и политическая сфера общества / Гончаров В. Н. //Наука и современность–2011. – № 8-3. – С. 100-105.
14. Гончаров В. Н. Социальная концепция информационного общества / Гончаров В. Н. // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение.–2011. – № 6-2. – С. 27-30.
15. Григорьев С. Г. Информатизация образования. Фундаментальные основы / С. Г. Григорьев, В. В. Гриншкун – Томск: ТМЛ-Пресс, 2008. – 286 с.
16. Гринченко Т. А. История Интернет В СССР и в Украине: основные этапы развития/ Т. А. Гринченко, С. К. Полумиенко // Математические машины и системы– К. : Ин-т проблем математических машин и систем, 2009. – № 3.– С. 151-156.
17. Делор Ж. Образование – скрытое сокровище / Делор Ж. – М.: Московская школа политических исследований, 2002. – 472 с.
18. Захарова И. Г. Информационные технологии в образовании: учеб. пособие [для студ. высш. пед. учеб. заведений.] /Захарова И. Г. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 192 с.
19. Иванова Е. О. Теория обучения в информационном обществе. / Е. О. Иванова, И. М. Осмоловская.– М.: Просвещение, 2011– 190 с.

20. Иванова Е. О. Содержание образование: культурологический подход/ Иванова Е. О., Осмоловская И. М., Шалыгина И. В. – М.: Педагогика, 2005. – № 1. – С. 13-19.
21. Ивановский В. Социальные сети в Интернете: эволюция /Ивановский В. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://hostinfo.ru/articles/internet/services/1300>.
22. Кихтан В. В. Образовательные порталы в сети Интернет / Кихтан В. В. // Ученые записки Российского государственного социального университета– 2009.– № 4 – С. 89-94.
23. Колосова О. Ю. Использование социально-педагогических технологий в духовно-нравственном воспитании и развитии личности. Фундаментальные исследования / Колосова О. Ю. – Томск: ТМЛ – Пресс, 2011. – № 8-1. – С. 32-35.
24. Колосова О. Ю. Социальная синергетика в управлении социальными системами / Колосова О. Ю. //Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. Научно-теоретический и прикладной журнал – 2011. – № 1. – С.118-120.
25. Король А. Д. Влияние телекоммуникаций на смыслы и цели образования / Король А. Д. // Школьные технологии. – 2011.– № 4. – С. 94-100.
26. Коротенков Ю.Г. Информационная образовательная среда основной школы / Коротенков Ю.Г. –М. : Академия АйТи, 2011. – 152 с.
27. Лебедев О.Е. Компетентностный подход в образовании / Лебедев О.Е. //Школьные технологии– 2004. – № 5.– С.3-12.
28. Левичев О. Ф. Закон сохранения информации в дидактике / Левичев О. Ф.: [Электронный ресурс] /Интернет-журнал «Эйдос» – 2009.–№ 2.Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2009/0831-4.htm>.

29. Лобейко Ю. А. Социальная активность личности в обществе: социально-педагогические аспекты формирования/ Лобейко Ю. А. //Европейский журнал социальных наук– 2014. – № 7-2 (46). – С. 282-284.
30. Малиношевська А. В. Проектування інтернет-середовища інформаційної підтримки розвитку обдарованої особистості / Малиношевська А. В., Міленін В. М., Онопченко Г. В. : Щомісячний науково-методичний журнал «Освіта та розвиток обдарованої особистості» – К.:Ін-т обдарованої дитини, 2013. – № 2(19).– С.12-18.
31. Моисеев Н.Н. Современный рационализм / Моисеев Н. Н. // Общественные науки и современность– 1995.– С.89-96.
32. Новиков П. М. Опережающее профессиональное образование: науч.- практ. пособие. / П. М. Новиков, В. М. Зуев – М.: РГАТиЗ, 2000. – 266 с.
33. Олефіренко О. М., Олефіренко Ю. О.Еволюція концепцій маркетингу та перспективи їх подальшого розвитку в умовах економіки сталого соціо-еколого-економічного зростання / О. М. Олефіренко, Ю. О. Олефіренко // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. –№ 3(7). – С.212-219.
34. Онопченко Г. В. Практичні аспекти створення інформаційно-соціальних середовищ : метод. рекомендації. / Онопченко Г. В. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. – 44 с.
35. Опережающее образование взрослых : монография / А. Е. Марона; под ред. проф. В. И. Подобеда. – [Изд. второе, доп.] – СПб.: ГНУ ИОВ РАО, 2009. – 404 с. (Серия «Практическая андрагогика» Кн. 2).
36. Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: Монографія / За ред. О. А.Дубасенюк –Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 564 с.
37. Прохоров А. Социальные сети и Интернет. /Прохоров А. : [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.compress.ru/article.aspx?id=16723&iid=776>

38. Романова О. В. Влияние информационной дидактики на компоненты современного процесса обучения /Романова О. В. // Вестник МГГУ им. М. А. Шолохова. Сер. «Педагогика и психология».– 2012. – № 1. – С. 64-74.

39. Романова О. В. Основы информационной дидактики и реализация ее идей в системе подготовки учителей в педагогическом вузе / Романова О. В. // Вестник Северо-Осетинского государственного университета им. К. Л. Хетагурова. Общественные науки. – 2012. – № 2. – С. 141–146.

40. Слостенин В.А. Педагогика: [учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений]/ [В. А. Слостенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов]; под ред. В.А. Слостенина. –М.: Издательский центр "Академия", 2002. – 576 с.

41. Современные образовательные технологии: учеб. пособие / [под ред. Н.В. Бордовской].– М.,РАО, 2011.– 256 с.

42. Стародубцев В.А. Создание персональной образовательной среды преподавателя вуза: учебное пособие /Стародубцев В.А. // Вестник Национального исследовательского Томского политехнического университета. – Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2012. – 124 с.

43. Субетто А.И. Компетентностный подход: онтология, эпистемология, системные ограничения, классификация и его место в системе ноосферного императива в XXI веке / Субетто А. И. : материалы XVII Все-рос. науч.-метод. конф. [«Проектирование федеральных государственных образовательных стандартов и образовательных программ ВПО в контексте европейских и мировых тенденций»] – М.: Исслед. центр проблем качества подготовки специалистов, 2007. – 96 с.

44. Терещенко В. И. Информационно-насыщенная среда как условие развития образовательного учреждения и профессионального роста учителя / Терещенко В. И.[Электронный ресурс]. Режим доступа:http://vio.uchim.info/Vio_95/cd_site/articles/art_2_4.htm

45. Толковый словарь терминов понятийного аппарата информатизации образования/ [составители И. В. Роберт, Т. А. Лавина]. – М.:БИНОМ. Лаборатория знаний, 2012. – 69 с.

46. Хуторская Л. Н. Информационная педагогика / Хуторская Л. Н. // [Электронный ресурс] /Интернет-журнал «Эйдос» – 2002. Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal / 2002 / 0825.htm>.

47. Шитов С. Б. От информационного общества к обществу знания / Шитов С. Б. // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. – 2011. –№ 3-3.–С. 198-200.

48. Ясвин В.А. Образовательная среда. От моделирования к проектированию / Ясвин В.А. –М.: Смысл, 2001.–366 с.

49. Bell D. The coming of post-industrial society: A venture of social forecasting / Bell D. — N.Y.: Basic Books, 1973. -507 с.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА СТАН СОЦІАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ СЕРЕДОВИЩ ЗА КОРДОНОМ

*Хибно обрана стратегія інформатизації
або її недостатні динамізм і мобільність
можуть привести до істотних змін
у всіх сферах життя країни.
З матеріалів VII Міжнародного
ІТ-форуму*

Наприкінці ХХ - початку ХХІ століття на основі взаємопроникнення різних технологій і систем виробництва, переробки, передачі, розподілу інформації формуються умови для якісно нового етапу в розвитку соціально-інформаційної інфраструктури і в цілому інформаційного середовища, яке поступово стає домінуючим у розвитку людського суспільства. Розвиток інформаційної діяльності тягне за собою і розвиток інформаційних відносин суспільства, яке в свою чергу, впливаючи на суспільну свідомість, породжує в останньому історично нову інформологічну форму громадської свідомості [10].

Особливість сучасної ситуації в галузі інформаційно-комунікаційної інфраструктури полягає в тому, що зміни в інформаційній індустрії настільки стрімкі і мають таку загальну дію, що доводиться одночасно вивчати процеси, як на емпіричному, так і теоретичному рівнях, роблячи на їх основі необхідні узагальнення і будувати рекомендації. Традиційний розрив між теорією і практикою в нових умовах стає реальною проблемою для інформаційно-комунікаційної інфраструктури [10].

Проблеми інформатизації, комп'ютеризації в сучасному суспільстві розкриті в дослідженнях Р. Ф. Абдеева, Ю. Ф. Абрамова, Н. П. Ващекін, Б. Гейтса, Б. А. Глинського, Р. Джонстона, А. М. Єременко, Д. В. Іванова, М. Б. Ігнат'єва, М. Кастельса, Б. І. Козлова, А. В. Лебедева, І. В. Мелік-Гайказян, Д. Мічі. М. А. Мунтяна, Ю. А. Нісневіч, А. І. Ракитова, А. Д. Урсула.

Гуманітарні питання дослідження мережі Інтернет представлені в роботах А. Б. Антопольській, Д. Ю. Барашкин, К. Бахманна, І. Л. Бачило, Н. В. Борисова, Е. Л. Вартанової, Г. С. Вовк, А. А. Водолагін, А. Е. Войскунского, Н. В. Громико, Л. М. Землянова, А. А. Збиральна, А. Н. Кочетова, С. Ю. Кузнєцова, К. Майнцер, Д. С. Пополова, А. Прохорова, В. М. Розіна, А. С. Русина, М. Л. Сальникова, В. П. теринов, С. Г. Туронока, А. В. Чугунова.

Соціальне віртуальний простір мережі Інтернет як ноосферне явище передбачали В. І. Вернадський, Е. Леруа, П. Тейяр де Шарден, описав у своїх роботах як прояв загальнопланетарного розуму, пам'яті М. М. Моїсеєв.

На описі технологічних аспектів розвитку мережі Інтернет загострили увагу А. А. Збиральна, П. Кент, Г. Л. Смолян, Д. С. Черешкін, А. А. Штрик. Правові аспекти діяльності в мережі Інтернет висвітлили у своїх працях І. Л. Бачило, Є. А. Чічнева. На соціальні аспекти спрямовані дослідження розвитку мережі Інтернет О. С. Кордобовского, С. Д. Політико, А. І. Левіна, Б. В. Маркова, Г. Л. Смоляна. Економічні аспекти функціонування мережі розробляють у своїх працях Л. В. Лєсков, В. Мельянцев, Л. А. Мясникова, С. І. Парінов, Ю. В. Шишков. Дослідження, присвячені мережевої організації в суспільстві і мережі інтернет проводять П. Кир'ян, А. Е. Шадрін.

Філософські проблеми глобальної інформаційної комп'ютерної мережі Інтернет розглянуті в роботах В. І. Аршинова, Ю. А. Данилова, В. В. Тарасенко. В цілому філософське осмислення феномена мережі Інтернет в сучасній філософській літературі поки представлено недостатньо.

Дослідження, присвячені проблемам і сутності віртуальної реальності, проведені Н. Н. Алексенко, Г. С. Батигін, А. В. Говорунове, М. М. Кузнєцовим, Б. Н. Кутелія, Г. П. Меньчіковим, Л. А. Микешин, Н. А. Носовим, М. Ю. Опєнковим, К. Радемахер.

Серед Інтернет як соціальна віртуальна реальність розглядається в працях з психології А. Е. Войскунского, роботах з сучасного творчості І. Н. Дубиною, філософських роботах Ю. Ю. Петруніна. Можна відзначити,

що поняття «соціальна віртуальна реальність» позначено, але має малу ступінь розробленості. Все це зумовлює необхідність дослідження глобальної інформаційної комп'ютерної мережі Інтернет [6].

Концепція інформаційного суспільства прийнята на міждержавному політичному рівні як орієнтир розвитку (Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства) і реалізується в деяких економічно розвинених країнах світу (США, Великобританії, Канаді, Фінляндії, Франції, Японії, Італії, ФРН, Данії).

2.1. Роль і функції соціально-інформаційних середовищ в сучасному світі

Інформаційний простір через свій безмежний і віртуальний характер відіграє роль інтегратора і комунікатора сучасного суспільства.

Основні функції, які виконує інформаційний простір, на думку автора, найкраще сформулював Манойло А.В. в монографії «Державна інформаційна політика в особливих умовах»:

1. **Інтеграція.** В рамках даної функції інформаційний простір об'єднує в єдине просторово-комунікативне та соціокультурне середовище різні види людської діяльності і суб'єктів, які займаються ними, у тому числі як окремих людей, так і цілі держави, народи і міжнародні коаліції і транснаціональні корпорації. [3]

2. **Комунікація.** Інформаційний простір створює особливе середовище інтерактивної та мобільної комунікації різних суб'єктів діяльності, в рамках якої вони здійснюють інформаційний обмін не відчуваючи кордонів. [13]

3. **Актуалізація.** Саме в інформаційному просторі здійснюється актуалізація інтересів різних суб'єктів діяльності за допомогою реалізації ними інформаційної політики. [13]

4. **Геополітика.** Інформаційний простір формує власні ресурси і змінює значимість традиційних ресурсів, створюючи нове середовище геополітичних відносин і конкуренції. [13]

5. **Соціалізація.** Інформаційний простір трансформує склад суспільства та змінює характер і зміст соціально-політичних (громадських) відносин у всіх сферах - політиці, культурі, науці, релігії та інших.[13]

Крім того, на сьогоднішній день у соціально-інформаційних мережах як складових частин великого соціально-інформаційного середовища з'являються і нові функції.

Найперша з них - **відновлення зв'язків:** вони створювалися для того, щоб користувачі могли знаходити своїх старих знайомих онлайн. Але сьогодні соціально-інформаційні мережі поміняли вектор розвитку. Зараз вони швидше виступають у ролі онлайн-представництва людини. Це впливає на поведінку користувачів і їхні потреби. І для всього цього потрібні нові сервіси. Багато з недавніх розробок вже користуються величезним попитом. Це пошук інформації, зберігання її та редагування.

Набирають популярність *візуальні соціальні мережі*

У світі соціальних мереж більшою популярністю завжди користувалася відео- та графічна інформація, ніж текстова. Саме тому зараз дуже активно розвиваються графічні соціальні мережі, наприклад, «Інстаграм» і Pinterest.

Геосоціальні сервіси

Активно розвиваються геосоціальні сервіси, такі як Foursquare і AlterGeo. Багато компаній вже відзначили це і активно використовують ці майданчики в просуванні своїх продуктів. Їх використовують не тільки представники малого бізнесу, а й банки, телекомунікаційні компанії, інтернет-компанії і представники IT-індустрії.

Соціальні мережі плюс пошуковики

Пошук стає соціальним. «Яндекс» і Google користуються цим для ранжирування видавання інформації по запиті. Всі показники соціальної активності (ретвіти, коментарі, репости тощо) стали одним із ключових показників популярності того чи іншого ресурсу. Крім того, вони активно індексують контент з соцмереж, показують посилання на соцмережі компанії.

Рекрутинг стає соціальним

При пошуку кандидатів на ту чи іншу вакансію HR-фахівці звертаються до соціальних мереж. Адже вони допомагають скласти уявлення про кандидата: отримати психологічний портрет, оцінити публікації, зв'язатися з колишніми колегами і керівниками.

Для таких цілей існують спеціальні сервіси:

Майданчики для професіоналів (LinkedIn, «Мій Круг», «Професіонали»); професійні спільноти в соцмережах; додатки в соціальних мережах [13].

2.2. Приклади національної політики, міжнародні досягнення та стратегії розвитку в галузі інформатизації суспільства

2.2.1. Зарубіжний досвід інформатизації країн світу з найрозвиненішою економікою та особливості його реалізації в Україні

Протягом останніх десятиліть багато країн світу здійснюють послідовне і стійке формування інформаційного суспільства. Згідно сформованим в даний час уявленням, розвинене інформаційне суспільство характеризується певною сукупністю ознак, серед яких в першу чергу виділяють такі, як збільшення ролі інформації і знань в житті суспільства, створення глобального інформаційного простору, поява в економіці принципово нових підходів до використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, підвищення рівня професійного та культурного освіти і т.д.

Особливості національного, політичного, економічного та соціального характеру зумовлюють різні підходи до побудови інформаційного суспільства.

Північноамериканська модель побудови інформаційної держави

Сполучені Штати Америки стали однією з перших країн, що реалізували програми інформатизації. Розглянемо досвід інформатизації в США більш докладно.

США виходять з існування національної інформаційної інфраструктури та побудови цифрової економіки.

В умовах сьогоденної економічної, геополітичної та інформаційної кризи Конгрес і Президент США переглядають підходи до управління процесами інформатизації. Одним із пріоритетних напрямків визнано інформаційне обслуговування громадян, у зв'язку з чим переглядаються норми основних законів, пов'язаних з участю владних структур у даному процесі. Так, в 1996 році істотній переробці піддався основоположний інформаційний закон "Про свободу інформації" (The Freedom of Information Act), у новій редакції якого докладно розписані обов'язки державних установ з надання громадянам інформації засобами інтернету. У результаті в даний час 60% американців, що мають доступ в Інтернет, користуються урядовою інформацією і отримують від влади різноманітні послуги з використанням Інтернету. Крім цього, американський уряд є найбільшим у світі споживачем інформаційних технологій (техніки, програмних засобів і т.п.). Витрати уряду в цій області становлять 40-50 млрд. дол. на рік. Дана обставина змушує уряд постійно звертати особливу увагу на ефективність використання таких гігантських коштів [1].

Результатом політики уряду США в галузі інформації та інформаційних технологій стало виникнення електронного уряду, який став не тільки метою перетворень, а й інструментом широких урядових реформ. Уніфікація політики і практики дозволили американському уряду реалізувати такі грандіозні за масштабами та складністю проекти, як створення федеральної інфраструктури публічних ключів (FPKI) та системи авторизації доступу (ACES), загальноурядовий системи федеральних форм (FedForms), системи пошуку документів за всім урядовим установам (GILS), федеральної системи держзакупівель (FedBizOpps), та ін.

Також лідером в питаннях впровадження державної політики щодо будови інформаційного суспільства є **Канада**. У цьому сенсі, країну можна вважати першопрохідцем. Зрозуміло, канадський досвід у цій частині просто безцінний. Аналіз цього досвіду дозволив виділити основні віхи політико-правового регулювання державної інформаційної політики Канади.

У 1994 р Міністерство промисловості Канади випустило доповідь «Побудова більш інноваційної економіки», в якому обговорювалося - яким чином Канада використовує інформаційні технології, щоб досягти економічних і соціальних цілей. У даному документі по суті пропонувалося здійснення переходу до інформаційного суспільства й економіки знань за допомогою Канадської інформаційної магістралі [16].

У рамках програми була заснована канадська Консультативна рада з інформаційної магістралі, яка повинна була готувати пропозиції для уряду. В даний час діяльність Консультативної ради направлена на посилення суверенітету Канади та культурної ідентичності, створення робочих місць за допомогою інвестицій та інновацій, забезпечення універсального доступу до інформації за прийнятними цінами. Робота ради будується, виходячи з принципу - якщо ринкові механізми не можуть забезпечити всім громадянам рівний доступ до інформаційних ресурсів або створити передумови для цього, то цю функцію на себе повинен покласти Уряд. У цих цілях була запропонована національна стратегія для надання доступу до основних послуг шляхом законодавчої регламентації.

Основна роль держави в цьому випадку зводиться до розробки та встановлення правил. Так в Канаді поряд з розробкою законодавчих проектів, державні структури стали своєрідною моделлю для нововведень. Наприклад, державні органи також проходять етап реінжинірінгу з використанням в повсякденній практиці досягнень інформаційних технологій. Держава в даному випадку виступає прикладом і є лідером щодо впровадження та використання інформації в електронному вигляді і нових

комунікаційних систем, що підвищує рівень прозорості владних структур, полегшує взаємозв'язок з населенням.

Для досягнення цієї мети держава пропонувала скоординувати свої дії з приватним сектором і з громадськими установами.

В рамках даної програми в Канаді була проведена плідна робота зі ЗМІ, а також створена одна з найсучасніших телекомунікаційних систем. Все це стало результатом цілеспрямованих скоординованих дій для подолання відстаней і умов через географічне розташування Канади.

Реалізація програми «Інформаційна магістраль» почалася в Канаді в 1994 році. У результаті у вересні 1995 р за підсумками роботи Консультативної Ради було випущено в світ більше 300 конкретних пропозицій для дій з боку Канадського уряду. Була розроблена і запропонована національна стратегія для надання доступу до основних послуг шляхом законодавчої регламентації доступу до інформації всіх канадців.

У рамках інформаційної магістралі передбачена активна робота з електронний урядом. Канадський уряд відразу був налаштований на надання повної інформації і послуг уряду через мережу.

У Канаді навіть існує посада Спеціального уповноваженого з інформації. Так будь-яка особа, від якої виходив запит, може звернутися з апеляцією, у разі відмови в доступі до інформації, до Спеціального уповноваженого. У його компетенції знаходиться право відвідувати будь урядову установу, дослідити всю документацію та інформацію крім документів, захищених спеціальним грифом. Федеральний суд - остання інстанція, яка вирішує долю запрошеної будь-яким громадянином інформації - оприлюднити її чи ні, якщо з таким рішенням Спеціального уповноваженого не згоден той, хто подав запит.

Азіатська модель побудови інформаційної держави

Небачені економічні успіхи та темпи зростання економіки, безперечно виводять країни азіатського регіону на перші місця. Економісти відзначають, що в початковий період індустріалізації Великобританії знадобилося більше 50 років, а Америці трохи менше 50 років для збільшення вдвічі виробництва на душу населення, в той час як Китай, Південна Корея та Сингапур добилися цього результату приблизно за 10 років [20].

Динамічний економічний розвиток азіатського регіону стався відповідно до створення і впровадження нових технологій в сучасному суспільстві. Причому ці процеси відбуваються на тлі глобалізації, що сприяє зростанню значень інтернету і телекомунікацій. Країни Східної Азії, так само як і держави інших регіонів, починають будувати сучасні національні інформаційні інфраструктури.

Азіатську модель суспільства вирізняє специфічний стиль управління і чітка ієрархія. По тому ж принципу будується й інформаційне азіатське суспільство та впровадження телекомунікаційних технологій в усі сфери життя.

Як це не дивно, але **Японія** відстає від інших країн, наприклад таких, як Китай і Тайвань, в деяких напрямках розвитку інформаційної інфраструктури, незважаючи на явне лідерство в галузі новітніх технологій.

Довгий час Японія по числу користувачів глобальної мережі Інтернет стояла далеко не в числі провідних країн, а швидше за все, в числі відстаючих, а інформаційне право в Японії, яке покликане закріплювати механізми регулювання процесу розвитку інформаційного суспільства, було майже не розроблене (хоча Японію можна визнати країною інформаційного суспільства) [20].

Парадоксально, але це дійсно так. Розрив між розвитком інформаційних, телекомунікаційних технологій та інтелектуальної бази в цій галузі (в яку включається і законодавча база в галузі інформатизації) просто величезний ще в 90-х роках минулого століття. Тим більше що Японія,

будучи дійсно демократичною і правовою державою, в 60-і роки першою висунула концепцію "інформатизації" і "інформаційного суспільства".

У Японії інформаційне право сильно запізнилося і в порівнянні з рухом в технологічно-інноваційної галузі тільки починало по-новому формуватися в 2000-х роках.

Основною ж причиною такої "зупинки" у розвитку інтелектуальної та законодавчої бази в галузі інформатизації, інформаційного суспільства є те, що в країні більше уваги довгий час було приділено самим технологічним процесам, виробництву телекомунікаційного обладнання, побутової техніки та інших технологічних нововведень, які не перестають дивувати.

Однак у даний момент, переступивши межу XXI століття, Японія підійшла до того, щоб формувати і реалізовувати державну інформаційну політику. І тут висловлювання професора Кумона стали вже не передбаченнями, а реальністю. (Японський професор Сьомпей Кумон з університету Кокусай назвав таку ситуацію "японської аномалією" і вказав на причину такого явища: "Світ сьогодні прагне вийти за межі сучасної епохи, і це є основним напрямком розвитку цивілізації, але, тим не менш, про це можна говорити лише з точки зору вельми довгострокової перспективи [2].

А хіба в самій сучасній епосі вже не залишилося резервів для росту? Адже можливості розвитку, які відкрила сучасна цивілізація, ще не вичерпані повністю, і тому, власне кажучи, не можна вийти за межі сучасності. Тут проглядаються кілька можливостей використання резервів так званого росту і розвитку цивілізації. По-перше, в сучасному промисловому суспільстві, де все ще не завершена сама індустріалізація, є ще один "етап створення індустрії інформації" [2].

Інформаційне суспільство Японії з 2000 року, маючи сильну державну підтримку, стало розвиватися дуже швидко. Фраза "Революція у сфері інформаційних технологій" (Japan's Information Technology (IT) Revolution) практично стала мантрою Прем'єр-міністра Йоширо Морі, коли в квітні 2000

року він очолив Кабінет Міністрів. Причому багато хто тоді дивувалися, як багато Прем'єр-міністр знає про інформаційну революцію [2].

У липні 2000 році в структурі Кабінету Міністрів була створена Рада з розвитку в області інформаційних технологій (IT-Strategy Council) під керівництвом самого Прем'єр-міністра і головуванням Президента корпорації Sony Нобаюкі Ідеї. Радою був прийнятий п'ятирічний план розвитку в країні інформаційної інфраструктури - "Цілі Ради з розвитку інформаційних технологій". До складу цієї Ради входять члени Кабінету Міністрів, експерти, дослідники та керівники провідних компаній в країні. Основна ж мета сформульована так: "Надати можливість усім без винятків отримувати вигоди від ІТ-революції і всебічно підвищувати заходи, що сприяють розвитку Японії як конкурентоспроможної країни, побудованої на розвиненій інформаційній інфраструктурі" [2].

Існує також програма комплексного розвитку всіх 47 префектур Японії. У багатьох префектурах і містах Японії вже існують інформаційно-комунікаційні блоки. На сьогодні в країні за підтримки місцевої влади організовано п'ять "інформаційних долин" або комплексів, де забезпечується швидкий зв'язок між розробниками, виробниками і споживачами інформаційних послуг: Долина Саппоро, Діджитал Дайме-2000, Форест Еллі, Долина Сін-Осака і Бітова долина (м. Токіо). Долина Саппоро була створена ще в 1976 році на інженерному факультеті університету Хоккайдо групою інженерів на мікрокомп'ютерів, в роботі над якою брали участь і підприємці.

Ще одним способом розвитку інформатизації в регіонах стало створення наукових комплексів з інформаційною спеціалізацією, дослідницьких інститутів передових телекомунікацій.

Японія прагне об'єднати всі зусилля для просування інформаційно-комунікаційного бізнесу в країні, тому потужна інформаційно-комунікаційна інфраструктура, на думку японських економістів і політиків, допоможе вийти країні з економічної депресії. Однак ставлення до політики інформатизації в японському суспільстві неоднозначне, а для створення сильної інформаційної

інфраструктури повинна також паралельно проводитися комплексна фінансова, наукова і соціологічна політика і законодавча робота.

Сингапур демонструє чіткий і інтегрований підхід до національної комп'ютеризації. Майже два останніх десятиліття впроваджувався цілий ряд національних програм, які мали на меті перетворення Сингапуру в країну, охоплену Мережею.

Національні програми з ІКТ вилилися в безліч державних адміністрацій та послуг, що експлуатують технології для підвищення ефективності, якості обслуговування і доступу через електронні канали. Ці досягнення були працюючими прикладами державних електронних послуг, яким судилося стати провісниками електронного Уряду.

Для того щоб краще вирішувати майбутні проблеми і використовувати можливості, Уряд висунув цільові ініціативи, покликані надалі оживляти зусилля в просуванні до цифрової економіці [20].

Розпочата в травні 1995 р «Державна служба 21 століття» (PS21) стала носієм стандарту, призначеного для того, щоб уряд міг зробити зміни, які підготують державне обслуговування до 21 століття, і стати зразком ефективності, творчого підходу і відмінного обслуговування.

Щоб сприяти запланованого зростання обсягу транзакцій і мережевого трафіку, був побудований Центр Даних Уряду, який почав функціонувати в травні 2001 р, забезпечуючи захищене, безперебійне і стійке Інтернет-середовище. Призначений для впровадження будь-яких додатків, це центральний пристрій також дозволяє державним органам розгортати системи додатків за короткий час.

Найважливішим наслідком виникнення глобального електронного Уряду стало те, що мережеві державні ресурси тепер використовуються суспільством для вирішення соціальних і політичних питань: державні опитування, голосування, референдуми тощо.

Впровадження глобальних ІКТ на державному рівні посприяло подоланню тенденції до бюрократизації та олігархізації наднаціональних

політичних структур, створивши умови для функціонування демократичних інститутів на міжнародному рівні та вирішивши тим самим фундаментальне завдання розширення демократичної теорії і практики до масштабів міжнародних урядів.

Уряд і народ **Китаю** зустріли прихід епохи Інтернету активно і позитивно. У другій половині 80-х рр. ХХ століття китайські дослідники та вчені за допомогою зарубіжних фахівців почали використовувати Мережу у власних дослідженнях. На міжнародних заходах, присвячених ІКТ, та інших різних заходах в 1992-1993 рр. фахівці та програмісти неодноразово висували вимогу під'єднати Китай до міжнародної мережі Інтернет, що було з підтримкою і розумінням сприйнято широким загалом.

Таким чином, кількома роками поспіль був реалізований показовий проект по створенню Освітньої та науково-дослідної мережі в районі Чжунгуаньцунь в Пекіні на основі підключення до виділеної лінії, тим самим було здійснено багатофункціональне підключення до міжнародної мережі Інтернет, що ознаменувало офіційне приєднання Китаю до Всесвітньої мережі.

Китай і сьогодні розглядає розвиток Інтернету як важливий шанс для просування справи політики реформ і відкритості та будівництва модернізації.

Уряд Китаю розробив ряд відповідних концепцій, розпланував розвиток мережі та затвердив акценти його поетапного розвитку, надавши сприяння процесу інформатизації суспільства. У 90-х роках в КНР був створений Державний об'єднаний комітет з питань інформатизації економіки.

Розроблений в 1997 році «План державної інформатизації в рамках 9-ї п'ятирічки і перспективні цілі до 2010 року» відніс відповідні об'єкти Інтернету до списку проектів будівництва державних об'єктів інформаційної інфраструктури і проголосив активізацію процесу інформатизації національного господарства за рахунок всебічного розвитку галузі Інтернету.

У 2002 році була опублікована «Цільова програма здійснення інформатизації в галузях національного господарства і соціального розвитку в рамках 10-ї п'ятирічки», яка затвердила акценти розвитку інформатизації в Китаї, що включають просування електронного адміністрування та софт-забезпечення, посилення розвитку і використання інформаційних ресурсів, прискорення розвитку електронних комерційних операцій і т. д.

У листопаді 2005 року була розроблена «Державна стратегія розвитку інформатизації на 2006-2020 рр.», яка в подальшому визначила акценти розвитку інтернету і запропонувала просувати інформатизацію народного господарства для коригування економічної структури і трансформації методу економічного зростання; сприяти поширенню електронного адміністрування для підвищення здібностей державного управління; розвивати соціальну інформатизацію для будівництва гармонійного суспільства і т. д.

У січні 2010 року Держрада прийняла рішення прискорити об'єднання комунікаційної мережі, мережі теле- і радіомовлення та Інтернету, щоб тим самим просунути розвиток інформаційної та культурної галузей.

Завдяки активному сприянню з боку китайського уряду, а також чіткості виробленої політики китайський сегмент Інтернету став поступово виходити на шлях всебічного, тривалого і швидкого розвитку.

На сьогодні кількість міських користувачів інтернету становить 72,2 % від загального числа користувачів у країні, а число користувачів у сільській місцевості складає 27,8% відсотка. Тому уряду Китаю ще належить докласти значних зусиль для зменшення розриву між районами та подолання «цифрової прірви» між містом і селом.

Інформатизація суспільства в Китаї розвивається на хвилі реформ і відкритості, вона відповідає вимогам сучасної геополітики реформ і відкритості.

Через стрімкий соціально-економічний розвиток та неухильне зростання потреб населення в сфері духовної культури, Інтернет в Китаї стає

ще більш повсюдним, а вимоги, що висуваються людьми до рівня використання інтернету в соціальному житті також зростають [12].

Десять пріоритетів в інформатизації Китаю:

1) Прискорене вжиття заходів по створенню інформаційних мереж, нового покоління з високошвидкісною передачею даних і широкосмугових мережі, конструювання установок введення інформації.

2) Створення «електронного уряду» для обслуговування органів влади, конструювання установок для введення урядової інформації, формування системи інформації, що зв'язує між собою всі гілки влади: від центральних до місцевих. Здійснення обміну інформацією по каналах урядового зв'язку.

3) Розробка та визначення рамок політики розвитку електронної торгівлі, вдосконалення електронних платіжних систем, побудова системи доставки товарів в масштабах всієї країни.

4) Будівництво систем цифрового зв'язку, прискорення інтеграції трьох типів мереж зв'язку в одну з переходом на цифровий зв'язок.

5) Прискорене введення мереж мобільного зв'язку, особливо наукова розробка і освоєння виробництва мобільних засобів зв'язку наступного покоління.

6) Пріоритетний розвиток виробництва програмного забезпечення, проектування та виробництва інтегральних схем підвищеної продуктивності, підвищення рівня технічного забезпечення інформатизації.

7) Прискорення робіт з наукової розробки й освоєння виробництва продукції для мереж зв'язку, побудови систем інформаційної безпеки.

8) Розвиток цифрових аудіовізуальних технологій для прискореного переходу від аналогового до цифрового телебачення і радіомовлення.

9) Розвиток компонентів нових моделей демонстраційної техніки, нових моделей електросилових та електронних деталей, електронних плат, фотоелектроніки, сканерів та інших нових видів електронних матеріалів.

10) Прискорення наукових розробок і впровадження у виробництво продукції оптоелектронної зв'язку наступного покоління.

За останні кілька років **Південна Корея** демонструє вражаючі успіхи у галузі інформаційних технологій. «Корея всіх заткнула за пояс», - вигукнув голова правління «Майкрософт» Білл Гейтс на одній з прес-конференцій в період роботи Всесвітнього економічного форуму в Нью-Йорку [24].

Корея зробила великий стрибок в розпал економічної кризи 1997 р. Корейці, які позбулися роботи в результаті кризи, стали тисячами створювати інтернет-підприємства, що сприяло підвищенню попиту на доступ до інтернету і розвитку ринку.

Першою державною програмою Кореї у сфері інформаційних технологій стала «Базова національна інформаційна система» (National Basic Information System (NBIS)), яка була розроблена на початку 1980-х рр. і почала виконуватися в 1987 р. Програма пов'язувала тотальну комп'ютеризацію та розвиток ІТ з економічним зростанням країни. На початку 1990-х рр. програма була переглянута, і в квітні 1994 р. була прийнята «Національна інформаційна Супермагістраль» (National Information SuperHighway), що отримала в 1995 р. назву «Корейська інформаційна інфраструктура» (Korea Information Infrastructure (KII)).

Здійснення цього довгострокового плану за задумом уряду було ключовою ланкою у переході Південної Кореї від економіки, що розвивається, до економіки розвиненої держави.

У програмі намітили найважливіші напрями державного інвестування: комп'ютеризація основних сфер діяльності суспільства, будівництво нових інформаційних та телекомунікаційних мереж і сучасних ліній зв'язку. Програма передбачала створення двох високошвидкісних національних інформаційних мереж. Перша мережа, державна, що з'єднала центральні та місцеві органи влади, різні громадські організації, включаючи школи і бібліотеки. Друга мережу створювалася для приватного сектора і запропонувала інтерактивні мультимедійні широкосмугові мережеві служби для компаній і пересічних громадян.

Відповідно до програми «Корейська інформаційна інфраструктура» будівництво державної мережі повинно було закінчитися в 2015 р., проте в 2000 р. було прийнято рішення пересунути терміни закінчення проекту з 2015 р. на 2005 р.. Основними лініями зв'язку, які з'єднують між собою установи, компанії і домоволодіння, стали оптоволоконні лінії. У грудні 2000 р., на 5 років раніше запланованого терміну, було закінчено будівництво загальнонаціональної високошвидкісної мережевої інфраструктури - 144 великих міста і 190 дрібних населених пунктів Кореї були з'єднані оптоволоконними кабелями.

Однак корейський уряд і сьогодні працює не тільки над розширенням доступу до інформаційних технологій, але і вирішує складні завдання удосконалювання самих технологій. З моменту свого створення національний Інтернет зазнав різкі зміни.

Південнокорейські фахівці роблять акцент на розвитку найпередовіших мультимедійних додатків (телебачення, радіо, мультиплікація, музична індустрія та ін.). В даний час усі основні національні телевізійні канали віщають в Інтернеті. Паралельно розвиваються нові спеціалізовані мережеві телевізійні і радіоканали, які віщають виключно в Інтернеті. Зрозуміло, подібні мультимедійні додатки вимагають надзвичайно високої пропускної здатності ліній. У цьому зв'язку традиційний комутований доступ, для якого характерні низькі швидкості передачі інформації, відійшов у минуле.

Виконання стратегічної програми «Корейська інформаційна інфраструктура» дозволило досягти країні видатних успіхів у галузі інформаційних технологій. Вже зараз серед позитивних факторів, які істотно підвищують конкурентоспроможність Південної Кореї на світових ринках, фахівцями називається її високорозвинену технологічну базу, що стала основою однією з найбільш передових у світі мережевих інфраструктур широкосмугового зв'язку.

Значна підтримка національних мереж з боку держави має стратегічні економічні цілі. Корейські економісти прийшли до висновку, що завдяки

розвитку мережевої економіки можна підвищити конкуренцію і прозорість традиційних галузей економіки. Відповідно до рішення уряду, з 2002 р. всі державні закупівлі проводяться виключно через інтернет. Єдиний портал з держзакупівель (реєстрація, участь у тендерах, підписання контрактів, оплата) почав функціонувати у вересні 2002 р..

Повсюдне підключення до інтернету шкіл, університетів, бібліотек сприяло впровадженню системи електронної дистанційної освіти. Також отримали поширення такі широкосмугові додатки, як телеробота, телемедицина.

Відзначимо, що в 2001 році в галузі розвитку електронного уряду Корея займала лише 45 місце у світі. У листопаді 2002 р. почав функціонувати інтегрований портал «Корейський електронний уряд», який об'єднав два сервіси: інформаційну службу і е-службу «Уряд для громадян» (G4C). Сьогодні портал надає близько 400 інтерактивних послуг для громадян та інформацію по 4 тисячам категорій. Відкриття порталу відразу ж вивело Південну Корею в групу світових лідерів у реалізації електронного уряду.

Ще у 1997 р. був прийнятий 5-річний «Загальний план інформатизації освіти в початкових і середніх школах». З метою подолання цифрового розколу комп'ютерне обладнання поставлялося в школи безкоштовно. Великі зусилля були витрачені на те, щоб надати цифрові послуги всім, особливо соціально вразливим групам населення: домогосподаркам, пенсіонерам, інвалідам, військовослужбовцям та ув'язненим. Кожен клас у всіх початкових і середніх школах приєднаний до високошвидкісного інтернету.

Європейська модель побудови інформаційної держави

Європейські фахівці в якості головних чинників, що визначають умови розвитку інформаційного суспільства виділяють: поточний стан національної інфраструктури, рівень інтеграції суміжних галузей економіки, реально існуючі потреби суспільства і фактичний рівень конкуренції.

У Європі відповідно до П'ятої рамкової програми досліджень був розроблений проект "Технології інформаційного суспільства" [22]. Однак незадовільні результати першого року його виконання спонукали Європейську Комісію в кінці 1999-го виступити з новою ініціативою - "Електронна Європа", яка була прийнята в травні 2000 р і покликана активізувати діяльність з формування загальноєвропейського інформаційного суспільства. Основні завдання, які покликана вирішити програма «Електронна Європа»:

- створення інформаційно-комунікаційної інфраструктури та рівний доступ до неї всіх постачальників послуг;
- чітке законодавче оформлення таких сфер, як мультимедійні комунікації та електронна комерція, більш високий рівень захисту угод і послуг;
- принципово нове, високоякісне наповнення нових інтерактивних послуг та ефективний електронний уряд;
- кваліфіковані працівники;
- глобальне покриття мережами всієї території ЄС.

В рамках проекту «Електронна Європа» виділяють декілька пріоритетних напрямків:

1. більш швидкий, дешевий і безпечний Інтернет:
 - а) більш дешевий і швидкий доступ в Інтернет;
 - б) більш швидкий Інтернет для студентів і дослідників;
2. безпечні мережі та смарт-карти (чип-карти);
3. інвестиції в людей і знання:
 - а) європейська молодь у цифровому столітті;
 - б) робота в економіці, заснованій на знанні;
 - в) загальне участь в економіці, заснованій на знанні;
4. заохочення користування Інтернетом:
 - а) розвиток електронної комерції;
 - б) електронний уряд державних органів;

в) здоров'я онлайн;

5. створення цифрового наповнення для Всесвітньої мережі;
6. автоматизація транспортних потоків.

Крім цього, у Програмі закладено можливості для вирішення основної базової проблеми - прискорення появи доступних телекомунікаційних послуг всіх типів і призначення.

Поряд із загальноєвропейською ініціативою є національні програми у **Великобританії, Франції** та багатьох інших країн Європи і світу. Аналіз таких програм в порівнянні з основним програмним документом з інформатизації України - Національної програми інформатизації (далі - НПІ), загальні засади якої визначені законами України від 04.02.98 № 74/98-ВР «Про Національну програму інформатизації» та № 75/98-ВР «Про Концепцію Національної програми інформатизації», вказує на досить серйозні відмінності таких програм одна від одної. Ці відмінності в більшості випадків є наслідком об'єктивних причин, серед яких провідна роль належить рівню економічного розвитку країн.

Ключова мета програм західних країн полягає у досягненні лідируючих позицій в економіці і соціальному розвитку суспільства. В українській НПІ поряд з прискоренням економічного зростання позначено зміцнення державного управління. Таким чином, програми західних країн мають чітко виражену соціально-економічну спрямованість і головним об'єктом в них є людина і людські цінності. Українська НПІ відображає головним чином інтереси держави і лише опосередковано, через неї, інтереси людей.

Окреслені в аналізованих програмах пріоритетні напрямки збігаються в областях правового розвитку, кадрових питань, удосконалення інформаційної та комунікаційної інфраструктури та становлення електронних урядів. У зарубіжних програмах, окрім того, велика увага приділяється зміцненню довіри людей до ІТ, підтримку малого і середнього бізнесу та моніторингу, тобто людському чиннику. Специфіка української програми полягає в зміцненні державних інститутів, органів влади та

механізмів взаємодії держави з господарюючими суб'єктами, а також у сприянні розвитку ЗМІ.

Ключова особливість більшості європейських програм і стратегій їх реалізації полягає в тому, що всі використовувані онлайнів технології - електронну комерцію, електронний уряд, електронний бізнес тощо - вони розглядають не як самостійні ізольовані сфери діяльності, а як інтегровану середу, що представляє собою єдиний фундамент для переходу до цифрової економіки та інформаційного суспільства. Українська НПП не відповідає таким принципом інтеграції онлайнів технологій в інформаційне суспільство. В Україні декларуються принципи інформатизації ключових галузей економіки та сфер суспільного життя, тоді як країни ЄС орієнтуються на формування загальноєвропейського інформаційного суспільства.

Перші кроки для вирішення проблем інформатизації в Україні вже зроблені, зокрема, регіональні програми інформатизації як складові частини НПП об'єднують комплекс взаємопов'язаних організаційних, правових, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, спрямованих на створення умов для задоволення інформаційних потреб суспільства. Отже, належний рівень інформатизації є важливим показником економічного потенціалу та розвитку регіону.

Впровадження результатів виконання завдань (проектів) регіональних програм інформатизації спрямовано на розвиток інформаційної інфраструктури у областях у напрямку створення єдиного телекомунікаційного середовища у соціальній та економічній сферах, що повинно забезпечити оперативну взаємодію державного, міжгалузевого, регіонального та районного рівнів управління [8].

Вжиті заходи далеко не в змозі вирішити всі проблеми. Необхідна науково обґрунтована методика довгострокового прогнозування та методи управління процесом інформатизації на регіональному рівні.

Для успішної реалізації НПП необхідно слідувати загальним для всього світового співтовариства принципам:

- необхідність заміни економічної структури, заснованої на важкій промисловості, структурою, що базується на наукомістких галузях;
- визнання пріоритетного характеру інформаційного сектора. Основою успішного економічного розвитку стає створення нової інфраструктури і сектора послуг, здатних підтримати національну економіку;
- широке використання досягнень світової науки і техніки;
- вкладення значних фінансових коштів в інформатизацію, як державну, так і приватну;
- оголошення зростання добробуту країни та її громадян за рахунок полегшення умов комунікації та обробки інформації головною метою інформатизації.

2.2.1. Інформатизація суспільства в країнах колишнього СРСР

Особливістю країн, розташованих на території республік колишнього Радянського Союзу є те, що перехід до інформаційного суспільства здійснився стрибком, минаючи постіндустріальний етап розвитку суспільства. Положення ускладнилось ще й тим, що інформаційне суспільство вимагає значної кількості носіїв практичного, предметного знання, до чого система освіти і підготовки професійного користувача інформаційно-комунікаційних технологій виявилась не готовою [7].

З іншого боку, технічне оснащення атрибутикою інформаційного суспільства країн колишнього СРСР досить серйозне і мало поступається розвиненим країнам - це мобільний зв'язок, Інтернет-сервіс, мережеві технології, практичні заходи комунікації (включаючи сучасні PR-технології, іміджмейкерство та рекламу).

Перехід до інформаційного суспільства в таких країнах відбувається при контролі з боку владних структур. Тому дуже важливо зрозуміти, які взаємні функції суспільства і держави в конкретній проблемі інформаційної політики і що слід зробити в сучасних умовах.

В даний час держави – колишнього СРСР проголосили розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (далі - ІКТ) одним із пріоритетів і необхідною умовою сталого економічного зростання та підвищення якості життя громадян.

Національні програми розвитку ІКТ дозволяють все більшій кількості громадян отримувати доступ до глобальних інформаційних мереж та ресурсів, що сприяє міжнародним інтеграційним процесам у всіх сферах життя суспільства (торгівля, освіта, медицина, державні послуги, туризм тощо.).

Одним з найважливіших компонентів формування інформаційного суспільства є створення «електронного уряду» - системи ефективної взаємодії органів державного управління, громадян та бізнесу за допомогою послуг, що надаються на базі інформаційно-комунікаційних технологій.

У більшості країн колишнього СРСР - Азербайджані, Вірменії, Білорусі, Казахстані, Киргизстані, Молдові, Росії, Узбекистані прийняті і виконуються плани дій (заходів) з реалізації національних стратегій розвитку ІКТ, найважливішою складовою частиною яких є програми створення «електронного уряду». В останні роки в країнах помітно підвищується рівень інформатизації державного сектора. Відбувається швидке зростання числа ефективно працюючих додатків ІКТ в галузі обліку звернень громадян, систем електронного документообігу та контролю за витрачанням бюджетних коштів. Розширюється склад баз даних, доступних населенню з використанням ІКТ і через портали державних органів. Проте, створення загальнодержавних систем надання послуг електронного державного управління знаходиться на різних стадіях побудови.

Всесвітня організація ЮНЕСКО постійно приділяє особливу увагу розвитку і використанню сучасних інформаційних і комунікаційних технологій в цілому, і в галузі освіти зокрема, в країнах колишнього СРСР. Виступаючи на «Всесвітньому форумі з освіти 2012 року», Генеральний директор ЮНЕСКО Ірина Бокова зазначила, що серед іншого «технології

можуть служити потужним інструментом для освіти - при цьому вони повинні бути грамотно вбудовані в навчальний процес і супроводжуватися новими моделями навчання. Для здійснення цього багатьом країнам потрібен перехід до більш інтерактивного та проектного процесу навчання з використанням інновацій і технологічних рішень» [8].

У відповідності зі своєю місією, Інститут ЮНЕСКО з інформаційних технологій в освіті провів детальне дослідження найбільш успішних ініціатив в питанні інформатизації суспільства і впровадження національної політики в цій галузі. Наведемо кілька оглядів, представлених в офіційному докладі 2012 року Інституту ЮНЕСКО з інформаційних технологій щодо впровадження національних стратегій інформатизації суспільства для кластера країн колишнього СРСР [11].

«Національна стратегія щодо інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку **Азербайджанської Республіки** (2003-2012 рр.)» визначила динамічний розвиток ІКТ. Для виконання завдань, поставлених на початковій стадії реалізації стратегії, була розроблена Державна програма з розвитку зв'язку та інформаційних технологій в Азербайджані «Електронний Азербайджан», яка передбачала формування сучасної телекомунікаційної інфраструктури. Пріоритетним напрямком Державної програми з розвитку інформаційно-комунікаційних технологій було створення інформаційного суспільства та поширення застосування ІКТ в різних областях. У 2009 році парламент Азербайджану ухвалив новий «Закон про освіту». Основною метою «Державної програми з інформатизації системи освіти Азербайджанської Республіки в 2008-2012 рр.» є формування єдиного національного інформаційно-освітнього середовища з використанням сучасних ІКТ на всіх щаблях освіти. Найважливішим компонентом програми є створення Азербайджанської освітньої мережі AzEduNet (<http://www.azedunet.az/>), покликаної об'єднати всі освітні установи країни в єдину високошвидкісну інтернет-мережу.

Відповідно до Болонської декларації в Азербайджані почався процес впровадження ІКТ у вищу освіту і реалізація концепції «віртуальний університет».

Основною метою «Концепції розвитку інформаційних технологій та інформаційного суспільства в **Вірменії** до 2018 р.» є розвиток інформаційного суспільства з розвиненою ІКТ-насиченою інфраструктурою, високою інформаційною грамотністю населення, загальнодоступними електронними послугами і т.д. Концепція передбачає створення багатошарової національної комунікаційної мережі. Основою державної політики в галузі освіти є «Державна програма розвитку освіти Республіки Вірменія на 2008-2015 рр.».

За підтримки Держдепартаменту США та за посередництва IREX (International Research & Exchanges) реалізується проект «Доступ до Інтернету і навчальна програма в Вірменії» (Internet Access and Training Program in Armenia, www.iatp.am/iatp/index.htm). Основними цілями проекту є забезпечення вільного доступу до Інтернету, поліпшення інтернет-ресурсів в Вірменії, організація безкоштовної освіти та забезпечення її безперервності.

Члени вірменської діаспори, особливо в сусідніх країнах (Іран, Сирія, Ліван, ОАЕ, Грузія), воліють отримувати професійну освіту у Вірменії. Вірменський Інтернет-університет (All Armenian Internet University) надає вірменам усього світу можливість отримати освіту і підвищити кваліфікацію.

Електронна інтерактивна бібліотека (www.dasagirq.am/spyurq) створена Міністерством освіти і науки за сприяння науково-освітнього комплексу «Татев». Проект HaykNet (<http://www.iatp.am/index.htm>) - перша вірменська мультимедійна бібліотека. Сайт забезпечує вільний доступ до електронних ресурсів з літератури, мови та історії (вірменською мовою і в перекладі). На сайті реалізована можливість «дистанційного навчання». Доступ до літературних творів вірменською мовою забезпечує також електронна бібліотека Haybook (<http://haybook.wordpress.com/>). Тут зібрані всі доступні електронні ресурси, присвячені вірменській культурі в Інтернеті,

і посилання на інші цифрові бібліотеки, що містять документи вірменською мовою: Ванко, Internet Archive, Арап, ArmenianHouse.org, Google Books, Gallica.

Проект «Вірменський освітній портал» (www.armedu.am) здійснюється Міністерством про-разования і науки за підтримки Світового Банку.

З 2006 р ведуться розробки в галузі дистанційного навчання в Центрі підвищення кваліфікації викладачів Державного інженерного університету Вірменії «Політехнік» (<http://new.seua.am>). Розроблено платформа для створення онлайн-курсів, що надає викладачам текстові та графічні засоби складання курсів, засоби управління навчанням і контролю знань. Організована і поповнюється електронна бібліотека підручників різними мовами.

Основною метою Стратегії розвитку освіти **Киргизтану** на 2012-2020 рр. є створення умов для сталого розвитку системи освіти шляхом ефективного використання внутрішніх і зовнішніх ресурсів для підвищення якості наданих освітніх послуг. Нормативним забезпеченням реалізації Стратегії є:

- Державна Доктрина освіти в Киргизькій Республіці (до 2025 р).
- Концепція розвитку освіти (до 2020 р, проект).
- План реалізації Стратегії на перший трирічний період - 2012-2013-2014 рр.

Спеціалізований інформаційно-пошуковий портал <http://obrazovanie.kg/> створений для надання безкоштовних інформаційних послуг населенню. Портал охоплює чотири сегмента системи освіти: дошкільну, шкільну, професійну і фундаментальну. Цей ресурс містить каталог всіх навчальних закладів: дитячих дошкільних установ, центрів дитячого розвитку, шкіл, гімназій, ліцеїв, навчально-виховних комплексів, ПТУ, коледжів, технікумів, університетів, інститутів і академій. Надано посилання на список всіх курсів, гуртків і секцій (спортивних, музичних і т.д.), тренінгів і семінарів, включаючи адреси, контактні телефони, розклад занять, опис методик

навчання, ціни на навчання і т.д. Інформаційно-довідковий портал <http://info.edu.kg> є навігатором по сайтам всіх освітніх установ і організацій в республіці.

Киргизька наукова й освітня комп'ютерна мережа АКНЕ забезпечує підключення вузів, дослідницьких інститутів і бібліотек до мережі проекту «Віртуальний Шовковий Шлях». До мережі Шовкового проекту можуть бути підключені тільки некомерційні організації, і при цьому використання Інтернету в комерційних цілях виключається.

Компанія АКНЕ розробила і реалізувала Мережу освіти і науки «Академічна Мережа» (<http://www.aknet.kg>), до складу якої входять: Академія наук, Академія управління при Президентові КР, Міжнародний університет Киргизстану, Киргизький національний університет ім. Ж. Баласагіна (КГНУ), тощо.

Дистанційна форма навчання затверджена постановою Уряду КР від 19 червня 2012 № 429. Більшість вузів мають свої сайти, а також електронні бібліотеки та колекції мультимедійних освітніх ресурсів. Практично всі вузи підключені до Інтернету, у тому числі до науково освітньої комп'ютерної мережі АКНЕ і мають виділені канали.

Найбільший інтерес серед відкритих бібліотек Киргизстану представляє сайт «Нова література Киргизстану» (<http://www.literatura.kg/main/>), на якому опубліковані літературні твори сучасних авторів.

Проект «Обмін бібліотечно-інформаційними ресурсами між університетськими бібліотеками» (КІРЛІБНЕТ, www.kyrlibnet.kg) здійснюється за фінансової підтримки програми ТЕМПУС Генерального директорату Європейської комісії з освіти та культури.

База даних КІРЛІБНЕТ надає доступ до об'єднаної бібліографічній базі даних і електронних повнотекстових навчально-методичних матеріалів 8 університетських бібліотек Киргизстану.

Проект «Книжкові пам'ятки Киргизстану - забезпечення збереження і широкого доступу» ([www. Rarebooks.net.kg](http://www.Rarebooks.net.kg)) реалізується за фінансової підтримки Фонду Збереження культурної спадщини Посольства США в Киргизстані. Електронна бібліотека розміщена на сайті офісу Програми розвитку ООН в Киргизстані (<http://www.undp.kg/ru/resources/e-library/>).

Освіта **Казахстану** є одним з найважливіших пріоритетів довгострокової Стратегії «Казахстан - 2030». Відповідно до Закону РК «Про освіту» 2007 г., інформатизація освіти є найважливішим механізмом реалізації державної освітньої політики, а дистанційну освіту визначено як нову інноваційну технологію навчання. У Стратегічному плані розвитку Республіки Казахстан до 2020 року, затвердженому у 2010, підтверджена орієнтація на подальшу інформатизацію всієї системи освіти і масове впровадження електронного навчання. Державна програма розвитку освіти Республіки Казахстан на 2011-2020 роки реалізується з урахуванням приєднання Казахстану до Болонської декларації. Одна з цілей програми - забезпечення рівного доступу учнів, педагогів до кращих освітніх ресурсів і технологій. Нормативно правове забезпечення створення відкритих освітніх ресурсів здійснюється як Міністерством освіти і науки РК, так і безпосередньо вузами.

«Програма скорочення інформаційної нерівності» представлена порталом «Комп'ютерне навчання» (<http://www.comprobuch.kz>), який є складовою частиною порталу електронного уряду. На порталі «Електронний уряд» (<http://www.e.gov.kz>) в рубриці «Освіта розміщені для доступу вчителів, школярів та їх батьків мультимедійні електронні підручники, програми та методики навчання, в тому числі для організацій, що представляють послуги в галузі освіти казахської діаспори за кордоном. З січня 2008 р виконується пілотний проект Карагандинського економічного університету Казпотребсоюзу по впровадженню дистанційно-кредитної форми навчання в школах (www.keu.kz).

У рамках «Програми скорочення інформаційної нерівності» на базі Національного центру інформатизації (НЦІ) був створений Центр з підготовки викладачів і дистанційного навчання населення комп'ютерної грамотності та сертифікації.

Портал «Електронний державний бібліотечний фонд - Казахстанська національна електронна бібліотека» (<http://www.kazneb.kz>) - спеціальний проект Міністерства культури та інформації РК, який реалізується за координації з боку Комітету культури на базі Національної академічної бібліотеки РК у м. Астані. У рамках «Програми скорочення інформаційної нерівності в Республіці Казахстан» розроблено «Положення про електронний державний бібліотечний фонд - Казахстанську Національну електронну бібліотеку», яка відкрита для партнерських відносин з усіма бібліотеками, організаціями та установами науки, культури та освіти, розташованими на території Казахстану. У разі дії авторських прав з правовласником укладається авторський договір, що регулює право бібліотеки відтворювати і використати документ на обговорених умовах.

Портал державної мови (<http://til.gov.kz/wps/portal>) розроблений Комітетом з мов Міністерства культури РК. Серед загальнодоступних сервісів даного порталу - дистанційний мультимедійний комплекс прискореного навчання казахської мови дорослого населення, розроблений для онлайн вивчення казахської мови в рамках дистанційної освіти, навчальних курсів та інших форм навчання державній мові.

Указом Президента **Узбекистану** у 2002 році були визначені завдання розвитку і впровадження інформаційно-комунікаційних технологій і створена Координаційна Рада з розвитку комп'ютеризації та ІКТ (<http://ict.gov.uz/>). Робочим органом Координаційної Ради є Узбецьке агентство зв'язку та інформатизації (<http://www.aci.uz/>). У Республіці були розроблені і прийняті кілька національних програм, націлених на розвиток ІКТ та мережі Інтернет:

- «Національна програма реконструкції та розвитку телекомунікаційної

мережі Республіки Узбекистан на період до 2010 р.» спрямована на створення національної мережі телекомунікацій.

- «Програма розвитку комп'ютеризації та інформаційно-комунікаційних технологій на 2002-2010 роки» націлена на задоволення інформаційних потреб суспільства і підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки на світових ринках.

Питання інформатизації освіти знаходяться під пильною увагою Уряду Узбекистану. Зокрема, обговорюється необхідність формування електронних бібліотек і їх ефективного застосування в нерозривному зв'язку проекту інтегрованої мережі інформаційно-бібліотечних установ із створюваною національною мережею «Електронне освіта», використання електронних ресурсів та мультимедійної продукції в усіх вищих освітніх установах.

Проект «Сприяння Уряду Республіки Узбекистан у формуванні та впровадженні політики ІКТ для розвитку Узбекистану» (ІСТР) - це спільний проект Програми Розвитку ООН і уряду Республіки Узбекистан, створений в травні 2005 р. і спрямований на розвиток і використання ІКТ. Велика бібліотека електронних матеріалів та посібників, більшість з яких може бути використана в якості освітніх ресурсів, розміщена на сайті офісу Програми розвитку ООН в Республіці Узбекистан (<http://www.undp.uz/ru/publications/?&page=1>).

З 2012 року у ВНЗ впроваджена автоматизована система корпоративних інформаційно-ресурсних центрів «Кармата», до якої внесені дані, що складаються з більш 300000 бібліографічних записів. Крім цього, в систему внесені більш 2500 оцифрованих навчальних посібників.

Указ Президента Республіки Узбекистан від 21 травня 2004 року «Про Державну загальнонаціональну Програму розвитку шкільної освіти на 2004-2009 рр.» визначив концепцію оснащення сучасної школи. З метою подальшого розвитку та вдосконалення навичок викладачів з інформаційно-комунікаційних технологій в 2500 базових школах були організовані курси підвищення кваліфікації для більш ніж 416 000 педагогів.

Портал державних інформаційних ресурсів (www.gov.uz) є основним і офіційним державним інформаційним ресурсом в глобальній комп'ютерній мережі Інтернет. Основні освітні портали Узбекистану - освітній портал www.eduportal.uz; наукова та освітня мережа UzSci.net; національна пошукова система www.uz; портал для школярів «Інтернет-міст» (www.lfz.uz). В даний час функціонує інформаційно-освітній портал Республіки Узбекистан (www.eduportal.uz), що включає електронну бібліотеку образовательних ресурсів (<http://eduportal.uz/uzb/library/>).

Портал Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти (<http://www.edu.uz/>) є спеціалізованим інформаційно-освітнім порталом для системи вищої і середньої спеціальної та професійної освіти.

Громадська соціально-освітня мережа знань «ZiyoNET» (<http://www.ziyo.net.uz/>) була створена у 2005 році. На порталі «ZiyoNET» розміщені у вільному доступі: електронні варіанти підручників і методичних посібників, нормативно-правові документи, що регламентують діяльність в галузі освіти, державні освітні стандарти, навчальні програми, розробки та конспекти лекцій, уроків, методичні рекомендації для викладачів, екзаменаційні матеріали, тести, тренінгові програми, аудіо та відео матеріали, електронні підручники та навчальні фільми тощо.

У галузі дистанційного навчання реалізується проект «Інформаційна система електронної перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників народної освіти Республіки Узбекистан».

У Ташкентському університеті інформаційних технологій (<http://tuit.uz>) діють освітні центри, створені спільно з компаніями Huawei Technologies (Китай), NEC (Японія), а також регіональна академія CISCO, Центр з підготовки жінок у сфері ІКТ, Узбецько-Корейський центр інформаційних технологій.

У Ташкенті функціонує Вестмінстерський міжнародний університет (<http://www.wiut.uz/>). У Національному університеті Узбекистану (www.nuu.uz) створений і функціонує Центр дистанційного навчання.

На сайті «Інформаційно-освітні ресурси Державної консерваторії Узбекистану» (<http://www.konservatoriya.uz>) у відкритому доступі розміщені підручники, навчальні посібники, тексти лекцій, монографії, методичні статті та відкриті уроки, в також бази даних «Узбецька нарідна музична спадщина» і «Корифеї нашого мистецтва».

Продовженням республіканської програми **Білорусі** «Інформатизація системи освіти», реалізованої в 1998-2006 рр., стала республіканська програма «Комплексна інформатизація системи освіти РБ на 2007-2017 рр.», розроблена з урахуванням міжнародного досвіду. Програма передбачає створення медіацентрів з розробки електронних засобів навчання (ЕЗН) у вузах і проведення апробації ЕЗН в освітньому процесі. Відповідно до програми «Електронний підручник» передбачена розробка і повсюдне впровадження близько 75 нових електронних підручників. Академія післядипломної освіти здійснює дистанційне навчання педагогічних кадрів.

На Республіканський інститут професійної освіти (<http://ripo.unibel.by/>) покладено науково-методичне забезпечення середньої професійної освіти, розробка сайтів для установ професійної освіти всіх рівнів.

Основні заходи щодо інформатизації освіти реалізовані в рамках Державної програми «Інформаційне суспільство». До 2015 року планувалось завершення створення національної інформаційно середовища системи освіти РБ. Для стимулювання національної інформаційної індустрії Декретом Президента РБ у 2005 році створено Парк високих технологій. Створені 2 республіканських і 3 обласних вузла доступу, організовано близько 1300 серверів локальних обчислювальних мереж і точок доступу в закладах освіти і науки. До мережі Інтернет підключено 3 674 закладів освіти та органів управління освітою. «Головний інформаційно-аналітичний центр Міністерства освіти РБ» (<http://www.giac.unibel.by>) займається розвитком засобів телекомунікацій та інформаційних ресурсів в РБ.

З ініціативи та за фінансової підтримки Науково-технологічної асоціації «Інфопарк» (<http://inforpark.by/>) стартував масштабний проект з

модернізації ІТ-освіти відповідно до потреб індустрії розробки інформаційних технологій. «Відкритий код» (<http://opensource.by/>) - Білоруська компанія, основним напрямком діяльності якої є розробка і впровадження рішень в галузі інформаційних технологій на базі програмного забезпечення з відкритим вихідним кодом. Портал «Білорусь» містить розділ «Освіта» Освітній портал <http://edu.gov.by/> включає колекцію відкритих освітніх ресурсів для загальної освіти.

Білоруським державним університетом (БДУ, <http://www.bsu.by/>) накопичений великий досвід по створенню інформаційних веб-систем. Система e-University створена фахівцями БДУ і спільного підприємства «ІВА-Мінськ» на базі системи дистанційного навчання. Для інформаційно-аналітичної підтримки та впровадження сучасних ІКТ у навчальний процес в Університеті створені Центр проблем розвитку освіти (<http://charko.narod.ru/>) і Центр інформаційних технологій (<http://www.Cit.bsu.by/>). на освітні ресурси Інтернет.

Національна бібліотека Білорусі (НББ) представлена в Інтернеті (www.nlb.by).

Перший етап національної стратегії **Молдови** побудови інформаційного суспільства «Електронна Молдова» був розрахований на період 2005-2010 рр. Одним із завдань стратегії «Електронна Молдова» стало впровадження в пілотних закладах середньої професійної освіти модуля дистанційного навчання для доступу до електронних книг.

Метою проекту «Концепція модернізації системи освіти в Молдові» (2010-2015 рр.) була модернізація системи освіти в умовах електронної держави. Президентська програма впровадження ІКТ в систему освіти на період 2006-2010 рр. стала важливим кроком на шляху побудови інформаційного суспільства. Для впровадження ІКТ в освіту в 2006 році в Молдові було створено Інформаційний і комунікаційний центр (StiCE).

До 2016 року в Республіці Молдова впроваджується нова програма «Європейська інтеграція: свобода, демократія, добробут», в якій намічені 9

цілей інтеграції ІКТ в національні стратегії розвитку, засновані на кращому міжнародному досвіді та підтримці впровадження електронних послуг в різні сфери діяльності, особливо у центральних та місцевих органах управління і в системі освіти. Реорганізація системи освіти поширюється на розробку навчальних планів у рамках нового розуміння завдань навчання і модернізації системи освіти.

В рамках Національної стратегії розвитку були підготовлені документи: «Програма модернізації цієї системи освіти (2004-2008 рр.)», «Стратегічний план «Освіта для всіх» (2004-2015 рр.)», «Стратегічний план реформи системи навчання та розвитку дітей (2007-2012 рр.)» та інші політичні документи, а також вжито практичні кроки на різних рівнях.

У Технічному університеті, Академії економічних наук Молдови, Державному університеті та Університеті Академії наук Молдови почалося впровадження віртуальної навчального середовища Moodle. На сайті Міністерства освіти і молоді (<http://www.edu.md>) представлена найрізноманітніша інформація, наприклад про стипендії, навчальні плани акредитованих навчальних закладів і існуючі спеціальності і т.д. Сайт надає інформацію трьома мовами: румунською, англійською та російською. Мережа ACADEMICA (<http://www.asm.md/>), створена і координувана Інститутом розвитку інформаційного суспільства, забезпечує зв'язок між 27 дослідними організаціями, Центральної науковою бібліотекою (www.amlib.info), Національною бібліотекою Республіки Молдова (www.bnrm.md), Агентством по впровадженню інновацій і технологій, ліцеєм і університетом Академії наук Республіки Молдова.

Науково-освітня мережева асоціація Молдови RENAM (<http://www.renam.md/>) - неурядова некомерційна мережа, діяльність якої спрямована на подальший розвиток комунікацій та інформаційної інфраструктури академічної спільноти. Учасники RENAM - найбільші університети Молдови, однак найбільш активне використання ІКТ здійснюється у двох вузах: Державному університеті та Технічному

університеті Молдови, які стали учасниками міжнародного проекту, підтриманого SIVESCO (Румунія). У співробітництві з Інститутом розвитку інформаційного суспільства були створені інфраструктура та програмне забезпечення для розвитку платформи електронного навчання Moodle (<http://moodle.unasm.asm.md/>). З 2009 року декілька молдавських університетів стали використовувати цю платформу електронного навчання. Студенти можуть попередньо перевірити свій рівень за допомогою тестів, запропонованих навчальним закладом, а викладачі можуть контролювати цей процес по електронній пошті і на форумах.

З середини 1990-х рр. в **Російській Федерації** приділяється посилена увага інформатизації освіти і розвитку телекомунікаційних мереж. Першим кроком стало створення російської науково-освітньої мережі RUNNet (www.runnet.ru) в рамках державної програми «Університети Росії».

Реалізація Федеральної цільової програми «Розвиток єдиного освітнього інформаційного середовища на 2001-2005 рр.» дозволила створити освітні портали, на яких були зібрані і систематизовані десятки тисяч освітніх ресурсів різного призначення. Було сформовано 42 регіональних центри дистанційного навчання вчителів з виділеним каналом доступу в Інтернет. До 2010 року 400000 педагогів Росії пройшли навчання на курсах з розвитку базових ІКТ-навичок. У 2005-2008 рр. Національним фондом підготовки кадрів був реалізований проект «інформатизація системи освіти». Найважливішим результатом проекту стала Єдина Інтернет-колекція цифрових освітніх ресурсів (ЦОР, www.school-collection.edu.ru, www.sc.edu.ru) для шкіл Росії. Сховище надає безкоштовний і вільний доступ до навчальних матеріалів (більше 110 000 цифрових освітніх ресурсів (ЦОР) практично з усіх шкільних предметів). Колекція ресурсів продовжує поповнюватися.

У ці ж роки стартував Пріоритетний національний проект «Освіта», результатом якого було підключення всіх шкіл до Інтернету, формування педагогічним спільноти творчих педагогів і сайтів шкіл. У пакет ліцензійного

програмного забезпечення за проектом «Перша Допомога», встановлюваний на шкільних ПК, входить 56 програмних продуктів (<http://shkola.edu.ru>). Був розроблений, протестований і поставлений в школи пакет вільного програмного забезпечення - <http://linux.armd.ru>.

У рамках Федеральної цільової програми розвитку освіти (2006-2016 рр), поетапно створюються електронні освітні ресурси нового покоління (ЕОР) по всіх предметах шкільної програми та мультимедіа ресурси для дошкільної освіти. Всі створювані електронні освітні ресурси розміщені у відкритому доступі на сайті Федерального центру інформаційних освітніх ресурсів (ФЦІОР, <http://fcior.edu.ru>). Координатором робіт виступила компанія «Інформіка» (www.informika.ru).

Електронні освітні ресурси (ЕОР) нового покоління розміщені у Федеральному центрі інформаційно-освітніх ресурсів (ФЦІОР, <http://fcior.edu.ru>) відкривають безкоштовний доступ до ЕОР з усіх предметів загальної освіти та найбільш затребуваних професій та спеціальностей початкової і середньої профосвіти. Ці ресурси підготовлені професійними розробниками електронних освітніх ресурсів спільно з методистами-предметниками, пройшли апробацію і відповідають освітнім стандартам і програмам шкільних предметів.

Вельми важливо, що для даних ресурсів вирішені питання авторських прав, і вільне використання всіх ресурсів в системі освіти Росії є абсолютно правомірним.

У 2012 р ухвалені новий «Закон про освіту» і Федеральний закон про електронне навчання. Працює державний портал державних послуг населенню Мінзв'язку Росії (<http://www.gosuslugi.ru/>). У регіонах країни повсюдно почали працювати електронні приймальні органів управління освітою, електронна черга для запису в освітні установи, єдина база даних результатів Єдиного держіспиту випускників шкіл, портали всеросійських олімпіад школярів. Федеральний освітній портал «Російська освіта» (www.edu.ru), створений в кінці 2002 року, безперервно розвивається. Він

включає інформаційно-аналітичну систему «Російська освіта для іноземних громадян» (<http://www.russia.edu.ru>), систему моніторингу та сертифікації комп'ютерної грамотності (www.icctest.edu.ru) відповідно до офіційних документів системи освіти Російської Федерації.

Портал «Єдине вікно доступу до освітніх ресурсів» (<http://window.edu.ru>) був запущений в 2005 році для інтеграції ресурсів федеральних порталів, порталів вузів, регіональних освітніх порталів шляхом створення інтегрального каталогу ресурсів та електронної бібліотеки навчальних та методичних видань. Значну частину закаталогізованих зовнішніх ресурсів (більше 11000) складають сайти ВНЗ та їх підрозділів, сайти органів управління освітою, науково-дослідних інститутів, установ середньої професійної освіти, установ додаткової освіти, бібліотек, видавництв, музеїв, некомерційних організацій, науково-освітніх Інтернет-проектів, електронних періодичних видань, сайти інформаційної підтримки виставок, конференцій, конкурсів, олімпіад. Для ознайомлення з освітніми ресурсами, створеними в тому чи іншому регіоні Росії, доцільно в якості «точок входу» використовувати регіональні освітні портали або портали органів управління освітою суб'єктів РФ і міст, які мають розділи, присвячені освітнім ресурсам.

З моменту свого створення в 2002 році Російський загальноосвітній портал (www.school.edu.ru) розвивався як довідник колекцій відкритих навчальних матеріалів шкіл і педагогів. Російський загальноосвітній портал в розділі «Освіта в регіонах» (<http://region.edu.ru>) містить регіональні сторінки - посилання на офіційні сайти органів управління освітою та освітні ресурси регіону. Часто офіційний сайт органу управління освітою за своїм змістом є регіональним інформаційно-освітнім порталом, оскільки містить не тільки відомості про структуру і діяльність органів управління освітою, а й представляє досить велику інформацію про регіональну систему освіти, її установи, реалізовані програми і проекти, події та заходи, освітні ресурси тощо. Серед регіонів, в яких навчання ведеться не тільки російською мовою,

лише сайти Республіки Татарстан мають версії не тільки російською, але й національною мовою.

Системи дистанційного навчання у ВНЗ у переважній більшості надають доступ до своїх ресурсів тільки зареєстрованим користувачам. Вільний доступ надається тільки до інформаційної компоненти навчальних курсів, тобто є можливість самостійно отримати матеріал з використанням розміщених у системі онлайн посібників. Прикладом такої системи є сервер дистанційного навчання Санкт-Петербурзького державного університету інформаційних технологій, механіки та оптики (<http://cde.ifmo.ru>), на якому відкрито доступ до електронних підручників.

Цікавим прикладом системи дистанційного навчання з великою відкритою бібліотекою навчальних матеріалів є Російський гуманітарний Інтернет-університет (РГІУ, www.iu.ru). Найбільш яскравим прикладом безкоштовної відкритої системи для підтримки дистанційного навчання в російському сегменті Інтернету є проект «Інтернет Університет Інформаційних Технологій» (ІНТУІТ, www.intuit.ru).

Новим проектом підтримки дистанційного навчання є Освітній відеопортал UniverTV.ru (<http://univertv.ru>). Сайт надає можливість безкоштовного доступу до всіх його ресурсів з метою особистого некомерційного використання.

Державна програма «Інформатизація та комунікаційні технології для підвищення якості освіти» на 2007-2013 рр., затверджена Кабінетом Міністрів Латвії, що визначила покращення доступу до освітніх ресурсів і бібліотечної інформації пріоритетних напрямів, передбачає сприяння навчанню впродовж життя. Реалізується «План розвитку електронних навичок на 2011-2016 рр.», який повинен сприяти розвитку інформаційного суспільства та ІКТ-навичок громадян, підвищенню рівня поінформованості і мотивації до оволодіння цифровою грамотністю, широкому доступу до навчання певних верств населення (безробітні, особи передпенсійного та пенсійного віку).

На сайті муніципалітету Риги (<https://www.riga.lv>) у відкритому доступі розміщені електронні курси з комп'ютерної грамотності. У рамках проекту «Latvija@Pasaule» (www.latvijapasaule.lv) Латвійська асоціація інформаційних технологій і телекомунікацій проводить у відкритому доступі навчання жителів Латвії основним навичкам роботи з комп'ютером та Інтернетом. Агентство латиської мови (www.valoda.lv) розробило два інтерактивних курсу з вивчення державної мови як для дорослих, так і для учнів початкових класів, і розмістило їх у відкритому доступі на своєму сайті.

За підсумками реалізації проекту «Система інформатизації освіти Латвії» (з 1997 р.) створено відкритий освітній портал (www.liis.lv) для шкіл, всі матеріали якого в даний момент доступні для зареєстрованих користувачів.

Аналогічний проект був розроблений компанією Datorzinibu centrs. Метою порталу www.skolotajs.lv є забезпечення доступу до освітніх матеріалів з математики, інформатики та іноземних мов і сприяння співробітництву педагогів. Викладачі, після реєстрації і авторизації, можуть безкоштовно скачувати матеріали, розміщені на сайті, і публікувати власні. Авторські права зберігаються за авторами.

Відкриті освітні ресурси університетів представлені на сайті Латвійського університету www.lu.lv, доступному латиською та англійською мовами (чотири з 13 факультетів надають доступ до електронних матеріалів, в університеті діє система електронного навчання для зареєстрованих студентів). Студенти та викладачі університету мають доступ до системи електронної освіти ORTUS <http://ortus.tru.lv>, університет надає послуги дистанційної освіти. Системи електронного навчання також використовуються в Балтійській міжнародній академії (www.bsa.edu), Ризькому університеті імені П. Страдіньша (www.rsu.lv), Школі ділового адміністрування «Туріба» (www.turiba.lv) та Інституті транспорту та телекомунікацій (www.tsi.lv).

В рамках Державної стратегії довгострокового розвитку Латвії до 2030 року впроваджується програма «Електронна школа і використання інформаційних технологій», яка включає наступні заходи:

- розробка цифрового контенту шкільних бібліотек, розвиток дистанційного навчання в співробітництві з науковими і відкритими бібліотеками;
- створення електронних класів на додаток до традиційного освітнього процесу для сприяння розвитку програм дистанційного навчання з використанням ІКТ в середніх і вищих навчальних закладах;
- забезпечення відкритого доступу до електронних підручників і книжок.

Міністерство культури Латвії створило уніфіковану бібліотечну мережу www.kis.gov.lv, відкритий і безкоштовний доступ до її контенту можна отримати з будь-якої бібліотеки Латвії. У бібліотечній мережі також представлені відкриті електронні курси для різних категорій користувачів і рівнів освіти: від учнів початкової школи до дорослих з обмеженими фізичними можливостями. Також Міністерство культури Латвії розробило електронну бібліотеку латвійських фільмів (www.filmas.lv), скористатися якою можуть зареєстровані користувачі в будівлі будь-якої бібліотеки Латвії.

Портал електронного навчання (www.eduspace.lv) був створений як платформа для розміщення, зберігання, класифікації та пошуку освітніх матеріалів учнями та вчителями, а також для підтримки адміністративних процесів.

Портал www.dzm.lv, розроблений за підтримки Міністерства освіти і науки Латвії, містить інтерактивні матеріали для самостійного дослідження з біології, природничих наук, фізики, математики та хімії для учнів 10-12 класів та вчителів. Усі матеріали на сайті розміщені у відкритому доступі.

Латвійський освітній фонд створив сайт www.goerudio.com, на якому розміщені у відкритому доступі освітні матеріали з таких предметів, як біологія, фізика, хімія і математика.

Вчителі латвійських шкіл публікують свої матеріали на шкільних сайтах, наприклад, сайт Агенскалнської гімназії м. Риги (www.avg.lv) містить інтерактивні матеріали з предмету «Історія культури»; освітні матеріали російською мовою можна знайти на сайтах російськомовних шкіл; репозиторій міста Огре "Ogrewiki" <http://wiki.ogre.lv> містить освітні та інформаційні ресурси для загальної, професійної та додаткової освіти.

Основні стратегічні принципи Національної генеральної стратегії (2006 г.) і Європейського союзу відображають пріоритетні напрямки розвитку інформаційного суспільства в **Литві** на 2008-2018 рр.: Литовська програма електронного уряду, Стратегія електронного бізнесу, електронної охорони здоров'я та електронної комерції.

Міністерством освіти і науки ще у 2001 році визначено стандарти комп'ютерної грамотності педагога в обов'язкових вимогах до професійної кваліфікації вчителів. Програма комп'ютерної грамотності, затверджена Урядом Литовської Республіки в 2004 році, визначає правові основи і передумови для розвитку інформаційного суспільства та суспільства знань у Литві.

Регіональна мережа професійного та дистанційного навчання Phare-2000 була створена в 2002 р. в рамках програми Економічної і соціальної єдності за підтримки Європейського фонду розвитку людського потенціалу. Проект був спрямований на створення інфраструктури для професійного та дистанційного навчання. Литовський інвестиційний проект «Розвиток мережі дистанційної освіти в Литві» (Development of Distance Education Network in Lithuania) був запущений в 1998 році. Литовська мережа дистанційної освіти (LieDM) розробила програму «інформаційні технології у вищій освіті та науці (2001- 2006 рр.)», затверджену Міністерством освіти і науки. Програма містила три підпрограми: Литовську інформаційну систему науки і вищої освіти (LieMSIS), Литовську мережу академічних бібліотек (LABT) і Литовську мережу дистанційної освіти. На основі проекту LieDM в 2010 році

була заснована асоціація LieDM (<http://www.liedm.net>), яка об'єднує 26 навчальних закладів.

Національна програма «Литовський віртуальний університет» (Lithuanian Virtual University, LVU) була запущена в 2007 році. Основні цілі програми LVU (www.lvu.lt) - підтримка навчання у віртуальному просторі, розвиток інфраструктури для литовського електронного навчання та управління, розвиток єдиного інформаційного простору для литовської науки і досліджень. Технологічний університет Каунаса є провідною установою програми Литовського віртуального університету. У ході реалізації проекту EUREKA була розроблена система відео-інтерактивного лекторію (Video interactive lecturing and support system, ViPS). Більше 60 ВНЗ- членів (LieDM) використовували цей інструмент для запису і зберігання відео лекцій на сервері з 2003 році. Таким чином в даний час на сайті <http://distance.ktu.lt> доступно більше 3000 відеозаписів (деякі тільки для зареєстрованих користувачів).

Проект «Вікно в майбутнє» (www.vipt.lt) був запущений у 2002 році двома найбільшими телекомунікаційними компаніями за підтримкою державних установ. Метою проекту було розширення доступу до Інтернету в Литві. На сайті проекту крім корпоративних курсів також представлені відкриті курси за умови реєстрації на сайті проекту: курси по використанню програм Microsoft Office, курси з Інтернет-безпеки і комунікаціям.

У Литві було здійснено ряд ініціатив, спрямованих на створення репозиторіїв і баз даних, але лише деякі з них можна охарактеризувати, як відкриті освітні ресурси.

Дослідження показали, що розвиток доступних широкому загалу освітніх ресурсів Литві, в основному, є заслугою окремих ентузіастів. Сховища, які можуть бути визначені як відкриті ресурси, зазвичай, містять контент литовською, іноді - англійською мовою.

Аналіз університетських сайтів показав дуже мало прикладів відкритих ресурсів. При цьому Вікіпедія користується широкою популярністю серед литовських студентів.

Портал Електронна школа (<http://portalas.emokykla.lt>) - це національне сховище освітніх ресурсів, яке фінансується Міністерством освіти і науки, Центром інформаційних технологій при міністерстві та Корпорацією Майкрософт. Репозиторій пропонує навчальні плани, навчально-методичні посібники для вчителів початкової, основної та старшої школи.

Сайт www.tvdu.lt - це приклад відеоархіву, в якому зберігаються у відкритому доступі відеозаписи лекцій. Лекції та інші матеріали підготовлені викладачів вузів, а також міжнародними фахівцями.

Деякі наукові журнали, що видаються вищими навчальними закладами, деякі колекції творів мистецтва (наприклад, віртуальні галереї музеїв) доступні для користувачів в Інтернеті. Електронні журнали відкривають онлайн-доступ до статей на тему культури, охорони навколишнього середовища, сім'ї, релігії, суспільства, природи і науки, мультимедіа тощо, наприклад сайт журналу www.bernardinai.lt. Музеї Литви створюють віртуальні музейні експозиції. Ці експозиції захищені авторським правом, яке належить Литовському музею мистецтва та Асоціації литовських музеїв. Список музеїв і творів мистецтва можна знайти на сайті <http://www.muziejai.lt>.

За підтримки Литовського міністерства освіти і науки була створена мережа академічних бібліотек Литви LABT (www.labt.lt). У 2010 році LABT зв'язала бібліотеки 16 університетів, 18 коледжів, 39 науково-дослідних установ і Бібліотеку Академії наук Литви в єдину мережу. На сьогоднішній день на сайті зберігається понад 370 томів есе, віршів, рецензій та інших матеріалів, які знаходяться у відкритому доступі для читачів.

2.3. Субкультура сучасного інформаційного простору.

Субкультура Інтернету - наймолодша з усіх існуючих неформальних спільнот. Вірніше сказати - субкультури. За десять років з невеликим Всесвітньої мережа побиларекард усього ХХ століття за частотою виникнення та масовості нових груп «заінтересами» [18].

Інтернет-спільноту складно назвати однорідною. Вона сама включає в себе величезну кількість субкультур, як існували до неї, так і що з'явилися тільки з виникненням віртуальної реальності.

Тут присутні шанувальники того чи іншого літературного напрямку, мережеві геймери (з англійської «гравці», мається на увазі ті люди, які відрізняються пристрастю до комп'ютерних ігор), блогери (ті, хто ведуть свій блог - особисту сторінку, де діляться цікавими посиланнями, фотографіями, літературними творами та іншими речами), хакери - та інші. Зважаючи на особливості світової мережі давати всім бажаним те, що їм потрібно, тут представлені всі субкультури, реально існуючі в світі і вперше виникли завдяки всесвітній мережі. Особливою популярністю користуються рольові ігри - спільний продукт творчості користувачів мережі, присвячений розкриттю певної теми.

Останнім часом все активніше піднімаються питання, присвячені проблематиці соціокультурного значення нових інформаційно-комунікаційних технологій. Серед них особливо треба виділити дослідження І.А.Смірної "Інтернет як фактор субкультури віртуального співтовариства". У ньому робиться кілька важливих висновків щодо комунікаційних можливостей інтернету, його значення в умовах глобалізації. В цій роботі дослідниця розглядає Інтернет не як комунікаційне середовище, яке служить вмістом для різних субкультурних утворень, але як цілісну віртуальну субкультуру, яка відособлена від реального соціуму і протиставлена йому [9].

Така постановка питання видається дискусійною, тому що в цьому випадку феномен субкультури в інформаційному середовищі відноситься до типів комунікації, і пов'язується не з якісними ціннісними установками, а тільки зі способами соціальної організації. Тим не менш Смирновій вдалося актуалізувати цілий ряд полемічно гострих питань, які потребують подальшого вивчення. До того ж Смирнова ввела досить цікаве поняття «інформгенна субкультура», яке показує, що Інтернет як нова, динамічно розвинута комунікаційна середа постіндустріального суспільства багато в чому трансформує традиційні форми і способи міжкультурних комунікацій у всіх сферах людського життя. Це робить необхідним вивчення процесів трансформації традиційних форм культури в інформаційному суспільстві. Дослідниця простежує цю трансформацію на матеріалі аналізу феномена інформогенних субкультур.

Сучасні комунікаційні технології, новизна яких полягає у розвитку інструментів інтерактивності, стають джерелами нових типів міжкультурних комунікацій. Стосовно до проблематики субкультур це означає трансформацію значної частини з них в інформогенні субкультури. Наслідком цього є віртуалізація феномена субкультур, які втрачають традиційні способи та механізми своєї взаємодії з домінуючою культурою.

В інформаційному суспільстві субкультури стають структурним елементом соціально-культурної ієрархії, отримуючи формальний статус і функції, істотно відмінні від тих, які вони мали в суспільстві індустріальному.

Розглянемо кілька Інтернет-субкультур більш детально.

Падонки - це сучасна субкультура, яка виникла і продовжує розвиватися в Інтернет-спільнотах. Її створення відносять до 2000 року, коли петербурзький користувач Всесвітньої мережі Дмитро Соколовський створив російськомовний ресурс udaff.com, куди почав викладати свої творчі екзерсиси. Нова мова і образна система в Мережі прижилася і отримала назву

«падонківської культури» за назвою тих, кому був, власне, присвячений цей ресурс [18].

Далі ситуація йшла за схемою нагнітання. Теми, які раніше не отримували широкої уваги, знайшли своє відображення на Удаффі, від чого його популярність різко зросла.

Однією з характерних рис цього ресурсу стало використання нової мови, з точки зору класичної орфографії та стилістики, багатої помилками. Подібний сленг дуже швидко вийшов за межі одного веб-сайту і перебрався на зібрання блогів «Живого журналу». Зважаючи на особливості побудови записів, відвідувачі поділяються на «аффттарів», тобто тих, хто пише і «каментаторів», чи то пак тих, хто залишає «Каменти». У «каментах» виражається оцінка написаного «кріатіффу» фразами-кліше типу: «Аффттар - жжот», «Аффттар - Аццкий Сотона», «аффттар - убий себе ап стіну», «афтар, випий йаду», «кг/ам », та іншими [15].

Більшість слів цієї мови - оцінні прикметники або обставини, типу гламурно, готично і так далі. Особлива популярність вживання їх в інтернет-спілкуванні пояснюється прагненням не впасти в бруд обличчям і продемонструвати свою обізнаність по частині сучасних тенденцій.

Нові слова і вирази здебільшого є звичайними трансформованими (тобто написаними з помилками) словами. Іноді вираз приходить з популярного анекдоту чи ситуації, відомої багатьом користувачам, як це сталося з «аффттар, вчи албанський!» у відповідь на запитання одного з американців якою мовою написані коментарі.

Як мережева культура, падонки не мають особливих зовнішніх проявів стилю. Єдине, що може служити символом єднання з «братями по розуму» - це футболки зі специфічними написами. Основною же ідеологічною особливістю є ідея свободи особистості по частині задоволення своїх інстинктів. З іншого боку, падонки відрізняються нетерпимістю до національних, сексуальних та інших меншин, іноді влаштовуючи флешмоби - одночасні акції по закидання шапками того чи іншого користувача. Ця

лексика перейшла з друкованої мови в усну і тепер нерідко зустрічається не тільки в мережі, а й на рекламних плакатах або у відеороликах.

Однак падонки - не єдина інтернет-субкультура. Серед інших, нехай навіть і менш виражених присутні шанувальники того чи іншого літературного напрямку, мережеві геймери (з англійської «гравці», мається на увазі ті люди, які відрізняються пристрасстю до комп'ютерних ігор), блогери (ті, хто ведуть свій блог - особисту сторінку, де діляться цікавими посиланнями, фотографіями, літературними творами та іншими речами) та інші. Зважаючи на особливості Всесвітньої мережі давати всім та, на що вони очікують, тут представлені всі субкультури, реально існуючі в світі. Особливою популярністю користуються рольові ігри - спільний продукт творчості користувачів мережі, присвячений розкриттю певної теми.

Субкультура **геймерів** зародилася недавно. З появою комп'ютерних ігор, а пізніше й Інтернету молодь стала активно спілкуватися в мережі. Комп'ютерні мережеві ігри для них - це можливість спілкуватися в дії: разом з іншими, часто іноземними, однолітками проходити завдання і перемагати ворогів [5].

Враховуючи популярність комп'ютерних ігор, їх вплив на велику кількість людей, можна розглядати цей феномен, як самостійну культурну реальність. Хотілося б зауважити, що деяка схильність до гри в самому широкому сенсі, відходу від дійсності та її моделюванню характерні для більшості комп'ютерників. У своїй книзі "HomoLudens: Статті з історії культури" Йохан Хейзінга говорить про те, що сама "культура виникає у формі гри, культура спочатку розігрується" (Хейзінга, 1997, с 60). Розглядаючи основні ознаки гри, він вказує на її замкнутість і відмежованість від зовнішнього світу, порівнюючи ігровий простір зі священною землею.

Субкультура геймерів будується на поєднанні віртуального і реального життя, уявлення про власну особистість, поєднанні образу реальної людини і комп'ютерного персонажу.

Дана субкультура, як і деякі інші Інтернет-субкультури («падонків», хакерів і блоггерів) характеризується наявністю специфічної мови. Сленг геймерів, як і інші види молодіжного жаргону, увібрав в себе частини інших сленгових систем, наприклад, програмістів, загальномолодіжний сленг, нецензурну лексику, терміни різних наук, слова з іноземних мов тощо [14].

Символіка субкультури геймерів, як і будь-якої субкультури, постійно модифікується. Вона здатна вбирати в себе різні символи інших субкультур - в субкультурі геймерів можна зустріти елементи символіки, починаючи від різних релігійних груп та молодіжних музичних течій, до символіки суспільно-політичних рухів. Все залежить від особистих переваг самого геймера - яку музику він слухає, яким жанрам ігор віддіє перевагу тощо.

Як і будь-яка субкультура, субкультура геймерів припускає нерівність. У геймерів є триступенева ієрархія статусів: ламер, геймер, чітер. Їй відповідає триступенева система ігрових навичок: юзер, програміст, хакер; і поділ на клани-спільноти геймерів за рівнем професіоналізму, пристрасті до одного жанру ігор тощо [14].

Таким чином, дана субкультура включає в себе наступні компоненти: специфічні норми і цінності; традиції; мову і термінологію; символіку. Всі ці компоненти визначаються специфічною картиною світу геймерів, яка впливає на поведінку і ставлення до життя.

Найважливішою системною характеристикою є жанри ігор - вони визначають членство в кланах, світогляд, зовнішній вигляд і т.д.

Людина, що перебуває тривалий час в такому середовищі, може переносити її закони на реальний світ, в тому числі, на жаль, агресію, яка притаманна прихильникам багатьох ігор.

Діти та підлітки особливо схильні до негативного впливу засобів масової інформації, що було доведено експериментально ще в шестидесяті роки. Оскільки вони, на відміну від дорослих, приймають негативну поведінку за зразок. Так само проблемами субкультури геймерів є феномени комп'ютерної та Інтернет-залежності.

Проте ігри мають не лише негативний вплив на геймерів - вони розвивають швидкість реакції і швидкість думки, наполегливість і цілеспрямованість, навіть спритність. Ігри через Інтернет допомагають покращити володіння іноземними мовами та значно розширити коло своїх знайомих. Недавні американські дослідження показують, що геймери, які прийшли в бізнес (відповідно досить юні хлопці) показують небачені результати, оскільки бізнес для них - та ж гра [19].

Таким чином, субкультура геймерів є складним явищем, що вимагає пильної уваги і

Блогосферу ресурс «Wikitwiki» розглядає як термін, побудований аналогічно терміну ноосфера і подібним йому, і позначає сукупність усіх блогів [17].

Існуючі у світі десятки мільйонів блогів зазвичай тісно пов'язані між собою, **блогери** читають і коментують один одного, посилаються один на одного і таким чином створюють свою субкультуру. Поняття блогосфери робить акцент на одній з основних відмінностей блогів від звичайних веб-сторінок та інтернет-форумів: пов'язані між собою блоги можуть становити динамічну всесвітню інформаційну оболонку [3].

Тобто блог є порівняно новим потужним засобом комунікації, який фактично звів нанівець явище стихійної вуличної «тусовки».

Поява в дев'яностих роках таких явищ як Фідонет стали першими стихійними видами віртуального спілкування в нашій країні. У двохтисячних роках їх змінили блоги та соціальні мережі в Інтернеті. Обмін інформацією, тепер відбувається в просторі глобальної павутини, в тому числі і в блогах. Так само блоги витіснили таке явище альтернативної культури як самвидат. Сліди колишніх традицій Фідонету проглядаються у всій комп'ютерній субкультурі. З найпомітніших запозичень це традиція використання «ніків» - прізвиськ замість реальних імен, «англіцизмів» тощо. Використовуючи віртуальний простір як канал комунікації, люди використовують в ньому звичні культурні коди, і винаходять нові [23].

Складність вивчення пов'язана з відсутністю звичних для дослідника ознак субкультури - фізичних атрибутів, неможливості інтерпретації вербальних кодів, особливостей мови та поведінки. Канал комунікацій диктує свої засоби комунікації. Всі ознаки в цих течіях носять електронний вигляд - текстовий, фото і відеоматеріали. Звідси виникає упор на текстову складову - сленг, стиль, шрифт, використання ідеограм, що зображують емоцію - «смайликів». Не дарма ж найвідоміша субкультура, що з'явилася в рунеті - «падонки» - течія, що використовує дуже примітну мову, яка швидко запам'ятовується [23].

Популярність блогів навіть призвела до того, що одна з найбільших пошукових систем - Яндекс виділила окрему область пошуку «по блогах», а головний комунікаційний портал російського сегменту Інтернету - Mail.ru створила свою блог-платформу [23].

Незважаючи на наявність блогів у різних як вікових, так і соціальних груп населення, не всякого, у кого є блог, можна повною мірою вважати блогером. Найбільш важливим показником розвитку блогосфери сьогодні варто вважати не загальне число блогів, а число активних блогів - тобто тих, які містять не менше п'яти записів і оновлювалися хоча б раз за останні три місяці. Пов'язано це з тим, що блоги популярні вже досить давно, і існує велика кількість давно забутих і занедбаних щоденників.

За дослідженням Яндекса середній блогер - дівчина 22 років. Її блог існує рік і дев'ять місяців, і вона оновлює його раз на п'ять днів. У неї 19 друзів, а записи в щоденнику коментують 10 чоловік.

Середній блогер чоловічої статі написав 37 постів, причому чоловічі блоги виявилися дещо популярнішими за жіночі - на кожен пост припадає три отриманих коментаря.

Особливістю субкультури блогерів є ключова роль «воза», як формуючої субкультуру особливості. Тобто важливою особливістю «поста» є не стільки його інформативність або оригінальність, скільки те, наскільки він буде користуватися популярністю у «френдів», наскільки він буде

коментованим. У ведення блогу ставиться ціль не стільки висловлювання своїх думок, скільки придбання високого символічного статусу, який визначається популярністю постів і кількістю «френдів» [23].

Така особливість блогосфери виникає з самого поняття молодіжної субкультури - у молодих людей зазвичай ще немає усталеного кола однодумців, і вони гостро потребують самоідентифікації та самоствердженні. Саме молодь - найбільш активні блогери. Це люди, часто не мають сталого статусу, студенти та безробітні. Саме вони прагнуть придбання, нехай навіть символічного, але високого статусу в Інтернеті.

Самопрезентація - одна з найбільш очевидних мотивацій. Автори хочуть продемонструвати себе знайомим і широкій публіці. Самі по собі блоги мають ряд властивостей субкультури – особливості мови і сленгу, канали комунікації між учасниками, система фіксації групового статусу.

Блоги не зовсім щоденники або, приміром, листи - у постів немає конкретного адресата, як це було в епістолярному жанрі. І в той же час це не класичний щоденник, який ведеться тільки для себе.

Найкраще субкультуру хакерів описав дослідник цього феномену Михайло Вершинін в своїй роботі «Сучасні молодіжні субкультури: хакери». Вперше згадки про рух **хакерів** з'явилися наприкінці 50-х років у США. Виникнення і розвиток руху хакерів зобов'язане студентам Массачусетського технологічного інституту, одного з кращих технічних вузів США. Даний навчальний заклад випустив чимало знаменитих учених, чиї відкриття і вдосконалення надалі вразять світ [4].

Існує кілька версій виникнення назви руху, але ми зупинимося на одній з більш правдивої історії. З середини 50-х років студенти випускного курсу на «День дурня» (1 квітня) повинні були оригінально пожартувати. За традицією студентства даного вузу, кращим і оригінальним жартом було установка одного великого і громіздкого предмета на куполі головного навчального корпусу. Там встановлювали і шафи, і рояль, і величезне кільце

з роману Толкієна, одного разу там опинилася поліцейська машина! Так неординарно пожартувати називалося «хаком».

Слово «хак» (рубати) має декілька різних значень:

- робити сокирою меблі;
- вишукана витівка інтелектуалів;
- оригінальний хід в програмуванні або використанні програмного забезпечення, в результаті якого комп'ютер дозволяв здійснювати операції, які раніше не передбачені або вважалися неможливими;
- нестандартну дію;
- творче подолання обмежень;

Найчастіше даний термін вживався в лабораторії «моделювання переміщення залізничних складів» (Технологія модель залізниці Club) при Массачусетському технологічному інституті і означав «розбір до гвинтика» електричних поїздів, колій і стрілок, для пошуку нового способу прискорити рух поїздів. Поняття «хакер», в оригінальному значенні, це один чоловік, який використовує свою винахідливість для досягнення компактного і оригінального рішення, званого в технічному розумінні - «hack» - «зламати».

Стосовно до інформаційних технологій термін «хак» означав оригінальний хід в програмуванні або використанні програмного забезпечення, в результаті якого комп'ютер дозволяв здійснювати операції, які раніше не передбачені або вважалися неможливими. Тих, хто міг здійснити це завдання, стали називати «хакерами», а користувачі, які не могли опанувати навіть запропонованими діями і не прагнули до дослідження системи, отримали назву «ламери» (від англ «ламер». - неповноцінний, каліка).

Хакерської рух 60-х не носив деструктивного характеру, а відображав тенденцію творчого новаторства, дослідження меж різних систем, їх потенційних можливостей [4].

Експериментаторство не переслідувало досягнення корисливих цілей або нанесення збитку. Для співтовариства хакерів цього періоду, куди входили студенти і професори найбільших університетів і науково-дослідних центрів США, характерний дух взаємного співробітництва, демократизм, власний чітко обґрунтований етичний кодекс.

Найважливіша особливість субкультури хакерів на даному етапі - уявлення про власну обраність, елітарність. Багато хто з них оцінювали себе як першопрохідців, що створюють нове суспільство, засноване на цінностях глобального кіберпростору.

В основі ідеологічних і етичних вимог хакерів першого періоду (60-і) були такі принципи:

- вільний і необмежений доступ до будь-якої інформації;
- повний демократизм (заперечення довіри до будь-яких авторитетів), децентралізований як абсолютне кредо;
- заперечення можливості використання критеріїв віку, освіти, національної і расової приналежності, соціального статусу при оцінці людини, значимими є тільки результати його діяльності;
- віра в гармонію, красу, безкорисливість і необмежені можливості нового світу;
- комп'ютер здатний змінити життя на краще.

У 70-х роках розвиток телефонних мереж породив першу спеціалізацію в субкультурі «хакерів». Хакерів, які спеціалізуються на роботі голосових мереж (телефонні мережі, комунікаційне обладнання по передачі голосу) стали називатися «Фрікер».

Телефонні хакери (фрікери) займалися зломом регіональних і міжнародних мереж, отримуючи в результаті можливість, дзвонити безкоштовно.

Сьогодні в 21 столітті фрікери взламують не тільки звичайну телефонію, але IP-телефонію, стільниковий і супутниковий зв'язок.

Серед інших ряди правопорушників поповнили Стів Возняк і Стів Джобс, майбутні засновники компанії «Apple Computer». Вони організували домашнє виробництво і займалися продажем таких приладів для взламування.

На початку 80-х діяльність телефонних фрікерів стала зміщатися убік комп'ютерної техніки, з'явилися перші дошки електронних оголошень, які скорочено називалися «BBS». Дошки електронних оголошень «Шервудський ліс» і «Catch-22» були попередниками груп новин Usenet і електронної пошти. Вони стали місцем зустрічей фрікерів і хакерів, які обмінювалися там новинами, продавали один одному цінні поради, а також торгували вкраденими паролями і номерами кредитних карт.

Субкультура почала активно формуватися і змінюватися. У 1984 році з'явилися перші друковані видання. Почав виходити перший хакерський журнал «2600». Через рік за ним пішло електронне видання «Phrack».

Під тиском зростання зареєстрованих випадків злому комп'ютерів в держустановах і приватних компаніях конгрес США у 1986 році прийняв «Акт про комп'ютерне шахрайство і зловживання», згідно з яким проникнення в комп'ютерну систему було зараховане до кримінальних злочинів. У законі, однак, нічого не говорилося про злочинні дії неповнолітніх.

Хакерської рух початку і середини 80-х років перейшов від новаторського дослідження до несанкціонованого вторгнення в чужі системи, підвищення агресивності, використання знань в цілях протесту (проти суспільства дорослих), видалення або зміни важливих даних, розповсюдження комп'ютерних вірусів і т.п.

Технічними та соціально-економічними причинами зростання деструктивності в діяльності руху були:

- доступність комп'ютера широкому колу осіб, у тому числі і молодим програмістам-аматорам;
- посилення конкуренції серед комп'ютерних фірм;

- машинна і програмна несумісність, яка веде до об'єктивної потреби у зломі та доопрацюванні програм;
- підвищена увага засобів масової інформації до фактів злomu систем і створення ореолу «героя» навколо зломщика.

Спільнота хакерів цього періоду на відміну від попередників не мала єдиної світоглядної концепції. Виділились підгрупи, що відрізнялись різними ідеологічними та психологічними установками.

Кінець 80-х років ознаменувався першою масовою вірусною атакою в світі і першим випадком кібершпіонажу. Роберт Морріс-молодший, аспірант Корнеллського університету і син наукового директора одного з департаментів Агентства національної безпеки, запустив в мережу «ARPAnet» (попередницю Інтернета) програмного «хробака», що автоматично розсилав свої копії по електронних каналах. Морріс хотів подивитися, який вплив його програма матиме на системи, що працюють під управлінням операційної системи «UNIX».

«Хробак», випущений на волю, вразив близько 6 тис. комп'ютерів, паралізувавши важливі федеральні і університетські системи. Морріс був виключений з університету, засуджений до трьох років умовного ув'язнення і штрафу в 10 тис. дол.

У 1990 році ФБР провело масштабну операцію «Sun Devil» («Диявольське сонце»). Після тривалої і копіткої підготовчої роботи агенти спецслужб провели одночасні арешти хакерів відразу в 14 містах США.

В ході операції були затримані організатори і найбільш відомі члени групи, які обмінювалися інформацією через електронні дошки оголошень. Захід був спрямований проти крадіжок номерів кредитних карт і злomu телефонних і кабельних систем. У результаті в співтоваристві хакерів намітився розкол. Молодим «хакерам», чиї злочини в разі обвинувального рішення суду (а доказів їхньої провини було більш ніж достатньо), згідно з принципом «складання» відповідальності, за сукупністю становили понад 25 років, вирішили допомагати слідству. В обмін на умовні і мінімальні терміни,

заарештовані надавали ФБР цікаву для них інформацію (про інші хакерах і т.п.).

Бурхливий розвиток Інтернету фактично почалося з нового браузера «Netscape Navigator» (1994 рік), поява якого помітно спростила доступ до інформації, розміщеної в Інтернеті. Хакери дуже швидко перемістилися в нове середовище, перенісши свої конференції та програми зі старих електронних дошок BBS на нові інтернет-сайти. Після того як інформація і прості у використанні інструментальні засоби стали доступні кожному відвідувачеві Мережі, хакерське співтовариство почало змінюватися. Рух став більш масовим, і кількість пішла на десятки тисяч новонавернених прихильників, бажаючих досягти досконалості в «хакі».

У 90-і роки сформувався новий образ хакерської субкультури, для якого найбільш характерний виражений інтерес до новинок комп'ютерної техніки, пристроїв зв'язку і програмних засобів. Системна підготовка злому, широке використання агентурних і оперативно-технічних методів, попередня апробація системи методів злому і гранично швидке здійснення атаки, що виключає можливість зафіксувати факт її здійснення і прийняття контрзаходів по виявленню особи і місцезнаходження атакуючого типові для хакерів нового покоління.

Вони точно розраховують раціональність методів злому захисту комп'ютерної системи, розробляють програми дій, що забезпечують анонімність атаки, ніколи не діючи під власним ім'ям і ретельно приховуючи свою мережеву адресу. Світоглядне обґрунтування злому - відмітна риса хакерів цього періоду.

Найбільш поширеними стають такі види атак:

- на системи управління базами даних;
- на операційні системи;
- мережеве програмне забезпечення.

Нове 21-е століття стало століттям потужних хакерських атак. Повністю їх відобразити ще не змогла жодна система досі. Однією з

найпотужніших атак, спрямованих на відмову в обслуговуванні, піддалися інтернет-сайти «eBay», «Yahoo» і «Amazon».

Світоглядні принципи хакерів активно пропагуються в засобах масової інформації. Крім сайтів і порталів, конференцій та з'їздів цінності хакерської субкультури широко представлені у друкованій продукції.

Видавництва багатомільйонними тиражами випускають літературу, яка пропагує їхню діяльність.

Незважаючи на достатню різноманітність видів діяльності хакерів, різні течії всередині даної субкультури та її багату історію, ЗМІ часто представляють хакерів лише з однієї, негативної (спрощеної) сторони і проєктують в суспільство мас-медійний «образ» хакерів. На жаль, у зв'язку з відсутністю централізації і запереченням авторитетів, більша частина початківців і недосвідчених хакерів (підлітків) підхоплюють даний «мас-медійний образ» і намагаються його втілити в реальність, що в підсумку призводить до ще більш сильного тиску на хакерської співтовариство в цілому державними контролюючими органами. Тиск призводить до ще більш сильного зовнішнього закриття субкультури, конспіралогії і багатьох інших процесів, які об'єднують цей рух з іншими. Багато кримінальних, радикальних, терористичних і релігійно-культових рухів знаходяться в такому ж становищі: вони змушені ховатися, конспіруватися, відмивати фінансові кошти, вести підпільну роботу і тощо.

У підсумку суспільство саме підштовхує субкультуру «хакерів» на нелегальне і напівкримінальне існування - на сторону радикалізму. Масова культура створює образ «героя», який не володіє фізичною красою та суперсилою, не вбиває сотні ворогів, і який не схожий на «Рокі», «Рембо» або «Термінатора». Масова культура створює образ підлітка, який, не виходячи зі своєї кімнати, зі свого комп'ютера може зробити «подвиг» про який будуть говорити все, і тоді він «помститься» суспільству дорослих і покаже йому свою індивідуальність і підліткову незалежність.

У дослідженнях діяльності хакерів домінують два підходи. Перший з них на основі критерію несанкціонованого вторгнення в інформаційну систему ототожнює хакерство зі злочинною діяльністю. Найбільш поширений серед представників структур державної безпеки. Спираючись на даний критерій, наведемо класифікацію діяльності хакерів.

- «жартівники» - здійснюють злом комп'ютерної системи для досягнення популярності. Не схильні заподіювати серйозної шкоди системі, і виражають себе внесенням різних гумористичних заставок, вірусів з різними візуально-звуковими ефектами (музика, тремтіння або перевертання екрану, малювання всіляких картинок і т.п.);

- «фрікерів» - здійснюють злом телекомунікаційних мереж, які передають голос в особистих цілях і для збагачення.

Субкультура хакерів багатообразна і величезна, вона включає в себе тисячі представників різних і несхожих культур. Об'єднують співтовариство - загальні принципи і всесвітня мережа, але відмінності пов'язані з тим або іншим типом культури та менталітету [4].

Американський тип відрізняють:

- мораль індивідуалістичного успіху;
- розрив з культурним минулим та інтерпретація традиціоналізму як свідчення відсталості;
- ідея американської винятковості;
- установка на виконання «світової місії», цілеспрямоване формування специфічних рис американських хакерів.

Вони набагато частіше діють з особистих спонукань (наприклад, з міркувань самореклами), ніж азіати чи європейці. Більшість американських хакерів - підлітки, які вивчили кілька прийомів роботи з найпростішими програмами (скриптами) і тепер змінюють головні сторінки сайтів «заради тренування». Такі висновки експерти роблять на підставі статистики сайту Attrition.org, де видно, що з 1995 року атакам піддалися близько 3500

сайтів в зоні «.com» (комерція) і тільки 34 сайту в зоні «.fr» (Франція), 98 в зоні «.de» (Німеччина) і 22 в зоні «.ie» (Ірландія).

Європейські хакери, в тому числі, українські, більш схильні вчитися самотійно, розробляти унікальні методики злому і виявлення «дірок» у програмному забезпеченні. Вони утримуються від злому відомих сайтів і самореклами в засобах масової інформації, рідше повідомляють про свої подвиги в чатах і веб-конференціях, як це роблять їхні американські колеги. Однак, на думку американських фахівців, європейці частіше зламують сайти в знак протесту проти чого-небудь або на захист прав людини.

Азіатський (китайський, сінгапурський, японський і т.д.) тип значно відрізняється від американського і європейського. Для нього характерні:

- домінування колективістського початку;
- пріоритет суспільних (групових) цілей над особистими;
- авторитет влади та ієрархії;
- орієнтація на сімейний характер відносин у всіх структурах суспільства (в корпорації, в державі);
- пріоритет етичних відносин перед прагненням до економічної вигоди (головне - «не втратити обличчя»);
- установка на досягнення консенсусу (конформізм).

Переслідуваний державою рух хакерів став невід'ємною частиною «андеграунду». Сам рух, будучи децентралізованим, являє собою сотні хакерських груп, які відрізняються одна від одної. В цілому субкультура багатообразна і в ній безліч позитивних моментів, гуманності та прагнень до науково-технічному прогресу сусідить з «кібертероризмом», «кібершпіонажем», «кіберзлочинами», а останнім часом і з технологіями «контролю свідомості». Багато дослідників дослідника хакерської субкультури Михайла Вершиніна, рух хакерства в даний момент стоїть на роздоріжжі і не знає який шлях обрати - стати частиною суспільства або опозицією йому. Багато в чому від суспільства залежить, який вибір зробить субкультура.

Висновки

Нові соціально-інформаційні середовища впливають на різні сторони життя сучасного суспільства і приводять до змін, які пов'язані з появою Інтернету. Інтернет - це інформаційна, інтерактивна з погляду потоку інформації середовище - яка вже сьогодні включає в себе все різноманіття традиційних форм людської діяльності (міжособистісні відносини, політику, виробництво, комерцію, творчість, дозвілля і т.д.).

У системі регулювання соціальних і політичних відносин у сучасному інформаційному суспільстві центральне місце займає державна інформаційна політика - діяльність системи органів державної влади та управління в інформаційно-психологічній сфері, компетенція яких визначається чиним інформаційним законодавством. У складних сучасних умовах державна інформаційна політика багато в чому сприяє формуванню та розвитку нової системи інформаційно-психологічних відносин, що дозволяють сучасному суспільству перейти на новий, революційний, етап розвитку, забезпечує захист національних інтересів та інформаційно-психологічну безпеку особистості, суспільства і держави в умовах, що змінюються. Тим часом, сьогодні державна інформаційна політика України сама перебуває в стадії формування, пошуку і випробування нових методів, способів і технологій державного управління, ефективних в умовах інформаційного суспільства.

Феномен глобального інформаційного простору, який складається сьогодні на наших очах, структурними елементами якого є інформаційні середовища, аналізувався крізь призму питання про відчутні зміни у формах і способах внутрікультурних комунікацій на прикладі створенні, існування і розвитку субкультур, що на сьогодні найпоширеніші в соціально-інформаційному просторі.

У ході дослідження були простежено основні тенденції державної політики в галузі інформатизації та соціокультурних наслідків переходу до інформаційного суспільства. Показано, що Інтернет як нова, динамічна

комунікаційна середа постіндустріального суспільства багато в чому трансформує традиційні форми і способи міжкультурних комунікацій у всіх сферах людського життя. Це робить необхідним вивчення процесів трансформації традиційних форм культури в інформаційному суспільстві.

Література

1. Артамонов, Г. Державне управління розвитком інформатизації в США / Г. Артамонов, Б. Кристальний, Ю. Травкін // Інформаційні ресурси Росії. - 1995. - №5.
2. Блинова М.В. Информационное общество по-японски//Национальные модели информационного общества. М.: Изд-во ИКАР, 2004. – Сборник.
3. Блогосфера. Режим доступу: <http://www.turkaramamotoru.com/uk/-20334.html>
4. Вершинін М. Сучасні молодіжні субкультури: хакери. Режим доступу: <http://labrc.net/threads/xakery-psixologija-xakerov.73>
5. Відділ обслуговування користувачів Долинської ЦРБ Івано-Франківської області. Режим доступу: <http://bibl.com.ua/>
6. Войскунский А. Е. Развитие речевого общения как результат применения Интернета // Конференция "Социальные и психологические последствия применения информационных технологий" (01.02.2001 - 01.05.2001). Режим доступу: <http://psynet.carfax.ru/texts/voysk6.htm>
7. Всеукраїнська експертна мережа. Режим доступу: <http://www.experts.in.ua>
8. Державне агентство з питань електронного урядування України. Режим доступу: <http://www.dknii.gov.ua>.
9. Електронне наукове видання «Аналітика культурології». Режим доступу: <http://www.analiculturolog.ru/journal/archive/item/117-yuzerovskaya-subculture-in-the-structure-of-information-culture.html>
10. Журавлева Е. Ю. Диссертация «Глобальная информационная компьютерная сеть Интернет: проблемы становления и развития: Социально-

философский анализ», 2002, Вологда. Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/globalnaya-informatsionnaya-kompyuternaya-set-internet-problemy-stanovleniya-i-razvitiya-sot>

11. Информационные и коммуникационные технологии в образовании. Режим доступа: <http://ru.iite.unesco.org/publications/3214728/>

12. Интернет-портал Російсько-Китайського співробітництва в галузі інформатизації. Режим доступа: http://russian.china.org.cn/government/archive/baipishu/txt/2011-02/01/content_21857458_2.htm

13. Манойло А.В. Государственная информационная политика в особых условиях: Монография. М.: МИФИ, 2003. – 388 с. Режим доступа: <http://www.eartist.narod.ru/text24/0022.htm>

14. Матеріали Централізованої бібліотечної системи м.Ангарська. Режим доступа: http://cbs-angarsk.ru/dlya_molodeji/kultura/subkulturi/geymeri.html.

15. Онлайн-словник комп'ютерного сленга. Режим доступа: <http://slovari.net/contents.php?sl=ej>

16. Рябцева О.С. Государственная информационная политика Канады: политико-правовой аспект регулирования. д. пол.н., доцент Астраханский государственный университет. Журнал «Каспийский регион: политика, экономика, культура». 2013. № 3 (36). Режим доступа: [http://asu.edu.ru/images/File/Izdatelstvo/Kaspiiskii%203\(36\)%202013/139-146.pdf](http://asu.edu.ru/images/File/Izdatelstvo/Kaspiiskii%203(36)%202013/139-146.pdf)

17. Словник великий. Режим доступа: <http://wikitwiki.in.ua/>

18. Субкультури. Режим доступа: <http://www.sub-culture.ru/>

19. Технологія альтруїзму. Режим доступа: <http://www.altruism.ru/>

20. Ткачева Н.В.. Сингапур и Южная Корея: социальные измерения информационного общества. Режим доступа: <http://emag.iis.ru/arc/infosoc/emag.nsf/BPA/e4384e5b165bb127c3256efa003ef15b>

21. Харківська обласна бібліотека для дітей Режим доступа: <http://bibl.kharkiv.ua>

22. Хейзинга Й. Homo Ludens: Статті по історії культури / Пер., сост. и вступ. ст. Д.В. Сильвестрова. - М.: Прогресс - Традиция, 1997. – 416 с.

23. Штанько В.І. Інтернет в комунікативному просторі сучасної культури. Харківський національний університет радіоелектроніки, 2010. Режим доступу: <http://vesnat.ru/nuda/internet-v-komunikativnomu-prostori-suchasnoyi-kuleтури/main.html>

24. Ярошенко С. Цифровий образ південної Кореї. Режим доступу: <http://www.comprice.ru/articles>

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ ЯК ФОРМИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.

3.1. Концептуальні положення, цілі, завдання, та вимоги до створення соціально-інформаційних систем.

У сучасному світі людина не уявляє життя без комп'ютера, глобальної мережі Інтернет, соціальної мережі Однокласники, Фейсбук, Вконтакте і т.д. Основою всіх програмних продуктів, які представлені на комп'ютері, є суворе впорядкованість і ієрархічність, тобто все підпорядковано принципом системності. Принцип системності в комп'ютері втілений у вигляді інформаційної системи.

Основу технологічного базису організації, підтримки і розвитку навчально-пізнавальної діяльності учнів складають інтелектуальні інформаційні ресурси (ІР), що агрегують усю сукупність знань, які необхідно засвоїти учню у процесі свого навчання. Соціально-інформаційна система – сукупність технічних і програмних засобів зберігання, обробки і передачі інформації, а також відповідного психолого-педагогічного та методичного забезпечення. Інформаційна система може розглядатися як інтелектуальна, якщо вона використовує базу знань і розвинену систему програм її обробки.

Сучасні дослідники розглядають розвивальне предметне середовище як систему матеріальних об'єктів діяльності дитини, що функціонально моделює зміст її духовного і фізичного розвитку. Збагачене середовище передбачає єдність соціальних і природних засобів забезпечення повноцінної життєдіяльності дитини. Сюди відносять архітектурно-ландшафтні та природничо-екологічні об'єкти; художні студії; ігрові та спортивні

майданчики; конструктори; тематичні набори іграшок, посібників; аудіовізуальні та інформаційні засоби виховання і навчання.

Інформаційні ресурси, що використовуються у навчальному процесі, складають нематеріальні активи, що відносяться до розвивального середовища.

Згідно з метою створення соціально-інформаційних систем були поставлені такі **завдання**:

- дослідження стану розробленості проблеми у спеціальній науковій літературі;
- аналіз досвіду створення розвивального середовища в соціально-інформаційному просторі;
- розроблення та обґрунтування принципів побудови розвивального середовища в соціально-інформаційних системах для дітей шкільного віку;
- розроблення концепції соціально-інформаційної системи розвитку обдарованої дитини;
- визначення та обґрунтування науково-методичних основ створення соціально-інформаційної системи розвитку обдарованої дитини;
- розроблення моделі соціально-інформаційної системи розвитку обдарованої дитини;
- розроблення та обґрунтування показників і критеріїв розвитку обдарованої дитини за умов застосування моделі соціально-інформаційної системи;
- експериментальна перевірка функціональності моделі соціально-інформаційної системи забезпечення розвитку обдарованої дитини;
- експериментальне дослідження результативності застосування соціально-інформаційної системи для розвитку обдарованої дитини;
- розроблення методичного та організаційного забезпечення роботи соціально-інформаційної системи розвивального спрямування для обдарованих дітей.

Що мається на увазі під інформаційною системою? Які вимоги пред'являються до інформаційної системи? Яка специфіка інформаційних систем, представлених в освіті? Які інформаційні системи в галузі освіти представлені на вітчизняному ринку? Чи можливо підвищення якості освіти з використанням тієї чи іншої інформаційної системи? На ці питання ми і спробуємо відповісти. Для початку ми усвідомимо для себе, що мається на увазі під інформаційною системою.

Офіційне визначення терміна «інформаційна система» - це сукупність розміщеної в базах даних інформації та забезпечення її обробки інформаційних технологій і технічних засобів». Іншими словами, під інформаційною системою ми будемо розуміти сукупність даних і технічних засобів, здатних приймати, обробляти, зберігати і видавати інформацію користувачеві в максимально короткі терміни.

Найбільш поширеним видом інформаційних систем на сучасному етапі розвитку інформаційно-комунікаційних технологій є автоматизовані інформаційні системи. Під автоматизованою інформаційною системою розуміється упорядкований процес збору, зберігання, обробки і передачі інформації в інтересах досягнення поставленої перед інформаційною системою мети, що використовує комп'ютерну інформаційну технологію.

Серед основних **вимог**, що пред'являються до інформаційних систем, слід зазначити:

1. Ефективність інформаційної системи - визначається зіставленням всіх пов'язаних з розглянутими заходами витрат і одержувані при цьому результатів.
2. Якісне існування і робота інформаційної системи - рівень пристосованості даної системи до виконання конкретних заданих функціональних задач. Основними властивостями, що окреслюють якість функціонування інформаційних систем, виділяють:

- практичність функціонування соціально-інформаційної системи;
 - технічні можливості соціально-інформаційної системи, що дозволяють взаємодіяти, вдосконалювати і розвивати;
 - надійне і своєчасне надання інформації та виконання конкретних заданих функціональних технологічних операцій;
 - повна, безпомилкова, актуальна інформація, що надається.
3. Соціально-інформаційна система має бути надійною, що в свою чергу визначається надійністю технічних засобів її оснащення і помилками виконавців.
4. Передбачає функціонування інформаційної системи, при якому безпека визначається:
- захистом інформації, що знаходиться в цій системі;
 - захист користувачів інформаційної системи від шкідливого впливу як інформації, що циркулює в цій системі, так і об'єктів самої системи;
 - захист інформаційної системи та її об'єктів від несанкціонованого зміни її заданих параметрів і режиму експлуатації.

Широке впровадження глобальної комп'ютерної Інтернет-мережі в усі сфери людської діяльності (зокрема в освіту), спонукає до створення перспективних освітніх проектів в тісній інтеграції з новітніми технологіями цього унікального інформаційного і комунікаційного середовища.

Розвиток сервісів Web 2.0, соціальних мереж та інших інструментів сучасного Інтернету в усіх сферах людської діяльності зумовили необхідність їх використання і у шкільній освіті. Інтуїтивному сприйняттю громадськістю основи для перспективного освітнього середовища сприяли наступні передумови:

- поява безлічі розрізнених інформаційних ресурсів освітнього напрямку, що виникли і виникають зараз без прив'язки до конкретних учбових планів і методик ведення учбового процесу;

- відсутність базових принципів представлення учбового матеріалу, технологій накопичення, актуалізації та подання інформаційних матеріалів призводить до того, що такі ресурси створюються у різних форматах;
- відсутність урахування потреб користувачів під час створення існуючих ресурсів тематичного призначення.

На сьогоднішній день в українському сегменті Інтернету не існує інформаційного середовища, повністю орієнтованого на суб'єктів навчального процесу, що комплексно реалізує потреби його учасників в освітній та соціальній сферах та створює умови для підвищення якості навчального процесу.

Таким чином, результати виконання роботи дають змогу кардинально змінити ситуацію в освітній сфері за рахунок використання високих технологій підтримки молоді. Генератором цих процесів може стати інтегрована система сучасних інформаційних і освітніх технологій. З використанням методів і підходів Web 2.0, реальним стає створення потужного соціально-освітнього простору підтримки обдарованої молоді. Він зможе об'єднати педагогів, учнів та їхніх батьків, і буде призначатися не лише для обміну інформацією, а й для обговорення питань і проблем, що виникають в галузі освіти, реального їх розв'язання наявними засобами та ресурсами.

У межах соціально-інформаційної системи задля підтримки обдарованої молоді викладачі можуть здійснювати обмін ідеями, інформацією, методичними розробками, ресурсами, досвідом та ін., отримувати професійну експертну оцінку для власних методик, публікацій, розробок, а також брати участь у спільній діяльності для вирішення загальних проблем, планування заходів, навчання, формування єдиного банку даних медіаматеріалів для віддаленого навчання і екстернату.

Для обдарованих учнів відповідна соціально-інформаційна система стане не лише джерелом здобуття інформації, а й місцем для спілкування за

інтересами, обміну своїми знаннями, наданням широкому колу учасників Мережі можливостей оприлюднити власні напрацювання й отримати професійну оцінку своєї творчої діяльності. Школярі отримують можливість в інтерактивному режимі спілкування обговорювати й вирішувати особисті або загальні питання, створювати колективні публікації, брати участь у спільних проектах і відкритих онлайн-уроках.

Додатково, для загальної аудиторії, у тому числі для батьків, використання відповідного середовища надає можливість безпосередньої участі в навчальному та позанавчальному процесах, оцінюванні якості освіти, обговоренні й створенні проектів, що можуть визначати стратегію розвитку освіти загалом.

Застосування соціально-інформаційної системи в конкретних умовах дозволить досягти намічених **цілей** у різних напрямках.

Державний:

- реалізація переходу від авторитарного до демократичного, відкритого стилю освіти за рахунок оприлюднення інформації для громадського обговорення, нормативного супроводження і підтримки варіативності сучасних форм навчання в Україні, доведення до широкого кола користувачів інформації про дії органів державного управління в галузі освіти, науки, виховання та соціального захисту населення;
- забезпечення реалізації державної політики в галузі комп'ютеризації закладів освіти;
- реалізація положень загальнодержавної програми «Рівний доступ до якісної освіти»;
- реалізація певних засад Державної цільової соціальної програми «Школа майбутнього» за рахунок впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчання;

- підтримка реформування, розвитку та становлення дошкільної та позашкільної освіти в Україні;
- ефективна цілеспрямована підготовка навчальних закладів до державної атестації педагогічно-виховного складу;
- ефективна цілеспрямована підготовка навчальних закладів до зовнішнього незалежного оцінювання якості освіти і державної підсумкової атестації учнів;
- інформування старшокласників та їх батьків з політикою держави в галузі вищої освіти, в тому числі, ознайомлення користувачів з аспектами отримання освіти за кордоном;
- формування іміджу держави з точки зору реформування стандартів освіти і впровадження надсучасних освітніх технологій;
- всебічна підтримка державою заходів, спрямованих на розвиток і виховання майбутніх поколінь і пропаганди здорового способу життя.

Науковий:

- сприяння розробці наукових та науково-педагогічних засад щодо реалізації реформування освіти в Україні;
- формування фонду науково-педагогічного і навчально-методичного забезпечення, методик організації та проведення учбового процесу;
- створення можливостей для професійного спілкування наукових і науково-педагогічних кадрів, незалежно від їхнього місця знаходження або роботи;
- можливість педагогічної та учнівської наукової роботи у спеціальному середовищі, що буде містити алгоритми досліджень, інформацію для вибору тем, завдання різного типу;
- сприяння та всестороння підтримка роботи Малої академії наук України;

- створення та супровід в рамках проекту віртуальних наукових співтовариств учнів, об'єднаних спільною метою та темою досліджень;
- підтримка винахідництва, як шляху до креативного та інноваційного розвитку дітей та молоді.

Освітній:

- доступ до учбових та пізнавальних матеріалів всіх учасників навчально-виховного процесу;
- використання ресурсів і сервісів соціально-інформаційної системи як медіа-дидактичних посібників та інструментів;
- впровадження комплексної системи формування готовності педагогів до роботи у сучасних закладах освіти і виховання, у тому числі, до роботи в галузі інклюзивної освіти і роботи з обдарованими дітьми;
- організація системи індивідуального (дистанційного) навчання, самоконтролю та пізнавальної діяльності учнів;
- реалізація комплексного діагностування розвитку особистості школярів;
- впровадження засад професійного самовизначення старшокласників у навчально-виховному процесі;
- висвітлення аспектів інтегрованого підходу до змісту і методів навчання;
- безперервність самоосвіти і підвищення кваліфікації педагогів і організаторів учбового процесу;
- широкий доступ до популярних і спеціалізованих (лише для педагогів, адміністрації, батьків, вихователів) методичних матеріалів, нормативних і правових актів, що регламентують діяльність освітніх установ;

- встановлення нових прямих зв'язків між освітніми установами і організаціями, в тому числі, іноземними, науковцями, педагогами, батьками з метою накопичення і передачі професійного досвіду і знань;
- формування іміджу освітніх та виховних закладів.

Творчий:

- створення творчо-освітнього простору як передумови розвитку творчої обдарованості молоді;
- підтримка творчої обдарованості учасників освітньо-виховного процесу;
- надання різноманітної корисної та цікавої інформації для розвитку власних здібностей та захоплень.

Технологічний:

- реалізація та підтримка проекту як технологічної платформи побудови інформаційно-розвивального середовища;
- забезпечення будь-якого учбового закладу типовим набором сервісних служб, що гарантує реалізацію всіх етапів навчання, організацію процесу навчання;
- комплексне інформаційне обслуговування освітніх організацій і установ, широкого кола користувачів, охоплюючи педагогів і суб'єктів ринку освітніх послуг;
- автоматизація процесу каталогізації інформаційних ресурсів середовища та інших параметрів, що забезпечують можливість максимального інформування користувачів про послуги, пропонувані будь-яким суб'єктом, що входить в інформаційно-освітнє середовище;
- автоматизація збору і представлення статистичних та інших інтегральних показників роботи як усього середовища в цілому, так і його регіональних сегментів, регулярний моніторинг освітнього ринку;

- поширення технології Web 2.0, яке надає можливість формування віртуальної соціальної спільноти;
- забезпечення зворотного зв'язку з аудиторією соціально-інформаційної системи, збір зауважень і пропозицій, розробка механізмів вдосконалення соціально-інформаційної системи.

Адміністративно-правовий:

- прискорення й оптимізація діяльності офіційних органів управління освітою, залучення нових джерел фінансування сфери освіти;
- створення правових та господарських умов для ефективного розвитку сфери освіти і реалізації освітніх послуг, галузевої продукції (підручників, засобів навчання, шкільного обладнання, одягу, харчування тощо);
- забезпечення виявлення потенційного попиту на освітні та виховні послуги шляхом комплексного, оперативного і глибокого вивчення станів вітчизняного і зарубіжного ринків освітніх послуг, а також перспектив їх розвитку;
- забезпечення ефективного і швидкого зв'язку органів управління освітою, освітніх закладів та широкого кола учасників освітньо-виховного процесу в онлайн-режимі з метою надання професійних консультацій і послуг.

Соціального-психологічний:

- формування ціннісних орієнтирів майбутніх поколінь;
- доступ до якісної та різноманітної навчальної, пізнавальної та розважальної інформації людей з обмеженими можливостями;
- просвітництво широкого кола населення щодо аспектів соціального захисту і дотримання прав людини, у тому числі, у

питаннях охорони здоров'я, відпочинку, отримання заробітної плати, пільг та субсидій, всиновлення та захисту прав дитини тощо;

- соціальна адаптація та професійне орієнтування людей з обмеженими можливостями та тих, то відчуває складності у процесі спілкування з іншими людьми;
- надання фахівцями консультацій в галузях, що безпосередньо не стосуються навчально-учбового процесу, але є важливою складовою життя кожного громадянина (з медичних, соціальних, правових питань тощо).

Культурний:

- формування культурно-естетичних смаків учасників освітньо-виховного процесу за рахунок сукупності та синтезу якісних матеріалів з різних напрямів культури, мистецтва, естетики та виховання;
- забезпечення користувачів додатковою або розважальною інформацією та якісним спілкуванням, що сприяє становленню учня (дорослого) як всебічно гармонійної особистості;
- виховання етичності, толерантності та гідного сприйняття іншої думки, поведінки та культури в цілому за рахунок можливості постійного спілкування та обміну життєвим і професійним досвідом з якнайбільшим колом співрозмовників.

Економічний:

- реалізація віртуального інформаційно-освітнього середовища на рівні навчального закладу, що сприяє підвищенню ефективності та якості процесу навчання;
- системна інтеграція інформаційних технологій в освіті, що підтримують процеси навчання, наукових досліджень та організаційного управління;
- побудова та розвиток єдиного освітнього інформаційного простору;

- інтенсифікації процесу наукових досліджень в освітніх установах;
- скорочення часу та поліпшення умов для додаткової освіти і освіти дорослих;
- підвищення оперативності та ефективності управління окремими освітніми установами і системою освіти в цілому;
- інтеграція національних інформаційних освітніх систем в світову мережу, що значно полегшить доступ до міжнародних інформаційних ресурсів в галузі освіти, науки, культури і в інших сферах.

Основною метою концепції створення соціально-інформаційних систем було розроблення та узгодження всіх вимог, що висувуються до кожного компоненту, що в кінцевому результаті становлять базис єдиного інформаційного освітнього простору.

3.2. Принципи побудови.

Ще в 60-ті роки минулого сторіччя були сформульовано базові принципи, на які спираються в процесі створення будь-якої інформаційної системи:

- новітність завдань;
- системність підходу;
- першість керівника;
- розумна типізація;
- безперервність розвитку системи.

Використання методів і підходів Web 2.0 та розвиток технічної основи створення комп'ютерів призвело до переформулювання цих принципів і на даний час до них віднесені такі як:

- системність;
- розвиток (відкритість);
- сумісність;

- стандартизація (уніфікація) ;
- ефективність.

У моделі важливе місце посідають **принципи**, що виступають у ролі базових, спрямовуючих положень, нормативних вимог до організації і проведення освітнього процесу.

Розглянемо докладніше кожен з принципів з точки зору інформатизації системи освіти, в тому числі обдарованих дітей, з метою закріплення безперервності освітнього процесу.

Принцип системності.

- Системний підхід передбачає врахування всіх цих взаємозв'язків в навчальному процесі, аналіз окремих частин системи освіти як її самостійних структурних складових і паралельно - виявлення ролі кожної з них у функціонуванні всієї системи в цілому, на кожному рівні для кожного учасника процесу освіти. Таким чином, реалізуються процеси аналізу та синтезу різних етапів та рівнів освіти, фундаментальний сенс яких – розкладання цілого на складові частини і возз'єднання цілого з частин без втрачання важливих компонентів.
- Принцип системності полягає в тому, що при декомпозиції повинні бути встановлені такі зв'язки між структурними компонентами системи, які забезпечують цілісність системи та її взаємодію з усіма ланками системи.
- Не можна розробляти окреме завдання одного сектору в системі освіти автономно від інших і реалізовувати тільки окремі його аспекти. Завдання має розглядатися комплексно з усіма можливими інформаційними зв'язками.

Принцип розвитку (відкритості)

- Полягає в тому, що внесення зміни в інформатизацію системи освіти, обумовлених самими різними причинами (впровадженням нових інформаційних технологій, зміною законодавства, організаційної перебудовою всередині системи освіти і т. ін.), повинно здійснюватися тільки шляхом доповнення системи без переробки вже створеного, тобто не порушувати її функціонування. Реалізувати даний принцип на практиці досить складно, так як він вимагає дуже глибокої аналітичної передпроектної роботи, а у випадку реалізації в системі освіти має охоплювати широкий спектр необхідних ланок, враховуючи потреби всіх учасників учбового процесу без втрати вже надбаного досвіду. Необхідно розділити розв'язувані задачі на певні групи і для кожної з них передбачити можливі напрямки розвитку.
- В освіті протягом багатьох років застосовуються традиційно сформовані методи і прийоми управління процесами. Але ситуація в комп'ютерному світі і в сфері економіки змінюється постійно: модифікується елементна база комп'ютерів, що робить їх більш потужними; з'являються нові засоби передачі та обміну даними; розширюються межі доступу до даних; набирають чинності нові закони і т.ін. Все це необхідно враховувати як при вирішенні традиційних завдань (навчання, контролювання, методів введення і передачі інформації), так і при постановці нових завдань, принципове рішення яких виявляється можливим тільки в умовах нових технологій.
- Якщо не відстежувати ці зміни і, тим більше, не встигати за ними, можна зробити висновок, що система освіти стане обтяжливою для всіх учасників навчального процесу, не відповідатиме сучасності у підсумку, а це абсолютно

неприпустимо, оскільки інформаційна ізоляція має тільки негативні наслідки.

Принцип сучасності

- Полягає в тому, що при створенні в освіті інформаційних системи повинні бути реалізовані інформаційні інтерфейси, завдяки яким вона може взаємодіяти з іншими системами. У сучасних умовах це особливо стосується мережевих зв'язків локального і глобального рівнів.
- Якщо в локальних мережах відносно нескладно встановити і дотримуватися стандартів «спілкування» окремих процесів між собою і з суміжними системами, то вихід у глобальні мережі вимагає:
 - додаткових посиленних заходів із захисту інформації;
 - знання і дотримання різного роду протоколів, що регламентують всі інформаційні обміни;
 - знання мережевого етикету (регулярна перевірка своєї електронної пошти, коректність у складанні повідомлень і т.п.)

Принцип стандартизації (уніфікації)

- При створенні системи повинні бути раціонально використані типові, уніфіковані і стандартизовані елементи, проектні рішення, пакети прикладних програм, комплекси, компоненти.
- Завдання необхідно розробляти таким чином, щоб вони підходили до якомога ширшого кола об'єктів. Ігнорування саме цього принципу може призвести до того, що підсистеми, незважаючи на традиційний перелік завдань та алгоритмів їх вирішення, розробляючись у кожній ланці освіти самостійно,

може призвести до абсолютно невиправданих витрат трудових, матеріальних, фінансових та часових ресурсів.

Принцип ефективності

- Передбачає досягнення максимального раціонального співвідношення між витратами на створення інформаційної системи і досягненнями цільовими ефектами, включаючи кінцеві результати, що відображаються в підвищенні рівня освіти як загалом, так і в окремо взятих випадках.

Технологічно соціально-інформаційні системи для розвитку обдарованої дитини є оптимальним поєднанням сучасних інформаційно-комунікаційних і традиційних освітніх, виховних та розважальних рішень. Соціально-інформаційні системи є найбільш ефективною структурою, що дозволяють оптимізувати і структурувати всі внутрішні галузеві процеси, включаючи вертикальні та горизонтальні зв'язки. Конкретизуючи принципи побудови соціально-інформаційних систем слід виділити, що вертикальні зв'язки створюються:

- за галузями знань: освітні, наукові, педагогічні, психологічні, виховні, пізнавальні тощо;
- за спеціалізацією: школа, докільця, корисне, цікаве, бібліотека, тощо.

Вертикальні зв'язки, створювані за галузями знань, можуть містити матеріали для всіх рівнів освіти: початкової, базової середньої та старшої школи, додаткової освіти.

Згідно з вимогами до освітніх ресурсів, соціально-інформаційні системи повинні надавати інформаційну підтримку всім наявним формам навчального процесу, а також всім учасникам освітнього процесу. Таким чином, соціально-інформаційна система має забезпечувати і засоби

публікації та доступ до найрізноманітніших інформаційних ресурсів: навчальних планів і програм, розробок уроків, методичних рекомендацій і посібників, навчально-методичних матеріалів, наборів слайдів, електронних навчальних засобів, електронних варіантів підручників і посібників, програмам для тестування, текстів лекцій та уроків, пізнавальних матеріалів та енциклопедичних знань тощо.

В рамках проекту необхідно реалізовувати доступ як до первинних інформаційних ресурсів, тобто ресурсів, що розташовуються безпосередньо в самій інформаційній системі, так і вторинних інформаційних ресурсів, тобто опису (атрибути, тип матеріалу, анотація або ключові слова).

Вертикальні зв'язки соціально-інформаційної системи, окрім зручного доступу до різноманітних інформаційних ресурсів, що використовуються в навчальному процесі, і засобів для швидкої та зручної публікації таких ресурсів повинні містити інтерактивні сервіси. Також вони є зручним засобом для спілкування та спільної роботи професійного співтовариства, залученого в освітній процес по даній галузі знань або спеціальній проблемі. Обов'язковою є реалізація в інформаційні системи сервісів для спілкування, серед яких: форуми, коментарі, блоги, соціальна мережа. Доцільною також є наявність довідкової інформації.

Для всіх вертикальних зв'язків соціально-інформаційної системи передбачається єдині інтерфейс, а також правила публікації та редагування.

В свою чергу горизонтальні зв'язки соціально-інформаційної системи забезпечують:

- доступ до інтегрованого масиву інформаційних ресурсів, розміщених в системі, зручний пошук по ньому, в тому числі тих, які з певних причин не охоплені наявними вертикальними зв'язками;
- атрибутивний і контекстний пошук в будь-якому поєднанні, як за рубриками, так і за інформаційною базою в цілому;
- персоналізацію інтерфейсу шляхом вибору користувачем власної категорії (учень, учитель або викладач, адміністратор, модератор).

Горизонтальні зв'язки змістовно управляються досвідченою розподіленою групою адміністраторів, які будують і редагують всю соціально-інформаційну систему з точки зору найбільшої зручності, цікавості й корисності для користувачів.

Запропонована організація системи соціально-інформаційної системи зумовлює використання чіткого рубрикатора інформаційних ресурсів, який, в свою чергу, дозволить реалізувати сервіси атрибутів, що значно в поєднанні з контекстним пошуком полегшує розуміння системи та використання інформаційних масивів навіть користувачам-початківцям.

Сформульовані вище принципи до створення соціально-інформаційної системи забезпечують декілька його наступних унікальних якостей.

Інноваційність – удосконалення технологій навчання (самостійних, дистанційних, відкритих і надсучасних освітніх технологій) на основі активного використання комп'ютерних засобів навчання та телекомунікаційних засобів зв'язку.

Комплексність – соціально-інформаційна система поєднує інформацію і досвід з різних галузей освіти та виховання, що можуть існувати без явних взаємозв'язків, і, як наслідок, без явного наближення до головної цільової функції системи освіти – оптимальної адаптації учня до соціального середовища, орієнтування його на отримання глибоких, фундаментальних знань і умінь, виховання добрий смак тощо.

Колегіальність – об'єднання творчих сил розробників проекту, співробітників органів державного управління, педагогічних працівників освітніх, культурно-просвітніх установ, інших зацікавлених сторін для модернізації системи освіти в Україні на основі активного використання сучасних і комунікаційних технологій.

Практична спрямованість – проект націлений на реалізацію з використанням вже наявних комп'ютерних і телекомунікаційних ресурсів, не чекаючи їх якісного поліпшення, а також враховує зацікавленість кожного

учасника і користувача комплексу (від учбового закладу до учня), охоплюючи органи управління освітою та служби технічної підтримки.

Універсальність – пропонувані підходи можуть бути реалізовані вже на сьогоднішній день, проте по мірі вдосконалення каналів зв'язку технічні та системні рішення не вимагають переробки і є інваріантними до телекомунікаційної інфраструктури системи освіти.

Реалістичність – більшість рішень вже були апробовані та довели свою практичну спроможність.

Демократичність – забезпечення рівних можливостей для отримання повноцінної освіти у всіх регіонах України для всіх категорій користувачів.

Соціальна спрямованість – доступність якісної освіти, у тому числі, для дітей з обмеженими можливостями, соціальна і психологічна реабілітація та адаптація їх у суспільстві.

3.3. Ключові компоненти і рівні концептуальної моделі соціально-інформаційних систем.

Інформаційно-соціальне середовища може бути успішно створено, а потім існувати та активно розвиватися лише за умови, якщо автори чітко розуміють його структуру й основні компоненти.

Інформаційно-соціальне середовище будується насамперед за принципом відкритості та складається з двох компонентів: внутрішнього та зовнішнього. До внутрішніх компонентів належать - апаратно-технічний, організаційний та інформаційний. Суб'єктний та регламентний – компоненти зовнішні.

Принцип відкритості середовища полягає в системі інформаційної взаємодії суб'єктів як в межах певного середовища, так і назовні, тобто з іншим інформаційним простором Інтернету. Базуючись на сучасних інформаційних засобах і технологіях в контексті процесів інформатизації, але

не обмежуючись ними, інформаційно-соціальне середовище стає «серцевиною» функціонування інформаційного комплексу в цілому.

Компоненти інформаційно-соціального середовища			
Внутрішні компоненти		Зовнішні компоненти	
Інформаційний	Апаратно-технічний і організаційний	Суб'єктний	Регламентний
Модуль «Віртуальна бібліотека»; Навчальний модуль; Педагогічний модуль; Модуль соціально-психологічного супроводження; Законодавчо-правовий модуль			

Безумовно, головний компонент, так би мовити «платформа» нашого середовища є внутрішній – **інформаційний**. Швидкий темп оновлення знань в інформаційному суспільстві і той факт, що актуалізація відомостей в електронних виданнях відбувається набагато швидше, ніж у друкованих, зумовлюють необхідність переходу до зберігання та розповсюдження інформації в електронній формі. Наявність мультимедійних компонентів, існуючих в електронних матеріалах, їх швидке оновлення і відкритість усіх матеріалів для коментування, редагування в необхідних випадках і адаптації

до потреб кожного суб'єкта інформаційного простору надає низку істотних переваг і робить перехід до будь-якої професійної діяльності у віртуальний простір беззаперечним.

Оскільки під інформаційно-соціальним середовищем автор насамперед має на увазі середовище освітнє, то і інформаційний компонент має базуватися в першу чергу на вимогах задовольнити потреби у навчальному процесі. Отже, інформація в такому випадку, на нашу думку, має бути представлена наступними модулями:

Оскільки наявність у складі інформаційного віртуального простору електронних бібліотек – одна з головних умов тривалого та ефективного його існування, а цей модуль майже один із найбільш об'ємних у нашому інформаційному просторі, то вважаємо за потрібне приділити йому більш пильну увагу.

Віртуальна бібліотека – це інформаційна система, що дозволяє надійно зберігати й ефективно використовувати різноманітні колекції електронних документів, локалізованих в самій системі, а також доступних їй через телекомунікаційні мережі. У нашому інформаційному середовищі електронну бібліотеку має сенс розглядати як комплексний ресурс освітнього Інтернет-простору, що охоплює як ресурси традиційних бібліотек (шкільних, наукових, науково-популярних і т. д.) так і інші електронні ресурси, що були створені з метою інформаційного забезпечення освітнього процесу (освітні електронні ресурси, портфоліо користувачів тощо).

Отже, основними функціями, що реалізуються у нашому інформаційному просторі завдяки існуючим електронним бібліотекам, є:

- освітня, завдяки якій формується та постійно вдосконалюється підтримка основної форми освіти та представлений широкий спектр навчального матеріалу необхідного для отримання знань поза основною освітою таких як віртуальні енциклопедії, мультимедійні додатки, розробки тощо;

- науково-дослідна, що спонукає до більш ґрунтовного розгляду теми предмета не лише в наукових колах, а й серед фахівців, що прагнуть підвищення кваліфікації шляхом вивчення наданих наукових робіт (дисертації, автореферати, наукові статті тощо) з метою практичного та теоретичного використання отриманого інструментарію;
- інформаційна, розкриває широкий спектр можливостей в отриманні інформації з різних джерел та надає можливості отримання міжгалузевих висновків;
- просвітницька, дозволяє ознайомити широкий загал з новітніми розробками та отриманими результатами, що представлені в книгах, альманахах, статтях та ін.;
- довідкова, спрямована на отримання достовірної інформації різними категоріями користувачів з можливістю отримання додаткового контенту.

Завдяки зручному електронному рубриктору, користування ресурсами бібліотеки через мережу Інтернет, є доступним для різних категорій користувачів. В інтер-фейсі користувача передбачено простий та широкий режими пошуку інформації. Завдяки такій побудові процес побудови запиту спрощується.

Необхідним елементом є навігація перегляду анотації електронних документів, відомостей про авторів, ключових слів.

Навчальний модуль – зручний компонент процесу навчання, своєрідний інструмент віртуального спілкування між усіма суб'єктами інформаційного простору, що дає як можливість поділитися наявними матеріалами, так і отримати можливість обговорити тему і, можливо, виробити спільну позицію щодо будь-якого електронного матеріалу.

Зміст цього модуля:

- інформаційно-аналітична і методична інформація з повного курсу шкільної, дошкільної, позашкільної та інклюзивної освіти;
- цільові державні освітні програми та проекти;

- консультаційна система для учнів і педагогів;
- основні поняття і визначення у сфері освіти;
- матеріали щодо підвищення фахової кваліфікації, отримання спеціалізованої освіти;
- авторські програми та методичні розробки суб'єктів інформаційно-соціального середовища.

Педагогічний модуль. Оскільки основними суб'єктами навчальної взаємодії в інформаційно-соціальному середовища є вчителі, педагоги, вихователі, а носіями наукового знання в галузі освіти – аспіранти, науковці, викладач вузів, цей модуль повинен задовольняти потреби саме цієї категорії. Складові цього модуля – інформація для професіоналів і фахівців у галузі освіти, аналітичні статті й огляди досліджень; матеріали про існуючі методики, новітні підходи й освітні технології; обмін інформацією (у тому числі і кон'юнктурної, закритої та методичної) усередині модуля; представлення нових методичних розробок, методу логічних підходів, інвестиційних механізмів і технологій; власні розробки суб'єктів інформаційного середовища щодо процесу навчання. У межах педагогічного модуля реалізується ідея інституту кураторства, покликанного передавати передовий досвід у галузі освіти фахівцями, які мають досвід науково-дослідної та педагогічної діяльності, молодим освітянам.

Модуль соціально-психологічного супроводження. Містить інформаційні, аналітичні та довідкові матеріали з галузей охорони здоров'я, правопорядку та соціальної захищеності учасників освітньо-виховного процесу; професійні консультації фахівців у вигляді запитань-відповідей. Консультаційний сервіс може бути реалізований за допомогою форумів та/або блогів. Ефективним рішенням, з точки зору функціонування й успішного подальшого розвитку, може стати забезпечення спільного функціонування цих двох сервісів за умов взаємоінтеграції. Одним із головних компонентів цього модуля є вбудована система Інтернет-тестування з декількома окремими складовими:

- психолого-педагогічне тестування репрезентує програмні комплекси (Інтернет-тренажери), в основу яких покладені оригінальні методики оцінки знань, умінь, навичок суб'єктів, а також тестові завдання, спрямовані на їх тренування у процесі багаторазового повторного рішення. Такі тестові Інтернет-тренажери, залежно від поставлених завдань (наприклад, орієнтування на різні категорії користувачів – учні, студенти, викладачі тощо), повинні мати різні режими тестування;
- розважальні тести. Тематика цих Інтернет-тестів може бути спрямована на зовсім різні сфери життєдіяльності людини: здоров'я, особистість, інтелект, стосунки та багато іншого. Такі тести більш прості для розуміння і в процесі проходження суб'єкт, зазвичай, отримує задоволення незалежно від результату. Такі системи тестових онлайн-тренажерів можна використовувати в будь-який час і в будь-якій точці доступу до мережі Інтернет, що особливо важливо для учнів очно-заочної, заочної форм навчання та обдарованих учнів. Адже саме така категорія дітей потребує можливості навчатися в індивідуальному режимі, а також застосовуючи дистанційні технології навчання. Наявність в інформаційному Інтернет-середовищі сервісу тестування краще за все дозволить реалізувати відразу три глобальні завдання: централізацію самих тестів; централізацію окремих груп користувачів за заданою тематикою; інтеграцію тестів і результатів в саме середовище для проведення подальших досліджень і прогнозувань.

Законодавчо-правовий модуль складається з вичерпної інформації про державне та регіональне законодавство у галузі освіти, виховної та соціальної роботи; про державні, міжнародні, галузеві та регіональні заходи у сфері загальної середньої, дошкільної та позашкільної освіти; про інтелектуальні та організаційні освітні ресурси регіонів світу; про

інвестиційний потенціал освітніх організаційних структур та інститутів у галузі інформатизації суспільства та закладів освіти, що є одним із пріоритетних напрямів розвитку країни; про умови кредитування подальшої освіти, отримання ліцензії на надання освітніх послуг; про можливості та шляхи отримання освіти за кордоном.

Модуль новин, насамперед, – новини освіти як регіонального, державного, так і міжнародного рівня. Оскільки в сучасному світі кожна мить щось відбувається і події, що трапляються в сім'ї, місті, державі, світі, завжди цікаві користувачам, цей модуль є завжди актуальним і дуже популярним у будь-якому інформаційному просторі.

Розважально-пізнавальний модуль. Його наявність у інформаційно-соціальному середовищі обумовлюється необхідністю викликати інтерес до навчання, насамперед у суб'єктів-учнів, за допомогою використання цікавого матеріалу, нетрадиційних розважальних форм навчання тощо.

Модуль містить захопливу й цікаву інформацію, різні дидактичні ігри, головоломки, вікторини, які є гідним доповненням до поглибленого вивчення шкільних предметів.

Апаратно-технічний і організаційний компонент - надає можливість інформаційно-соціальному середовищу ефективно та надійно працювати, вимагає правильного вибору та конфігурації серверів, робочих станцій, мережевого та периферійного обладнання, а також системного програмного забезпечення.

Основна функція модуля – забезпечення наявності спеціалізованого програмного забезпечення, що полегшує суб'єктам інформаційного середовища пошук в мережі Інтернет, формування індивідуального освітнього простору, що містить разом із посиланнями на знайдені в бібліотеці джерела додаткові електронні ресурси (бази даних, моделюючі програми тощо), призначені для організації самостійної, пошуково-дослідної діяльності. Окрім програмного забезпечення цей компонент також містить сервери, комп'ютери, локальні мережі, телекомунікаційне обладнання.

Стосовно до соціальної мережі та інформаційно-соціального середовища фахівці використовують термін «Соціально програмне забезпечення». Цей термін охоплює широкий діапазон програмних систем, що дозволяють користувачам взаємодіяти й обмінюватися даними. Цей спосіб комп'ютерно-опосередкованої взаємодії став популярним з появою таких соціальних сайтів, як MySpace, Facebook, Однокласники, медіа-сайтів Flickr і YouTube, комерційних сайтів eBay. Ці широковідомі Інтернет-проекти мають такі загальні характеристики: відкриті API, сервіс-орієнтований дизайн, можливість віддаленого розміщення даних і медіа-файлів. Такі додатки прийнято зараховувати до систем Веб 2.0.

Майже найважливішим фактором для існування інформаційно-соціального середовища є його програмне забезпечення, що має складатися з:

- програмного забезпечення загального призначення (текстові та графічні редактори, електронні таблиці тощо);
- програмного забезпечення для автоматизації діяльності різних служб (обліку суб'єктів інформаційного середовища, кадрового обліку, аналізу успішності, автоматизації бібліотеки тощо);
- програмно-методичного забезпечення для організації навчально-виховного процесу (навчальні та розвиваючі комп'ютерні програми, електронні довідники, мультимедійні енциклопедії тощо);
- інформаційних ресурсів освітньої установи (єдина база даних, навчально-методичні банки даних, мультимедійні навчальні розробки, сховище документів, веб-сайт).

Організаційна складова компонента. Описуючи вимоги програмно-апаратного модуля та технічні вимоги до інформаційного середовища, необхідно зазначити головну роль ІТ-фахівців, які й займаються створенням, розвитком і підтримкою високого рівня функціонування нашого освітнього середовища. Йдеться про системних адміністраторів, програмістів, контент-менеджерів, фахівців із захисту інформації, веб-майстрів.

Сукупність технічних і програмних засобів апаратно-технічної складової компонента та взаємодія цих засобів з ІТ-фахівцями (організаційна складова) забезпечує можливість успішно реалізувати наступні завдання компонента: забезпечення сумісності програмного й апаратного мережевого обладнання; забезпечення безперебійної роботи програмно-технічних засобів інформаційного середовища; забезпечення працездатності інформаційних систем; підвищення ефективності діяльності компонента за допомогою оптимізації інформаційних потоків; аналіз вимог та задоволення потреб користувачів; усунення у середовищі проблем, що виникають у програмному забезпеченні, проведення своєчасної модернізації та модифікації; забезпечення захисту як особистої інформації суб'єктів середовища, так й інформації, що накопичується та зберігається в банках даних.

Соціально-інформаційна система забезпечує широкими можливостями в галузі забезпечення необхідною інформацією всіх учасників освітньо-виховного процесу: учнів, учителів та батьків.

Базовими компонентами в концептуальній моделі соціально-інформаційних систем є певні рівні об'єктів:

Портал - є першим рівнем ієрархічної структури системи та головним базовим компонентом її логічної моделі. Загальними властивостями порталу є: загальна повна та скорочена назва; адреса розташування порталу; базова контактна (технічна та адміністративна) інформація; стан порталу (онлайн або офлайн під час технічних робіт); загальні технічні налаштування (поштові сервери, системи резервування тощо). Загальний метод активації порталу, що разом із властивостями утворює інтерфейс порталу, ініціює «запуск» усієї ієрархії для передачі результатів до Web-сервера і до користувачів.

Сайт - сукупність веб-сторінок, доступних у мережі Інтернет, які об'єднані як за змістом, так і за навігацією. Є другим рівнем в структурі концептуальної моделі. Загальними властивостями сайтів є: назва сайту; Web-адреса сайту (субдомен порталу); властивості відображення (дизайн);

рівні доступу (обмеження доступу до сайту для незареєстрованих користувачів або тих, що не має статусу адміністратора); тематичний рубрикатор; статичні документи. Опціональні властивості: набори інфоблоків, публікації, функціональний склад тощо.

Робочі об'єкти рівня: Бібліотека, Дошкілля, Корисне, Новини, Подорож, Позашкілля, Форум, Цікаве, Школа. Службовий об'єкт – Хатинка. Додатково розробляються об'єкти: Інклюзив, Міфи, Фото, Партнери, Ігри, Блог, Соціальна мережа.

Рубрикатор - це простий ієрархічний рівень, що містить організований перелік тематичних напрямів порталу, охоплюючи третій рівень – рубрик і четвертий – підрубрик сайтів і використовується для організації тематичного розташування публікацій. Рубрикація надає користувачам можливість простої навігації в пошуках набору матеріалів необхідної тематики. Рубрика може логічно складатися з декількох підрубрик (таку організацію задає тематичний рубрикатор), а може безпосередньо містити перелік публікацій, якщо подальша деталізація теми не є доцільною. Базовими властивостями асоційованих з рубрикатором рівня **рубрик** і рівня **підрубрик** є: назва рубрики (чи підрубрики); адреса (стисле ім'я, яке використовується для формування повної Інтернет-адреси), рівні доступу користувачів до рубрики і функцій роботи з публікаціями, коментарями (відкритий, зареєстрованим, адміністраторам, авторам тощо); асоціювання з сайтами і дочірніми (або батьківськими) рубриками; перелік асоційованих публікацій рубрики; перелік визначених ключових для фільтрації матеріалів атрибутів асоційованих публікацій.

Публікація - є кінцевим в ієрархії комплексним рівнем базової інформаційної одиниці порталу, найскладнішим за розробленою структурою, що дозволяє орієнтуватись в базі даних публікацій за широким спектром їх властивостей. Базовими властивостями рівня публікації є: ідентифікатор публікації, дата створення публікації, автор (ID користувача, ім'я користувача, користувача), перелік редакторів (ID користувача, ім'я

користувача, логін користувача), тип публікації, мова, статус публікації, мітка «повернутися пізніше», дата опублікування на сайті, тема, основний розділ рубрикатора, розділи рубрикатора, теги (ключові слова) публікації, статистика переглядів, дозволи на коментування, відображення коментарів, статистика коментарів.

Базові операції рівня використовуються виключно для утворення типів публікацій: створення базового об'єкту; завантаження змістовної частини з банку даних; очищення змістовної частини екземпляру рівня; запис змісту об'єкту в базу даних; відображення публікації; відображення форми редагування; отримання значення властивості публікації.

Дочірніми підрівнями публікацій є рівні типів публікацій:

- стаття;
- файл;
- фото;
- блоги.

Зазначені рівні концептуально відрізняються за формою представлення, змістовним наповненням і призначенням, відмінність реалізується через додаткові властивості й операції. База даних публікацій постійно поповнюється.

Стаття – найрозповсюдженіший спосіб представлення інформації. Цей рівень містить наступні властивості: ідентифікатор публікації, дата створення публікації, ID автора, ім'я автора, логін користувача, ID останнього редактора, ім'я останнього редактора, тип публікації, мова, статус публікації, складність публікації, повернутися пізніше, коментарі до публікації, дата публікації на сайті, тема, розділ рубрикатора, основна рубрика, анонс публікації, попередньо встановлена картинка, картинка до статті, джерело зображення, підпис до зображення, текст публікації, джерело, прикріплені файли, атрибути, теги публікації, категорія читачів, кількість переглядів, дозвіл на коментарі, дозвіл на показ коментарів, кількість коментарів, доступ, публікація в соцмережі, топова стаття, рейтинг.

Файл – рівень, що налічує наступні властивості: ідентифікатор публікації, дата створення публікації, ID користувача, ім'я користувача, логін користувача, ID останнього редактора, ім'я останнього редактора, тип публікації, мова, статус публікації, повернутися пізніше, дата публікації на сайті, коментар до публікації, заголовок, розділ рубрикатора, основний розділ рубрикатора, анонс публікації, попередньо встановлена картинка, картинка до статті, джерело зображення, підпис до зображення, джерело, автор публікації, прикріплені файли, атрибути, теги публікації, кількість переглядів, дозвіл на коментарі, дозвіл на показ коментарів, кількість коментарів, доступ, категорія читачів.

Фото – рівень, для якого зареєстровано наступні властивості: ідентифікатор публікації, дата створення публікації, ID користувача, ім'я користувача, логін користувача, тип публікації, мова, статус публікації, повернутися пізніше, дата публікації на сайті, заголовок, розділ рубрикатора, основний розділ рубрикатора, теги публікації, кількість переглядів, дозвіл на коментарі, дозвіл на показ коментарів, кількість коментарів, доступ, підпис.

Блоги описано такими властивостями: ідентифікатор публікації, дата створення публікації, ID користувача, ім'я користувача, логін користувача, тип публікації, мова, статус публікації, повернутися пізніше, дата публікації на сайті, тема, розділ рубрикатора, основний розділ рубрикатора, теги публікації, кількість переглядів, дозвіл на коментарі, дозвіл на показ коментарів, кількість коментарів, доступ, картинка до блогу, анонс, текст, прикріплені файли, посилання на публікацію, рейтинг.

Базові операції зазначених дочірніх рівнів публікацій спрямовані на формування контенту соціально-інформаційної системи: реєстрацію публікацій, їх редагування, опублікування адміністраторами, перегляду і обговорення користувачами, забезпечення пошуку публікацій за різними механізмами та багатьма параметрами.

Властивості публікацій – рівень, що є основою структурування матеріалів публікацій для уніфікації представлення їх на теренах соціально-

інформаційної системи та для автоматизованої обробки інформації, зокрема застосування механізмів пошуку та групування публікацій за параметрами у базі даних великого обсягу. Властивості публікацій є складними і різноманітними за змістом і призначенням, тому були виділені у окремий клас. Вони характеризуються наступними властивостями: назва, тип властивості (опису для коректного машинного оброблення: ціле число, рядок, дата/час, текст, посилання на перелік, посилання на таблицю тощо), мітка властивості (використовується для логічного зв'язку), атрибути властивості (зумовлюють застосування «лише для читання», «обов'язкове поле» тощо).

Операціями рівня є: створення властивості, читання даних, запис даних, повертання змісту зазначеного формату до об'єкта-ініціатора, відображення даних, відображення форми редагування даних, очищення даних.

Дочірні рівні – **типи властивостей** із власними методами обробки даних та розширеними переліками характеристик:

- рядок;
- ціле число;
- ціле мале число;
- дійсне число;
- дата-час;
- текст;
- логічне значення;
- перелік з масиву;
- перелік з таблиці;
- завантаження зображень;
- завантаження файлів;
- посилання;
- ключові слова (теги);
- соціальні мережі.

Службовий рівень **атрибутів** публікацій – це ієрархічно організований набір ключових слів (значень атрибутів), класифікованих в межах набору тематик (атрибутів), який використовується як властивість публікації (додаткові дані) і застосовується в інтерфейсі користувача для фільтрації списку публікацій поточної рубрики за параметрами-атрибутами. Фільтри можуть працювати як окремо, так в сукупності:

- 1) задається одне значення одного атрибуту як єдиний параметр пошуку;
- 2) задається декілька значень одного атрибуту як варіанти параметра пошуку;
- 3) задаються значення декількох атрибутів, як різні параметри пошуку.

Властивостями атрибута є назва та перелік значень атрибута. Основною властивістю значення атрибута є назва.

Операції: створення, редагування, видалення атрибуту, перегляд значень, додавання, редагування, видалення значень, відображення атрибутів і їх значень тощо.

Інформаційні блоки – рівень представлення інформації, структурні елементи соціально-інформаційної системи, що розташовуються в секціях сторінки. Кожен інформаційний блок належить до заздалегідь розробленого дочірнього класу інформаційного блока із перекриттям віртуальних методів для завантаження та відображення змісту.

Базові властивості інфоблоків: назва, опис, файл PHP-програми, асоційовані плани розташування, доступ.

Дочірні рівні мають власні методи обробки даних та розширений перелік характеристик:

- активність користувача;
- атрибути публікації;
- блок довільного HTML;
- день янгола;
- заявка на авторство;
- коментарі до публікації;

- хто онлайн;
- відображення стрічки публікацій в широкій частині сайтів;
- навігація користувача;
- опитування;
- останні надходження;
- відображення стрічки публікацій в широкій частині сайтів;
- погода;
- «подати матеріал»;
- показ публікації;
- тема, яку коментували останньою;
- схожі статті;
- перегляд теми;
- профіль користувача;
- розділи форуму;
- розділи форуму малий блок;
- реєстрація користувача;
- результати пошуку;
- результати пошуку Sphinx;
- розширений пошук;
- створення блогу;
- статична сторінка;
- теми форуму;
- топові статті.

Базові операції класів інфоблоків спрямовано на створення, редагування, видалення, перегляд, розташування в соціально-інформаційній системі об'єктів класу, обробку і відображення інформації згідно з відповідною РНР-програмою.

Взаємодія з користувачами – одним з базових складових взаємодії користувачів з Інтернет-середовищем та опосередкованої взаємодії з іншими користувачами є рівень користувачів та підтримувані в середовищі сценарії взаємодії.

Клас **користувачів** має низку базових властивостей: IP адреса; версія браузера; наявність реєстрації на порталі, історія сесії (маршрут подорожі користувача з моменту запиту до Web-сервера порталу до моменту виходу з порталу).

У свою чергу, зареєстровані користувачі отримують в соціально-інформаційній системі розширені основні **властивості**: прізвище, ім'я, по-батькові; прізвисько (нікнейм); дата народження; електронна адреса; та **контакти**: місцепроживання (країна, область, район, місто), категорія користувача (учень, учитель, дорослий), місце та адреса роботи (для вчителів), фотографія (аватара), контактна інформація (ICQ, Skype, Mail.ru), Web-сторінки (Facebook, V Kontakte, Однокласники тощо), рівень (користувач, автор, адміністратор), набір відношень з іншими користувачами та спільнотами. Категорія користувача є визначальною властивістю для доступу до розширених функцій порталу, а рівень визначає належність до підгрупи бізнес-акторів з доступом до функцій *back-end (системи адміністрування)* інформаційної системи.

Операції рівня спрямовано на реєстрацію нового користувача, редагування його особистих даних та статусів, відображення його даних, управління правами доступу до ресурсів і функцій порталу, утворення асоційованих зв'язків з розміщуваним ним контентом та іншими користувачами та інформаційними ресурсами тощо.

Сценаріїв взаємодії може бути багато, основні з них розробляються відповідно до варіантів використання і визначають функціонал Інтернет-середовища. Розглядаються наступні базові варіанти використання середовища користувачами:

- 1) перегляд користувачами різних категорій інформації в каталогах, наприклад, стосовно навчання, виховання та розвитку здібностей, отримання педагогами професійної методичної допомоги, перегляд обдарованими дітьми та їхнім оточенням «розвиваючих» інформаційних блоків зі стимуляцією пізнавальних інтересів;
- 2) цільовий пошук конкретної інформації з різних напрямків або за ключовим словом;
- 3) опублікування користувачами власних робіт на теренах порталу й отримання кваліфікованої та любительської оцінки від інших користувачів;
- 4) висловлення ставлення до публікацій порталу;
- 5) публічне обговорення тематичних питань;
- 6) особисте спілкування з користувачами;
- 7) формування віртуальних спільнот у процесі вирішення навчальних, життєвих та творчих завдань.

Висновки

Отримані результати являють собою статистичний аналіз існуючої ситуації в галузі забезпечення необхідною інформацією всіх учасників освітньо-виховного процесу: учнів, учителів та батьків. Впровадження запропонованої моделі соціально-інформаційного середовища дозволять спрогнозувати подальший розвиток та зростання доступності якісної, сучасної та доступної інформації, а також розробити поетапний алгоритм впровадження методів отримання необхідної інформації вищезазначеними категоріями респондентів.

1. Виявлено головні вектори подальшого розвитку соціально-інформаційних систем, що спрямовані на забезпечення означених потреб. Виявлення головних інформаційних джерел для користувачів під час підготовки шкільних завдань (або плануванні уроків), надало можливість також використовувати отриману інформацію для подальшого розвитку соціально-інформаційних систем.

2. Обґрунтовано модель соціально-інформаційної системи, що максимально забезпечить інформаційні потреби обдарованої молоді.

3. Визначено ергономічні вимоги щодо представлення та користування інформацією, технологічні засоби щодо роботи із великими масивами даних та ступінь взаємодії складових елементів соціально-інформаційної системи.

4. Розроблено концептуальну модель, яка підтвердила, що соціально-інформаційні системи є багатокомпонентним інформаційним простором взаємодії учасників освітнього процесу всіх рівнів і потребує чіткого планування складових підсистем і контролю їхньої взаємодії.

5. Розроблено детальну об'єктну модель ієрархічної системи, у якій об'єднання класів демонструє багаторівневу ієрархію представлення загальної схеми, причому в ній класи і об'єкти більш високого рівня побудовані з більш простих для побудови соціально-інформаційної системи.

Література

1. Вивчення інформаційних потреб молоді в сучасному соціокультурному середовищі О.М. Мищенко. Електронний ресурс: ounb.sumy.ua/publish/2014/inf13.doc.

2. Гальченко М. С., Онопченко Г. В. Острів знань: формування навчально-психологічного портрету учнів // Створення регіонального організаційно-методичної моделі педагогічного супроводу обдарованої учнівської молоді: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 16–17 листопада 2011 р., м. Харків. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2011.

3. Гуляєв К. Д., Міленін В. М. Острів знань: online виявлення місця учня на щаблях соціометричних сходів класу // Інноваційні технології навчання обдарованої молоді: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 8–9 грудня 2011 р., м. Київ.

4. Камишин В. В., Гуляєв К. Д. Острів знань: кваліметрія академічної обдарованості як задача прийняття рішень з векторним показником ефективності // Моделювання особистісно-розвивального середовища обдарованої дитини: Матеріали Всеукраїнської конференції, 11–12 жовтня 2011 р., м. Київ. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2011. – С. 190–206.
5. Камишин В. В., Лісовий О. В. Інформаційний контент Всеукраїнського освітнього Інтернет-порталу «Острів знань» та його вплив на формування у педагогів інноваційного підходу до викладання навчальних предметів // Сучасний погляд на обдарованість та розвиток талантів: Матеріали II міжнародного науково-практичного семінару, 22–23 серпня 2011 р., м. Київ. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2011. – С. 238–247.
6. Камишин В. В., Лісовий О. В. Острів знань: нові горизонти // Інноваційні технології навчання обдарованої молоді: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 8–9 грудня 2011 р., м. Київ.
7. Клепко С.Ф. Інтегративна освіта і поліформізм знання. – Київ – Полтава – Харків: ПОПОПП, 1998.
8. Малицька І.Д. Віртуальні спільноти як інноваційні освітні середовища в системах освіти зарубіжних країн. Інформаційні технології в освіті. 2013. No 15
9. Маслов В.І. Моделювання у теоретичній і практичній діяльності в педагогіці [Текст] / В.І. Маслов // Післядипломна освіта в Україні. – 2008. No 1.
10. Міленін В. М. Блоги як інструмент взаємодії вчителя та учнів / В. М. Міленін, О. Л. Сухий, З. Е. Суха // Обдаровані діти – інтелектуальний потенціал держави: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, 25–29 вересня 2012 р., смт. Гаспра, АР Крим. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2012. – С. 309–314.
11. Онопченко Г. В. Соціальні мережі як інструмент розвитку обдарованої дитини: види та можливості / Г. В. Онопченко, Т. А. Юрченко //

Проектування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 22–23 березня 2012 р., м. Бучач. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2012. – С. 95–105.

12. Онопченко О. В. Формування освітнього Інтернет-середовища, як засобу інформаційної та соціальної підтримки розвитку обдарованої молоді / О. В. Онопченко, В. М. Тарадайник Т. А. Юрченко // Інформаційні технології в креативному навчанні творчо обдарованих старшокласників: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 15 листопада 2012 р., м. Київ. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2012. – С. 34–43.

13. Онопченко Г. В., Пархоменко І. М., Юрченко Т. А. Результати експериментального впровадження ІКТ для підвищення кваліфікації викладачів закладів освіти Оболонського району м. Києва: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 25–29 вересня 2012 р., АР Крим.

14. Онопченко Г. В., Юрченко Т. А. Формування освітнього Інтернет-середовища, як засобу інформаційної та соціальної підтримки розвитку обдарованої молоді: Матеріали науково-практичної конференції, 21 жовтня 2012 р., м. Київ.

15. Онопченко Г. В., Юрченко Т. А. Інформаційне соціальне середовище як платформа ефективного впровадження Інтернет-тестування: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–30 вересня 2013 р., АР Крим.

16. Организация образовательного взаимодействия между педагогом и учащимся/ Барабанова З.П.//–Материал і конф. Современные наукоемкие технологии №1, 2008 - Сред. образоват. шк. № 73, Ульяновск, Россия.

17. Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: Монографія / За ред. О.А.Дубасенюк Житомир :Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009

18. Рибка Н.М. Єдиний освітній простір як інтегративна система: соціально-філософський аналіз : Автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03. – Одеса, 2005.
19. Суліма Є. М., Міленін В. М. Методика використання засобів структуризації навчального матеріалу // Створення регіонального організаційно-методичної моделі педагогічного супроводу обдарованої учнівської молоді: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 16–17 листопада 2011 р., м. Харків. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2011.
20. Сухий О. Л. Підтримка обдарованої молоді з використанням сучасних інформаційних технологій // Інформаційне суспільство: сучасні методи та технології навчання: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 25 травня 2011 р., м. Київ. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2011. – С. 173–179.
21. Сухий О., Міленін В. «Острів знань» – як соціально-освітній простір для учнів, педагогів та батьків // Створення регіональної організаційно-методичної моделі педагогічного супроводу обдарованої учнівської молоді: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 16–17 листопада 2011 р., м. Харків. – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2011. – С. 378–388.
22. Сухой А. Л., Миленин В. М., Онопченко Г. В. Организационно-методические основы коллективного формирования информационной среды для одаренных детей на примере образовательного портала «Остров знаний» // Одаренный ребенок [научно-практический журнал]. – № 2. – М., 2011. – С. 130–139.
23. Шишкіна М.П. Тенденції розвитку та використання інформаційних технологій у контексті формування освітнього середовища / М.П. Шишкіна // Засоби і технології єдиного інформаційного освітнього простору: зб. наук. праць за ред. В.Ю. Бикова, Ю.О. Жука: Інститут засобів навчання АПН України. – К.: Атака,

24. Ярошенко А.О. Розвиток освіти як “відкритої системи” в умовах інформаційного суспільства. Режим доступу http://novyn.kpi.ua/2007-3-1/13_Yaroshenko.pdf.]

4. ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ СТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ

Повсюдний вплив інформаційно-комунікаційних технологій і, як наслідок, інформаційна глобалізація дають підставу розглядати питання інформаційної відкритості як цілком природні і необхідні для сучасного суспільства процеси. Тому, проблемам інформаційної відкритості сьогодні приділяється величезна увага в усіх сферах людської діяльності, але особливо вони актуальні для системи освіти країни. Використовуючи термін «відкритість освіти» автори мають на увазі не тільки його максимальну доступність будь-якому охочому незалежно від рівня знань, віку і т.д., а ще й орієнтацію на інтереси всіх суб'єктів освітнього процесу, надання вільного спілкування незалежно від відстані та місця розташування, забезпечення можливості брати участь у формуванні та розвитку навчально-виховних процесів, забезпечення персонального підходу до потреб кожного.

Орієнтація сучасної освіти на персональний підхід, на потреби дітей обдарованих, дає можливість задовольнити жагу пізнання та потребу творчої реалізації, самовизначення особистісного, соціального та врешті решт професійного.

На перший план у такій ситуації виходить потреба у існуванні структурованої інформації та сервісів, здатних забезпечити легкий і швидкий доступ до неї. Ефективність таких сервісів можна оцінювати, оперуючи поняттями «корисність» і «затребуваність».

Корисність, при цьому передбачає максимальну релевантність (ступінь відповідності запиту користувача) і достовірність (точність і повноту) інформації. Затребуваність визначається кількістю запитів і частотою звернень від користувачів до даних інформаційних джерел.

Отже, гостро постає питання створення соціально-інформаційних систем для розвитку обдарованої дитини такого рівня, які дозволяють таким

системам надавати користувачам можливості використовувати ресурси освітнього середовища для того, щоб розкривати свої таланти і здібності, культивувати здатність до пошуку власного професійного і соціального самовизначення. Використання таких соціально-інформаційних систем дозволить сучасній освіті країни забезпечити навчально-виховний процес, здатний максимально враховувати потреби кожного його суб'єкта. Освітній простір, створений з використанням таких систем, у цьому випадку має смисл розглядати як ефективне, найбільш сприятливе середовище для роботи з дітьми, в яких закладені особливі здібності, середовище, здатне забезпечити безперервність процесу педагогічної підтримки і розвитку дитячої обдарованості.

Позначимо ключові проблеми, що існують в сучасній освіті, які з дуже високою ймовірністю, будуть вирішені завдяки створенню і ефективному використанню соціально-інформаційних систем. На думку авторів це:

- дифференціація освіти;
- забезпечення міжнародного рівня якості;
- вирішення проблем рівності і доступності освіти;
- забезпечення свободи вибору як в предметній області так і при підборі викладацького складу (хоча б на рівні консультування).

Однак не слід забувати, що процес перетворення освітнього простору в простір, що орієнтується в першу чергу на сучасні інформаційні мережі та існуючі завдяки їм соціально-інформаційні системи, включає в себе крім впровадження нових технологій також неминучі зміни у свідомості всіх учасників навчально-виховного процесу. Належить приділити увагу, в першу чергу, рішенням суперечностей між «новими технологіями та існуючими гуманітарними педагогічними принципами, а також неогуманістичними цінностями між різними групами населення. Інформаційно-комунікаційні мережі стануть найважливішою зоною та інструментом, де буде відбуватися процес конструювання творчих здібностей нового соціального порядку» [39].

Створення інноваційної моделі соціально-інформаційної системи для розвитку обдарованої дитини надасть можливість забезпечити ефективну інтеграцію інформаційних технологій в навчально-виховний процес на всіх його рівнях, що, на нашу думку, є одним з головних завдань сучасної освіти будь-якої країни. Інноваційна модель такої системи розглядається авторами як конструкція, здатна сприяти й вирішенню одного з основних завдань розвитку майбутньої особистості – здатність думати самостійно і вирішувати різноманітні проблеми, застосовувати отримані знання, володіти критичним і творчим мисленням.

4.1. Використання технології WEB 2.0, як фундаменту побудови сучасних соціально-інформаційних систем

Створення інноваційної моделі соціально-інформаційної системи для розвитку обдарованої дитини, перш за все передбачає побудову цілісної навчально-виховної системи, яка б була здатна забезпечити нові можливості для самовдосконалення, формування та розвитку компетенцій, необхідних всім учасникам освітнього простору. При проектуванні цієї моделі перш за все ретельно опрацьовувалися її структурно-функціональні характеристики.

Увага акцентувалася на створення сервісів, здатних зберігати максимальні обсяги інформації та надавати швидкий доступ для задоволення потреби у придбанні необхідних знань, забезпечити легкість і швидкість освоєння певними інформаційними технологіями, забезпечувати якісний обмін отриманою інформацією з усіма суб'єктами інформаційного простору.

Прагнення ефективно використовувати методологічний і технологічний потенціал Інтернету як глобального інтерактивного навчального середовища підводить нас до пошуку сучасних, принципово нових інформаційно-комунікаційних технологій, здатних не тільки задовольняти всі потреби в навчанні, але ще й надає можливість кожному учаснику нашого простору стати його творцем, а не тільки пасивним користувачем [32].

Принципово нові підходи у формуванні контенту було розроблено в результаті появи ряду сервісів, заснованих на активній взаємодії між користувачами у вигляді взаємного обміну інформаційними ресурсами. Можливість отримати контент, де основним постачальником інформації є звичайні користувачі, кожен з яких здатен внести свій вклад в його розвиток, людство отримало завдяки британському винахіднику Тіму Бернерсу–Лі. Саме його ідеї використати нереалізований потенціал автономних комп'ютерів, зв'язавши, їх один з одним за допомогою Інтернету, привели до створення першого браузера для пошуку і перегляду документів, який автор назвав WorldWideWeb. Ідея винахідника базується на створенні протоколу передачі гіпертексту (HTTP) і мови, якою комп'ютери повинні користуватися для забезпечення зв'язку гіпертекстових документів через Інтернет. Також представлена розроблена автором схема для пошуку документів. Цей пошук здійснюється завдяки універсальному ідентифікатору ресурсу (URI), який присвоюється кожному документу, і є його унікальною адресою, (в подальшому отримав назву URL–Uniform Resource Locator). Надалі, у своїй роботі «Плетучи павутину: витоки і майбутнє Всесвітньої павутини» (англ. «Weaving the Web: Origins and Future of the World Wide Web», Texere Publishing, 1999)[15], Бернерс–Лі презентував своє бачення подальшого розвитку всесвітньої павутини. Тім Бернерс – Лі наголошував на те, що можливість редагувати інформацію Павутини не менш важлива, ніж можливість просто лазити по ній, а комп'ютери можуть бути використані для фонових процесів, що допомагають людям працювати спільно [15].

Спираючись на ідеї Тіма Бернерс – Лі інтернет-сервіси набули отримали назву «соціальних сервісів» і склали основу популярної концепції розвитку мережі Інтернет - іменованої в сучасному світі концепцією «Web 2.0».

Одним з головних ідеологів даної концепції є послідовник ідей Бернерса-Лі, засновник американської видавничої компанії O'Reilly Media Тім О. Рейлі. Концепція виникла завдяки спробам об'єднати велику кількість різноманітних сайтів за єдиним принципом залучення користувачів до наповнення і багаторазової вивірки інформаційного матеріалу. Такі системи повинні бути спроектовані з урахуванням мережеских взаємодій і ставати тим краще, чим більше людей ними користуються.

Саме концепція «Web 2.0» стала фундаментальною для розвитку інтернет-технологій та сервісів сучасності. Сучасної інтерпретації термін Web 2.0 набув на конференції в жовтні 2004 року, яка була цілком присвячена саме Web 2.0 (<http://www.web2con.com>). Саме на конференції Тім О'Рейлі вперше запропонував своє бачення цього терміну та наочно продемонстрував відмінності між мережами першого та другого покоління. Використання терміну Web 2.0 в основному пов'язано з соціальними мережами та сервісами, що чарівним чином дозволяють об'єднувати людей в соціальні групи, швидко шукати однодумців і потрібну інформацію. Однак без вмілого керівництва групою і бажання ділитися інформацією її учасниками, а також без деякого додаткового інструментарію досягти цих цілей, швидше за все, не вдасться. По суті, всі так звані соціальні сервіси лише дозволяють публікувати в Web свої матеріали, в тому числі і мультимедійні, а також залучати до них увагу за допомогою різних прийомів, таких як організація за темами, створення співтовариств по інтересах або проведення різноманітних конкурсів серед користувачів. Такий комплекс сервісів і прийнято називати технологіями Web 2.0. Як правило, система публікації в подібних сервісах досить жорстка і оптимізована під конкретний тип вмісту: короткі замітки, фотографії, звукові або відеозаписи. Саме ці удосконалення призвели до виходу таких технологій на загальний простір, дозволили багатьом користувачам вільно спілкуватися, навіть не володіючи при цьому особливими знаннями та навичками.[15].

Досить суттєвою перевагою технологій Web 2.0 є так звані «сервіси присутності», адже саме завдяки їм відбувається відтворення ефекту реального часу, користувачі інтернет-мережі спілкуються за принципом «тут і зараз», що надзвичайно збільшило кількість присутніх у віртуальному просторі. Власне, ефект присутності та простота використання і є тими самими «родзинками» які вигідно відрізняють Web 2.0 від усіх технологій, що існували раніше [15].

Для вдалої побудови інноваційної моделі соціально-інформаційної системи для розвитку обдарованої дитини, зробимо акцент та розглянемо більш детально наступні особливості властиві «Web 2.0»[33]:

соціалізація – використання технологій, які дозволяють створювати віртуальні співтовариства, надаючи при цьому можливість створення особистої зони кожному його члену;

інтерактивність – технології наповнення сайту інформацією, побудовані на принципі «чим більше, тим краще». Мається на увазі – кожен користувач простору активно бере участь в його формуванні та розвитку наповнюючи його і багаторазово редагуючи.

синдикація (англ.: mash – up) – повне або часткове використання в якості джерел інформації інших сервісів Інтернет (наприклад, так званих RSS – каналів) , за рахунок чого користувачеві надається нова функціональна можливість роботи та контролю при виборі та пошуку в Мережі потрібної інформації.

відкритість контенту – при реєстрації особиста інформація про користувача стає відкритою або для всіх, або для зареєстрованих користувачів того ресурсу, де розміщується ця інформація.

Філософія Web 2.0 повністю побудована навколо кінцевого користувача, його потреб та вподобань. Важлива риса, притаманна Web 2.0 – можливість ефективного спілкування, тобто спілкування в реальному часі відразу декількома користувачами через систему миттєвих повідомлень. Ще

одна перевага сервісів сервіси Web 2.0 – оптимізація для користувачів з мінімальною кваліфікацією.

Так само автори концепції Web 2.0 акцентують увагу на зміні повноважень між адміністрацією контенту та його користувачами. Web 2.0 дозволяє інтернет-користувачам поступово ставати повноправними учасниками процесу створення віртуального простору.

Необхідно звернути увагу на такі основні характерні риси концепції технологій Web 2.0, які здатні суттєво вплинути на освітні якості моделі соціально-інформаційної системи: дослідження; комп'ютерна грамотність; співробітництво; публікація (розміщення). Тобто, з пізнавальної точки зору Web 2.0 запрошує користувачів для розвитку навичок використання нових видів дослідження і форм комп'ютерної грамотності. Користувачі Web 2.0 повинні отримувати знання, які необхідні, щоб вільно співіснувати в новому інформаційному просторі.

Доступність технологій Web 2.0 впливають на освітній процес, надаючи можливість вибору індивідуального виду навчання та дослідження. Вони припускають спільні способи роботи і гарантії збереження авторських прав. Істотним достоїнством технологій Web 2.0 є можливість індивідуалізації процесу навчання шляхом складання завдань і розширення діапазону знань у спеціальності і в середовищі Інтернет. Крім того, кожен користувач має можливість самостійно змоделювати та використовувати мережу зручним способом для конкретних цілей.

При будові моделі освітньої соціально-інформаційної системи, методи і підходи Web 2.0 дозволять отримати потужний навчально-виховний простір, який об'єднає між собою усіх суб'єктів навчального простору (учнів, педагогів, вихователів, методистів, науковців-освітян і батьків). У цьому просторі ресурси не лише для обміну інформацією, а й для обговорення будь-яких питань і проблем, реального їх розв'язання наявними засобами й інструментами.

Отже, узагальнюючи вищенаведене, виділимо загальні особливості явища, яке отримало назву Web 2.0: перехід web-сайтів з категорії ізольованих джерел інформації в категорію джерел контенту та послуг на базі web-сервісів; використання web як платформи; застосування програмного забезпечення як сервісу; радикальна децентралізація; дані як рушійна сила розвитку; масштабованість в широких межах; право користувачів на ремікс; робота за принципом самообслуговування; мережевий ефект, заснований на архітектурі участі; довіру до учасників віртуального простору; інновація за рахунок колективного розуму незалежних учасників; програмне забезпечення для великого спектру пристроїв; більш структурований контент, що використовує глибокі посилання [44].

Як приклад можливості використання Web 2.0 для освітніх цілей, наведемо таблицю представлену в роботі Проніної О.Г. «Використання технології WEB 2.0 в навчанні іноземної мови у ВНЗ». У таблиці 4.1 узагальнені види і категорії використання Інтернет-технологій у процесі навчання студентів. Дані посилання є можливими прикладами використання Інтернет-ресурсів в освіті [41].

Таблиця 4.1

Вид	Мета	Приклад
Media sharing	Сайти, що дозволяють використовувати творчий потенціал. Можливість поповнювати і ділитися своїми знаннями з іншими користувачами мережі	http://youtube.com/group/reteachers http://www.bbc.co.uk/blast http://www.zentation.com http://www.miniciti.com http://www.notecentric.com
Media manipulation	Сайти призначені для складання та спільного використання діаграм, презентацій і т.д.	http://www.gliffy.com http://www.thumbstacks.com http://www.yoono.com http://www.googlelitrips.com http://www.frappr.com
Conversational arenas	Розміщення суджень на сторінках сайту, складання власних чатів і форумів, в яких можуть брати участь студенти та викладачі	http://vyew.com/site http://www.think.com/en http://b.whyville.net/smmk/nice http://www.bbc.co.uk/onionstreet http://www.chatmaker.net http://www.schoolhistory.co.uk/forum

Social networking	Основні сайти соціальних зв'язків зазвичай включають групи освітньо-орієнтованих користувачів. Однак такі групи користувачів можуть створити свої незалежні співтовариства в середовищі Інтернет. Викладачі також мають можливість створити свої співтовариства (learnhub)	http://apps.facebook.com/mynewport http://www.schoolnetglobal.com http://www.goldstarcafe.net http://learnhub.com
Blogging	Блоги (сайти з розміщення інформації) існують безпосередньо для викладачів і студентів. На сторінках блогу можна розміщувати судження, завдання, обмін думками і новою інформацією	http://edublogs.org http://www.sandaigprimary.co.uk/pivot http://blogs.longeaton.derbyshire.sch.uk http://blogs.warwick.ac.uk http://www.nature.com/blog
Social bookmarking	Даний вид роботи представляє собою систему розповсюдження посилань на адреси переглянутих Web-сторінок, збережених для прямого звернення до них у наступних сеансах роботи. Bibsonomy і Citeulike призначені, в основному, для дослідницьких та освітніх цілей	http://www.bibsonomy.org http://www.citeulike.org
Collaborative editing	Тексти, великоформатні таблиці та інші документи можуть бути збережені в загальному доступі для спільного редагування віддалених користувачів (Google docs). Програмні системи «вікі» дозволяють створювати спільно текстові сторінки	http://www.google.com/docs http://scribblewiki.com/main.php http://thinkature.com http://www.bubbl.us http://www.virtual-whiteboard.co.uk http://www.britishcouncil.org/etwinning.htm http://www.skoolaborate.com
Wikis	Дані сайти дозволяють учням і викладачам	http://pbwiki.com/education.wiki http://en.wikiiversity.org/wiki

	створювати енциклопедії з освітнім ухилом	http://knowhomeschooling.com http://westwood.wikispaces.com http://www.squidoo.com
Syndication	Студентам надається можливість отримувати інформацію з уже опублікованих веб сайтів	http://podcastschool.net http://itunes.stanford.edu

Наведена таблиця дозволяє судити про доцільність використання Web 2.0 в освітніх цілях в даний час. Але, з усього розмаїття видів навчальних сервісів, які надає технологія WEB 2.0, на наш погляд, найбільш ефективні wiki, блог та подкасти.

Wiki може використовуватися як засіб накопичення знань з певної теми в процесі колективної роботи над нею. Наприклад, при завершенні однієї теми учні застосовують отримані знання на практиці і за допомогою Wiki - ресурсу збирають нові ідеї, описи цікавих рішень, інші матеріали, що мають відношення до вивченого. Надалі вони можуть бути враховані при вивченні даної теми. Wiki – зручний інструмент для спільної роботи над навчальними проектами або, знову ж, групового обговорення питань з можливістю давати посилання на додаткові матеріали.

Подкасти можуть використовуватися викладачами для поширення серед студентів аудіо- і відеозаписів курсів або коментарів за навчальною програмою. Часто практикується і створення подкастів самими учнями, що дозволяє їм не тільки формувати аудиторію для обговорення навчальних завдань, але й розвивати свої навички подкастингу. Основними перевагами подкастів є автентичність, актуальність, багатоканальність сприйняття, мобільність технічного пристрою, що використовується для відтворення, інтерактивність [25].

Блог або мережевий щоденник – найпоширеніший вид соціального сервісу являє собою веб-простір, орієнтоване на організацію персонального інформаційного простору користувача у вигляді журналу. Блоги можуть бути

різних видів, але всі володіють двома стійкими характеристиками: соціальністю і інтерактивністю [31].

Узагальнюючи вищенаведене, можна підкреслити, що створені на основі веб Web 2.0 освітні системи сприяють формуванню наступних умінь:

«Спільне мислення. Пізнавальна, творча і навчальна діяльність початково мають риси притаманні колективному мисленню. Перехід від егоцентричної позиції до розуміння ролі і значення інших людей, інших способів конструювання реальності є важливим етапом психологічного розвитку особистості.

Толерантність. Розширення горизонтів нашого спілкування, якому сприяють інформаційні технології, призводить до того, що ми все частіше стикаємося з людьми з незнайомих раніше соціальних культур і прошарків. Все частіше нашими партнерами в мережевій діяльності виявляються програмні агенти. Ми повинні бути готові розуміти їх і спілкуватися з ними.

Освоєння децентралізованих моделей та екологічних стратегій. Від учасників спільної діяльності не потрібно синхронного присутності в одному і тому ж місці в один і той же час. Кожен член спільноти може виконувати свої прості операції. Ця нова модель мережевої взаємодії може використовуватися в педагогічній практиці для освоєння учнями ідей децентралізації та екологічних стратегій.

Критичність мислення. Колективна діяльність безлічі агентів, готових критикувати і видозмінювати гіпотези, відіграє вирішальну роль при пошуку помилок, перевірці гіпотез і фальсифікації теорій. Ми можемо розповідати студентам про те, що таке критичне мислення, а можемо занурити їх в середу, де критична дискусія є обов'язковим»[36].

Майже найважливішим фактором для створення інноваційної моделі сучасної соціально-інформаційної системи є її програмне забезпечення, яке має складатися з:

- програмного забезпечення загального призначення (текстові та графічні редактори, електронні таблиці та ін);

- програмного забезпечення для автоматизації діяльності різних служб (обліку користувачів простору, кадрового обліку, аналізу успішності, автоматизації банків даних та ін);

- програмно-методичного забезпечення для організації навчально-виховного процесу (навчальні та розвиваючі комп'ютерні програми, електронні довідники, мультимедійні енциклопедії та ін);

- інформаційних ресурсів позашкільної установи (єдина база даних, навчально-методичні банки даних, мультимедійні навчальні розробки, сховище документів, веб-сайт).

Зараз на ринку представлена велика кількість програмних продуктів, призначених для створення Інтернет-додатків та інформаційних ресурсів. Перед вибором певного програмного продукту необхідно сформулювати необхідний набір функцій:

- доступ до Інтернет-ресурсу освітньо-виховного закладу за допомогою стандартного веб-браузера – не вимагає спеціальних засобів для доступу, розширюючи коло потенційних користувачів;

- можливість роботи зі структурованими типами даних у форматі XML і взаємодія з різними системами управління базами даних;

- можливість керування вмістом сайту дає можливість кінцевому користувачеві пристосувати вміст ресурсу під себе;

- можливість спільної роботи – дозволяє окремим користувачам і організаціям об'єднувати свої ресурси і працювати разом через Інтернет;

- управління користувачами – необхідно мати можливість управління правами доступу користувачів до ресурсів сайту на основі рольової системи безпеки;

- контроль і управління продуктивністю – включає контроль за трафіком і доступністю сайту, динамічне кешування (англ. cache, від фр. cacher – «ховати») – проміжний буфер з швидким доступом, що містить інформацію, яка може бути запрошена з найбільшою ймовірністю. Вікіпедія)

найбільш затребуваних даних, а також інші способи підвищення продуктивності;

- пошук – забезпечення пошуку необхідних ресурсів як у межах сайту, так і поза ним;
- безпека – захист даних і додатки від несанкціонованого втручання, яке може призвести до порушення роботи сайту.

При створенні нашої моделі необхідно також позначити загальні вимоги, яких необхідно дотримуватися для його успішного функціонування:

Насамперед доступ повинен бути досить легким, простір має якісно проглядатися і функціонувати в найбільш поширених браузерях: Internet Explorer (версії 7.0 і вище), Opera (версії 7.0 і вище), Firefox, Chrome, Safari.

Візуальне оформлення, тобто дизайн – характеристика зовнішнього вигляду моделі системи. Загальні критерії оцінки візуального оформлення – висока якість, доречність і відповідність тієї аудиторії і завданням, на які орієнтована модель. Організація складових системи (web-сайти, електронні бібліотеки, блоги, соціальні мережі тощо...) повинна відповідати основному напрямку:

- обраний стиль повинен простежуватися на всіх складових простору;
- фон, заголовки і загальне розташування матеріалів на екрані повинні відповідати один одному і не порушувати цілісності сприйняття;
- графіка та анімація повинні підтримувати основну тему середовища і не перевантажувати його.

Структура і навігаційні функції. Наявність якісної навігації та зрозуміла всім користувачам структура – ознаки ефективності та організованості, майже одна з головних вимог, здатна забезпечити популярність, подальше існування та стрімкий розвиток сучасної соціально-інформаційної системи для розвитку обдарованої дитини. Навігація має бути представлена у вигляді меню, яке повинно забезпечувати простий і зрозумілий доступ до всіх його складових. Функції навігації характеризують організацію інформації та можливості швидкого переміщення між усіма

складовими. Зрозуміла навігація – це можливість легко охопити увесь його зміст по всім векторам і швидко дістатися до потрібної складової. Навігація – той елемент, який в першу чергу потрапляє в поле зору суб'єкта при потраплянні в середовище, тому повинна забезпечити якісну послідовність завантаження всіх його складових. Ще одна вимога – однотипність навігаційних функцій.

Функціональність та інтерактивність. Весь програмно-апаратний комплекс з технічними вимогами, здатний забезпечити швидке завантаження як самої системи, так і всіх її складових, незалежно від платформи і типу браузера користувача. Можливість швидкого обміну інформацією як всередині середовища так і якісний зв'язок з зовнішніми віртуальним простором – це інтерактивність системи.

Зміст. Зміст – це вся інформація, яка міститься в банках даних. Інформаційне наповнення має великий вплив на подальший розвиток, отже повинно відповідати вимогам тих груп користувачів, на яких орієнтовано. Представлена інформація повинна бути достовірною і корисною, важливою з наукової та соціальної точки зору, адже інформаційне наповнення – саме по собі позиція, здатна формувати певну точку зору. Орієнтація інноваційної моделі і на дітей у тому числі зобов'язує інформаційне наповнення виконувати ще й виховні функції, спрямовані на підтримку морально-етичних і патріотичних норм.

Описуючи технічні вимоги до створення сучасної соціально-інформаційної системи для розвитку обдарованої дитини, необхідно відзначити ключову роль ІТ-фахівців, які й займаються створенням, розвитком та підтримкою високого рівня її життєдіяльності. Це системні адміністратори, програмісти, контент-менеджери, фахівці із захисту інформації, веб-майстри. Ця сукупність взаємодіючих засобів ІТ і фахівців в області ІТ, цілями якої є: забезпечення сумісності програмного і апаратного мережевого обладнання; забезпечення безперебійної роботи програмно – технічних засобів інформаційного середовища; забезпечення працездатності

інформаційних систем; підвищення ефективності її діяльності за допомогою оптимізації інформаційних потоків; усунення виникаючих у проблем; аналіз вимог та задоволення потреб користувачів; усунення проблем в програмному забезпеченні і проведення своєчасних модернізації та модифікації; забезпечення захисту як особистої інформації суб'єктів середовища так і інформації, що накопичується та зберігається в банках даних.

Таким чином, використання технології Web 2.0 при побудові нашої системи дозволяє:

- запровадити системний підхід до професійного створення електронних методичних матеріалів;
- посилити інтегративну складову всіх учасників освітнього процесу;
- підвищити якість електронного контенту навчально-методичного комплексу;
- підвищити ефективність навчальної діяльності учнів.

У такому випадку технології Web 2.0 надають можливість обміну знаннями не тільки від викладача до учня, але і між всіма учасниками освітнього процесу, утворюючи при цьому якісний зворотний зв'язок.

Дана обставина дозволяє сформувати високоякісне освітнє середовище, тому що з'являється можливість діалогу для всіх користувачів у режимі реального часу.

Технології Web 2.0 дозволяють значно підвищити доступність програм навчання, вводити каталогізацію і рейтингову оцінку і багато іншого за для реалізації однієї простої мети -підвищення доступності та якості навчання [19].

4.2. Структурний зміст ключових компонентів концептуальної моделі соціально-інформаційної системи

Високи вимоги, що висуваються сучасним суспільством до освіти цілком орієнтовані на створення такої моделі соціально-інформаційної системи, яка б здатна була сформувати навчально-виховного середовище,

яке, у свою чергу, сприяло б розвитку індивідуальних здібностей і пізнавальних стратегій особистості, було б спроможне забезпечити виховання мислячої людини, людини, що вміє не тільки освоювати трансльовані їй знання, а ще й володіє навичками їх самостійного придбання.

У зв'язку з цим, актуальним стає адресування до сучасних інноваційних технологій, здатних істотно вплинути на модифікування навчального процесу, забезпечити особистісний розвиток і саморозвиток обдарованої людини.

Використання в навчально-виховному процесі технологій навчання, які базуються на інноваційних програмах, неможливо без впровадження в практику новітніх форм і методів викладання, найбільш популярними з яких виявляються ті, які дозволяють привити учням навички самостійної роботи.

Процес становлення, розвитку і виховання сучасної молоді відбувається не тільки завдяки педагогічним середовищам навчальних закладів, але ще й у віртуальному просторі Інтернету, тому потрібні сучасні педагогічні інноваційні підходи до створення та моделювання соціальної інформаційної системи для розвитку обдарованої дитини, здатної стати основою освітнього процесу і мати ознаки сучасності, збалансованості, цілеспрямованості і контрольованості.

Діюча модель соціально інформаційної системи, здатна постійно реагувати на новітні досягнення, може стати дієвим механізмом оптимального функціонування навчально-виховної системи країни. Особливо актуальною проблема удосконалення навчання та хоча б частковий перехід учбово-виховного процесу у віртуальні простори інтернету, є для дітей обдарованих. Для них головне в навчанні не збільшення обсягу інформації, що надається вчителем, а створення дидактичних і психологічних умов для осмисленого сприйняття навчально-виховного процесу, включення в нього не тільки на інтелектуальному, але ще й на соціальному і особистісному рівнях активності. Саме спроба організувати освітній простір у інтернеті

може стати ефективним інструментом при спробі зацікавити і значно активізувати діяльності учнів у період навчання.

Для подальшого визначення принципів побудови моделі соціально інформаційної системи для обдарованих, необхідно також визначитись з поняттям віртуального освітнього простору. Це робоче середовище, що не вимагає наявності фізичного простору для організації учбово-виховної діяльності. Взаємодія суб'єктів віртуального простору і їх спілкування здійснюється за допомогою сучасних каналів зв'язку з використанням досягнень інформаційних технологій [40].

Оскільки основою існування у соціально інформаційної системи для обдарованих є спілкуванні та вміння користувачів працювати в колективі, розглянемо класифікацію можливостей систем спільної роботи, що прямо залежить від існуючих можливостей спілкування (розглядається традиційна класифікація для груп суб'єктів)

1. В один і той же час, в одному і тому ж місці (same time, same place).

Класичний випадок, коли суб'єкти групи мають можливість зустрічатися в одному приміщенні в певний час.

2. В один і той же час, в різних місцях (same time, different place).

Існуючі засоби зв'язку цілком можуть забезпечити таке спілкування у реальному часі для всіх учасників, навіть якщо вони знаходяться на значній відстані (аудіо, відео-конференції).

3. У різний час, в одному і тому ж місці (different time, same place).

При такій ситуації віртуальна група повинна мати закріплене за собою приміщення (в нашому випадку це віртуальна площадка в освітньому інформаційно-соціальному середовищі). Суб'єкти групи не мають можливості зібратися в ній в один і той же час, але будь-кому з них завжди повинна бути надана можливість доступу до банків даних, що зберігають наявну інформацію з досліджень (добре реалізується саме за рахунок практично необмежених за обсягом інформаційних баз інтернету).

4. У різний час, у різних місцях (different time, different place).

Сучасні інноваційні технологи практично повністю реалізують можливості ведення конференцій, форумів і чатів з асинхронним підключенням, можливість доступу до банків даних і бібліотекам проекту.

5. Необмежені можливості доступу до даних (anytime, anyplace).

Ця категорія залишена на майбутнє, коли можливості доступу до даних стануть практично необмеженими [57].

Намагаючись визначитись з принципами побудови моделі інформаційної системи для обдарованих у межах освітнього інформаційно-соціального середовища, слід враховувати, що головними принципами в таких системах є принципи взаємного навчання та мережевої взаємодія. Саме ці два принципи можуть у подальшому суттєво вплинути на розвиток та існування віртуальної інформаційної системи, на її популярність серед обдарованих.

Розглядаючи принципи взаємного навчання та мережевої взаємодії цілком природно сконцентрувати увагу на таких поняттях як «спільна робота» (collaboration) і «колективний інтелект» (collective intelligence). Ці поняття характеризують ефект, при якому об'єднання суб'єктів здатне вирішувати завдання, які не може вирішити кожен з них окремо. Особливого значення ці поняття набувають при створенні віртуальних дослідницьких груп. Основоположник концепції «колективного інтелекту», француз П'єр Леві, передбачаючи бурхливий розвиток віртуального інформаційного інтернет-суспільства та його подальший вплив на створення колективного інтелекту безліччю користувачів писав: «Стало неможливим обмежити знання та їх розвиток тільки всередині касти фахівців. Наші життєві знання, вміння та здібності починають ставати головними джерелами багатства. Тоді як використовуватимуться наші нові засоби комунікацій? Самій суспільно корисною метою, безсумнівно, стане створення засобів об'єднання наших розумових здібностей для створення колективного інтелекту та уяви» [1].

Оскільки «спільна робота» і «колективний інтелект» давно довели свою спроможність і ефективність, адаптація існуючого досвіду спільної роботи,

грамотне використання можливостей колективного інтелекту, використання специфічних особливостей освітньої діяльності у віртуальному просторі, стають першочерговими факторами, які слід враховувати при створенні соціально-інформаційних систем для розвитку обдарованої дитини.

Тому в першу чергу необхідно перейнятися вибором універсальної платформи для нашої системи, для чого спільно, серед безлічі існуючих сьогодні форм і методів віртуального спілкування (чат, форум, конференції, відео-конференції тощо) вибрати саме той, який здатен задовольнити наступним вимогам:

- Забезпечення вільного доступу для кожного з суб'єктів;
- Забезпечення швидкості і надійність;
- Забезпечення принципу простоти використання;
- Забезпечення принципу постійного обміну інформацією між суб'єктами групи;
- Низька собівартість (необхідно орієнтуватися в першу чергу на можливості шкіл);

При проектуванні та розробці нашої системи найбільш ефективний підхід буде орієнтований на програмні продукти здатні забезпечити швидкий доступ до наукових бібліотек і електронних сховищ аудіо та відео інформації, презентаційним матеріалам.

Отже, побудова моделі інформаційної системи для обдарованих, а потім існування та активний розвиток може бути вдалим, лише за умови, якщо автори мають чітку уяву про його структуру і основні компоненти.

Перш за все, наша система будується за принципом відкритості та має складатися з двох рівнозначних частин, якими є внутрішній і зовнішній компоненти. До внутрішніх компонентів відносяться апаратно-технічний і організаційний та інформаційний. Суб'єктний та регламентний – компоненти зовнішні.

Принцип відкритості полягає в системі інформаційної взаємодії суб'єктів як в межах створеної системи, так і назовні, тобто з іншим

інформаційним простором інтернету. Базуючись на сучасних інформаційних засобах і технологіях в контексті процесів інформатизації, але не обмежуючись ними, «серцевиною» стає інформаційно-соціальне середовище, яке відтворюється у межах нашої системи.

Умовний вигляд середовища, створеного у межах моделі соціально-інформаційної системи може бути відображено наступною схемою.

Ключові компоненти концептуальної моделі соціально-інформаційної системи



Рис.4.1. Ключові компоненти концептуальної моделі соціально-інформаційної системи

Для досягнення поставлених перед собою цілей та вирішення комплексу завдань, необхідно приділити ретельну увагу до розвитку і вдосконалення кожного компонента та його складової.

Внутрішні компоненти

Розглянемо детальніше складові компоненти, відображені на схемі.

Безумовно, головний компонент, так би мовити «платформа» нашої системи – внутрішній – інформаційний.

За даними Д. Кроса, С. Уїлера, Дж.С. Брауна та інших дослідників тільки 15-20% набутих знань сучасних фахівців отримані з формальних

джерел, а решта 85-80% – з джерел неформального характеру. Як відзначають О.Д. Патаракіна і А.А. Андреев, в сучасному, інформаційно насиченому освітньому середовищі відбувається зростання ролі неформального навчання, і потрібно координальний перегляд існуючого нині підходу до методів і засобів освіти. Швидкий темп оновлення знань в інформаційному суспільстві (за даними ЮНЕСКО в 2012 р. – за 72 години) і той факт, що актуалізація відомостей в електронних виданнях відбувається набагато швидше, ніж у друкованих, зумовлюють необхідність переходу до зберігання та розповсюдження інформації в електронній формі. Наявність мультимедійних компонентів, існуючих в електронних матеріалах, їх швидке оновлення і відкритість усіх матеріалів для коментування, редагування в необхідних випадках і адаптації під потреби кожного конкретного суб'єкта інформаційного простору дає ряд істотних переваг і робить перехід до будь-якої професійної діяльності в віртуальний простір беззаперечним.

Отже, **Інформаційний компонент**. Оскільки під інформаційно-соціальним середовищем, перш за все мається на увазі середовище освітнє, то і інформаційний компонент має базуватися в першу чергу на вимогах задовольнити потреби в навчальному процесі. Отже інформація в такому випадку, на нашу думку, має бути представлена наступними модулями:

Модуль «Електронна бібліотека». Оскільки наявність у складі інформаційного віртуального простору електронних бібліотек – одна з головних умов тривалого та ефективного його існування, а цей модуль майже один з самих об'ємних у нашому інформаційному просторі, вважаємо за потрібне приділити йому більш пильну увагу.

Віртуальна бібліотека – це інформаційна система, що дозволяє надійно зберігати і ефективно використовувати різноманітні колекції електронних документів, локалізованих в самій системі, а також доступних їй через телекомунікаційні мережі.

У системі, що будується, електронну бібліотеку має сенс розглядати як комплексний ресурс освітнього інтернет-простору, що включає як ресурси

традиційних бібліотек (шкільних, наукових, науково-популярних і т.д.) так і інші електронні ресурси, що були створені з метою інформаційного забезпечення освітнього процесу (освітні електронні ресурси, портфоліо користувачів тощо ...).

Отже основними функціями, які реалізуються завдяки моделі соціально-інформаційної системи за рахунок існуючих електронних бібліотек є:

- освітня, в рамках якої здійснюється підтримка як формальної, так і неформальної освіти (шляхом надання не тільки навчального матеріалу, а й необхідної додаткової літератури у вигляді віртуальних енциклопедій, мультимедійних додатків) ;
- науково-дослідна, орієнтована на сприяння глибокого вивчення теми (предмета) науковцями та фахівцями високого рівня підготовленості, в тому числі за допомогою надання авторефератів та дисертацій і можливістю якісно нового вивчення електронних матеріалів;
- інформаційна, спрямована на задоволення потреби в інформації різних категорій користувачів з усіх галузей знань або в однієї з предметних областей;
- просвітницька, реалізована в тому числі за рахунок популяризації книг, манускриптів та інших документів , що відносяться до різних галузей діяльності людства;
- довідкова, що дозволяє отримувати достовірні відомості, відображені в документах певного виду.

Вбудований електронний рубрикатор забезпечує доступ читачам до ресурсів бібліотеки через Інтернет за допомогою web-інтерфейсу. Інтерфейс користувача включає дві форми для введення пошукового запиту: просту і розширену; режим виводу результатів пошуку і докладного опису запису. Така пошукова система повинна забезпечити досить простий процес формулювання запиту. Необхідний елемент – навігація до перегляду анотації електронних документів, відомості про авторів, ключові слова.

Навчальний модуль. Це – зручний компонент процесу навчання, своєрідний інструмент віртуального спілкування між усіма суб'єктами інформаційного простору, що дає як можливість поділитися наявними матеріалами, так і отримати можливість обговорити тему і, можливо виробити спільну позицію щодо будь-якого електронного матеріалу. Зміст цього модулю:

- інформаційно-аналітична і методична інформація з повного курсу шкільної, дошкільної, позашкільної та інклюзивної освіти;
- цільові державні освітні програми та проекти;
- консультаційна система для учнів і педагогів;
- основні поняття і визначення у сфері освіти;
- матеріали щодо підвищення фахової кваліфікації, отримання спеціалізованої освіти;
- авторські програми та методичні розробки суб'єктів інформаційно-соціального середовища.

Педагогічний модуль. Оскільки майже головними суб'єктами навчальної взаємодії у створеному завдяки нашій системі інформаційно-соціальному середовища є вчителі, педагоги, вихователі, носій наукового знання в галузі освіти (аспірант, науковець, викладач вузу), цей модуль повинен задовольняти саме потреби цієї категорії. Складова цього модулю – інформація для професіоналів і фахівців у галузі освіти, аналітичні статті і огляди досліджень; матеріали про існуючі методики, новітні підходи і освітні технології; обмін інформацією (у тому числі і кон'юнктурної, закритої та методичної) усередині модуля; представлення нових методичних розробок, методологічних підходів, інвестиційних механізмів і технологій; власні розробки суб'єктів інформаційного середовища щодо процесу навчання. У рамках педагогічного модуля реалізується ідея інституту кураторства, покликаною передавати передовий досвід у галузі освіти фахівцями, що мають досвід науково-дослідної та педагогічної діяльності, молодим освітянам.

Модуль соціально-психологічного супроводження. Інформаційні, аналітичні та довідкові матеріали з галузей охорони здоров'я, правопорядку та соціальної захищеності учасників освітньо-виховного процесу; професійні консультації фахівців у вигляді запитань-відповідей.

Консультаційний сервіс може бути реалізований за допомогою або форумів або блогів. Ефективним рішенням, з точки зору функціонування і успішного подальшого розвитку може стати забезпечення спільного інформаційного існування цих двох сервісів за допомогою перехресних посилань.

Одним з головних компонент цього модулю є вбудована система інтернет-тестування з декількома окремими складовими:

– тестування психолого-педагогічне, представляє собою програмні комплекси (інтернет-тренажери), в основу яких покладені оригінальні методики оцінки знань, умінь, навичок суб'єктів і цілеспрямовані на їх тренування у процесі багаторазового повторного рішення тестові завдання. Такі тестові інтернет-тренажери, в залежності від поставлених завдань (наприклад різні категорії користувачів – учні, студенти, викладачі і т.д.) повинні мати різні режими тестування.

- розважальні тести. Тематика цих інтернет-тестів може бути спрямована на зовсім різні сфери: здоров'я, особистість, інтелект, стосунки і багато іншого. Такі тести більш прості для розуміння, в процесі проходження суб'єкт, як правило, отримує задоволення незалежно від результату.

Такі системи тестових on-line тренажерів можна використовувати в будь-який час і в будь-якій точці доступу до мережі Інтернет, що особливо важливо для учнів очно-заочної та заочної форм навчання та обдарованих учнів, адже саме така категорія дітей потребує можливості займатися в індивідуальному темпі, а також при застосуванні дистанційних технологій навчання.

Наявність в інформаційному інтернет-середовищі сервісу тестування краще за все дозволить реалізувати відразу три глобальних завдання:

централізацію самих тестів; централізацію окремих груп користувачів за заданою тематикою та інтеграцію тестів і результатів в саме середовище для проведення подальших досліджень і прогнозувань.

Законодавчо-правовий модуль. Складається з вичерпної інформації про державне та регіональне законодавство у галузі освіти, виховної та соціальної роботи; про державні, міжнародні, галузеві та регіональні заходи у сфері загальної середньої, дошкільної та позашкільної освіти; про інтелектуальні та організаційні освітні ресурси регіонів миру; про інвестиційний потенціал освітніх організаційних структур та інститутів в галузі інформатизації суспільства та закладів освіти, що є одним з пріоритетних напрямів розвитку країни; про умови кредитування подальшої освіти, отримання ліцензії на надання освітніх послуг; про можливості та шляхи отримання освіти за кордоном.

Модуль новин. У першу чергу, звичайно ж новини освіти як регіонального, державного так і міжнародного рівня. Оскільки в сучасному світі кожен секунду щось відбувається і події, які трапляються в сім'ї, місті, державі, світі, завжди цікаві користувачам, цей модуль завжди затребуваний і популярний в будь-якому інформаційному просторі.

Розважально-пізнавальний модуль. Наявність у інформаційно-соціальному середовищі обумовлено необхідність викликати інтерес до навчання, в першу чергу у суб'єктів-учнів, використовуючи цікавий матеріал, нетрадиційні розважальні форми навчання. Модуль містить захоплюючу й цікаву інформацію, різні дидактичні ігри, головоломки, вікторини, які є гідним доповненням до поглибленого вивчення шкільних предметів.

Апаратно-технічний і організаційний компонент. Саме цей компонент дозволяє ефективно і надійно працювати моделі соціально-інформаційної системи, вимагає правильного вибору і конфігурації серверів, робочих станцій, мережевого та периферійного обладнання, а також системного програмного забезпечення.

Основна функція – забезпечити наявність спеціалізованого програмного забезпечення, що полегшує суб'єктам інформаційного середовища пошук в мережі Internet, формування індивідуального освітнього простору, що включає поряд з посиланнями на знайдені в бібліотеці джерела додаткові електронні ресурси (бази даних, моделюючі програми тощо), призначені для організації самостійної, пошуково -дослідної діяльності. Окрім програмного забезпечення цей компонент також містить: сервери, комп'ютери, локальні мережі, телекомунікаційне обладнання.

Стосовно до соціальної мережі та інформаційно-соціального середовища фахівці використовують термін «Соціально програмне забезпечення». Цей термін включає в себе широкий діапазон програмних систем, що дозволяють користувачам взаємодіяти і обмінюватися даними. Цей спосіб комп'ютерно-опосередкованої взаємодії став популярним з появою таких соціальних сайтів як MySpace, Facebook, Однокласники, медіа сайтів Flickr і YouTube, комерційних сайтів eBay. Ці широковідомі інтернет-проекти мають такі загальні характеристики як: відкриті API, сервіс-орієнтований дизайн, можливість віддаленого розміщення даних і медіа-файлів. Такі додатки прийнято відносити до систем Веб 2.0. (див.п.4.1).

Організаційна складова компонента. Описуючи вимоги програмно-апаратного модуля і технічні вимоги до інформаційного середовища, необхідно відзначити ключову роль ІТ-фахівців, які й займаються створенням, розвитком та підтримкою високого рівня життєдіяльності нашого освітнього середовища. Це системні адміністратори, програмісти, контент-менеджери, фахівці із захисту інформації, веб-майстри. Ця сукупність взаємодіючих засобів ІТ і фахівців в області ІТ, цілями якої є: забезпечення сумісності програмного і апаратного мережевого обладнання; забезпечення безперебійної роботи програмно – технічних засобів інформаційного середовища; забезпечення працездатності інформаційних систем; підвищення ефективності її діяльності за допомогою оптимізації інформаційних потоків; усунення виникаючих у середовищі проблем; аналіз

вимог та задоволення потреб користувачів; усунення проблем в програмному забезпеченні і проведення своєчасних модернізації та модифікації; забезпечення захисту як особистої інформації суб'єктів середовища так і інформації, що накопичується та зберігається в банках даних.

Суб'єктний та регламентний – компоненти зовнішні.

Суб'єктний компонент.

Під суб'єктами інформаційно-соціального середовища розуміються всі його учасники, здатні як взаємодіяти між собою і з компонентами середовища, так і здійснювати істотний вплив на його становлення і розвиток. При цьому між суб'єктом і середовищем встановлюються так звані «суб'єктно-об'єктні» відносини, при яких «суб'єкт» – традиційно носій і творець діяльності з перетворення «об'єкта» (у нашому випадку інформаційно-соціального середовища).

Перший модуль суб'єктно компонента інформаційно-соціального середовища – *блоговий*. Про появу та розвиток, блогів ми вже розповідали у перший розділі. Блоговий модуль дуже гармонійно вписується в концепцію Веб 2.0, створюючи так звану «редагуєму Павутину» (writable web). Будь-який суб'єкт середовища має можливість створити власний блог і/або вибрати певну кількість блогів інших користувачів та створити свій власний канал новин. Зазвичай в блогах викладають матеріали щодо навчального процесу, радять корисну літературу, розміщують мультимедійні матеріали, корисне відео. Також для блогів характерна можливість публікації відгуків (коментарів, «коментів») відвідувачами. Це робить блоги середовищем мережевого спілкування, та надає низку переваг для створення саме освітнього інформаційно-соціального середовища. Блоги в нашому середовищі, в залежності від цілей та функцій, можуть бути абсолютно різними: блог вчителя-предметника, вихователя, методиста або наукового співробітника галузі освіти; блог навчальних установ (школи, класу, тематичного гуртка); блог предметного об'єднання, де збираються викладачі конкретних дисциплін і т.д.

Для суб'єктів-учнів блог може слугувати:

- джерелом навчальної інформації попередньо опублікованої викладачем;
- місцем для отримання консультацій та додаткових знань;
- засобом обміну інформацією зі своїми однокласниками, друзями, вчителями;
- місцем для організації дискусій (семінарів);
- засобом для просування та популяризації власних ідей.

Вчителі можуть використовувати освітні блоги:

- як площадку для організації педагогічних дискусій;
- як засіб для подання навчального матеріалу;
- як засіб для групової діяльності учнів;
- для консультування та отримання додаткових знань;
- як засіб для індивідуалізації процесу навчання;
- для організації дистанційного навчання для навчання конкретної навчальної групи;
- контроль на базі публікацій та обговорень контрольних робіт та завдань учнів, які вони виставляють у власних блогах;
- анкетування або інтерв'ювання учасників блогу;
- місце для просування та популяризації власних ідей.

Використання блогів в інформаційно-соціальному середовищі дозволяє здійснювати інформаційну підтримку навчального процесу, забезпечує зворотній зв'язок між усіма його суб'єктами.

Ще одна важлива складова суб'єктного компонента – *форуми*. Основне призначення цих інтернет-сервісів – організація тематичного обговорення. Організаційна структура таких форумів досить проста:

ФОРУМ : Розділи → гілки (теми) → повідомлення

Суб'єкти інформаційно-соціального середовища мають можливість створювати в тематичних розділах цікаві для них теми, які потім обговорюються зацікавленими суб'єктами за допомогою повідомлень. Структура повідомлень так само досить проста: «автор – тема – зміст – дата / час ». Повідомлення і всі відповіді на нього утворює «гілку» (можуть використовуватися також терміни «тема», «тред», від англ. Thread; «топік», «топ» від англ. Topic). Кожен конкретний форум може мати кілька «гілок» обговорення, що дозволяє організувати багатопланове обговорення порушеної тематики. Форуми також підтримують систему особистих повідомлень, що дозволяє суб'єктам інформаційного простору спілкуватися, при необхідності, приватно. Дуже зручна так само реалізована всередині форумів функція голосувань або опитувань. При цьому інші учасники форуму можуть проголосувати або відповісти на поставлене в заголовку теми питання, не створюючи нового повідомлення в темі форуму.

Всі ці перераховані можливості несуть безсумнівні переваги і здатні створити робоче середовище для вирішення всебічного комплексу освітніх завдань і заходів.

Створюючи суб'єктний компонент інформаційно-соціального середовища необхідно розглянути види взаємодії між його учасниками, адже розвиток інформаційно-соціального простору, його внутрішній рух, залежить від того, як складається характер взаємодії всіх його суб'єктів, які взаємини виникають між ними.

У даному випадку взаємодія – це процес впливу суб'єктів середовища і груп суб'єктів один на одного, при якому відбувається не тільки прямий обмін інформацією, але присутній так само і зворотний зв'язок.

Взаємодія суб'єктів Інформаційно-соціального середовища

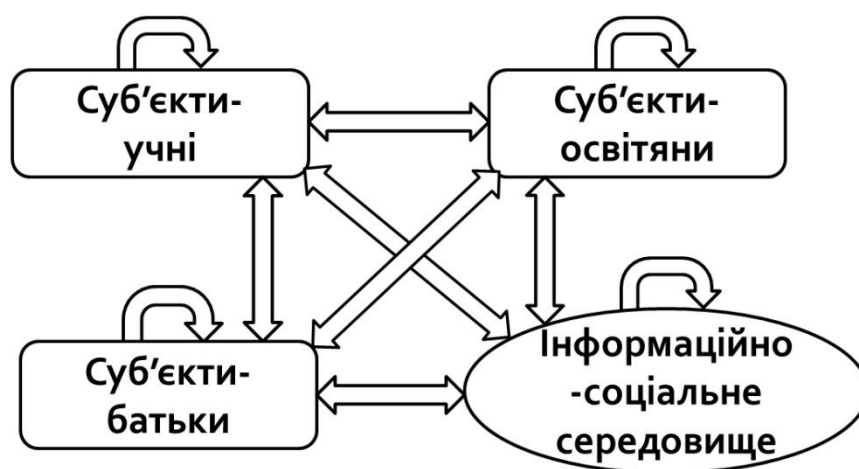


Рис. Взаємодія суб'єктів інформаційно-соціального середовища

Залежно від того, між якими суб'єктами (до таких суб'єктів ми відносимо учнів (чи взагалі дітей), викладачів (вихователів, науковців-освітян тощо), та батьків), освітнього середовища, виділимо три основні види взаємодії:

1 – Взаємодія «середовище-середовище». При цьому відбувається пошук та побудова взаємозв'язків між документами; накопичення пошукової бази; наповнення з боку адміністраторів та контент-менеджерів; оптимізація побудови порталу з метою полегшення навігації.

2 – Взаємодія «суб'єкт – інформаційно-соціальне середовище». Середовище надає можливість здійснювати пошук необхідної інформації в банках даних або отримувати її на форумах спілкуючись з іншими, використовувати середовище як дидактичне джерело. Суб'єкти у свою чергу здійснюють публікацію матеріалів в блоги (та поштою), популяризацію своїх даних, власних розробок тощо. Схематично ця взаємодія має наступний вигляд:

Взаємодія "суб'єкт-середовище"



Рис. Взаємодія «суб'єкт – інформаційно-соціальне середовище».

3 – Взаємодія «суб'єкт-суб'єкт». Містить у собі: інформаційну (обмін інформацією), організаційно-діяльнісну (спільна діяльність), комунікативну (спілкування). У цьому випадку взаємодія має дві сторони: функціональну – рольову й особистісну. Іншими словами, суб'єкти (педагог, учні та інші учасники) інформаційно-соціального середовища сприймають у ході взаємодії, з одного боку, функції і ролі один одного, а з іншого – індивідуальні, особистісні якості. Особливо важливою у цьому випадку є взаємодія педагог-учень, при якій здійснюється передача не тільки загальносоціального, а й особистого, індивідуального досвіду педагога. Педагог, взаємодіючи з учнем, передає свою індивідуальність, реалізуючи потребу і здатність бути особистістю і, в свою чергу, формуючи відповідну потребу і здатність у школярів.

Взаємодія "суб'єкт-суб'єкт"



Рис. Взаємодія «суб'єкт – суб'єкт».

Досягнення максимального освітнього ефекту від інформаційно-соціального середовища передбачає орієнтацію на тісну взаємодію суб'єктів – найважливішу умову і засіб розвитку як самих учасників та і всього середовища в цілому.

Регламентний компонент. У кожного структурованого інформаційно-соціального середовища існує набір правил взаємодії як між компонентами середовища так і між суб'єктами. За дотриманням цих правил стежать ІТ-спеціалісти інформаційно-соціального простору. Регламентний компонент якраз і є кодексом таких правил, де кожне спрямоване на підвищення або підтримання якості роботи певного апаратного, програмного або інформаційного компонента системи. До таких правил можуть наприклад відноситися:

- використання інформаційних ресурсів середовища з дотриманням авторських прав;
- толерантне відношення між суб'єктами;
- збереження персональних ідентифікаторів суб'єктів інформаційно-соціального середовища – логін і пароль – в таємниці;
- посадові обов'язки працівників відповідальних за існування та функціонування середовища.

4.3. Проектування веб-порталів освітнього призначення та розміщення в мережі Інтернет

Інформаційно-освітнє середовище, що створюється у межах нашої соціально-інформаційної системи для розвитку обдарованої дитини, має складатися з окремих освітніх середовищ навчальних закладів країни. Такі освітні середовища можуть існувати як автономні, але й бути частинками загального освітнього простору всієї країни, або навіть мати міжнародні зв'язки. Тому у нашій роботі має сенс розглянути створення середовища окремого закладу, що представляє собою системно організовану сукупність інформаційного, навчально-методичного та програмно-технічного забезпечення. Таке середовище (може бути представлено як портал), стає не просто доповненням до форм організації навчання, а одним із значущих факторів вдосконалення освітньої системи. З урахуванням специфіки часу таке середовище навчального закладу повинно дозволяти повністю реалізовувати концептуальні підходи існуючих державних освітніх стандартів. Інформаційно-освітня середа навчального закладу, що представляє собою системно організовану сукупність інформаційного, навчально-методичного та програмно-технічного забезпечення, стає не просто доповненням до форм організації навчання, а одним із значущих факторів вдосконалення освітньої системи. З урахуванням специфіки часу таке середовище навчального закладу повинно дозволяти повністю реалізовувати концептуальні підходи існуючих державних освітніх стандартів.

Створення моделі виховного простору будь-якого навчального закладу є однією з найважливіших технологій розробки ресурсів Інтернет. На думку авторів, оптимальна структура цієї моделі має складатися з окремих ресурсів портального типу за тематичним розподілом, які розміщені на веб-сервері і мають індивідуальну адресу. Створення електронного представництва закладу в мережі Інтернет є дієвим засобом реалізації комунікаційної

політики закладу. Завдання навчально-виховного простору учбового закладу – безперебійне надання різноманітних інформаційних продуктів і послуг цільовій аудиторії в on-line режимі.

В монографії пропонується створювати модель простору з окремих модулів кожного підрозділу учбового закладу (типових веб-сайтів) та модулів загального призначення, деякі з них з функціями соціальних мереж (блоги, форуми, банки даних тощо).

Проектування структури моделі навчально-виховного простору учбового закладу.

Розробку моделі нашого простору пропонуємо розпочати з будови веб-порталу окремого підрозділу закладу.

Навігаційна схема веб-порталу окремого підрозділу залежить від його структури і визначає те, як користувач буде по ньому переміщатися і отримувати доступ до інформації, яку йому надасть власник ресурсу. Простота і зручність навігації є одним з важливих факторів, що визначають відвідуваність веб-порталу. Користувачі повинні швидко і легко перейти на будь-яку сторінку веб-порталу, в тому числі на початкову.

Саме на цьому етапі закладаються основні принципи роботи порталу, його структура, формується загальне уявлення про подальшу роботу над проектом. Також на цьому етапі необхідно придумати назви розділів, заголовки сторінок, визначити переходи між ними, тобто продумати логічну структуру розміщення інформації. Тут же треба включити, якщо необхідно, способи спілкування з користувачами в рамках порталу – коментарі до статей, форум, чат, гостьову книгу. В результаті виконання цього етапу повинна бути сформована чітка і логічна структура розміщення інформації на порталі – ніщо так не стомлює при пошуку потрібної інформації, як погано структуровані ресурси. Оскільки портал надає користувачам великий обсяг різноманітного контенту, всілякі інтерактивні сервіси та може містити у собі декілька веб-сайтів, у подальшому будемо розглядати спрощену структуру веб-сайтів.

Існує кілька видів структурування інформаційного матеріалу на веб-порталі. Найбільш відомі з них наступні:

- Лінійна структура;
- Ієрархічна структура;
- Павутиння [1].

Лінійна структура

Проста і природна структура, в якій всі сторінки послідовно пов'язані між собою (рис.4.2). Навігація по такому порталі в основному зводиться до зазначення посилань на попередню і наступну сторінки – переходячи по них, користувач немов гортає книгу. У чистому вигляді лінійна структура застосовується хіба що на найпростіших сайтах з невеликою кількістю сторінок.



Рис.4.2. Сайт з лінійною структурою

Ієрархічна структура

Така структура припускає розміщення інформації в кілька рівнів (рис. 2). Сторінки нижнього рівня є підрозділами сторінок більш високого рівня. Коренем ієрархії є стартова сторінка сайту, посилання з якої ведуть на розділи та/або сторінки 2-го рівня. Ієрархічна структура використовується у всіляких сайтах-каталогах .

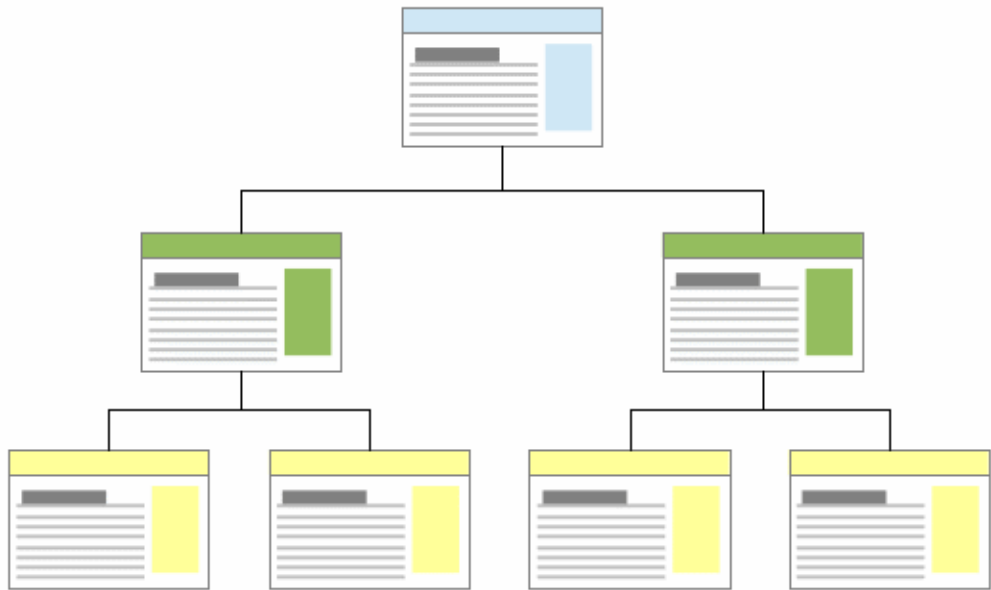


Рис.4.3. Ієрархічна структура веб –сайту

«Павутина»

«Павутина» – це структура, практично ідентична концепції сервісу WWW, але в масштабах окремо взятого сайту (рис. 3). Вона заснована на встановленні таких зв'язків між сторінками, які дозволяють швидко переміщатися між ними, минаючи будь-які проміжні сторінки (стартову або сторінки розділів). Подібна структура надважка, керування нею ускладнюється відповідно до зростання кількості сторінок, а користувач може елементарно «загрузнути» на сторінках такого сайту.

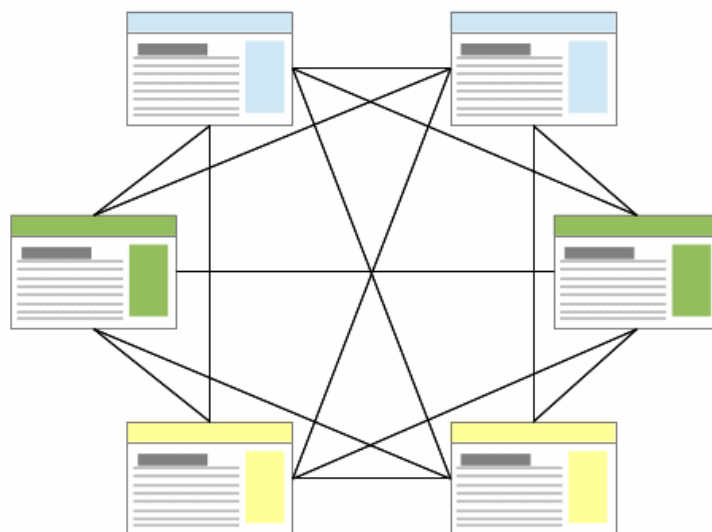


Рис.4.4. Сайт зі структурою типу «павутина»

Наведені вище базові структури на практиці рідко використовуються в початковому вигляді. Переважна більшість сайтів використовують їх у тій чи іншій комбінації. Так, наприклад, каталог статей починається з тематичної ієрархії, але окремі, об'ємні статті розділу має сенс представляти лінійно, поділивши їх на кілька сторінок. Це приклад того, що називається гібридною (або комбінованою) структурою (рис.4).

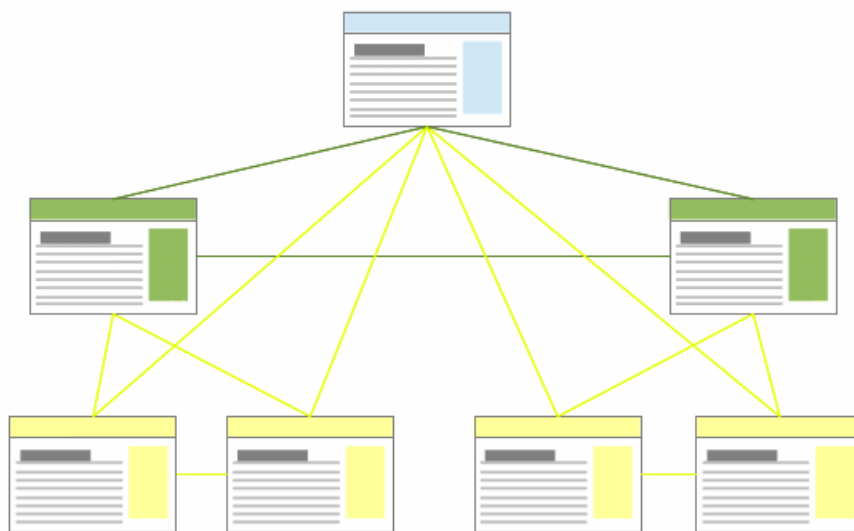


Рис.4.5. Комбінована структура сайту

Але все ж таки, найчастіше структура веб-сайту являє собою ієрархію. При цьому спочатку створюють категорії вищого рівня, а потім матеріал в логічному порядку розміщують в категорії, що знаходяться нижче. Ієрархічні структури бувають двох видів: вузька глибока і широка неглибока.

Вузька глибока ієрархія характеризується тим, що на верхньому рівні вона має мало категорій. Для отримання потрібної інформації користувач змушений переходити на кілька рівнів вниз.

Ця структура має досить зрозумілу та інтуїтивно просту навігацію, але передбачає досить довгий шлях до нижніх рівнів, через що інформація, розміщена там, нерідко не доходить до потенційного користувача.

Широка неглибока ієрархія характеризується великою кількістю категорій як на верхньому, так і на наступних рівнях. Відразу дає повне уявлення про інформацію, розміщену на сайті, але ускладнює пошук на нижніх рівнях структури.

Щоб допомогти користувачеві, складають карту веб-сайту (site-map).

4.4. Модель типової структури веб-порталу

Проектування і подальший розвиток нашої системи цілком здатне вирішити проблему створення цілісної інтегрованої системи, що дозволяє забезпечити вільний і оперативний доступ обдарованим і талановитим до освітніх ресурсів. Інтенсивний розвиток мережі Інтернет та Інтернет-технологій обумовлює необхідність інтеграції різноманітних інформаційних ресурсів, програм та послуг з метою можливо більш повного забезпечення потреб різних груп користувачів. Ця проблема досить гостро стоїть у всіх областях людської діяльності, і особливо це відноситься до сфери освіти як однієї з ключових областей, що визначають розвиток суспільства. Шляхи подолання зазначеної проблеми в даний час концентруються не тільки навколо створення і функціонування Інтернет-порталів, але і вдалого їх інтегрування в середовище освіти [24].

Інтеграція це процес, який дозволяє розкрити закономірності в педагогічних явищах і використовується як засіб побудови педагогічних моделей, що дозволяє виявляти, вводити і конструювати ієрархічні зв'язки між елементами педагогічних систем [23]. Саме цим ми користуємося, намагаючись створити модель соціально-інформаційної системи для розвитку обдарованої дитини.

Питання розробки форм і методів інформаційного забезпечення освіти стоїть давно, а з появою і розвитком інтернету ще й значно збільшилася різноманітність форм представлення матеріалів педагогічного характеру. З'явилися бази даних не тільки з текстовою, графічною та мультимедійною інформацією, але ще й величезні обсяги інформації на порталах і сайтах. Але тут виникла проблема гетерогенності (різноманітності) існуючої інформації, яка ще й зберігається в різноманітних за своєю структурою базах даних зі своїми системами управління. Забезпечення оперативності доступу до такої інформації дуже утруднене, пошук і швидке отримання результату є

суттєвою проблемою. Одним із факторів, здатних вплинути на рішення цієї проблеми, ми вважаємо спробу розробити узгоджену структуру веб-порталів освітніх закладів.

Життєдіяльність сучасних наукових, педагогічних і науково-педагогічних кадрів відбувається у величезному інформаційному просторі, яке потребує постійного підвищення кваліфікації. Одне з основних місць в цьому просторі відводиться електронним освітнім ресурсам, яким, згідно Безрукової В. С., притаманні системоутворюючі ознаки: «наближеність до реального життя; доступність; здатність впливати на розвиток мислення, діяльність або на особистість в цілому»[8].

Вдала інтеграція розрізнених веб-порталів навчальних закладів, на нашу думку, може відбутися з допомогою:

- Створення та введення однаковості метаданих стосовно певної предметної області;
- Створення та застосування єдиної моделі опису інформаційного ресурсу;
- Створення і зберігання електронних копій текстових і графічних матеріалів у вигляді файлових систем;
- Створення єдиної тематичної систематизації / класифікації документів за рубрикаторм.

Саме ці підходи здатні забезпечити вирішення завдання створення соціально-інформаційних систем для розвитку обдарованої дитини із різномірної і слабоструктурованої освітньої інформації за допомогою:

- Використання унікальних пошукових атрибутів для різних форм представлення інформації (текстової, графічної, мультимедіа)
- Інтеграції різномірних інформаційних матеріалів як для всієї системи освіти так і для її складових;
- Інтеграції освітніх ресурсів національного та міжнародного рівнів.

Ще одним з найбільш перспективних напрямків формування та розвитку соціально-інформаційних систем для розвитку обдарованої дитини,

є прийоми, засновані в першу чергу на формування єдиного інформаційного простору, побудованого за принципом інтеграції всіх освітніх інформаційних ресурсів. Такий єдиний інформаційний простір здатен забезпечити цілісність всіх даних предметної області і надати можливість використовувати їх в безлічі інформаційних систем.

Наукова складова єдиного інформаційного простору при цьому, полягає у використанні методів структуризації інформації, що міститься в різних базах даних.

Практична реалізація заснована на інтеграції інформаційних систем між собою з метою синхронізації даних, усунення розбіжностей і дублювання інформації, оскільки набір програмно-інформаційних ресурсів кожної окремо взятої бази даних може істотно відрізнятися, а завдання їх об'єднання – вельми складне практично.

Одне з основних питань при спробі інтеграції педагогічної інформації в єдиний простір – завдання вибору програмно-технічних засобів. Проаналізувавши літературу з цього питання [60, 61,62].

Виділяємо три основні методи інтеграції інформаційних баз даних:

- Побудова загальної бази даних з урахуванням інтеграції всіх інформаційних ресурсів освітнього напрямку;
- Програмна реалізація обміну файлами, що містять узагальнені дані;
- Забезпечення віддаленого виклику процедур в рамках систем обміну повідомленнями для виконання дій або обміну даними.

Отже, розглянувши фактори, необхідні для вдалої реалізації нашого наукового завдання, виділимо спільні складові структури сайтів освітніх установ:

Головна сторінка. Дає користувачеві уявлення про структуру сайту. Крім того, на головній сторінці розміщуються новини, анонси заходів, тобто та інформація, яка може цікавити різні категорії користувачів (в нашому випадку це органи управління освітою (будь-якого рівня), вихованці ПНЗ, їх батьки, викладачі і вихователі).

Новини. (установи та безпосередньо сайту) можуть бути окремою сторінкою або поєднуватися з іншим розділом. Розміщувати розділ новин варто тільки в тому випадку, якщо в ньому дійсно є необхідність і впевненість у його майбутніх оновленнях. При цьому застаріла інформація не завжди марна, просто розташовуватися вона повинна під іншою вівіскою, наприклад, «архів».

Про нас (Про заклад, підрозділ тощо). Історія, напрямки діяльності, нагороди, відомі випускники). Також може бути доданий Статут, правила внутрішнього розпорядку, графік роботи.

Контакти. Можуть включати в себе поштову адресу, схему проїзду, телефони, E-mail або форму відправки повідомлення для адміністрації або групи підтримки сайту.

Навчання (можливі варіанти: виховання, робота за напрямками, вихователям тощо). Програми навчання і виховання, методики викладання, методичні матеріали за темами, обмін досвідом, авторські статті тощо.

Особистості. У цьому розділі, крім списку вихованців, вихователів та випускників підрозділу і відомостей про них, можна передбачити місце, де діти (або їх викладачі) можуть представити свої творчі роботи, так зване портфоліо.

В даній роботі пропонується структура, коли **Портфоліо** винесене окремим розділом. Такі роботи можуть бути представлені як особисті сторінки вихованців, невеликих груп вихованців, творчих колективів тощо.

Заходи. Анонси майбутніх заходів всіх рівнів, в т.ч. державного та міжнародного рівнів, та інформація про ті, що вже відбулися. Супроводжується фотографіями.

Партнери. Спонсори (меценати, благодійники). Невелика інформація про партнерів закладу, спонсорів або меценатів закладу (на розсуд власника сайту). Подяки.

Розробка дизайну, функціональності сторінок і програмних рішень освітнього сайту. Інтерфейс сайту навчального закладу.

Цей етап не такий простий, як може здатися на перший погляд. Особливо, якщо аналіз ситуації в Інтернеті показав наявність жорсткої конкуренції в боротьбі за цільову аудиторію. Окрім рішень завдань з досягнення іміджевої індивідуальності сайту, необхідно враховувати безліч додаткових (іноді, чисто технічних) вимог – usability (практичність) сайту, «прозорість» (зрозумілість) навігації, застосування різних технологій оформлення, швидкість завантаження сторінок, якість графіки, а також вимоги ергономіки.

Під веб-дизайном розуміється оформлення сайту. Перш за все, в графічному редакторі здійснюється розробка зовнішнього вигляду сайту (головної сторінки і ключових сторінок), створення індивідуальної графіки, вибір колірного і шрифтового рішення. Дуже доцільно заздалегідь продумати, як буде виглядати сторінка в готовому вигляді, і зробити кілька ескізів на папері. Звичайно, при професійному підході до створення сайту ці роботи повинен виконувати художник або людина з художніми здібностями. Результатами цих робіт повинні бути файли ескізів сторінок або макет сайту. На цьому ж етапі проводиться оптимізація графіки для веб-сторінок, з урахуванням якої максимальна якість зображення повинна зберігатися при мінімальному розмірі файлу.

На основі створеної структури сайту в ході розробки дизайну особливу увагу варто приділити оформленню навігації сайту на підставі принципів простоти, зручності, читабельності. Користувачі повинні швидко і легко перейти на будь-яку сторінку веб-сайту, в тому числі на початкову. Слід враховувати, що дизайн в сенсі розумного пристрою сайту значно важливіший, ніж його «красивість».

Призначений для користувача інтерфейс – це сукупність графічних, текстових і інших елементів управління і відображення даних, за допомогою яких чоловік дістає доступ до інформації.

Внаслідок того, що величезна кількість людей отримує інформацію за допомогою сучасних технологій, велике значення надається якості подачі і оформлення цієї інформації. Доведено, що великі об'єми даних, які щодня «звалюються» на людину, можуть викликати підвищені психічні навантаження і стреси, що веде до зниження ефективності роботи. Тому дуже важливо забезпечити високу якість призначеного для користувача інтерфейсу інформаційного ресурсу, і добитися комфортної роботи користувача з ним.

Варто відзначити, що створення і вдосконалення призначеного для користувача інтерфейсу не закінчується на етапі проектування сайту, а продовжується впродовж всього його терміну існування. Основним критерієм оцінки якості призначеного для користувача інтерфейсу є зворотний зв'язок від користувачів, що регулярно працюють з інформаційним ресурсом.

Спочатку, на стадії розробки сайту, пред'являються наступні вимоги до його графічного дизайну:

- привабливість для основної групи користувачів, що полегшує сприйняття інформації і забезпечує довготривалу комфортну роботу;
- унікальність та індивідуальність, які заставляють уважніше віднестися до змісту сайту і залишають певний «відбиток» в пам'яті;
- гнучкість і масштабованість, що дозволяє покращувати інтерфейс безпосередньо під час роботи сайту і адаптувати його до інформаційних технологій, що постійно удосконалюються.

Основними аспектами, якими займається дизайнер при проектуванні призначеного для користувача інтерфейсу, є:

- загальний дизайн сторінки як єдиної і закінченої форми відображення інформації;

- колірна гамма і поєднання кольорів, які б акцентували увагу користувача, але не викликали підвищеної стомлюваності;

- вибір шрифтів та їх розмірів для відображення текстової інформації;
- наявність і оформлення графічної інформації.

Розташування різних елементів представлення інформації на сторінці є дуже важливим для зручного процесу роботи. Структура документа повинна підкреслювати особливо важливу інформацію, при цьому менш важлива може трохи відтінятися.

Інтерфейс та дизайн типового сайту позашкільного навчального закладу повинен відповідати всім вимогам, які пред'являються до інтерфейсів сайтів.

Пропонується інтерфейс типового сайту, що складається з шести елементів (див. рис.):

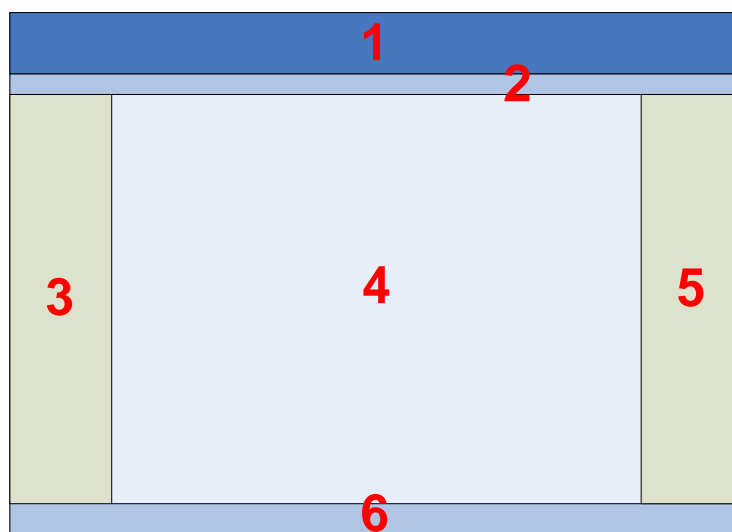


Рис.4.6. Інтерфейс головної сторінки типового сайту ПНЗ

1. Заголовок, розташований у верхній області екрану, відображує назву сайту і логотип закладу;

2. Головне меню, через яке користувач може дістати доступ до всіх розділів сайту;

3. Ліва колонка даних, де відображуються допоміжні елементи управління, наприклад, статті, презентації, список корисних посилань тощо;

4. Центральна колонка даних, де відображується основна інформація з вибраного розділу;

5. Права колонка даних, де відображується форма входу в портал або персональне меню користувача, форма пошуку і додаткові елементи управління;

6. Нижній колонтитул, логічно закінчує сторінку, відображуючи правову інформацію і електронну поштову адресу адміністратора сайту тощо.

Вся основна інформація представлена на сайті, виводиться в три колонки, що забезпечує зручність використання сайту і легку читаність текстового матеріалу.

Хоча, спочатку у веб-дизайні розділення тексту на колонки не використовувалося, сьогодні вже важко зустріти сайт з сучасним дизайном, де б не застосовувалися колонки. Це пов'язано з тим, що раніше дозвіл моніторів не перевищував 800x600 крапок, що і вимушувало виводити текст в одну колонку, інакше довжина рядка виходила дуже короткою і ускладнювала читання. Проте в даний час дозвіл монітора збільшився, а структура текстових документів ускладнилася, і використання колонок полегшує виведення таких документів на екран.

Ширина колонок так само істотно впливає на читаність документа. Для виведення великих об'ємів текстової інформації використовується центральна колонка, ширина якої жорстко не задається, а залежить від дозволу монітора і стану вікна браузеру. Таким чином, при будь-якому дозволі екрану повністю використовується корисна площа для виведення інформації.

Дві бокові колонки використовуються для виведення допоміжної текстової інформації, елементів управління і навігації по сайту.

Відстань між колонками забезпечує хороше розділення блоків інформації, інакше погляд користувача міг би перескакувати з однієї колонки на іншу. Таким чином, при найбільш поширеному сьогодні дозволі екрану

1024x768 крапок, ширина центральної колонки виглядає найоптимальнішою для читання тексту.

Окрім розділення інформації по колонках на даному порталі використовується виведення закінченого блоку інформації в окреме «вікно» – модуль, що має свій заголовок і обмежувальну рамку. Модулі дозволяють групувати, відображувати і управляти даними. Кожен модуль є призначеним для користувача елементом управління, який відображує частину даних на сторінці portalу.

Колір є одним з основних засобів вираження ідеї дизайну. Разом з формою і композицією він дозволяє додати дизайну певну спрямованість, стиль, підкреслити одні і, навпаки, затінити інші елементи сторінки або сайту. При рішенні питання сполучуваності кольорів дизайнери керувалися перш за все принципами єдності і контрасту.

При підборі кольорів для тексту і фону, перше правило – достатня контрастність між цими кольорами. Цей контраст повинен, перш за все, виражатися в різній яскравості використовуваних кольорів. Тому існує дві стратегії: світлий текст на темному фоні і темний текст на світлому. Для даного сайту вибраний другий варіант, оскільки він простіший для сприйняття і нагадує класичний образ «текст на папері».

Для виділення заголовків і елементів управління вибрано чорний або помаранчевий колір, який відразу привертає увагу, але при цьому добре вписується в загальний дизайн portalу.

Шрифт також як і колір є засобом вираження ідеї дизайну сайту. Найчастіше зустрічаються три шрифти тих, що стали стандартом для представлення тексту в електронній формі:

Times New Roman – класичний шрифт із зарубками. У наборі друкарні їм прийнято давати великі об'єми тексту, використовується в невеликих кеглях (розмірах). Але на екрані монітора читається не дуже добре, особливо при невеликому розмірі, що ускладнює його використання. В основному

використовують на більш консервативніших сайтах, наприклад в Інтернет-виданнях газет;

Arial – шрифт без зарубок (гуманістична гарнітура). У друкарні їм зазвичай даються заголовки, використовується у великих кеглях. У електронних документах часто використовується і для основного тексту, оскільки добре читається з екрану навіть при маленьких розмірах;

Verdana – сучасний шрифт, розроблений спеціально для відображення на екрані комп'ютера (інколи замість нього використовують дуже схожий по зображенню шрифт – Tahoma). Гармонійніше виглядає з новим, «високотехнологічним» дизайном. Великою перевагою його використання є те, що цей шрифт вже при розробці призначався для використання саме на Web-сторінках і тому шрифт добре виглядає на екрані навіть в дрібному кеглі.

Поширеність цих шрифтів в чималій мірі обумовлена тим, що вони входять в набір файлів, які поставляються з багатьма сучасними операційними системами вже впродовж декількох років. Це забезпечує коректне відображення цих шрифтів у більшості користувачів мережі.

Хочеться навести декілька прикладів зручного та цікавого інтерфейсу сайтів позашкільних навчальних закладів України.

Заголовок і нижній колонтитул сайту

Заголовок сайту – перше, що бачить відвідувач. Тому він повинен бути оформлений в досить яскравих і контрастних тонах. Також доцільно в цьому полі розташовувати емблему організації, що добре контрастуватиме з фоном.

На нижньому колонтитулі відображується правова інформація і адреса електронної пошти адміністратора порталу. Фон бажано обрати таким, щоб відтіняти приведену тут інформацію від основного тексту.

Головне меню

Головне меню призначене для швидкого доступу до ресурсів порталу з будь-якої його сторінки. Воно організоване у вигляді випадаючого меню, прийнятого в операційній системі Windows, що позитивно позначається на

зручності використання порталу. Колірне оформлення нагадує меню пакету Microsoft Office, що звично для багатьох користувачів.

Меню динамічно генерується з XML-файлу. Використання стандарту XML для зберігання структури порталу дозволяє легко змінювати, додавати або видаляти необхідні пункти меню, тим самим, нарощуючи функціональні можливості сайту.

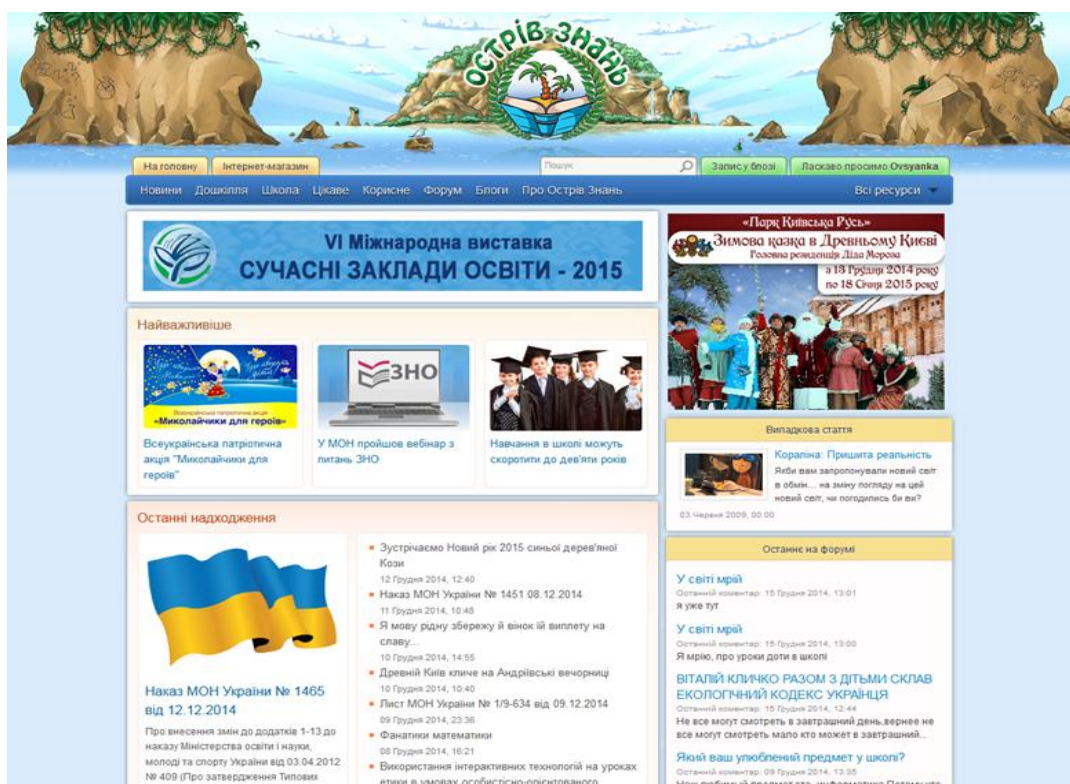


Рис. 4.7. Головна сторінка Всеукраїнського освітнього інтернет-порталу Острів Знань. <http://ostriv.in.ua/>

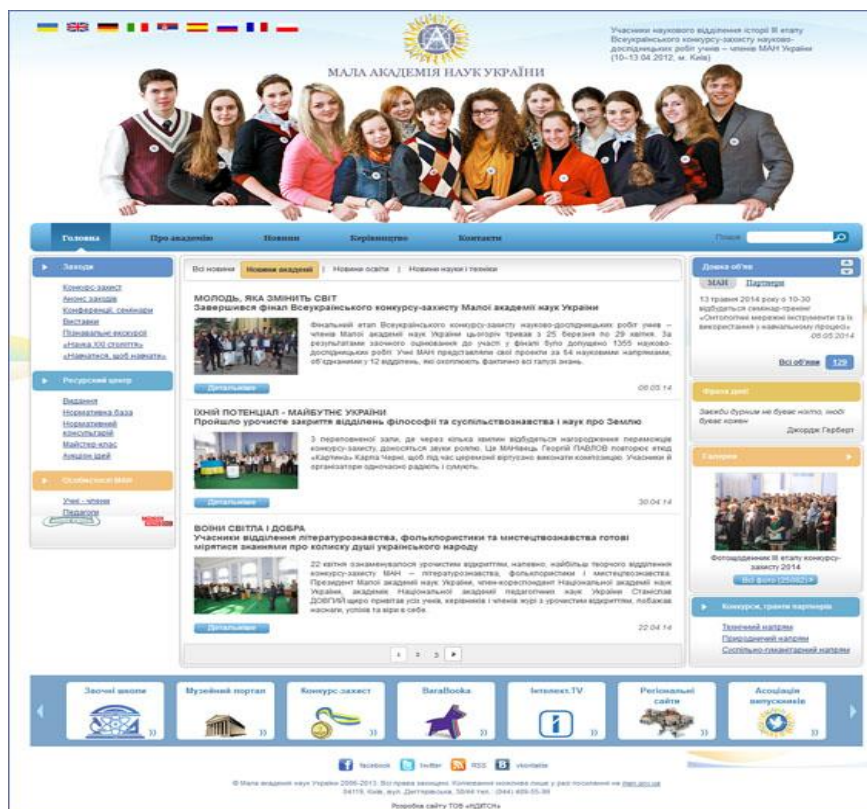


Рис.4.8. Головна сторінка сайту Малої академії наук України.
<http://man.gov.ua>



Рис.4.9. Головна сторінка сайту Державного Ліцею-Інтернату №23 «Кадетський корпус»
<http://www.kadety.org.ua/>

4.5. Детальний опис типової структури веб-порталу

Головне меню

Розділ «Новини»

Мета і завдання розділу

Будь-який Інтернет-ресурс, оновлення якого планується проводити досить часто, потребує стрічки новин, де, окрім власне новин на задану тематику, відображувалися б всі останні зміни, що відбуваються в цьому ресурсі. Навіть якщо ресурс не дуже часто поповнюється і змінюється, інколи буває корисно просто винести в список новин ті події, які відбувалися тут востаннє. Це допоможе відвідувачам зрозуміти чи оновлювався ресурс, а так само через стрічку новин вони можуть дістати доступ до всіх найбільш важливих подій в межах ресурсу. Таким чином, стрічка новин грає і роль своєрідної карти Інтернет-ресурсу.

Основні стратегічні завдання блоку новин:

- Підтримка та поліпшення іміджу організації.
- Зміцнення суспільних стосунків.
- Кількісне і якісне збільшення рівня обізнаності про організацію, її діяльність та послуги.

- Інформування про нові заходи (послуги).

- Формування інформаційного поля всередині організації.

- Організація двостороннього комунікаційного каналу.

Тактичні завдання:

- Формування прес-пулу.

- Формування бази підписчиків.

- Збільшення обхвату ЗМІ (включаючи републікації).

- Збільшення кількості згадувань про організацію та її послуги.

- Інше.

Структура розділу

- **Новини закладу**

- *Зміст:*

- ❖ Події та досягнення підрозділу ПНЗ, вітання педагогічної спільноти з професійними святами або особистими

успіхами та подіями: участь вихованців (закладу) у будь-яких заходах, виставках, літніх школах тощо.
Нагородження вихованців (закладу) особистими відзнаками будь-якого рівня. Новини інших підрозділів (за бажанням).

➤ *Вигляд:*

❖ Анонс

- Назва
- Зображення
- Текст новини
- Дата опублікування
- Читати далі

❖ Повний текст

- Назва
- Зображення
- Текст новини
- Джерело, автор
- Дата опублікування

➤ *Технологічний процес:*

- ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу) або з Інтернету у вигляді електронних, друкованих документів, зображень і фотографій.

• **Новини освіти:**

➤ *Зміст:*

- ❖ Новини загальної середньої, позашкільної освіти. А також цікаві та корисні новини з галузі вищої та професійної освіти, питання соціального захисту, зокрема заробітної плати працівникам освітянської сфери, інформація про роботу і події у органах управління освітою України. Новини зарубіжної освіти – огляди, новації, повідомлення.

➤ *Вигляд:*

❖ Анонс

- Назва
- Зображення
- Текст новини
- Дата опублікування
- Читати далі

❖ Повний текст

- Назва
- Зображення
- Текст новини
- Джерело, автор
- Дата опублікування

➤ *Технологічний процес:*

- ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу) або з Інтернету у вигляді електронних, друкованих документів, зображень і фотографій.
- **Новини культури, науки, техніки тощо**
 - *Зміст:*
 - ❖ Події, досягнення, дослідження, події в галузі вітчизняної та світової культури, науки і техніки тощо. Новини представляють інтерес для широкого кола відвідувачів, а насамперед – для молодих дослідників та їх керівників. Новини культури, науки і техніки призвані формувати водночас сучасний і досить критичний світогляд в молоді, всебічно інформувати їх про останні досягнення і спонукати до нових пошуків та зацікавленості у власній роботі.
 - *Вигляд:*
 - ❖ Анонс
 - Назва
 - Зображення
 - Текст новини
 - Дата опублікування
 - Читати далі
 - ❖ Повний текст
 - Назва
 - Зображення
 - Текст новини
 - Джерело, автор
 - Дата опублікування
 - *Технологічний процес:*
 - ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу) або з Інтернету у вигляді електронних, друкованих документів, зображень і фотографій.

Розділ «Про нас» (Про підрозділ, тощо)

Мета і завдання розділу

Ознайомлення відвідувачів з історією та структурою підрозділу (закладу), як самостійної, молодіжної культурної, освітянської, науково-творчої одиниці, об'єднуючої на території даного регіону дітей і молодих людей та виховуючої нове покоління відповідно до вітчизняних та світових історично-культурних традицій і прагнень.

Структура розділу

- **Історія підрозділу (закладу)**
 - *Зміст:*
 - ❖ Етапи створення підрозділу, його становлення, розвитку. Деякі статистичні дані: кількість відвідувачів, вихователів, перемог, нагород тощо.
 - *Вигляд:*
 - ❖ Публікація на одну сторінку. Зображення відсутні
 - *Технологічний процес:*
 - ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу у вигляді електронних, друкованих документів, зображень і фотографій.
- **Структура підрозділу (закладу)**
 - *Зміст:*
 - ❖ Виноситься окремим пунктом меню, якщо в цьому є потреба. В такому випадку детально описуються всі складові одиниці даного підрозділу чи закладу: керівництво, координаційні чи піклувальні ради, дорадчі органи тощо. Досить доцільно надавати структуру у вигляді блок-схеми (структура МАН, сайт <http://man.gov.ua>); у вигляді випадаючого меню (Київський палац дітей та юнацтва, сайт <http://www.palace.kiev.ua>); у табличному вигляді (Палац дітей та юнацтва м.Дніпропетровська, сайт <http://palace.dp.ua>).
 - *Технологічний процес:*
 - ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу) у вигляді електронних або друкованих документів.
- **Наші викладачі (педагоги, вихователі, тренери тощо)**
 - *Зміст:*
 - ❖ Знайомство відвідувачів з педагогічно-виховательським складом підрозділу (закладу) – професіоналами, які щоденно плекають юні таланти, вивчають, узагальнюють та поширюють кращий педагогічний досвід та інновації у системі позашкільної освіти.
 - *Вигляд:*
 - ❖ Фотографія викладача (педагога, вихователя, тренера тощо) підрозділу (закладу)
 - ❖ Посада
 - ❖ Прізвище, ім'я та по батькові
 - ❖ Досягнення. У вигляді переліку із зазначенням заходів (назва, дата і місце проведення) та нагород або звань.

- ❖ Портфоліо (за бажанням) (за гіперпосиланням перехід у розділ «ПОРТФОЛІО» див. РОЗДІЛ «ПОРТФОЛІО»)
 - *Технологічний процес:*
 - ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу) у вигляді електронних, друкованих документів, зображень і фотографій.
- **Запитання та відповіді**
 - *Зміст:*
 - ❖ Он-лайн консультації відвідувачів стосовно діяльності підрозділу (закладу), умов і оплати навчання та участі у будь-яких заходах, отримання пільг для вихованців, конкретного практичного втілення дитячих робіт тощо
 - *Вигляд:*
 - ❖ Система «Запитання-відповідь». Запитання завжди виділяється жирним шрифтом
 - *Технологічний процес:*
 - ❖ Після отримання будь-яким шляхом (електронною або звичайною поштою) запитання, яке несе в собі цікавий, актуальний та корисний зміст, відповідальний співробітник підрозділу (закладу) зобов'язаний дати відповідь на це питання. У разі потреби проконсультуватися з власним керівництвом або дати довідку за допомогою нормативно-правових документів чинного законодавства України.

Відповідь разом із запитанням передається контент-менеджеру сайту для публікації на сайті.



Рис. 4.10. Організаційна структура Малої академії наук України

Розділ «Керівництво»

Мета і завдання розділу

Ознайомлення відвідувачів з керівними органами, які координують науково-методичну, організаційну та практичну діяльність закладу з питань здобуття вихованцями (учнями, слухачами) позашкільної освіти з різних напрямків позашкільної діяльності; заслуховують повідомлення та пропозиції з питань удосконалення навчально-виховної, організаційно-методичної, дослідницької, пошукової та експериментальної роботи з різних проблем освіти, культури, спорту, науки, техніки, мистецтва тощо; вивчають, узагальнюють та поширюють кращий педагогічний досвід; поширюють інновації у системі позашкільної освіти тощо.

Структура розділу

• ***Керівництво (адміністрація)***

➤ *Зміст:*

❖ Знайомство відвідувачів з керівником (адміністратором) підрозділу (закладу) та його заступниками з навчально-методичної і адміністративної роботи – відповідальними співробітниками підрозділу, які здійснюють керівництво колективом, визначають структуру підрозділу (закладу), забезпечують раціональний добір і розстановку кадрів, визначають напрями освітньо-виховної політики, розпоряджаються в установленому порядку майном і коштами закладу; організують виконання кошторису доходів і видатків закладу, представляють підрозділ (заклад) як окрему структуру або самостійну одиницю у складі головної організації.

➤ *Вигляд:*

- ❖ Фотографія співробітника підрозділу (закладу)
- ❖ Посада
- ❖ Прізвище, ім'я та по батькові
- ❖ Досягнення. У вигляді переліку із зазначенням заходів (назва, дата і місце проведення) та нагород або звань.
- ❖ Біографія (за бажанням) (за гіперпосиланням перехід у розділ «ОСОБИСТОСТІ» див. РОЗДІЛ «ОСОБИСТОСТІ»)
- ❖)
- ❖ Портфоліо (за бажанням) (за гіперпосиланням перехід у розділ «ПОРТФОЛІО» див. РОЗДІЛ «ПОРТФОЛІО»)

➤ *Технологічний процес:*

- ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу) у вигляді електронних, друкованих документів, зображень і фотографій.

Розділ «Заходи»

Мета і завдання розділу

Ознайомлення відвідувачів із системою заходів підрозділу (закладу), основним напрямом діяльності яких є залучення вихованців (учнів, слухачів) до творчої, мистецької, науково-дослідницької, експериментальної, конструкторської, винахідницької, спортивної роботи в різних галузях науки, техніки, культури, мистецтва і спорту, а також виявлення, розвиток і підтримку обдарованої молоді, створення умов для її творчої реалізації та розширення культурного сучасного світогляду, організацію змістовного дозвілля.

Також розділ знайомить із діями, які спрямовані на збереження і розвитку мережі позашкільних навчальних закладів різних спрямувань, недопущення їх перепрофілювання, реорганізації та ліквідації; сприяння створенню умов для здобуття вихованцями (учнями, слухачами) позашкільної освіти з з урахуванням специфіки діяльності і навчання.

Структура розділу

- ***Наші заходи***

- *Зміст:*

- ❖ Інформування відвідувачів про власні заходи, а також заходи в системі загальної середньої та позашкільної освіти України і за кордоном, які спрямовані на реалізацію державної політики у сфері позашкільної освіти; виявлення, розвиток і підтримку обдарованої молоді, стимулювання її творчого потенціалу, розвиток мистецької, культурної, наукової, дослідницько-експериментальної, спортивної діяльності дітей та молоді; створення умов для гармонійного розвитку особистості, задоволення потреб учнівської молоді в позашкільній освіті, організації її оздоровлення, дозвілля і відпочинку; задоволення потреб учнівської молоді у професійному самовизначенні відповідно до їх інтересів і здібностей; формування у

вихованців (учнів, слухачів) національної самосвідомості, активної громадянської позиції, мотивація здорового способу життя; надання загальноосвітнім навчальним закладам методичної допомоги з питань роботи з обдарованою молоддю; просвітницьку діяльність.

➤ *Вигляд:*

- ❖ Інформація надана у вигляді переліку заходів
- ❖ Назва заходу, дата опублікування
- ❖ При натисненні посилання «Читати далі» відкривається інформація про захід:
 - Назва
 - Детальний опис заходу
 - Фотографії з підписами (якщо є)
 - При натисненні на фотографії, вона збільшується у розмірах або відкривається у новому вікні
 - Гіперпосилання, якщо вони присутні
 - Програми заходів. При натисненні відкривається у вигляді html-документу, документу формату .doc або іншому форматі на розсуд керівництва підрозділу (закладу)
 - Джерело надходження інформації

➤ *Технологічний процес:*

- ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу) та інших державних і недержавних освітніх установ та представників засобів масової інформації у вигляді текстових документів, схем, фотографій, аудіо та відео-записів.

● **Результати заходів**

➤ *Зміст:*

- ❖ Ознайомлення відвідувачів з інформаційно-аналітичними звітами за підсумками конкурсів будь-якого рівня чи спрямованості, в яких беруть участь учасники навчально-виховного процесу даного підрозділу (закладу).

➤ *Вигляд:*

- ❖ Інформація надана у вигляді переліку інформаційно-аналітичних звітів, сортованих за датою надходження (найсвіжіші зверху)
- ❖ Назва заходу, дата опублікування
- ❖ При натисненні посилання «Читати далі» відкривається інформація про захід:
 - Назва
 - Детальний опис результатів заходу та досягнень учасників навчально-виховного процесу даного підрозділу (закладу)

- Фотографії з підписами (якщо є)
 - При натисненні на фотографії, вона збільшується у розмірах або відкривається у новому вікні
 - Гіперпосилання, якщо вони присутні
 - Програми заходів. При натисненні відкривається у вигляді html-документу, документу формату .doc або іншому форматі на розсуд керівництва підрозділу (закладу)
 - Джерело надходження інформації
 - *Технологічний процес:*
 - ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу) та інших державних і недержавних освітніх установ та представників засобів масової інформації у вигляді текстових документів, схем, фотографій, аудіо та відео-записів.
 - **Конференції, семінари, курси підвищення кваліфікації тощо (за потреби)**
 - *Зміст:*
 - ❖ Інформування працівників освітянської та наукової галузі про конференції та семінари, які проводяться у даному підрозділі (закладі, регіоні) для підвищення зацікавленості у роботі з учнівською молоддю. В рамках таких заходів відбувається обговорення творчого, науково-технічного спортивного потенціалу вихованців. Розглядаються різні аспекти формування особистості майбутнього громадянина та фахівця високої кваліфікації.
 - *Вигляд:*
 - ❖ Інформація надана у вигляді переліку заходів
 - ❖ Назва заходу, дата опублікування
 - ❖ При натисненні посилання «Читати далі» відкривається інформація про захід:
 - Назва
 - Детальний опис заходу
 - Фотографії з підписами (якщо є)
 - При натисненні на фотографії, вона збільшується у розмірах і відкривається у новому вікні
 - Гіперпосилання, якщо вони присутні
 - Програми заходів. При натисненні відкривається у вигляді html-документу, документу формату .doc або іншому форматі на розсуд керівництва підрозділу (закладу)
 - Джерело надходження інформації
 - *Технологічний процес:*

- ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу) та інших державних і недержавних освітніх установ та представників засобів масової інформації у вигляді текстових документів, схем, фотографій, аудіо та відео-записів.

Розділ «Нормативна база»

Мета і завдання розділу

Створення і функціонування розділу «Нормативно база» дозволяє вирішити декілька надважливих завдань:

- формування ефективної нормативно-правової бази документів в галузі освіти, науки, виховання, інформаційних і комунікаційних технологій, що ґрунтується на чинному законодавству України, в т.ч. регулюючої питання забезпечення інформаційної безпеки;
- забезпечення ефективності комунікації і взаємодії органів державного управління освітою і місцевого самоврядування, як на внутрішньому і міжвідомчому рівні, так і з суб'єктами, що надають освітні послуги, і громадянами на основі використання сучасних інформаційних технологій;
- комплексне інформаційне нормативно-правове обслуговування освітніх шкільних та позашкільних організацій і установ, широкого кола користувачів, включаючи педагогів і суб'єктів ринку освітніх послуг;
- прискорення і оптимізація діяльності офіційних органів управління освітою, прозорість дій держави у сфері надання освітніх послуг для всіх без виключення учасників навчально-виховного процесу;
- вільний доступ до нормативних актів України для обговорення їх всіма зацікавленими сторонами;
- залучення нових джерела фінансування сфери освіти;
- максимальне використання інтелектуального і кадрового потенціалу України;
- забезпечення гармонійного входження в світове науково-освітнє середовище на основі кооперації і інформаційної відвертості.

Структура розділу

- **Про освіту (Про позашкільну освіту)**
 - *Зміст:*
 - ❖ Інформування відвідувачів сайту щодо чинного законодавства у галузі освіти:
 - забезпечення нормативного супроводження безперервності самоосвіти і підвищення кваліфікації всіх організаторів і учасників навчально-виховного процесу;
 - забезпечення широкого доступу до популярних і спеціалізованих (тільки для педагогів, адміністрації, батьків, вихователів) методичних матеріалів, нормативних і правових актів, що регламентують діяльність освітніх установ;
 - створення правових та господарських умов для ефективного розвитку сфери освіти і реалізації освітніх послуг;
 - забезпечення виявлення потенційного попиту на освітні послуги шляхом комплексного, оперативного і глибокого вивчення станів вітчизняного і зарубіжного ринків освітніх послуг, а також перспектив їх розвитку.
 - *Вигляд:*
 - ❖ Інформація надана у вигляді переліку нормативно-правових актів, сортованих за датою прийняття. Найсвіжіші – зверху
 - ❖ Видавці: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, МОН України, АПН України
 - ❖ Види документів (прийняті та проекти): закон, указ, розпорядження, постанова, наказ, лист
 - ❖ Номер документу, дата прийняття
 - ❖ Назва документу
 - ❖ При натисненні на назву документу відкривається його повний текст у форматі html, pdf, doc:
 - Державна символіка
 - Видавець
 - Вид документу
 - Дата прийняття видавцем
 - Дата реєстрації в Мін'юсті України (якщо є)
 - Назва
 - Повний текст с додатками (якщо є)
 - Підпис керівника (заступників, відповідальних осіб) державного органу, що видав документ
 - *Технологічний процес:*
 - ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників МОН України, місцевого регіонального

управління освіти та інших державних установ у вигляді текстових документів. Актуальним джерелом інформації є офіційні сайти законодавчих та виконавчих органів держави.

- **Про заклад**

- *Зміст:*

- ❖ Інформування відвідувачів сайту щодо чинного законодавства, яке регламентує існування та діяльність системи позашкільної освіти загалом, та даного підрозділу (закладу) зокрема:

- забезпечення підвищення рівня підготовки і перепідготовки кадрів позашкільної освіти за рахунок модернізації системи освіти на базі ІКТ в координації з реформою освіти;

- забезпечення умов для підвищення ефективності і масштабу використання інформаційних технологій в структурі позашкільної освіти на основі організаційно-правових заходів.

- *Вигляд:*

- ❖ Інформація надана у вигляді переліку нормативно-правових актів, сортованих за датою прийняття.

- Найсвіжіші – зверху

- ❖ Видавці: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, МОН України, АПН України

- ❖ Види документів (прийняті та проекти): закон, указ, розпорядження, постанова, наказ, лист

- ❖ Номер документу, дата прийняття

- ❖ Назва документу

- ❖ При натисненні на назву документу відкривається його повний текст у форматі html, pdf, doc:

- Державна символіка

- Видавець

- Вид документу

- Дата прийняття видавцем

- Дата реєстрації в Мін'юсті України (якщо є)

- Назва

- Повний текст с додатками (якщо є)

- Підпис керівника (заступників, відповідальних осіб) державного органу, що видав документ

- *Технологічний процес:*

- ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників МОН України, місцевого регіонального управління освіти та інших державних установ у вигляді текстових документів. Актуальним джерелом інформації є

офіційні сайти законодавчих та виконавчих органів держави.

- **Поточна діяльність**

- *Зміст:*

- ❖ Інформування відвідувачів сайту щодо чинного законодавства, яке регламентує існування та діяльність системи позашкільної освіти загалом, та даного підрозділу (закладу) зокрема:

- урізноманітнення форм і методів розвитку творчих здібностей обдарованих дітей, морального та матеріального стимулювання;

- нормативне і юридичне забезпечення створення оптимальних умов для виявлення і розвитку обдарованості дитини, створення середовища для проростання особистих нахилів у якомога повніший вияв таланту, збереження і розвиток творчого потенціалу нації.

- встановлення нових прямих зв'язків між освітніми установами і організаціями, в тому числі іноземними, науковцями, педагогами, батьками з метою накопичення і передачі професійного досвіду і знань.

- *Вигляд:*

- ❖ Інформація надана у вигляді переліку нормативно-правових актів, сортованих за датою прийняття.

- Найсвіжіші – зверху

- ❖ Видавці: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, МОН України, АПН України

- ❖ Види документів (прийняті та проекти): закон, указ, розпорядження, постанова, наказ, лист

- ❖ Номер документу, дата прийняття

- ❖ Назва документу

- ❖ При натисненні на назву документу відкривається його повний текст у форматі . html, pdf, doc:

- Державна символіка

- Видавець

- Вид документу

- Дата прийняття видавцем

- Дата реєстрації в Мін'юсті України (якщо є)

- Назва

- Повний текст с додатками (якщо є)

- Підпис керівника (заступників, відповідальних осіб) державного органу, що видав документ

- *Технологічний процес:*

- ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників МОН України, місцевого регіонального управління освіти та інших державних установ у вигляді

текстових документів. Актуальним джерелом інформації є офіційні сайти законодавчих та виконавчих органів держави.

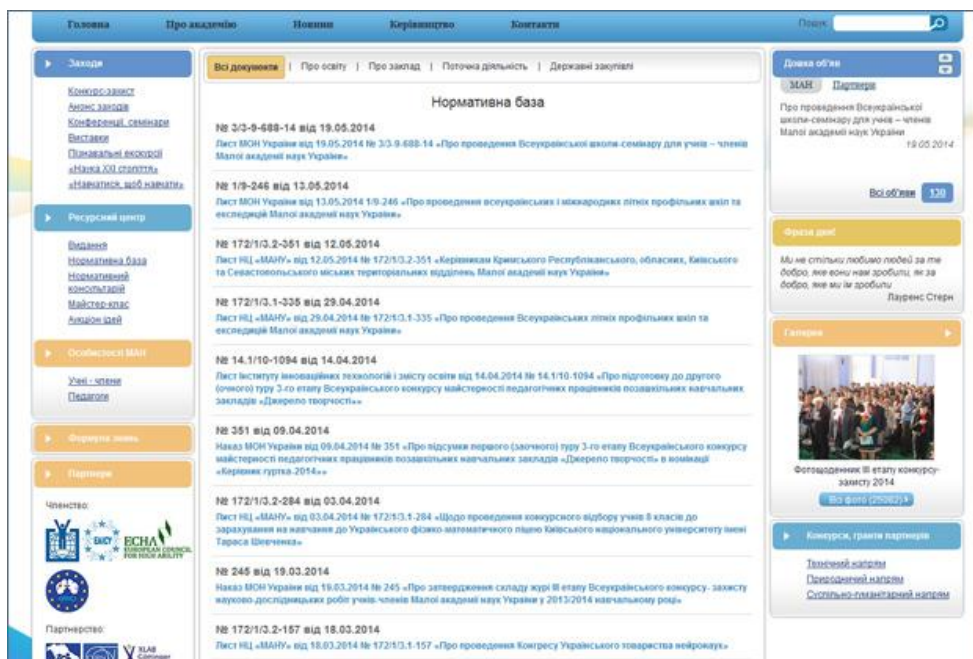


Рис.4.11. Приклад нормативної бази на сайті МАН України

Ліва смуга сайту
Розділ «Портфоліо» (Наші роботи, наші досягнення, роботи дітей/вчителів, видання тощо) (за потреби)

Мета і завдання розділу

Ознайомлення відвідувачів і здобутками підрозділу (закладу) – наочним результатом плідної співпраці всіх учасників науково-дослідного, навчально-виховного та творчого процесів на всіх рівнях. Залучення на прикладі опублікованих робіт і творів майбутніх вихованців до лав підрозділу (закладу), а також популяризація творів дитячої творчості за допомогою найсучаснішого засобу масової інформації – Всесвітньої мережі –в межах країни та за кордоном.

➤ *Зміст:*

❖ Надання відвідувачам сайту можливості переглянути та проаналізувати роботу всіх учасників навчально-виховного процесу даного підрозділу (закладу) – як початківців, так і досвідчених вихованців, а також їх наставників:

- альманахи, поетичні збірки та збірки прози, які містять кращі поетичні та прозові твори молодих і дорослих літераторів та тези робіт юних дослідників, каталоги робіт образотворчого, декоративно-ужиткового та

фото-мистецтва; архіви аудіо- чи відео-файлів з творами, авторами або виконавцями яких є учасники навчально-виховного процесу даного підрозділу (закладу).

➤ *Вигляд:*

- ❖ За бажанням керівництва підрозділу (закладу) рубрику можна розділити на дві великі категорії «Вихованці (наші учні)» і «Вихователі (педагоги, вчителі, тренери тощо)».
- ❖ Інформація надана у вигляді переліку робіт (видань) сортованих за датою опублікування. Найсвіжіші – зверху.
- ❖ Маленьке зображення роботи (у разі наявності). Назва роботи. Автор (група авторів, виконавців). При натисненні на позначку «Подробиці», відкривається коротка інформація про автора та його роботу: короткий або повний текст, каталог зображень, або окремі зображення, аудіо- або відео-файли, або їх архіви з можливістю відтворення у будь-якій доступній програмі:

➤ *Альманахи, поетичні збірки та збірки прози, які містять кращі поетичні та прозові твори молодих літераторів та тези робіт юних дослідників. Окремі поетичні або прозові твори, тези до окремої дослідницької роботи (при наявності такого виду творчості у підрозділі (закладі)).*

- Назва
- Зображення обкладинки маленьке. При кліку – відкривається велике зображення обкладинки у новому вікні браузера
- Автор (автори)
 - Прізвище, ім'я, по батькові, вік на момент друку
- Коротка анотація
- Редакційна рада:
 - Прізвище, ім'я, по батькові члена РР
 - Посада на основному місці роботи
 - Перелік наукових та педагогічних звань
 - Почесні звання та державні нагороди
- Звернення до читача (при наявності)
- Скачати (Завантажити).
 - Випадає вікно для скачування з можливістю обрання потрібної директорії/папки.
 - Скачано ...разів
- Формат файлу (найчастіше формат .pdf):
- Розмір файлу в Кб

➤ *Збірники тез робіт юних дослідників. Окремі тези до окремої дослідницької роботи (при наявності такого виду творчості у підрозділі (закладі)).*

- Назва
 - Зображення обкладинки маленьке. При кліку – відкривається велике зображення обкладинки у новому вікні браузера
 - Коротка анотація
 - Редакційна рада:
 - Прізвище, ім'я, по батькові члена РР
 - Посада на основному місці роботи
 - Перелік наукових та педагогічних звань
 - Почесні звання та державні нагороди
 - Звернення до читача або вступне слово (при наявності)
 - Скачати (Завантажити).
 - Випадає вікно для скачування з можливістю обрання потрібної директорії/папки.
 - Скачано ...разів
 - Формат файлу (найчастіше формат .pdf):
 - Розмір файлу в Кб
 - Упорядники: ПБ
 - Редагування: ПБ
- **Образотворче мистецтво, декоративно-прикладне мистецтво, фото (при наявності такого виду творчості у підрозділі (закладі))**
- ❖ Показати списком
 - Превью. Картинка розміром ...x...пікс. Формат gif, png, jpg.
 - По кліку фото збільшується до розмірів ...x...пікс. Формат gif, png, jpg. Знизу або у верхньому правому кутку позначка «Закрити»
 - Дані збільшеного фото показуються знизу по центру. Кожен пункт з нової строчки.
 - Формат:
 - Назва
 - Автор
 - Дата опублікування. Формат: дд.мм.рррр.
 - Скачати (Завантажити).
 - Випадає вікно для скачування з можливістю обрання потрібної директорії/папки.
 - Скачано ...разів
 - Додати коментар (вікно не більше ...символів)
 - Зберегти
 - Редагувати
 - Скасувати

- Додати в улюблені роботи.
 - Відмітити позначку біля назви
 - Автор. По кліку на імені-ніку-аватарі автора перехід на сторінку з інформацією про нього
 - Інформація, що була вказана при наданні роботи для опублікування + фото автора, якщо є.
 - Інші роботи цього автора (показати списком): назва, дата опублікування, коментарі (кількість), рейтинг. По кліку на кожен з робіт – перехід на потрібне фото (і т.д.)
 - Додати в улюблені автори
 - Відмітити позначку біля назви
 - Жанр
 - Дата опублікування
 - Формат: дд.мм.рррр
 - Коментарі (кількість) з переходом до коментарів
 - ❖ Додати коментар (вікно не більше ..символів)
 - ❖ Зберегти
 - ❖ Редагувати
 - ❖ Скасувати
 - Рейтинг
 - Проставити рейтинг
 - Випадаючий перелік з цифрами від 1 до 10. Обрати потрібне. Обране число додається до уже існуючого числа, що означає рейтинг книги і ділиться на кількість голосуючих
 - Зберегти
 - Змінити
 - Скасувати
- ❖ Показати мозаїкою (аналогічно попередньому пункту)
 - ❖ Кількість робіт на сторінці: 10, 20, 25
 - ❖ Сортувати роботи по:
 - Даті опублікування
 - Кількості коментарів. З переходом до коментарів
 - ❖ Додати коментар (вікно не більше ..символів)
 - ❖ Зберегти
 - ❖ Редагувати
 - ❖ Скасувати
 - Рейтингу
 - Проставити рейтинг
 - Випадаючий перелік з цифрами від 1 до 10. Обрати потрібне. Обране число додається до уже існуючого числа, що


означає рейтинг книги і ділиться на кількість голосуючих

- ❖ Нові роботи в галереї
 - ❖ Показати списком
 - Превью. Картинка розміром ...x...пікс. Формат gif, png, jpg.
 - По кліку фото збільшується до розмірів ...x...пікс. Формат gif, png, jpg. Знизу або у верхньому правому кутку позначка «Закрити»
 - Дані збільшеного фото показуються знизу по центру. Кожен пункт з нової строчки. Формат:
 - Назва
 - Автор
 - Дата опублікування. Формат: дд.мм.рррр.
 - Скачати (Завантажити).
 - Випадає вікно для скачування з можливістю обрання потрібної директорії/папки.
 - Скачано ...разів
 - Додати коментар (вікно не більше ..символів)
 - Зберегти
 - Редагувати
 - Скасувати
 - Додати в улюблені фото.
 - Відмітити позначку біля назви
 - Автор. По кліку на імені-ніку-аватару автора перехід на сторінку з інформацією про нього
 - Інформація, що була вказана при наданні роботи для опублікування + фото автора, якщо є.
 - Інші роботи цього автора (показати списком): назва, дата опублікування, коментарі (кількість), рейтинг. По кліку на кожному з робіт – перехід на потрібне фото (і т.д.)
 - Додати в улюблені автори
 - Відмітити позначку біля назви
 - Жанр
 - Дата опублікування
 - Формат: дд.мм.рррр
 - Коментарі (кількість) з переходом до коментарів
 - ❖ Додати коментар (вікно не більше ..символів)
 - ❖ Зберегти
 - ❖ Редагувати

- ❖ Скасувати
- Рейтинг
 - Проставити рейтинг
 - Випадаючий перелік з цифрами від 1 до 10. Обрати потрібне. Обране число додається до уже існуючого числа, що означає рейтинг книги і ділиться на кількість голосуючих
 - Зберегти
 - Змінити
 - Скасувати
- ❖ Показати мозаїкою (аналогічно попередньому пункту)
- ❖ Кількість робіт на сторінці: 10, 20, 25
- ❖ Сортувати роботи по:
 - Даті опублікування
 - Кількості коментарів. З переходом до коментарів
 - ❖ Додати коментар (вікно не більше ..символів)
 - ❖ Зберегти
 - ❖ Редагувати
 - ❖ Скасувати
 - Рейтингу
 - Проставити рейтинг
 - Випадаючий перелік з цифрами від 1 до 10. Обрати потрібне. Обране число додається до уже існуючого числа, що означає рейтинг книги і ділиться на кількість голосуючих
- ❖ Топ-10 за рейтингом (за бажанням)
 - Превью. Картинка розміром ...x...пікс. Формат gif, png, jpg.
 - По кліку фото збільшується до розмірів ...x...пікс. Формат gif, png, jpg. Знизу або у верхньому правому кутку позначка «Закрити»
 - Дані збільшеного фото показуються знизу по центру. Кожен пункт з нової строчки.
 - Формат:
 - Назва
 - Автор
 - Дата опублікування. Формат: дд.мм.рррр.
 - Додати в улюблені фото.
 - Відмітити позначку біля назви
 - Скачати (Завантажити).

- Випадає вікно для скачування з можливістю обрання потрібної директорії/папки.
 - Скачано ...разів
- Додати коментар (вікно не більше ..символів)
 - Зберегти
 - Редагувати
 - Скасувати
- Автор. По кліку на імені-ніку-аватару автора перехід на сторінку з інформацією про нього
 - Інформація, що була вказана при наданні роботи для опублікування + фото автора, якщо є.
 - Інші роботи цього автора (показати списком): назва, дата опублікування, коментарі (кількість), рейтинг. По кліку на кожен з робіт – перехід на потрібне фото (і т.д.)
 - Додати в улюблені автори
 - Відмітити позначку біля назви
- Жанр
- Дата опублікування
- Коментарі (кількість) з переходом до коментарів
 - ❖ Додати коментар (вікно не більше ..символів)
 - ❖ Зберегти
 - ❖ Редагувати
 - ❖ Скасувати
- Рейтинг
 - Проставити рейтинг
 - Випадаючий перелік з цифрами від 1 до 10. Обрати потрібне. Обране число додається до уже існуючого числа, що означає рейтинг книги і ділиться на кількість голосуючих
- ❖ Сортувати роботи по:
 - Даті опублікування
 - Кількості коментарів. З переходом до коментарів
 - ❖ Додати коментар (вікно не більше ..символів)
 - ❖ Зберегти
 - ❖ Редагувати
 - ❖ Скасувати
 - Рейтингу
 - Проставити рейтинг
 - Випадаючий перелік з цифрами від 1 до 10. Обрати потрібне. Обране число додається до уже існуючого числа, що

означає рейтинг книги і ділиться на кількість голосуючих

- Улюблені роботи
 - Показати списком
 - ❖ Превью. Картинка розміром ...x...пікс. Формат gif, png, jpg
 - По кліку фото збільшується до розмірів ...x...пікс. Формат gif, png, jpg. Знизу або у верхньому правому кутку позначка «Закрити»
 - Дані збільшеного фото показуються знизу по центру. Кожен пункт з нової строчки. Формат:
 - Назва
 - Автор
 - Дата опублікування. Формат: дд.мм.рррр.
 - ❖ Автор. По кліку на імені-ніку-аватару автора перехід на сторінку з інформацією про нього
 - Інформація, що була вказана при наданні роботи для опублікування + фото автора, якщо є.
 - Інші роботи цього автора (показати списком): назва, дата опублікування, коментарі (кількість), рейтинг. По кліку на кожному з робіт – перехід на потрібне фото (і т.д.)
 - Додати в улюблені автори
 - Відмітити позначку біля назви
 - ❖ Жанр
 - ❖ Дата опублікування. Формат: дд.мм.рррр.
 - ❖ Додати коментар (вікно не більше ...символів)
 - Зберегти
 - Редагувати
 - Скасувати
 - ❖ Рейтинг
 - Показати мозаїкою (аналогічно попередньому пункту)
- **Музичне, танцювальне, спорт, оригінальний жанр (за наявності такого виду творчості у підрозділі (закладі))**
 - Показати списком
 - Превью. Картинка розміром ...x...пікс. Формат gif, png, jpg. В разі відсутності превью (якщо річ йде про аудіо-файли) використовується стандартна заставка на кшталт 
 - Назва. Формат mp3, mpeg, mp4, wav, flv тощо.
 - Жанр

- Дата опублікування. Формат: дд.мм.рррр.
- Автор (виконавець), а також дані про авторів музики/слів в разі потреби
 - По кліку на імені-ніку-аватару автора (виконавця) перехід на сторінку з інформацією про нього
 - Інформація, що була вказана при наданні роботи для опублікування + фото автора, якщо є.
 - Інші роботи цього автора (показати списком): назва, дата опублікування, коментарі (кількість), рейтинг. По кліку на кожен з робіт – перехід на потрібне фото (і т.д.)
- Додати в улюблені твори
 - Відмітити позначку біля назви
- ❖ Додати коментар (вікно не більше ...символів)
 - Зберегти
 - Редагувати
 - Скасувати
- ❖ Рейтинг
 - Проставити рейтинг
 - Випадаючий перелік з цифрами від 1 до 10. Обрати потрібне. Обране число додається до уже існуючого числа, що означає рейтинг книги і ділиться на кількість голосуючих
 - Зберегти
 - Змінити
 - Скасувати
 - Топ-10 за рейтингом (за бажанням) (аналогічно попередньому пункту)
 - Улюблені твори/роботи (аналогічно попередньому пункту)
- *Технологічний процес:*
 - ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу) у вигляді електронних, друкованих документів, зображень, аудіо- та відеофайлів.

Розділ «Статті. Архів»

Мета і завдання розділу

Ознайомлення відвідувачів з роздумами, дослідженнями, міркуваннями та порадами видатних педагогів, вихователів, науковців або просто зацікавлених у гармонійному розвитку майбутніх поколінь людей. Завдання розділу – поєднати, узагальнити та систематизувати творчий потенціал і досвід тих, хто метою свого життя обрав виховання та підтримку обдарованої молоді.

➤ *Зміст:*

Надання відвідувачам сайту можливості прочитати, усвідомити та проаналізувати точку зору авторів статей на історичне або сучасне існування освітянської і наукової галузі в Україні і за кордоном. Також цикл статей містить цікаві та корисні факти про відомих науковців і освітян, історичні нариси та розгляд актуальних сучасних проблем.

➤ *Вигляд:*

- ❖ На головній сторінці розташовано речення (головна ідея) з найсвіжішої статті
- ❖ Інформація в архіві надана у вигляді переліку статей сортованих за датою опублікування. Найсвіжіші – зверху
- ❖ Назва документу
- ❖ Речення – анотація до статті
 - При натисненні на позначку «Детальніше», відкривається повний текст статті
 - Назва
 - Автор
 - ▣ Прізвище, ім'я, по батькові
 - ▣ Посада на основному місці роботи
 - ▣ Перелік наукових та педагогічних звань
 - ▣ Почесні звання та державні нагороди
 - Коротке вступне слово автора (якщо є)
 - Текст статті
 - Фотографія автора (якщо є)
 - Зображення в тексті (якщо є)
 - Джерело
 - Назва
 - Гіперпосилання (якщо є)
- ❖ Коментарі (кількість) з переходом до коментарів
 - ❖ Додати коментар (вікно не більше ..символів)
 - ❖ Зберегти
 - ❖ Редагувати
 - ❖ Скасувати

➤ *Технологічний процес:*

- ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу), авторів статей або з Інтернету у вигляді електронних, друкованих документів, зображень і фотографій.

Розділ «Особистості» (може бути у вигляді трьох великих розділів за бажанням керівництва: «Наші вихователі/педагоги/тренери», «Наші учні/вихованці», «Наші випускники») (повністю пов'язаний з розділом «Портфоліо»)

Мета і завдання розділу

Розділ знайомить відвідувачів з одним із основних завдань діяльності підрозділу (закладу) – формуванням творчим педагогом-вихователем творчої особистості дитини, створення оптимальних умов для розвитку її здібностей і обдарувань у процесі пошуково-дослідницької, творчої, фізичної діяльності тощо. Такий підхід у роботі дає високі результати, ефективність яких доводить подальша діяльність випускників підрозділу (закладу), серед яких чимало високопрофесійних людей.

В цьому розділі відбувається репрезентування педагогів та вихованців підрозділу (закладу) крізь призму їх індивідуального світосприйняття, творчої діяльності, життєвого кредо, інтересів, прагнень та вподобань.

Структура розділу

- **Наші учні (вихованці)**

- *Зміст:*

Надання відвідувачам сайту можливості познайомитись ближче з учнями – особистостями. Прочитати, усвідомити та проаналізувати їх біографію, науковий і творчий шлях, зрозуміти точку зору молодого покоління на вітчизняні та світові проблеми.

- *Вигляд:*

- ❖ Інформація надана у вигляді переліку учнів (вихованців). Сортування за алфавітом або по тематичних підрозділах за видом діяльності
 - ❖ Прізвище, ім'я, по батькові
 - ❖ Біля нових надходжень позначка «Нове»
 - При натисненні на прізвище відкривається повний текст публікації про учня
 - Прізвище, ім'я, по батькові

- Короткий вислів учня в якості епіграфа (якщо є)
 - Біографія учня, викладена вольним стилем, в тому числі участь у будь-яких заходах, отримані результати, звання і нагороди
 - Фотографії учня
 - Портфоліо (Роботи учня) (при наявності) (перехід у розділ «ПОРТФОЛІО» за потрібним посиланням)
- *Технологічний процес:*
 - ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу), учнів та їх наставників у вигляді електронних, друкованих документів, зображень і фотографій, аудіо- або відео файлів тощо.
- **Наші педагоги (вихователі, тренери тощо)**
 - *Зміст:*

Оприлюднення позитивного досвіду педагогів-наставників по роботі з учнями – вихованцями даного підрозділу (закладу). Поради і погляди на спонукання пізнавальної, творчої, дослідницької, фізичної тощо діяльності учнів у процесі навчання, щоб така діяльність значною мірою сприяла розвитку критичного мислення, давала можливість визначити власну позицію, формувала навички відстоювати свою думку і досягати поставленої мети, поглиблювала знання з досліджуваних проблем вибраного напрямку освіти.

Створення єдиного відкритого інформаційного простору для підтримки творчих учителів та вихователів.

Популяризація кращого педагогічного досвіду серед освітян усієї країни.

Стимулювання педагогів до подальшої співпраці з фаховою пресою.
 - *Вигляд:*
 - ❖ Інформація надана у вигляді переліку педагогів (вихователів, тренерів тощо) підрозділу (закладу). Сортування за алфавітом або по тематичних підрозділах за видом діяльності
 - ❖ Прізвище, ім'я, по батькові
 - ❖ Біля нових надходжень позначка «Нове»
 - При натисненні на прізвище відкривається повний текст публікації про педагога
 - Прізвище, ім'я, по батькові
 - Короткий вислів педагога в якості епіграфа (якщо є)

- Біографія педагога, викладена вольним стилем, в тому числі участь у будь-яких заходах, отримані результати, звання і нагороди його та вихованців
 - Перелік публікацій
 - Фотографії педагога
 - Портфоліо (Роботи, досягнення педагога/вихователя/тренера тощо) (при наявності) (перехід у розділ «ПОРТФОЛІО» за потрібним посиланням)
- *Технологічний процес:*
 - ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу), педагогів у вигляді електронних, друкованих документів, зображень і фотографій, аудіо- або відео файлів тощо.
- **Наші випускники**
 - *Зміст:*

Ознайомити відвідувачів з подальшої долею випускників підрозділу (закладу), їх місцем навчання, роботи, обраним фахом, життєвим кредо.

Надання відвідувачам сайту можливості переконатись, що сучасна молодь клопітливою працею, натхненням та впертістю досягає вагомих результатів у своїй праці і посідає гідне місце серед успішних та освічених однолітків.
 - *Вигляд:*
 - ❖ Інформація надана у вигляді переліку випускників із зазначенням року випуску. Сортування за алфавітом або по тематичних підрозділах за видом діяльності
 - ❖ Прізвище, ім'я, по батькові
 - ❖ Біля нових надходжень позначка «Нове»
 - При натисненні на прізвище відкривається повний текст публікації про випускника
 - Прізвище, ім'я, по батькові
 - Короткий вислів випускника в якості епіграфа (якщо є)
 - Біографія випускника, викладена вольним стилем, в тому числі участь у будь-яких заходах, отримані результати, звання і нагороди
 - Перелік публікацій
 - Фотографії випускника
 - Портфоліо (Роботи, досягнення випускника) (при наявності) (перехід у розділ «ПОРТФОЛІО» за потрібним посиланням)
 - *Технологічний процес:*

- ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу), випускників та їх наставників у вигляді електронних, друкованих документів, зображень і фотографій, аудіо- або відео файлів тощо.

Розділ «Майстер-клас» (за бажанням можна об'єднувати з розділом «Статті»)

Мета і завдання розділу

Ознайомлення відвідувачів з роздумами, дослідженнями, міркуваннями та порадами видатних педагогів, вихователів, науковців, психологів щодо роботи з обдарованою молоддю, проблемами, що виникають в цій роботі, інноваційними моделями підтримки процесів розвитку особистості дитини, аспектами інтелектуального саморозвитку особистості дитини, психологією обдарованості, сучасний стан роботи з обдарованими учнями. Великим попитом користуються методичні рекомендації, сценарії і розробки занять та уроків з певного виду творчості від досвідчених і молодих фахівців. Можливість додати презентацію, медіа-файли, зображення робить таку роботу по-справжньому інноваційною і корисною для обміну передовим педагогічно-виховательським досвідом.

➤ Зміст:

Думки та поради педагогів і психологів щодо природи обдарованості та роботи з обдарованими дітьми. Історичні аспекти досліджень творчого мислення дітей та молоді.

Проблеми діагностики та розвитку інтелектуальної обдарованості особистості.

Психолого-педагогічні проблеми розвитку творчого мислення дітей та молоді.

Проблеми професійної підготовки педагогів до роботи з інтелектуально-обдарованими дітьми.

Методичні рекомендації, сценарії і розробки занять та уроків з певного виду творчості від досвідчених і молодих фахівців. Можливість додати презентацію, медіа-файли, зображення робить таку роботу по-справжньому інноваційною і корисною для обміну передовим педагогічно-виховательським досвідом.

➤ Вигляд:

- ❖ Інформація надана у вигляді переліку статей сортованих за датою опублікування. Найсвіжіші – зверху

- ❖ Назва документу
 - ❖ Прізвище, ім'я, по батькові автора(ів) статті, його наукове та педагогічне звання, посада
 - При натисненні на позначку «Детальніше», відкривається повний текст статті
 - Назва
 - Автор
 - 🚩 Прізвище, ім'я, по батькові
 - 🚩 Посада на основному місці роботи
 - 🚩 Перелік наукових та педагогічних звань
 - 🚩 Почесні звання та державні нагороди
 - Коротке вступне слово автора (якщо є)
 - Текст статті
 - Фотографія автора (якщо є)
 - Зображення в тексті (якщо є)
 - Джерело
 - Назва
 - Гіперпосилання (якщо є)
 - ❖ Коментарі (кількість) з переходом до коментарів
 - ❖ Додати коментар (вікно не більше ..символів)
 - ❖ Зберегти
 - ❖ Редагувати
 - ❖ Скасувати
- *Технологічний процес:*
- ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу), авторів статей або з Інтернету у вигляді електронних, друкованих документів, зображень і фотографій.



Рис. 4.12. Розробка авторського заняття на сторінках Всеукраїнського освітнього порталу «Острів знань». <http://ostriv.in.ua/>



Рис.4.13. Обмін педагогічним досвідом на сторінках Всеукраїнського освітнього порталу «Острів знань».

<http://ostriv.in.ua/>

Права смуга сайту

Зробити сторінку стартовою

❖ Вікно з інструкцією:

- Скопіюйте адресу (URL) нашої сторінки

- В меню вашого браузера Інструменти/Сервіс (Tools) оберіть Настройки (Preferences)
- У відкритому вікні, оберіть вкладку Загальні (General)
- Вставте посилання, яке раніше скопіювали, в строку Домашня сторінка (Home page)
- Натисніть ОК
- Закрити

Вхід

- Логін (вікно не більше ...символів)
- Пароль (вікно не більше ... символів)

Реєстрація

- ❖ Обов'язкові поля помічаються (!)
 - Нік (перевірка на ідентичність) (!)
 - Пароль (!)
 - Повторити пароль (!)
 - ❖ Опція для занадто простих паролів «Я хочу саме такий пароль», при відмічанні якої пароль приймається для подальшої реєстрації
 - E-mail (!)
 - Ім'я (!)
 - Прізвище
 - Стать (!)
 - День народження (!)
 - ❖ Формат: число – обрати, місяць – обрати, рік народження – обрати
 - Країна (!)
 - ❖ обрати
 - Місто (!)
 - ❖ обрати
 - Альтернативний E-mail (Якщо Ви забудете пароль, ми зможемо надіслати його на цю адресу)
 - «Таємне» питання (!) (Якщо Ви забудете пароль, Ви зможете отримати до нього доступ, відповівши на це питання)
 - ❖ обрати
 - Улюблена страва
 - Прізвисько домашньої тварини
 - Моє шкільне прізвисько
 - Дівоче прізвище матері
 - Своє питання
 - Відповідь (!)
 - Аватар
 - ❖ Додати аватар
 - Розмір ...x...пікс. Формат jpg, png, gif
 - Завантажити з мого комп'ютера
 - Шлях до фотографії

- Завантажити
 - Завантажити з Інтернету
 - Шлях до фотографії
 - Завантажити
 - Я приймаю умови згоди користувача – реєстрація відбувається тільки за умови відмічання цієї опції
- Зареєструватись

Розділ «Запитання-відповіді» (за бажанням)

Мета і завдання розділу

Налагодження зворотного зв'язку з відвідувачами.

➤ *Зміст:*

❖ Існування цього сервісу, дозволяє користувачам поставити запитання або відповісти на вже поставлені питання. Таким чином формується соціальна мережа, учасником якої може стати кожен. Часто користувачі можуть також голосувати за відповіді, виділяючи таким чином на їх думку правильний. У деяких системах питань і відповідей активні користувачі, чії відповіді отримують велику кількість голосів, отримують статус експертів, що допомагає новачкам оцінити компетентність отриманих відповідей.

➤ *Вигляд:*

❖ Цей розділ багато у чому схожий за структурою з форумом (див. «Форум»)

➤ *Технологічний процес:*

❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу), авторів статей або з Інтернету у вигляді електронних, друкованих документів, зображень і фотографій.



Розділ «Дошка Об'яв»

Мета і завдання розділу

Надати відвідувачам, особливо потенційним партнерам та благодійникам інформацію щодо підготовки та проведення будь-яких заходів за участю даного підрозділу (закладу) тощо.

Комунікативні цілі розділу:

- розширення контактів;
- залучення нових відвідувачів;

- зростання міри популярності сайту;
 - *Вигляд:*
 - ❖ На головній сторінці найсвіжіша об'ява
 - ❖ Інформація в архіві надана у вигляді переліку об'яв, сортованих за датою опублікування. Найсвіжіші – зверху
 - ❖ Назва об'яви
 - ❖ Короткий текст-анотація
 - ❖ По кліку на гіперпосилання – перехід до повного тексту об'яви або до потрібного розділу на сайті
 - *Технологічний процес:*
 - ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників відділу (закладу) у вигляді електронних, друкованих документів, зображень і фотографій.

Розділ «Про нас пишуть» («ЗМІ про нас» тощо) (за потреби)

Мета і завдання розділу

Ознайомлення відвідувачів з публікаціями, інтерв'ю, та статтями сторонніх ЗМІ про діяльність даного підрозділу (закладу). Завдання розділу – надати об'єктивний сторонній погляд на існування та діяльність організації, її завдання та керівництво.

➤ *Зміст:*

Надання відвідувачам сайту можливості прочитати, усвідомити та проаналізувати точку зору авторів статей на завдання і цілі, які поставлені перед підрозділом (закладом), проблеми в роботі з обдарованою молоддю та перспективи позашкільної освіти в цілому.

➤ *Вигляд:*

- ❖ Інформація в архіві надана у вигляді переліку статей сортованих за датою опублікування. Найсвіжіші – зверху
- ❖ Назва документу
- ❖ Речення – анотація до статті
 - При натисненні на позначку «Читати далі», відкривається повний текст статті
 - Назва
 - Автор
 - Коротке вступне слово автора (якщо є)
 - Текст статті
 - Фотографії і зображення в тексті (якщо є)
 - Джерело
 - Назва
 - Гіперпосилання (якщо є)

➤ *Технологічний процес:*

- ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників МАН України, авторів статей або з Інтернету у вигляді електронних, друкованих документів, зображень і фотографій.

4.6. Детальний опис модулів загального призначення

Форум

Форум сайту окрім майданчика для обговорення будь-яких тем та дискусій, може використовуватися як елемент дистанційної підтримки навчання (наприклад, віртуальний консультаційний пункт). В будь-якому разі він повинен обов'язково обслуговуватися відповідальними за нього (модераторами). Дуже важливо, щоб модератори стежили за дотриманням правил, консультували, видаляли некоректні повідомлення, вносили цікаві теми для обговорень і пр.

Гостьова книга – це місце на сайті, де відвідувачі сайту зможуть залишати свої повідомлення: відгуки про сам сайт, зауваження, побажання і т. д. Тут же зберігаються і раніше опубліковані повідомлення.

На відміну від форуму, відвідувачі гостьової книги не можуть відповідати на повідомлення, залишені іншими відвідувачами, і тим самим зав'язувати дискусію або полеміку з якогось питання. Однак власник сайту має можливість прокоментувати будь-яке з повідомлень гостьової книги.

Що стосується гостьових книг, то слід враховувати, що тільки активно оновлюваний "живий" сайт користується авторитетом і підтримкою користувачів. Якщо не забезпечено розвиток сайту, безглуздо заводити гостьові книги та інші інтерактивні форми спілкування. Результат буде негативним, тобто в гостьовій книзі буде накопичуватися різні критичні зауваження, які зовсім не додають значимості Інтернет-ресурсу.

Мета і завдання розділу

Зі своєї тематики форуми досить різноманітні. Форум може виконувати консультаційну функцію, інформаційно-довідкову, розважальну і так далі. Обговорення на подібних порталах досить різнопланове, тому в одному

форумі може існувати цілий ряд тематичних розділів. Перевага такої форми спілкування над іншими, відомими в Інтернет-просторі, в тому, що існує чітке розділення обговорюваних тем, можливість створення власних тем, в більшості випадків — існує також можливість пошуку по темах. Але, що особливо важливе, це те, що форум дає учасникам можливість спілкуватися не в реальному часі, що, у свою чергу, допомагає серйозності обговорень, оскільки дає час користувачам на обдумування відповідей.

➤ *Зміст:*

- ❖ На форумі може існувати декілька розділів — або їх може не бути зовсім (у окремих випадках). Також в кожному розділі можуть бути свої підрозділи й інші включення. Це дозволяє розміщувати теми в більш конкретизованих ділянках форуму, що полегшує процес спілкування і порядок створення тем.

➤ *Вигляд:*

- ❖ Тема є головним (першим) постом учасника форуму і відповідями на нього інших учасників форуму. Кожне повідомлення містить в собі наступну інформацію: автор повідомлення, тема, в якій він відповідає, безпосередньо сам зміст повідомлення, і дата і час його створення. Повідомлення і відповіді, дані на нього, утворюють гілку – тред.
- ❖ Учасники форуму представлені трьома групами: адміністратори, модератори і безпосередньо самі учасники. Адміністратори і модератори володіють певними правами: на редагування, переміщення, видалення тем, редагування і видалення повідомлень учасників, контроль доступу певних учасників до форуму або до його певних розділів. Всі групи користувачів форуму повинні дотримуватися правил участі у форумі. (Див. Додаток «Правила форуму»).
- ❖ Існують також різні рівні доступу користувачів до форуму. У певних випадках потрібна реєстрація для того, щоб не лише залишити повідомлення на форумі, але і прочитати його зміст. У інших варіантах — незареєстровані користувачі мають такі ж права, як зареєстровані, але, наприклад, не можуть користуватися особистими повідомленнями, а також створювати нові теми. Нові користувачі також можуть бути обмежені в певних правах до того часу, поки не наберуть певну кількість повідомлень на даному форумі або, наприклад,

не досягнуть потрібного рівня репутації. Репутацію дають учасникові інші зареєстровані користувачі, але існує вона не на всіх форумах. У конкретних випадках вона служить для підтвердження порядності учасника — особливо, якщо в даній тематиці це питання актуальне. Для зареєстрованих користувачів також можуть існувати обмеження: наприклад, закриті форуми, доступ до яких регулюється адміністраторами або модераторами.

- ❖ Профіль учасника — це сторінка з інформацією про даного зареєстрованого користувача. У своєму профілі учасник може вказати свої контактні дані, дату народження, настроїти аватар, підпис та інші візуальні відмінності. Учасник також дістає можливість обмінюватися особистими повідомленнями з іншими учасниками — в кожного з користувачів є свій аналог електронної скриньки на форумі, що дозволяє спілкуватися приватно.

➤ *Потенційні користувачі*

- ❖ Всі відвідувачі порталу, незалежно від віку, виду діяльності, статі тощо

Структура форуму

- Правила форуму (правила формує модератор ресурсу)
- Форуми
- Користувачі
- Повідомлення за день

- **Форуми (ліва смуга)**

Приклад: Рафтинг

Спелеологія

Гірський велосипед

Кінні прогулянки

- По кліку на кожен форум – перелік всіх тем в цьому форумі (ліва смуга)

Приклад: Рафтинг

Рафтинг на вихідні

Рафтинг на Черемоші


Байдарки, сплави


Гребний триатлон і кватрадратлон


- Створити новий форум (для адміністраторів і модераторів)
- Перелік тем з останнім повідомленням. Теми сортуються по даті (часу) останнього в них повідомлення. Найсвіжіші зверху
- На сторінку 1, 2, 3, ..., 10
 - ❖ Назва теми
 - ❖ Кількість повідомлень в темі (число)
 - ❖ Кількість переглядів теми (число)
 - ❖ Останнє повідомлення

- ❖ Дата останнього повідомлення
- ❖ Формат: гг.хв., дд.мм.рррр.
- Створити нову тему (див. «Створити тему»)?
- **Теми**
 - Нова тема (тільки для зареєстрованих користувачів, модераторів та адміністраторів) (див. «Створити тему»)
 - За умовчання теми сортуються за датою створення
 - ❖ Найсвіжіші зверху
 - Сортувати за рейтингом
 - ❖ Найрейтинговіші зверху
 - Позначки для наочності.

Приклад: – непрочитана тема, - прочитана тема, – закрита тема, – нове повідомлення в темі, – немає нових повідомлень
 - Спеціальні позначки (можливо, анімовані смайлики) відповідно назві теми, що несуть в собі інформаційне навантаження чи допомогу у більш швидкому сприйнятті

Приклад: теми з проханням про допомогу, питання або консультацію 

Теми, що містять гумор або кумедні речі 

Теми, в яких міститься довідкова інформація або поради 
 - Назва
 - При кількості повідомлень більше ніж ...на сторінці – з'являються позначки сторінок (1, 2, 3, ...10) біля назви. Тема розбивається на сторінки по ... повідомлень на кожній. При кліку на сторінку можна відразу потрапити на потрібну
 - Тем на сторінці 10, 20, 30 ...?
 - Рейтинг теми.
 - ❖ 5 прозорих контурних позначок (зірочки, кружечки, аборигени тощо), які зафарбовуються кольором по мірі підвищення рейтингу
 - Останнє повідомлення:
 - ❖ Назва теми
 - ❖ Від ...ім'я автора повідомлення
 - По кліку перехід на сторінку з інформацією про автора (див. розділ Користувачі)
 - ❖ Дата останнього повідомлення
 - Формат: гг.хв., дд.мм.рррр.
 - Кількість повідомлень в темі (число)
 - ❖ По кліку перехід на перелік авторів відповідей (див. розділ «Користувачі»)
 - Кількість переглядів (число)
 - Відмітити всі теми як прочитані

- Біля назви теми з'являється позначка, що тема прочитана.
- Показати всі теми за: (вибрати потрібне з випадаючого списку)
 - Останній день
 - Тиждень
 - 2 тижні
 - Місяць
 - 2 місяці
 - Півроку
 - Рік
- Перейти на форум: (вибрати потрібне з випадаючого списку всіх активних форумів)
- Опції форуму/теми
 - ❖ Керувати темою (обрати потрібне у випадаючому списку):
 - Створити нову тему
 - Відмітити тему як прочитану
 - Підписатись на цю тему
 - Спосіб підписування на теми
 - Без повідомлення по електронній пошті
 - Миттєве повідомлення по електронній пошті
 - Щоденне повідомлення по електронній пошті
 - Щотижневе повідомлення по електронній пошті
 - Повернутись до всіх тем форуму
 - ❖ Пошук в цьому форумі
 - За ключовими словами (обрати потрібне у випадаючому списку):
 - Шукати в повідомленнях
 - Шукати тільки в заголовках
 - Пошук по імені користувача
 - Ім'я
 - Вікно не більше ...символів
 - (обрати потрібне у випадаючому списку): Знайти теми користувача
 - (обрати потрібне у випадаючому списку): Знайти всі повідомлення користувача
 - Опції пошуку
 - Шукати теми з (обрати потрібне у випадаючому списку):
 - Не менш ніж ... (число) повідомлень
 - Не більш ніж... (число) повідомлень
 - Шукати повідомлення (обрати потрібне у випадаючому списку):

- Всі та(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - З мого останнього відвідування форуму та.....(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - Вчора та.....(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - За останній тиждень та.....(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - 2 тижні тому та.....(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - За останній місяць та.....(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - За останні 3 місяці та(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - За останні півроку та.....(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - За останній рік та.....(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - Пошук по форумах
 - Перелік всіх форумів. Біля кожного можливість відмітити позначку, щоб додати у перелік для пошуку
 - По всіх форумах
 - Шукати
 - Скасувати
- Створити тему
- ❖ Нова тема


Рекомендується: Перед створенням теми або написанням повідомлень прогляньте сторінки форуму з метою кращого знайомства з учасниками, розділами форуму і їх тематикою, існуючими темами і оглядами.

Забороняється: Використовувати односкладові заголовки тим, як те: «Врятуйте», «Допоможіть», «Потрібна допомога!», «Питання», «Help Me», «Проблема!!!» (такі теми видаляються без попередження); емоційні вирази з одних смайликів; нецензурні вирази; приниження інших учасників форуму;

- Заголовок:
 - Вікно не більше ...символів

Увага! Коли ви введете назву теми, система здійснить пошук схожих назв тем, що вже існують. Це допоможе вам не повторитися.
- Короткий опис
 - Вікно не більше ...символів
 - Шрифт
 - Розмір
 - Колір
 - Набір смайлів
- Теги
 - Вікно не більше ...символів
 - Теги розділяються комами
 - Можна додати не більше ...тегів
- Спеціальні позначки (можливо, анімовані смайлики) відповідно назві теми, що несуть в собі інформаційне навантаження чи допомогу у більш швидкому сприйнятті

Приклад: теми з проханням про допомогу, питання або

консультацію 

Теми, що містять гумор або кумедні речі 

Теми, в яких міститься довідкова інформація або поради



- Додаткові опції
 - Додати опитування в темі. Відмітити позначку
 - Кількість варіантів відповідей ... (число).
 - Максимальна кількість відповідей... (число)
 - Інше
 - Автоматично вставляти посилання. Відмітити позначку
 - Відключити смали в тексті. Відмітити позначку
- Створити
- Попередній перегляд
- Скасувати

- **Повідомлення в темі**

- Зверху – Назва форуму.
- Назва теми.
- Короткий опис (якщо є).

Приклад:

Форум: Рукоділля

Назва: Квілінг. Створення святкових листівок ...

Короткий опис: Тут ділимося схемами та майстер-класами

- За умовчанням повідомлення сортуються по даті. Найсвіжіші зверху
- Сторінка 1 з 1, 2, 3, 4 >10. Наступна
- Повідомлення

- ❖ Дата повідомлення

- Формат: дд.мм.рррр, гг.хв.

- ❖ Ліве поле

- Нік
- По кліку на нік (аватар) – швидка відповідь (див. Відповідь)
- Статус (суперадмін, адміністратор, модератор, новачок тощо)
- Аватар
 - Зображення в форматі jpg, gif, png. Розмір: ...x...пікс.
- Реєстрація. Дата.
 - Формат: дд.мм.рррр.
- Адреса: місто (з реєстраційної анкети)
- Повідомлень (кількість)
- Інформаційні позначки

Приклад:

 - присутній на форумі

 - відсутній на форумі



- поскаржитися на це повідомлення (якщо містить образи будь-якого характеру або нецензурні вислови)

- Цитата виділеного

- При відповіді цитується виділений фрагмент тексту
 - Вставляється перед відповіддю

- ❖ Праве поле

- Цитата раніше виділеного, якщо дається відповідь з наведенням цитат
- Текст відповіді

- Картинка, що завантажується за бажанням користувача.
 - Розмір ...x...пікс. Формат jpg, png, gif
 - Завантажити з мого комп'ютера
 - Шлях до картинки
 - Завантажити
 - Завантажити з Інтернету
 - Шлях до картинки
 - Завантажити
- Цитата
 - При відповіді цитується весь текст повідомлення
- Відповісти
- Опції теми
 - ❖ Керувати темою (обрати потрібне у випадяючому списку):
 - Створити нову тему
 - Відмітити тему як прочитану
 - Підписатись на цю тему
 - Спосіб підписування на теми
 - Без повідомлення по електронній пошті
 - Моментальне повідомлення по електронній пошті
 - Щоденне повідомлення по електронній пошті
 - Щотижневе повідомлення по електронній пошті
 - Повернутись до всіх тем форуму
 - ❖ Оцінити цю тему
 - Відмітити позначку біля потрібної оцінки

Приклад

★★★★★- відмінно

★★★★- добре

★★★- так собі

★★- погано

★- гірше не буває
 - ❖ Опції перегляду
 - Лінійний
 - Деревоподібний
 - Комбінований
 - ❖ Пошук в цій темі
 - За ключовими словами (обрати потрібне у випадяючому списку):
 - Шукати в повідомленнях
 - Шукати тільки в заголовках
 - Пошук по імені користувача






- Ім'я
 - Вікно не більше ...символів
- (обрати потрібне у випадяючому списку):
Знайти теми користувача
- (обрати потрібне у випадяючому списку):
Знайти всі повідомлення користувача
- Опції пошуку
 - Шукати повідомлення (обрати потрібне у випадяючому списку):
 - Всі та(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - З мого останнього відвідування форуму та.....(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - Вчора та.....(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - За останній тиждень та.....(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - 2 тижні тому та.....(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - За останній місяць та.....(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - За останні 3 місяці та(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - За останні півроку та.....(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
 - За останній рік та.....(обрати потрібне поряд у випадяючому списку) більш нові/більш давні
- Шукати
- Скасувати
- Нове повідомлення

Рекомендується: Писати повідомлення без граматичних та стилістичних помилок. Перед

створенням теми або написанням повідомлень прогляньте сторінки форуму з метою кращого знайомства з учасниками, розділами форуму і їх тематикою, існуючими темами і оглядами.

Забороняється: розміщувати емоційні вирази з одних смайликів; нецензурні вирази та вирази, що принижують інших учасників форуму; зловживання спеціальними знаками (__, +++, ***, ==, !!! і тому подібне); безглуздий флуд (наприклад: йцукенгшщ123123123);

- Заголовок:
 - Вікно не більше ...символів
- Текст
 - Вікно не більше ...символів
 - Шрифт
 - Розмір
 - Колір
 - Набір смайлів
- Іконки для повідомлень (можливо анімовані смайли), що характеризують повідомлення

Приклад:, , , , , 
- Додаткові опції
 - Автоматично вставляти посилання. Відмітити позначку
 - Відключити смайли в тексті. Відмітити позначку
 - Вкласти файли
 - Дозволені типи файлів: bmp, doc, gif, html, jpeg, jpg, pdf, png, psd, rar, txt, zip
 - Керування вкладеннями
 - Завантажити файли з вашого комп'ютера
 - Файл 1. Огляд
 - Файл 2. Огляд
 - Файл Огляд
 - Завантажити
 - Завантажити файли з адреси
 - Файл 1. Огляд
 - Файл 2. Огляд
 - Файл Огляд
 - Завантажити
 - Спосіб підписування на теми
 - Без повідомлення по електронній пошті
 - Моментальне повідомлення по електронній пошті

- Щоденне повідомлення по електронній пошті
- Щотижневе повідомлення по електронній пошті

- Оцінити тему

- Відмітити позначку біля потрібної оцінки

Приклад

★★★★★- відмінно

★★★★- добре

★★★- так собі

★★- погано

★- гірше не буває

- Створити
- Попередній перегляд
- Скасувати

- **Мій форум**

- ❖ **Настройки і параметри**

- Редагувати статус-повідомлення

- Вікно для статус-повідомлення ...символів

- Шрифт
- Розмір
- Колір
- Набір смайлів

- Завантажити зображення статус-повідомлення
(приклад: лінійки для форуму)

- Огляд – шлях до зображення з власного

комп'ютера

- Завантажити

- Попередній перегляд статус-повідомлення

- Зберегти статус-повідомлення

- Настройки форуму**

- Конфіденційність

- «Невидимий режим». Невидимий режим дозволяє знаходитись у форумі без відображення в переліку активних учасників. Відмітити позначку «Невидимий режим»

- Електронні повідомлення. Відмітити потрібну позначку.

- Отримувати електронні повідомлення від адміністрації

- Отримувати електронні повідомлення від інших учасників

- Не хочу отримувати електронні

повідомлення

- Спосіб підписування на теми
 - Без повідомлення по електронній пошті
 - Миттєве повідомлення по електронній пошті
 - Щоденне повідомлення по електронній пошті
 - Щотижневе повідомлення по електронній пошті
- Повідомлення. Відмітити потрібну позначку.
 - Включити приватні повідомлення
 - Отримувати приватні повідомлення тільки від знайомих та модераторів
 - Отримувати повідомлення по електронній пошті при надходженні нових приватних повідомлень
- Елементи перегляду тем. Відмітити потрібну позначку.
 - Показувати статус-повідомлення
 - Показувати аватари
 - Показувати будь-які зображення
- Режим відображення тем. Обрати з випадаючого списку
 - Лінійний – старі спочатку
 - Лінійний – нові спочатку
 - Деревоподібний
 - Комбінований
- Кількість повідомлень на сторінці. Обрати з випадаючого списку
 - Як в настройках форуму
 - 10 повідомлень на сторінці
 - 20 повідомлень на сторінці
 - 30 повідомлень на сторінці
- Показувати теми за віком. Обрати з випадаючого списку
 - Показати теми за останній день
 - Показати теми за останній тиждень
 - Показати теми за останні 2 тижні
 - Показати теми за останній місяць
 - Показати теми за останні півроку
 - Показати теми за останній рік
 - Показати всі теми
- Параметри дати та часу
 - Часовий пояс. Обрати з переліку часових поясів GMT

- Враховувати перехід на літній/зимній час.
Відмітити позначку

❖ Приватні повідомлення

- Перелік повідомлень
 - Отримані. Показувати кількість в папці «Отримані»
 - Очистити папку
 - Відправлені. Показувати кількість в папці «Відправлені»
 - Очистити папку
 - Спеціальні позначки біля повідомлень для наочності.

Приклад: □ – *непрочитані повідомлення*, □ – *прочитані повідомлення*, □ – *повідомлення з відповіддю*, □ – *переслані іншим*

□ Нове повідомлення



- Отримувачі
 - Вікно для внесення отримувачів. За один раз можна розсилати (5-10?) отримувачам. Імена кількох отримувачів розділяти ;
- Заголовок. Вікно не більше ...символів
- Повідомлення. Вікно не більше ...символів + набір смайликів
- Іконки для характеристики повідомлення



Приклад: питання 🤔, гумор 😄, прохання про допомогу 🙏 SOS!!!, злість 😡, кохання 🥰 тощо



- Додатково
 - Запит на інформування щодо отримання/прочитання
 - Зберегти копію в папці «Відправлені»
 - Автоматично вставляти посилання
 - Відключити смали в тексті
 - Попередній перегляд повідомлення
 - Відправити повідомлення


❖ Теми з підпискою

- Спосіб підписування на теми
 - Без повідомлення по електронній пошті
 - Моментальне повідомлення по електронній пошті
 - Щоденне повідомлення по електронній пошті

- Щотижневе повідомлення по електронній пошті
- ❖ Мій профіль
 - Особисті дані
 - Ім'я та особисті дані
 - 5-6 пунктів з реєстраційної анкети
 - Біля кожного пункту позначка «Редагувати»
 - Зберегти
 - Скасувати
 - Позначка присутності/відсутності / на форумі
 - Статус (в залежності від кількості повідомлень: суперадмін, адміністратор, модератор, новачок тощо)
 - Відправити приватне повідомлення
 - Заголовок. Вікно не більше ...символів
 - Повідомлення. Вікно не більше ...символів + набір смайликів
 - Іконки для характеризування повідомлення

Приклад: питання , гумор ,

прохання про допомогу , злість ,

кохання  тощо
 - Додатково
 - Запит на інформування щодо отримання/прочитання
 - Зберегти копію в папці «Відправлені»
 - Автоматично вставляти посилання
 - Відключити смали в тексті
 - Попередній перегляд повідомлення
 - Відправити повідомлення
 - Остання активність: дата
 - Формат: дд.мм.рррр, гг.хв. (Сьогодні, вчора)
 - Реєстрація: дата
 - Формат: дд.мм.рррр
 - Статистика
 - Повідомлення
 - Всього повідомлень: (число)
 - Сьогодні повідомлень: (число)
 - Знайти всі повідомлення від ... (ім'я)
 - Знайти всі темі від ... (ім'я)

- Відправити приватне повідомлення для ... (ім'я) (див. пункт Нове повідомлення)
- Відправити приватне повідомлення для ... (ім'я) по електронній пошті)

Увага! Якщо ви будете використовувати цю форму, то ваша адреса стане відома людині, якій ви пишете.

- Тема електронного листа
 - Вікно не більше ... символів
- Текст
 - Вікно не більше ... символів
- Відправити
- Скасувати

• *Користувачі*

- Англійський алфавіт/український алфавіт
 - ❖ Сторінка 1 з ...1024....
 - ❖ Кількість користувачів на сторінці ...20, 30 ...
- Перелік всіх користувачів в алфавітному порядку
 - ❖ Ім'я
 - По кліку перехід на сторінку з інформацією про користувача (див. пункт «Мій профіль»)
 - ❖ Домашня сторінка
 - По кліку перехід на сторінку, що була внесена при реєстрації користувача
 - ❖ Реєстрація: дата
 - Формат: дд.мм.рррр
 - ❖ Повідомлення (число)
 - ❖ Аватар
 - Зображення в форматі jpg, gif, png. Розмір: ...x...пікс.
 - ❖ Декілька пунктів з анкети реєстрації

Приклад:

Місцезнаходження

Інтереси

Чим займаєтесь

Який браузер використовуєте

тощо

- Пошук користувачів
 - ❖ Вікно пошуку не більше ... символів
 - ❖ Шукати
 - ❖ Розширений пошук

Всі поля не обов'язково заповнювати. Можна вводити неповний текст (наприклад, можна ввести Ва в поле «Ім'я користувача», щоб знайти користувачів з іменем Василь, Вадим, Василина і Валентин).

- Ім'я

- Вікно не більше ...символів
- Домашня сторінка
 - Вікно не більше ...символів
- Декілька пунктів з анкети реєстрації
 - Приклад:*
 - Місцезнаходження*
 - Інтереси*
 - Чим займаєтесь*
 - Який браузер використовуєте*
 - тощо*
- Останнє повідомлення
 - Після
 - Вікно для введення дати. Формат:
дд.мм.рррр
 - До ...
 - Вікно для введення дати. Формат:
дд.мм.рррр
- Сортувати результати по: (обрати потрібне з випадаючого списку)
 - Імені
 - По збільшенню
 - По зменшенню
 - Реєстрації
 - По збільшенню
 - По зменшенню
 - Останньому повідомленні
 - По збільшенню
 - По зменшенню
- ❖ Почати пошук
- ❖ Скасувати

Блоги

Саме активна поведінка користувачів мережі, можливість коментувати записи та відповідати на коментарі зумовила необхідність і популярність цього розділу на сучасних Інтернет-ресурсів. Широкий функціонал – можливість розміщення фотоальбомів, сховища файлів і посилань, функції резюме та анкети на сторінках щоденника – привертають велику кількість користувачів.

До того ж, ведення блогів не вимагає практично ніяких базових знань мов програмування.

В контексті даного посібника хочеться відмітити декілька функцій блогів, сформульованих на сторінках Вікіпедії в ході опиту блогерів Живого журналу, проведеного в 2005 році, і які будуть особливо корисні і цікаві цільовій аудиторії користувачів Інтернет-середовища ПНЗ.

Комунікативна функція згадується найчастіше. Більшість блогерів говорять, що ведуть або читають блоги заради спілкування з цікавими їм людьми. В першу чергу це можливість сказати щось один раз так, щоб це почув багато хто.

Як для «читачів», так і для «письменників» можна виділити два напрями комунікативної мотивації у використанні блогів — спілкування із знайомими і розширення кола спілкування. Тоді як одні люди заводять блог для зручності комунікації з наявними знайомими, інші заводять блог для того, щоб познайомитися з новими людьми, для розширення своєї аудиторії. У цих двох формулюваннях — «познайомитися з новими людьми» і «розширити аудиторію», які дійсно вживалися учасниками опиту, — знаходить своє віддзеркалення ще одна відмінність: тоді як одним потрібні друзі, іншим — слухачі.

Функція само презентації. Декілька респондентів відзначали, що спочатку замислювали створити персональну сторіночку (сайт в Інтернеті), але пізніше, дізнавшись про те, наскільки легко вести блог, віддали перевагу цій формі викладу інформації про себе. Існує клас блогів, призначених для публікації і обговорення творів автора (прози, віршів, фотографій, малюнків), проте і звичайний щоденник поза сумнівом несе інформацію про особу автора. «Веду щоденник, аби мене читали», – можуть сказати багато блогерів.

Функція розваги. Деякі користувачі використовують блоги, аби витратити час, якого у них багато, інші ж використовують його через браку вільного часу для повноцінного спілкування. Таким чином, механізм співтовариства блогерів дозволяє вести спілкування в зручному для кожного

користувача режимі і з тією інтенсивністю, яка йому потрібна (або яку він може собі дозволити).

Функція об'єднання і утримання соціальних зв'язків. Блоги, виконуючи функції соціальних мереж, дозволяють підтримувати соціальні зв'язки, що урвалися в реальному житті, і краще знавати своїх знайомих.

Завдяки особливості відкладеної розрахованої на багато користувачів комунікації деякі з респондентів використовують блоги з нетрадиційною метою — для організації взаємодії робочої групи, обговорення робочих питань і т. п., оскільки для багатьох завдань подібний спосіб виявляється зручнішим, ніж електронна пошта, служби миттєвих повідомлень і тому подібне.

Функція саморозвитку, або рефлексії. Ця функція пов'язана з тим, що блог надає можливість учасникам створити образ іншого Я, можливо, такого, до якого автор прагне. Деякі відзначають, що публічність щоденника вимушує їх продовжувати його вести, а також заставляє вчитися більш грамотно структурувати свої думки, що допомагає їм і самим краще зрозуміти переживані події («Викладаючи свою проблему або ідею письмово, легше аналізувати ситуацію»).

Психотерапевтична функція. Зустрічаються також згадки про психотерапевтичну функцію блогу, яка або передбачалася заздалегідь, або була усвідомлена в процесі ведення записів, — «виплеснути емоції», «викласти наболіле», «для заспокоєння нервів, врешті-решт» [2].

Для деяких установ є актуальним створення розділу іноземною мовою або іншомовної версії сайту, а також підтримка контактів із зарубіжними колегами і друзями. Іншомовна версія не обов'язково повинна бути копією сайту рідною мовою. Можливо, складатиметься на перших порах з однієї сторінки.

Детальний опис структури типового Інтернет-середовища портального типу ПНЗ з тематичним розподілом наведено у підрозділі 3.4.3.

Мета і завдання розділу

Надання відвідувачам можливості вести як персональні блоги, що носять особистий характер, так і колективні і корпоративні блоги, які відображають аспекти діяльності позашкільного освітньо-виховного середовища, з урахуванням специфіки підрозділу (закладу).

Пропонується кілька різновидів блогів

За автором (авторами)

Особистий (авторський, приватний) блог — ведеться однією особою (зазвичай, його власником).

Блог псевдоніма або «примара» — ведеться від імені якої-небудь вигаданої особи або під псевдонімом.

Колективний або соціальний блог — ведеться групою осіб за правилами, визначеними власником і модераторами за бажанням.

Корпоративний блог — ведеться співробітниками даного підрозділу (закладу) за бажанням.

За тематичною спрямованістю

Зазвичай персональні блоги носять особистий характер. Проте в середовищі персональних, так само, як і в середовищі колективних і корпоративних блогів, існують спеціалізовані блоги, присвячені певним сферам життя. Ось деякі, які можуть бути цікаві відвідувачам:

Побут — блоги, в яких зачіпаються зазвичай проблеми взаємин між людьми, психології, ведення домашнього господарства — всього того, що пов'язане з поняттями «побуту», «особисте життя».

Подорожі — блоги, в яких автори діляться своїми враженнями від поїздок, дають поради, як поводитися в тій або іншій країні, розповідають про традиції і звичаї інших народів.

Освіта — блоги, присвячені темі освіти. Часто це блоги певних учбових закладів, в яких учасники обговорюють процес навчання, проблеми освіти.

Мода — блоги, в яких обговорюються новинки в світі моди, тренди, модні покази. Тут можна прочитати думки професіоналів, поради стилістів і людей, не байдужих до моди.

Музика — блоги, в яких автори виражають свої музичні переваги, обговорюють новинки в світі музики. Музичні блоги можуть бути присвячені певному музичному напрямку, а можуть освітлювати різні музичні жанри і стилі.

Інформаційно-аналітичний — блоги, що містять актуальні матеріали і що аналізують ці матеріали.

За наявністю/виду мультимедіа

Текстовий блог — основний вміст складають тексти.

Фотоблог — основний вміст складають фотографії.

Артблог — основний вміст складають малюнки автора блогу.

Музичний блог — основний вміст складає музика.

Підкаст і блогкастинг — основний вміст блогу надиктовується і викладається у вигляді MP3-файлів.

Відеоблог — основний вміст представлений у вигляді відеофайлів.

Спорт — основний вміст представлений у вигляді спортивних подій.

Правила ведення блогів зазвичай оприлюднюються при наданні зареєстрованому користувачу дозволу на опублікування блогів на розсуд керівництва підрозділу(закладу) або модератора середовища.

Структура розділу

- Правила ведення блогів (правила формує модератор ресурсу)
- Найпопулярніші
- Акаунт
- Читати
- Писати
- **Найпопулярніші**
 - Блоги
 - Товариства
- **Акаунт**
 - Акаунт (тільки для зареєстрованих користувачів)
 - ❖ Логін
 - Вікно не більше ...символів
 - ❖ Пароль
 - Вікно не більше ...символів
 - ❖ Якщо акаунту нема – зареєструватись (загальна анкета реєстрації див. **Розділ «Реєстрація»**)
 - ❖ Створити акаунт

- ❖ Зберегти
- Налаштувати профіль
 - ❖ Конфіденційність (поставити позначку напроти потрібної опції)
 - Відкрити доступ до мого профілю
 - Показувати моє справжнє ім'я
 - Показувати мою адресу електронної пошти
 - Показувати мої блоги
 - Обрати блоги для перегляду
 - Зберегти
 - ❖ Профіль
 - Ім'я, що відображається в блозі
 - Адреса електронної пошти
 - Справжнє ім'я
 - Справжня фамілія
 - Зберегти
 - Редагувати
 - Скасувати
 - ❖ Фотографія
 - Розмір ...x...пікс. Формат jpg, png, gif
 - Завантажити з мого комп'ютера
 - Шлях до фотографії
 - Завантажити
 - Завантажити з Інтернету
 - Шлях до фотографії
 - Завантажити
 - Декілька полів з загальної анкети реєстрації
 - Зберегти профіль
 - Редагувати профіль
 - Видалити профіль


Тепер, коли ваш акаунт вже зареєстрований, ви готові до того, щоб почати вести свій блог або знайомитись з іншими. Ось кілька речей, з яких ви можете почати:

- **Читати**
 - За умовчанням на головній сторінці модулю блогів (записів) – найпопулярніший за рейтингом зверху
 - Сортувати за:
 - ❖ авторами
 - ❖ кількістю переглядів
 - ❖ за кількістю коментарів
 - Показати весь перелік
 - Іконка для характеризувannya тексту. Ставляться біля назви. Можливо, анімовані смайли чи інші іконки

Приклад:




- Назва
 - ❖ По кліку на назві перехід на сторінку з записом (див. пункт «Запис»)
- Аватар
 - ❖ Картинка не більше ...x...пікс. Допустимі формати: jpg, gif, png
- Статус-імідж автора (співтовариства). Картинка розмір ...x...пікс.
 - ❖ Надається користувачу автоматично при реєстрації в залежності від кількості опублікованих записів/фото/коментарів: новачок, досвічений користувач, модератор, адміністратор, суперадмін тощо.
 - ❖ Статус-імідж співтовариства автоматично надається при створенні співтовариства і обирається ініціатором (тим, хто додає співтовариство) з переліку картинок (розмір ...x... пікс.), що пропонується адміністрацією русерсу.
- Автор
 - ❖ По кліку на імені перехід на сторінку зі всіма записами автора (див. нижче пункт «Автор»)
 - ❖ Короткий текст з початку запису. Не більше ...символів.
 - ❖ Розривання останнього слова не дозволяється. Дозволяється три крапки після передостаннього слова ...
- Записів на сторінці 10, 20, 30 ...?
- Рейтинг запису
 - ❖ Кілька (наприклад, 5) прозорих контурних позначок (зірочки, кружечки, аборигени, тощо), які зафарбовуються кольором по мірі підвищення рейтингу. Або просто число, що позначає кількість голосів
 - Кількість переглядів (число)
 - Відмітити запис як прочитаний
 - Біля назви теми з'являється позначка, що запис прочитаний.

Приклад: 


- Автор
 - Ім'я, під яким зареєстрований автор
 - Справжнє ім'я та прізвище
 - ❖ Дата опублікування (створення ?) записів
 - Формат: дд.мм.рррр., день неділі
 - ❖ Всі записи, опубліковані в цей день. Найсвіжіший зверху


- Час опублікування (24-годинна система)
- Назва
 - Шрифт
 - Розмір
 - Колір
- Текст (не більше ...символів)
 - Шрифт
 - Розмір
 - Колір
 - Фотографія, якщо є
 - Розмір ...x...пікселів
 - Відео, якщо є
 - Розмір не більше ...Мб
- Читати далі
 - По кліку перехід до повного тексту
 - Назва
 - Шрифт
 - Розмір
 - Колір
 - Текст (не більше ...символів)
 - Шрифт
 - Розмір
 - Колір
 - Фотографія, якщо є
 - Розмір ...x...пікселів
 - Відео, якщо є
 - Розмір не більше ...Мб
 - Теги. Не більше ...тегів
- Перепостити в свій блог
 - Від імені:
 - За умовчанням – власне ім'я, що вводиться при авторизації
 - Тема
 - Вікно не більше ...символів. За умовчанням у вікні прописана тема запису, що має перепоститися
 - В цьому ж вікні можна написати свою тему поверх попереднього запису
 - Текст
 - Повний текст запису із збереженням розмітки, фотографій, картинок, відео, гіперпосилань.
 - Візуальний редактор/HTML-редактор
 - Набір смайлів
 - Перепостити


- Скасувати
- Коментарі
 - По кліку – перехід до коментарів після повного тексту даного блогу
 - Кількість коментарів на сторінці Сторінка 1 з ...1024. Наступна/попередня
 - В переліку коментарів найсвіжіші зверху
 - Аватар.
 - Картинка не більше ...x...пікс.
Допустимі формати: jpg, gif, png
 - По кліку на аватарі обрати з випадającego переліку потрібну дію по відношенню до автора коментаря:
 - Приватне повідомлення
 - Дивитись: записи/профіль
 - Статус-імідж автора коментаря. Картинка розмір ...x...пікс.
 - Автор коментаря. Ім'я – під яким зареєстрований відвідувач
 - По кліку на імені перехід на сторінку з блогами даного автора (див. пункт «Мій блог»)
 - Дата опублікування.
 - Формат: дд.мм.рррр, гг:хв.
 - Коментар
 - Шрифт
 - Колір
 - Розмір
 - Відповісти
 - Ім'я. За умовчанням стоїть ім'я користувача, вписане при реєстрації.
 - Тема. За умовчанням стоїть Re: ... тема коментаря, на який дається відповідь.
 - Повідомлення
 - Вікно не більше ...символів
 - Набір смайлів
 - Додати коментар
 - Скасувати
 - Рівень вище – для розгорнутої гілки дискусії
 - Розгорнути гілку дискусії
 - Тема. За умовчанням стоїть «Re: ... тема коментаря, на який дається відповідь» або «Без теми»
 - Автор коментаря


- Ім'я. По кліку перехід на сторінку з профілем автора коментаря
 - Час додавання коментаря
 - Формат: дд.мм.рррр., гг.хв. (24-годинна система)
 - Розгорнути. По кліку перехід до повного тексту коментаря і гілку коментарів, що йдуть зі цим
 - Написати коментар
 - Читати попередні коментарі (див. пункт «Кількість коментарів»)
 - Тема
 - Вікно не більше ...символів
 - Текст
 -  Вікно не більше ...символів
 - Набір смайлів
 - Вставити фото
 - З мого комп'ютера
 - Огляд
 - Вставити
 - З Інтернету
 - Огляд
 - Вставити
 - Переглянути коментар
 - Редагувати
 - Опублікувати
- **Писати (один автор)**
 - Створити запис
 - ❖ Назва. (Назва буде відображатись в самому блозі, на панелі інструментів і в профілі.
 - Вікно не більше ...символів
 - Іконка для характеризування тексту. Ставляться біля назви. Можливо, анимовані смайли чи інші іконки


Приклад:



Гумор



Мандрівки



Пригоди


кохання


Печаль


Здоров'я

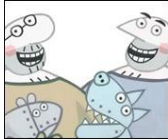

Тощо ...


 - ❖ Дата. За умовчанням ставиться поточна дата.
 - Формат: дд.мм.рррр. гг.хв.

- Змінити
- ❖ Текст
 - Вікно не більшесимволів
 - Візуальний редактор/ HTML-редактор
 - Набір смайлів
- ❖ Додати зображення в текст
 - Дозволені типи зображень: gif, jpg, png,
 - Завантажити файли з вашого комп'ютера
 - Зображення 1. Огляд
 - Зображення 2. Огляд
 - Зображення Огляд
 - Завантажити
 - Завантажити файли з Інтернету
 - Зображення 1. Огляд
 - Зображення 2. Огляд
 - Зображення Огляд
 - Завантажити
- ❖ Додаткові опції
 - Автоматично вставляти посилання. Відмітити позначку
 - Відключити смали в тексті. Відмітити позначку
 - Вкласти файли
 - Дозволені типи файлів: bmp, doc, gif, html, jpeg, jpg, pdf, png, psd, rar, txt, zip, аудіо-, відео- формати
 - Керування вкладеннями
 - Завантажити файли з вашого комп'ютера
 - Файл 1. Огляд
 - Файл 2. Огляд
 - Файл Огляд
 - Завантажити
 - Завантажити файли з Інтернету
 - Файл 1. Огляд
 - Файл 2. Огляд
 - Файл Огляд
 - Завантажити
- ❖ Дозволити читати. Відмітити позначку
 - Всім
 - Обраним. При кліку на цьому пункті випадає перелік зареєстрованих користувачів порталу
 - Акаунт
 - Справжнє ім'я/прізвище
 - Дата реєстрації
 - Позначка для відмічання обраних читачів

- Тільки мені
- ❖ Дозволити перепостити в свій блог. Відмітити позначку
 - Всім
 - Обраним. При кліку на цьому пункті випадає перелік зареєстрованих користувачів порталу
 - Акаунт
 - Справжнє ім'я/прізвище
 - Дата реєстрації
 - Позначка для відмічання обраних читачів
 - Не дозволяти
 - Повідомляти про те, що текст перепостили електронною поштою (*Відвідувач (ім'я, задане при реєстрації) перепостив запис (URL:) у свій блог*).
 - За умовчанням пошта, яка додавалась при реєстрації
 - Інша адреса
 - Вікно не більше ...символів
 - Зберегти
- ❖ Коментарі
 - Дозволити. Відмітити позначку
 - Всім
 - Обраним. При кліку на цьому пункті випадає перелік зареєстрованих користувачів порталу
 - Акаунт
 - Справжнє ім'я/прізвище
 - Дата реєстрації
 - Позначка для відмічання обраних читачів
 - Не дозволяти
 - Повідомляти про новий коментар електронною поштою (*Відвідувач (ім'я, задане при реєстрації) залишив коментар до запису (URL:) у свій блог*).
 - За умовчанням пошта, яка додавалась при реєстрації
 - Інша адреса
 - Вікно не більше ...символів
 - Зберегти
- ❖ Перегляд тексту
- ❖ Виправити граматичні помилки. Вбудована перевірка граматики (за бажанням розробників)
- Редагувати блог
 - ❖ Який запис
 - Останній
 - ... (число) останніх записів
 - У визначений день

- Ввести дату. Формат: дд.мм.рррр
 - В групі
 - Вікно для назви не більше ...символів
 - Редагувати
 - Видалити
 - Скасувати
 - Зберегти
- **Писати (співтовариство)**
 - Створити співтовариство
 - ❖ Акаунт. За кожним акаунтом закріплюється його унікальне ім'я (закріплюється при реєстрації), яке з'являється в адресі співтовариства.
 - ❖ Вікно не більше ...символів.
 - Ім'я акаунта співтовариства може великих маленьких українських або латинських букв, цифр і знаків. Довжина імені не повинна перевищувати ... символів.
 - Приклад: Група товаришів або grupa_tovarishiv*
 - ❖ Аватар співтовариства. Картинка розмір ...x...пікс.



 - Приклад:*
 - ❖ Статус-імідж співтовариства. Картинка розмір ...x...пікс.
 - Статус-імідж співтовариства автоматично надається при створенні співтовариства і обирається ініціатором (тим, хто додає співтовариство) з переліку картинок (розмір ...x... пікс.), що пропонується адміністрацією порталу.
 - Назва співтовариства
 - Вікно не більше ...символів.
 - Назва з'явиться в заголовку блогів, а також відображатиметься при пошуку по переліку користувачів, якщо ви згодні показувати в ньому співтовариство.
 - *Приклад: Група товаришів по догляду за тваринами*
 - ❖ Кредо співтовариства – кілька слів, що характеризують співтовариство
 - Вікно не більше ...символів
 - Приклад: Доглядаємо тварин, від яких відмовилися господарі*

- ❖ **Інтереси співтовариства.** На початковому етапі вносяться автором співтовариства
 - Вікно не більше ...символів
 - Біля кожного вікна позначка, відмітивши яку, будь-який учасник співтовариства може додати цей інтерес до власних – автоматично додається в його профіль до інтересів.
 - Приклад: Співтовариство «Екстремальні види відпочинку»*
 - Інтереси:*
 - Альпінізм Велосипед Вітрила Дайвінг*
 - Дельтоплан Каякінг Парашут Рафтинг*
 - Спелеологія Трекінг Туризм*
 - Додати інтерес. Додається будь-яким учасником співтовариства
 - Видалити інтерес. Видаляється лише модератором співтовариства
- ❖ **Дата створення**
 - Формат: дд.мм.рррр
- ❖ **Участь у співтоваристві.** Обрати з випадуючого переліку
 - Всі бажаючі
 - Тільки відвідувачі певної категорії. Обрати з випадуючого переліку
 - Учні
 - Батьки
 - Вчителі
 - Більше ніхто не може записатися у співтовариство
- ❖ **Правила співтовариства.** Пише модератор співтовариства
 - Вікно не більше ...символів
- ❖ **Корисні посилання**
 - Перелік URLів з коротким описом.
 - По кліку на кожне посилання перехід на потрібну сторінку у новому вікні
- ❖ **З питань модерування співтовариства звертатись до:**
 - Учасник(-и) співтовариства, які відповідають за модерування співтовариства
 - По кліку на імені відкривається профіль учасника з контактною інформацією
- **Створити**
- **Блог співтовариства**
 - ❖ **Правила написання записів співтовариства.** Пише модератор співтовариства (див. Додаток)
 - Вікно не більше ...символів
 - ❖ **Права учасників співтовариства.** Обрати з випадуючого переліку

- Писати можуть
 - Тільки учасники співтовариства
 - Тільки деякі учасники співтовариства
 - При обранні цієї опції – випадає перелік учасників співтовариства з позначками біля кожного імені. При відмічанні позначки, учасникові надається право писати в блоги співтовариства
 - Всі відвідувачі
- Читати можуть
 - Тільки учасники співтовариства
 - Тільки деякі учасники співтовариства
 - При обранні цієї опції – випадає перелік учасників співтовариства з позначками біля кожного імені. При відмічанні позначки, учасникові надається право писати в блоги співтовариства
 - Всі відвідувачі
- Модерування блогів
 - Нові записи повинні бути схвалені і потім опубліковані модератором
 - Нові записи можуть бути частково схвалені модератором (*Приклад: коли вони містять відверто невірну інформацію або непрацюючі чи посилання на заборонені або нецензурні ресурси*)
 - Нові записи публікуються відразу

Опитування

Мета і завдання розділу

Опитування – найбільш відомий і поширений метод збору інформації, основний тип кількісних досліджень.

Взагалі, опитування призначені для того, щоб отримувати (збирати) якусь інформацію від користувачів сайту. Гнучкість системи опитувань дозволяє збирати таку інформацію, як від всіх відвідувачів вашого ресурсу, так і від певних груп користувачів.

В цілому, опитування є усним або письмовим зверненням до користувачів сайту, з питаннями, зміст яких відображає (характеризує) проблему, що вивчається, і передбачає подальшу обробку і аналіз отриманої інформації.

Проблема – Запитали – Отримали – Обробили – Виводи. Це мета всього модулю.

Корисне опитування повинно будуватися так: мета опиту (для чого), завдання (що з'ясувати), методи (один або декілька варіантів відповідей або якісь групи, стать, вік тощо), підходи (за бажанням, примусово), етапи (опитування переходять одне в інше), встановлений термін (час, кількість голосів), актуальність (про минуле, про сьогодення, про майбутнє).

Яка користь від опитувань?

1. Це на сто відсотків економічний модуль, який не вимагає жодних додаткових ресурсів.

2. Інформація виходить і обробляється автоматично легше, ніж яка або інша. Відразу видно статистику не лише по кількості, але і в процентному співвідношенні.

3. Опитування можуть мати універсальну спрямованість: думка, оцінки, мотиви, бажання і тому подібне

4. Мінімальне місце на сторінці (ємкість, компактність).

5. Одночасне проведення два і цілого ряду опитувань.

В результаті опитувань отримується кількісна інформація по найбільш принциповим для учасників навчально-виховного процесу питанням — скільки людей дотримується тієї або іншої позиції, скільки людей готові підтримати реформи освіти, скільки людей переймаються проблемами виховання і проблемами обдарованості і так далі.

➤ *Вигляд:*

- ❖ На головній сторінці найсвіжіше опитування
- ❖ Інформація в архіві надана у вигляді переліку опитувань, сортованих за датою опублікування. Найсвіжіші – зверху
- ❖ Питання
- ❖ Варіанти відповідей
- ❖ Проголосувати
- ❖ Результати опитування

➤ *Технологічний процес:*

- ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу) або з Інтернету у вигляді питання та варіантів відповідей.

Бази даних

Мета і завдання розділу

Головна мета розміщення, поповнення та редагування баз даних – як раз і полягає в створенні загальнодоступного інформаційного освітнього середовища для розвитку позашкільної освіти в межах окремого регіону, низки регіонів і загалом всієї країни. Бази необхідні для розвитку інтелектуального і творчого потенціалу молоді, підтримки талановитих молодих людей.

В даному посібнику пропонується додати на першому етапі розробки і проектування моделі навчально-виховної простору базу даних позашкільних навчальних закладів України, отриману Інститутом обдарованої дитини НАПН України за результатами обробки заявок на участь у щорічній Всеукраїнській виставці-фестивалі «Обдаровані діти України» (див. Додаток 2).

Серед завдань такої бази даних:

- розвиток контактів з товариствами молоді і педагогів інших регіонів, а можливо й інших країн, академічних організацій, науково-дослідних установ України і зарубіжжя;
- узагальнення інформації про перспективних молодих людей і забезпечення їх участь в різних заходах регіонального, всеукраїнського та міжнародного рівня;
- надання допомоги (в першу чергу інформаційної) молоді в здобутті грантів на творчі, наукові і спортивні дослідження, поїздки і проведення заходів;
- організація спільних ініціативних міждисциплінарних творчих і дослідницьких проектів, публікація матеріалів таких заходів;
- організація і проведення молодіжних творчих, наукових, спортивних заходів: семінарів, конференцій, форумів;

- організація необхідних виїзних відряджень педагогічного, наукового і організаційного характеру;

- консультаційні послуги в області підготовки і реалізації потенційних творчих, наукових, дослідницьких, спортивних проєктів тощо;

- здійснення інших дій, спрямованих на підвищення престижності позашкільної освіти серед молоді і підвищення маркетингової цінності творчих, дослідницьких, технічних, наукових розробок молоді України;

➤ *Зміст:*

❖ База даних позашкільних навчальних закладів України структурована за регіонами і містить повні назви та адреси ПНЗ України

➤ *Вигляд:*

❖ Див. Додаток «Позашкільні навчальні заклади України»

➤ *Технологічний процес:*

❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу) у вигляді масиву даних, доповнює або видаляє дані у разі потреби.

Корисні посилання

Мета і завдання розділу

Головна мета розміщення, поповнення та редагування такої бази даних – створення бази даних Інтернет-ресурсів для розвитку інтелектуального, творчого, спортивного потенціалу молоді, підтримки талановитих молодих людей.

Освоєння вчителем або батьками нових інформаційних комп'ютерних технологій і застосування їх при навчанні або розвитку дитини створює у дітей позитивну мотивацію до навчання та саморозвитку.

Дорослий навчається у дитини користуватися комп'ютером та Інтернетом, а дитина навчається у дорослих знаходити й аналізувати потрібну інформацію. Виникає новий вид взаємовідносин між дітьми та дорослими – рівноправне партнерство та співробітництво у навчанні та розвитку.

Переваги використання Інтернет-технологій можна звести до двох груп – *технічних* і *дидактичних*.

Технічними перевагами є швидкість, маневреність, оперативність, можливість перегляду та прослуховування фрагментів, а також інші мультимедійні функції.

Дидактичні переваги інтерактивних ресурсів – створення ефекту присутності. У дітей з'являється відчуття справжності, реальності подій, інтерес, бажання дізнатися та побачити більше: людина за своєю природою більше довіряє очам і понад 80 % інформації сприймає та запам'ятовує через зоровий аналізатор.

Перевагою також є використання дитячої зацікавленості в сучасних технологіях, що теж сприяє мотивації навчальної діяльності.

У свою чергу дидактичні властивості Інтернет-ресурсів можна поділити на *пряме* і *непряме* їх використання.

При прямому використанні дитина самостійно шукає та використовує для саморозвитку ті чи інші ресурси. Участь дорослих тут повинна зводитись лише до забезпечення безпеки дитини в Інтернеті.

Непряме використання відбувається за участі дорослих, тобто педагоги, вихователі чи батьки аналізують і опрацьовують потрібні та корисні для них Інтернет-ресурси, а потім використовують цю інформацію для розвитку дитини.

Найпростішим прикладом застосування таких властивостей мережі при позашкільному навчанні і вихованні дитини можуть служити ресурси, які містять різнобічний якісний контент за тематичними напрямками.

Для педагогів і вихователів це передусім застосування нетрадиційних форм уроків і занять з використанням ІТ-технологій, що є потужним стимулом у навчанні. За допомогою таких уроків активізуються психічні процеси учнів: сприйняття, увага, пам'ять, мислення; набагато активніше та швидше відбувається збудження пізнавального інтересу.

Вчителі та вихователі, використовуючи захоплюючі для молодого покоління ІТ-технології, можуть забезпечувати ефективність розвитку у вихованців креативності, тобто:

- розширювати види навчальної діяльності учнів (пошук та обробка інформації з певного предмету у Мережі);
- відкривати нові творчі можливості з підбору та використання дидактичного матеріалу;
- використовувати на заняттях сучасні технічні засоби, захоплюючі для учнів (програми, ігри, тести та квести по темі) [3].

➤ *Зміст:*

- ❖ База даних Інтернет-ресурсів, які містять якісний та корисний контент, структурована за певними видами і напрямками позашкільної освіти.

➤ *Вигляд:*

- ❖ Доцільно відображати таку базу даних у табличному вигляді, де в одну колонку вноситься адреса (URL) ресурсу, а в іншу – короткий опис ресурсу.

➤ *Технологічний процес:*

- ❖ Контент-менеджер отримує інформацію від відповідальних співробітників підрозділу (закладу) у вигляді масиву даних, доповнює або видаляє дані у разі потреби.

4.7. Рекомендації по адмініструванню типового Інтернет-середовища портального типу освітнього призначення

Типове Інтернет-середовище портального типу ПНЗ складається з двох частин: адміністраторська частина, що дозволяє працювати зі змістом, і управляти їм і частина для відвідувачів, що відповідає за пошук і виведення даних.

Адміністративна частина середовища – це частина, призначена для налаштування роботи ресурсу, редагування текстової і графічної інформації (контенту).

Робота з інформацією у середовищі портального типу в режимі зміни даних реалізована через web-інтерфейс. Вся робота з ресурсом відбувається за допомогою роботи через браузер. Всі файли адміністраторської частини

розміщені в каталозі /ар/ ресурсу. Доступ до сторінки дозволений лише після авторизації заснованої на файловій системі Windows (логін/пароль).

Інтерфейс адміністративної частини нагадує інтерфейс користувацької частини і водночас має вигляд таблиці з трьома колонками.

У лівій частині сторінки знаходиться меню з рубриками, які відповідають пунктам головного (верхнього) і допоміжного (лівого і правого) меню на сайті. Вибір однієї з рубрик відкриває вікно в центральній частині сайту для роботи в цій рубриці.

Центральна частина ресурсу призначена для адміністрування розділів додавання новин, публікацій, статей, графічних і текстових документів здійснюється шляхом редагування полів відповідної форми веб-інтерфейсу системи адміністрування.

У правій частині знаходяться статистичні дані щодо кількості публікацій, файлів та документів в кожній рубриці.

Розділи відрізняються форматом виводу відвідувачеві, управлінням базою даних і виведенням інформації відвідувачеві через інтерфейс адміністрування. Зазвичай, ресурси, закріплені на cms, створюють динамічні сторінки, відмінні від статичних сторінок створених в html коді.

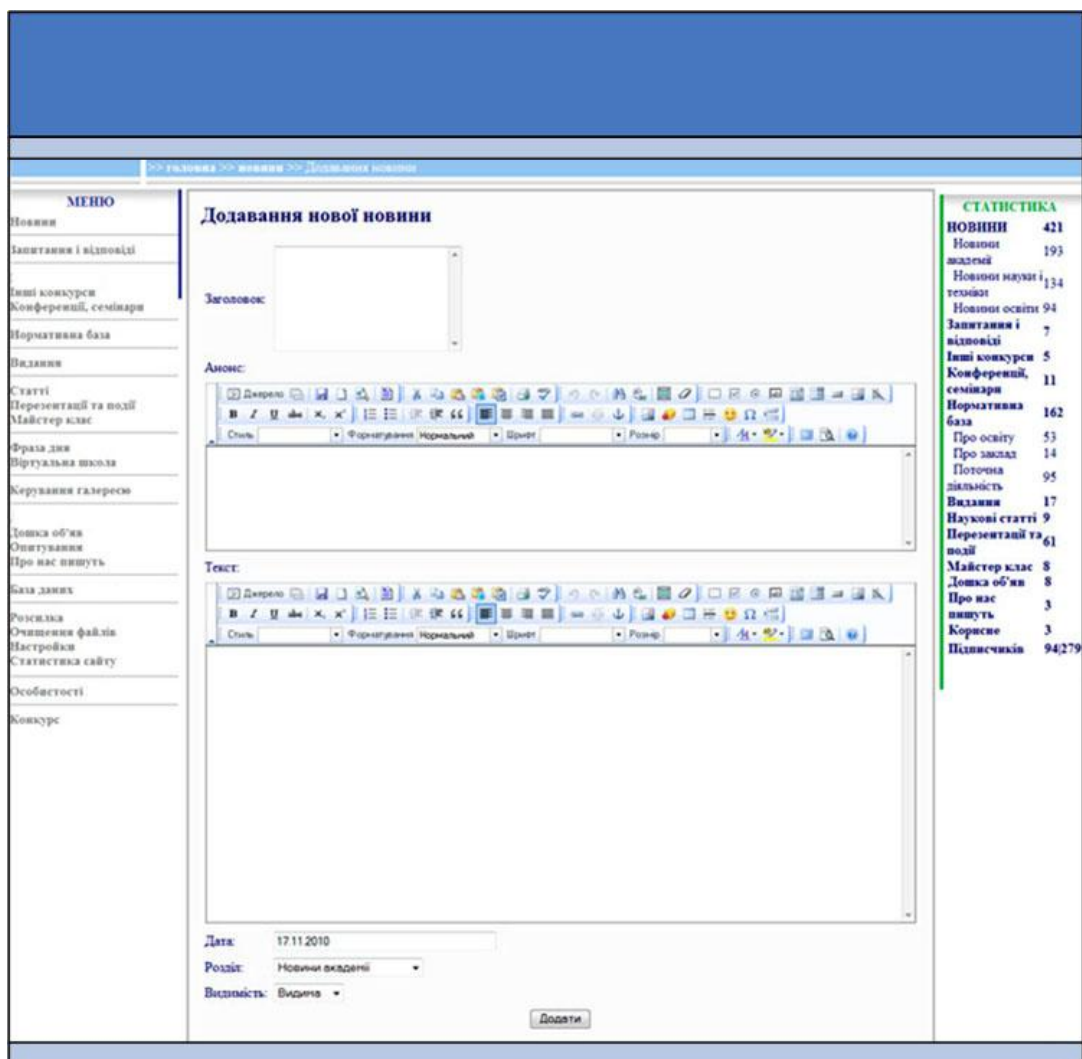


Рис.4.15. Інтерфейс адміністраторської частини

Функції адміністраторської частини

Адміністративний розділ

- панель управління в адміністративній частині дозволяє швидко перейти в будь-який розділ або підрозділ управління, змінити мову адміністративного інтерфейсу, перейти до налаштувань вибраного модуля;
- інтерфейс адміністративного розділу логічно розмежований на 4 області: контент, сервіси, аналітика і налаштування.

Політика безпеки

Політика безпеки – набір правил, що обмежують можливість авторизації користувачів в цілях забезпечення певного рівня безпеки порталу. Політика безпеки настроюється для групи користувачів. Правила налаштування безпеки :

- прив'язка сесії до IP-адреси або до мережі по масці – включення цього захисту робить даремним перехоплення ідентифікатора сесії. Цей тип захисту є найважливішим для захисту від XSS/CSS;
- налаштування терміну активності сесії, щоб скорегувати налаштування PHP на хостінгу;
- налаштування терміну активності авторизації, що зберігається на комп'ютерах відвідувачів («запам'ятати себе»), а також прив'язка її до IP-адреси або до мережі по масці. Використання цього захисту робить неефективним будь-які XSS/CSS атаки на комп'ютер користувача, а так само даремним викрадення даних, які запам'ятовуються, для авторизації з комп'ютера. Дані генеруються випадково, не містять криптографічної інформації для аналізу і не містять IP-адреси цього комп'ютера.
- встановлення максимальної кількості авторизацій, що одночасно запам'ятовується для одного користувача – якщо стоїть обмеження 10, ви зможете запам'ятати себе тільки на 10 комп'ютерах з різними IP-адресами. Після цього старі авторизації, що запам'ятовуються, витіснятимуться і віддалятимуться. Для адміністраторів це правило не встановлюється.
- встановлення терміну активності контрольного слова для відновлення пароля – це правило дозволяє мінімізувати ризики злому через механізм відновлення при перехопленні листів.
- для групи Адміністраторів встановлений підвищений рівень безпеки.
- для користувачів, які належать до декількох груп, діє найсуворіше правило безпеки по кожному з пунктів, тобто найстрогіша політика безпеки.

Авторизація

- зовнішня авторизація – можливість перевірки логіну і пароля користувача по своєму алгоритму або на віддаленому сервері;
- підтримка методу авторизації LiveID і OpenID;
- передача авторизації між доменами сайтів.

Налаштування сайту

- повна підтримка найпоширеніших кодувань сайту
- багатодоменність – необмежене число доменів будь-якого рівня для порталу;
- механізм тимчасового блокування доступу до публічної частини порталу;
- автоматична генерація карти сайту дозволяє:
 - підтримка постійної актуальності карти сайту;
 - відображення тільки тих розділів і файлів сайту, на які у користувача є право "читання".

Кеширування

- технологія кеширування динамічної інформації;
- кероване HTML кеширування даних головного модуля;
- можливість очищення кеша сторінки у будь-який момент з головної панелі управління сайтом.

4.8. Детальний опис роботи в адміністраторській частині типового Інтернет-середовища портального типу з тематичним розподілом

Робота в адміністраторській частині сайту реалізована за описаною нижче схемою:

- ***Новини***

Сторінка призначена для внесення та редагування новин.

Фізично сторінка представлена файлом <http://.../ap/news.php#>

- *Атрибути:*

- ❖ Опція «Розіслати підписчикам»

- Відправити новини всім підписчикам
 - Ок
 - Скасувати

- ❖ Заголовок
 - ❖ Маленьке зображення
 - ❖ Анонс
 - ❖ Розділ, до якого належить новина
 - ❖ Дата опублікування
 - ❖ Редагувати
 - ❖ Видалити
- *Технологічний процес:*
- ❖ Новина додається контент-менеджером в режимі «Додати новину» в адміністраторській частині.

В окремі вікна вносяться назва новини, її анонс, який відобразатиметься на головній сторінці, повний текст, автор (якщо є) та джерело надходження із гіперпосиланням, а також дата опублікування новини.

Засобами форматування виділяються будь-які фрагменти тексту, які на які необхідно звернути увагу відвідувача.

Зображення завантажуються в режимах доступу до бібліотеки зображень на комп'ютері контент-менеджера або безпосередньо з Інтернету.

В залежності від змісту новини, контент-менеджер обирає розділ, в якому з'явиться новина: «новини підрозділу (закладу)», «новини культури», «новини науки і техніки», «новини освіти» тощо.

Новина з'являється в рубриці після відмічання відповідної позначки «Видима».

Редагування новин відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Редагувати».

Видалення новин відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Видалити».

Найсвіжіша новина за умовчанням стає найвищою в стрічці новин.

На головну сторінку новини виводяться по мірі їх додавання незалежно від рубрики, в яку вони були внесені.

● *Запитання і відповіді*

Сторінка призначена для внесення та редагування запитань та відповідей.

Фізично сторінка представлена файлом <http://.../ap/faq.php>

- *Атрибути:*
- ❖ Питання
 - ❖ Відповідь
 - ❖ Редагувати

- ❖ Видалити
- *Технологічний процес:*
 - ❖ Запитання-відповіді публікуються в режимі «Запитання і відповіді – додати запис» в адміністраторській частині.
В окремі вікна вносяться питання та відповіді на них.
Відповідь з'являється в рубриці після відмічання відповідної позначки «Додати».
Редагування питань-відповідей відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Редагувати».
 - Видалення питань-відповідей відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Видалити».
 - Найсвіжіше питання-відповідь за умовчанням стає найвищим в стрічці публікацій.

- **Нормативна база**

Сторінка призначена для внесення та редагування документів чинного законодавства, які регламентують діяльність МАН, зокрема, і освіти та виховання в Україні в цілому.

Фізично сторінка представлена файлом <http://.../ap/documents.php>

- *Атрибути:*
 - ❖ Назва документу
 - ❖ Документ в форматі .doc
 - ❖ Номер документу
 - ❖ Розділ, до якого внесено документ
 - ❖ Дата прийняття документу
 - ❖ Редагувати
 - ❖ Видалити
- *Технологічний процес:*
 - ❖ Публікації додаються контент-менеджером в режимі «Нормативна база – Додати документ» в адміністраторській частині.
В окремі вікна вноситься номер документу, дата його прийняття та назва.
В залежності від змісту нормативного акту, контент-менеджер обирає розділ, в якому з'явиться документ: «про освіту», «про заклад», «поточна діяльність».
 - Текстові документи завантажуються в режимах доступу до бібліотеки нормативних документів на комп'ютері контент-менеджера.
 - Інформація з'являється в рубриці після відмічання відповідної позначки «Додати».
 - Редагування інформації відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Редагувати».

Видалення інформації відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Видалити».

- **Статті**

Сторінка призначена для внесення та редагування статей, які надаються авторами для розміщення на сайті

Фізично сторінка представлена файлом <http://.../ap/statti.php>

- *Атрибути:*

- ❖ Превью статті
- ❖ Заголовок статті
- ❖ Анонс
- ❖ Дата опублікування
- ❖ Редагувати
- ❖ Видалити

- *Технологічний процес:*

- ❖ Публікації додаються контент-менеджером в режимі «Статті – Додати запис» в адміністраторській частині.

В окремі вікна вносяться превью статті, заголовок статті, її анонс, який відобразатиметься на головній сторінці (для останньої статті) або в переліку статей, повний текст та дату опублікування на сайті.

Засобами форматування виділяються будь-які ПБ, звернення до читачів або місця, які автор статті вважає за необхідне підкреслити та джерело надходження із гіперпосиланням.

Зображення завантажуються в режимах доступу до бібліотеки зображень на комп'ютері контент-менеджера або безпосередньо з Інтернету.

Стаття з'являється в рубриці після відмічання відповідної позначки «Видима».

Редагування статей відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Редагувати».

Видалення статей відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Видалити».

Найсвіжіша стаття за умовчанням стає найвищою в переліку статей.

- **Заходи**

Сторінка призначена для внесення та редагування інформації щодо проведення різноманітних заходів як у самому підрозділі (закладі), так і на інших рівнях, в т.ч. всеукраїнському і міжнародному.

Фізично сторінка представлена файлом <http://.../ap/events.php>

- *Атрибути:*

- ❖ Превью заходу або події
- ❖ Назва заходу або події

- ❖ Анонс
 - ❖ Дата опублікування
 - ❖ Редагувати
 - ❖ Видалити
- *Технологічний процес:*
- ❖ Заходи та події додаються контент-менеджером в режимі «Заходи – Додати запис» в адміністраторській частині.

В окремі вікна вносяться превью заходу та події, заголовок заходу та події, їх анонс, який відобразатиметься на головній сторінці (для останнього заходу) або в переліку заходів, повний текст та дату опублікування на сторінці.

Засобами форматування виділяються будь-які ПБ, звернення до читачів, дати або місця, які необхідно підкреслити та джерело надходження із гіперпосиланням.

Зображення завантажуються в режимах доступу до бібліотеки зображень на комп'ютері контент-менеджера або безпосередньо з Інтернету.

Інформація з'являється в рубриці після відмічання відповідної позначки «Видима».

Редагування інформації відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Редагувати».

Видалення інформації відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Видалити».

Найсвіжіша презентація або подія за умовчанням стає найвищою в переліку презентацій і подій.

- **Майстер-клас**

Сторінка призначена для внесення та редагування розробок, статей або документів, які містять методичний характер.

Фізично сторінка представлена файлом <http://.../ap/mklas.php>

- *Атрибути:*
- ❖ Превью статті
 - ❖ Назва статті
 - ❖ Анонс
 - ❖ Автор
 - ❖ Дата опублікування
 - ❖ Редагувати
 - ❖ Видалити
- *Технологічний процес:*
- ❖ Документи майстер-класу додаються контент-менеджером в режимі «Майстер-клас – Додати запис» в адміністраторській частині.

В окремі вікна вносяться превью статті, заголовок статті, їх анонс, який відобразатиметься на головній сторінці (для останньої події) або в переліку презентацій та подій, повний текст та дату опублікування на сайті.

Засобами форматування виділяються ПІБ авторів статті та будь-які ПІБ, звернення до читачів або місця, які необхідно підкреслити, джерело надходження із гіперпосиланням.

Зображення завантажуються в режимах доступу до бібліотеки зображень на комп'ютері контент-менеджера або безпосередньо з Інтернету.

Інформація з'являється в рубриці після відмічання відповідної позначки «Видима».

Редагування інформації відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Редагувати».

Видалення інформації відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Видалити».

Найсвіжіша презентація або подія за умовчанням стає найвищою в переліку презентацій і подій.

- ***Керування портфоліо***

Сторінка призначена для внесення та редагування робіт та презентації творчості учасників освітньо-виховного процесу даного підрозділу (закладу).

Фізично сторінка представлена файлом [http://.../ ap/portfolio.php](http://.../ap/portfolio.php)

- *Атрибути:*

- ❖ Превью роботи
- ❖ Назва роботи
- ❖ Жанр
- ❖ Автор
- ❖ Рубрика
- ❖ Робота в повний розмір
- ❖ Підпис роботи
- ❖ Дата опублікування
- ❖ Редагувати
- ❖ Видалити

- *Технологічний процес:*

- ❖ Роботи додаються контент-менеджером в режимі «Керування портфоліо» в адміністраторській частині.

Для сортування робіт по категоріях, контент-менеджер при завантаженні кожної роботи обирає з випадуючого переліку потрібну категорію.

Нові жанри додаються при обранні функції «Додати жанр». Вноситься та зберігається назва жанру. Також активні режими редагування або видалення жанрів.

В окремі вікна вноситься ПІБ автора роботи та ключові слова для покращення функції пошуку.

Дозволяється завантаження робіт у форматах jpg, gif, png, doc, pdf, mp3, mpeg, mp4, avi, flv тощо.

Завантажуються роботи в режимах доступу до масиву робіт на комп'ютері контент-менеджера.

Робота з'являється в рубриці після відмічання відповідної позначки «Видима».

Редагування роботи відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Редагувати».

Видалення роботи відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Видалити».

- **Дошка об'яв**

Сторінка призначена для внесення та редагування інформації про будь-які заходи в системі позашкільної освіти взагалі і даного підрозділу (закладу) зокрема з метою налагодження контактів із потенційними партнерами.

Фізично сторінка представлена файлом <http://.../ap/doshka.php>

- *Атрибути:*

- ❖ Заголовок
- ❖ Редагувати
- ❖ Видалити

- *Технологічний процес:*

- ❖ Об'ява додається контент-менеджером сайту в режимі «Дошка об'яв – Додати запис» в адміністраторській частині.

В окремі вікна вносяться анонс новини, який відобразатиметься на головній сторінці, повний текст, автор (якщо є) та джерело надходження із гіперпосиланням.

Засобами форматування виділяються будь-які місця, на які потрібно звернути увагу відвідувача.

Зображення завантажуються в режимах доступу до бібліотеки зображень на комп'ютері контент-менеджера або безпосередньо з Інтернету.

В окремому вікні вноситься підпис зображення (малюнка), який можна редагувати або видалити при потребі.

Подія з'являється в рубриці після відмічання відповідної позначки «Видима».

Редагування подій відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Редагувати».

Видалення подій відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Видалити».

Найсвіжіша подія за умовчанням стає найвищою в стрічці новин.

На головну сторінку новини виводяться по мірі їх додавання незалежно від рубрики, в яку вони були внесені.

- **Опитування**

Сторінка призначена для внесення, редагування та виведення статистичних даних про опитування.

Фізично сторінка представлена файлом <http://.../ap/vote.php>

- *Атрибути:*

- ❖ Додати опитування
- ❖ Вимкнути опитування
- ❖ Назва опитування
- ❖ Питання з кількістю відповідей у відсотках
- ❖ Варіанти власних відповідей
- ❖ Всього голосів
- ❖ Редагувати
- ❖ Видалити
- ❖ Очистити результати
- ❖ Активувати

- *Технологічний процес:*

- ❖ Опитування додається контент-менеджером сайту в режимі «Опитування – Додати опитування» в адміністраторській частині.

В окремі вікна вносяться питання, та варіанти відповідей.

Найсвіжіше опитування за умовчанням з'являється на головній сторінці. При потребі можна будь-яке опитування винести на головну сторінку, відмітивши позначку «На головну сторінку»

Опитування з'являється в рубриці після відмічання відповідної позначки «Активувати».

Редагування опитувань відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Зберегти зміни».

Видалення опитувань відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Видалити».

- **Про нас пишуть**

Сторінка призначена для внесення та редагування публікацій, інтерв'ю, та статей сторонніх ЗМІ про діяльність підрозділу (закладу).

Фізично сторінка представлена файлом <http://.../ap/pronas.php>

➤ *Атрибути:*

- ❖ Превью статті
- ❖ Заголовок статті
- ❖ Анонс
- ❖ Дата опублікування
- ❖ Редагувати
- ❖ Видалити

➤ *Технологічний процес:*

- ❖ Публікації додаються контент-менеджером сайту в режимі «Про нас пишуть – Додати запис» в адміністраторській частині.

В окремі вікна вносяться превью статті, заголовок статті, її анонс, який відобразатиметься на головній сторінці (для останньої статті) або в переліку статей, повний текст та дату опублікування на сайті.

Засобами форматування виділяються будь-які ПБ, звернення до читачів або місця, які автор статті вважає за необхідне підкреслити та джерело надходження із гіперпосиланням.

Зображення завантажуються в режимах доступу до бібліотеки зображень на комп'ютері контент-менеджера або безпосередньо з Інтернету.

Стаття з'являється в рубриці після відмічання відповідної позначки «Видима».

Редагування статей відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Редагувати».

Видалення статей відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Видалити».

Найсвіжіша стаття за умовчанням стає найвищою в переліку статей.

● ***Розсилка***

Сервіс «Розсилка» призначений для відправлення інформації, на яку підписуються відвідувачі.

Фізично сервіс представлений файлом <http://.../ap/subscribe.php>

➤ *Технологічний процес:*

- ❖ Контент-менеджер в окремі вікна вносить тему та текст листа.

Засобами форматування виділяються, місця, які автор публікації вважає за необхідне підкреслити.

Інформація надходить підписчикам після відмічання відповідної позначки «Відправити».

- ***Очищення файлів***

Сервіс «Очищення файлів» призначений виключно для роботи адміністраторів сайту. Це перелік бібліотек, папок та файлів, що містять текстові документи, медіа, графіку тощо. Біля кожної папки вказується кількість файлів в ній та їх розмір. Адміністратор сайту має права на видалення як окремих документів, так і цілих папок.

Фізично сервіс представлений файлом <http://.../ap/fm.php>

- ***Настройки***

Сервіс «Настройки» регламентує кількість показаних новин на головній сторінці. Контент-менеджер має можливість в ручному режимі змінити кількість новин на головній сторінці.

- ***Статистика***

Сервіс «Статистика» відображає кількість документів у кожній рубриці. Статистика надається по наступних рубриках:

- ❖ Новини
- ❖ Запитання і відповіді
- ❖ Нормативна база
- ❖ Про заклад
- ❖ Статті
- ❖ Заходи
- ❖ Майстер клас
- ❖ Дошка об'яв
- ❖ Про нас пишуть
- ❖ Підписчиків

- ***Особистості***

Сторінка призначена для внесення та редагування інформації про учасників освітньо-виховного процесу: учнів, педагогів, випускників.

Фізично сторінка представлена файлом <http://.../ap/persons.php>

- *Атрибути:*
 - ❖ Назва категорії:

- Учні
- Педагоги
- випускники
- ❖ Кількість записів в кожній категорії
- ❖ Змінити категорію
- ❖ Переглянути список особистостей
- ❖ Додати нову особистість
- *Технологічний процес:*
 - ❖ Контент-менеджер в режимі редагування може змінити опис кожного розділу, ввести нову теорію та її опис.
 - ❖ Публікації додаються контент-менеджером сайту в режимі «Додати нову особистість» в адміністраторській частині.
 - З випадуючого переліку обирається категорія.
 - В окремі вікна вносяться ПІБ учня.
 - При натисненні опції «Нове», ця позначка з'являється на сайті біля прізвища.
 - Засобами форматування виділяються, звернення до читачів або місця, які автор публікації вважає за необхідне підкреслити.
 - Фотографії і зображення завантажуються в режимах доступу до бібліотеки зображень на комп'ютері контент-менеджера або безпосередньо з Інтернету.
 - В окремому вікні вноситься при необхідності підпис до фотографії (зображення), який можна редагувати або видаляти при потребі.
 - Публікація з'являється в рубриці після відмічання відповідної позначки «Видима».
 - Редагування публікацій відбувається контент-менеджером в разі необхідності в режимі «Переглянути список особистостей». В цьому режимі можна змінити персональні дані особистості, видалити запис, або при потребі перемістити його вгору-вниз у переліку.

Висновки

Намагаючись створити сучасну соціально-інформаційну систему для розвитку обдарованої дитини з використанням ІКТ, в першу чергу необхідно

пам'ятати про дві найважливіші проблеми педагогіки – проблему вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду та проблему впровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику. Часткове вирішення цих найважливіших завдань може бути досягнуто за рахунок віртуального просторового суміщення місця професійної діяльності (або навчання) та місця проживання суб'єкта інформаційного простору.

Звичайно ж, не варто випускати з уваги і принцип відповідності особистості і суспільства, при якому з розвитком суспільства повинна розвиватися і успішна особистість. Професійна діяльність педагога в інформаційному суспільстві як ніколи вимагає перенесення частини навчальної діяльності в Інтернет. І якщо раніше «всесвітню павутину» розглядали швидше як технічний засіб, своєрідний сучасний інструмент, то сьогодні в повний зріст постає завдання перетворення Інтернету в навчальну середу з великими потенційними можливостями.

Отже – при створенні соціально-інформаційної системи для розвитку обдарованої дитини системоутворюючими мають стати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) в тісній інтеграції з педагогічними.

Забезпечення такої інтеграції може і повинно відбутися за допомогою інформаційних систем і ресурсів, об'єднаних за допомогою єдиної системи, здатної створити освітнє інформаційно-соціальне середовище, яке може базуватися на високошвидкісних, якісних каналах зв'язку, що забезпечують безперервний, оперативний і достовірний обмін освітньою інформацією. У цьому випадку можна буде говорити про вдалу реалізацію головного завдання створення середовища – надання сучасних електронних освітніх ресурсів, інформаційних сервісів, інформаційних систем та технологій навчання і виховання, а також створення умов для оновлення форм, засобів, технологій і методів реалізації освітніх програм і послуг, викладання дисциплін і розповсюдження знань, розширення доступу до електронної освіти всіх рівнів з урахуванням можливості побудови сучасних механізмів навчання. Запропонована для створення модель соціально-інформаційної

системи дозволить істотно прискорити знайомство всіх учасників навчального процесу з новими технологіями, а також забезпечить доступність до найсучасніших програм навчання і дидактичних матеріалів, мультимедійних матеріалів, майстер -класів та кращих практик освіти для всіх тих, хто прагне отримувати якісну освіту відразу, незалежно від регіону, особливостей людини або матеріальних можливостей.

Література

1. Lévy P. Collective Intelligence: Mankind's Emerging World in Cyberspace/ Lévy P.–Perseus Books, 1999. –314 p.
2. Rheingold H. The virtual community: Homesteading on the Electronic Frontier / Rheingold H. –MA :Addison-Wesley Pub., 1993.–447 p.
3. T. J. Berners-Lee. Weaving the Web: Origins and Future of the World Wide Web» / Timothy John Berners-Lee. –Texere Publishing, 1999–288 p.
4. International Yearbook of Education And Instructional Technology, 1978/1979. –L. :N.Y., 1978. - P. 258.
5. Алексеева М. М.Взаимодействие субъектов образовательного процесса – основа социальной эффективности образования : учебно-методическое пособие/ Алексеева М. М., Антипова Т. Б., Васютенкова И. В. ;под общей ред. Васютенковой И.В. – СПб.: ЛОИРО, 2011. – 130 с.
6. Анатольев А. Г. Проектирование структуры веб-сайта.[Электронный ресурс]/ Анатольев А. Г. // Режим доступа: <http://www.4stud.info/web-programming/designing-the-site-structure.html>
7. Апатова Н. В. Информационные технологии в школьном образовании / Апатова Н. В. – М. : Школа-Пресс, 2002.– 120 с.
8. Апатова Н. В. Информационные технологии в школьном образовании/ Апатова Н. В. – М.: Российская академия образования, 1994.– 224 с.
9. Ардеев А. Х. Концепция информационно-образовательной среды в процессе информатизации системы высшего профессионального

образования[Электронный ресурс]/ Ардеев А.Х. // Режим доступа: http://www.superinf.ru/view_helpstud.php?id=1501

10. Башмаков А. И. Систематизация информационных ресурсов для сферы образования: Классификация и метаданные / А. И. Башмаков, В. А. Старых – М.: Европейский центр по качеству, 2003. – 384 с.

11. Башмаков А.И. Модели, методы и средства создания национальной инфраструктуры систематизации и управления информационными ресурсами сферы образования / А. И. Башмаков, В. А. Старых // Качество. Инновации. Образование. – 2010. – № 3(58). – С.33–38.

12. Бех І. Д. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – 280 с.– (Серія «Виховання особистості» : у 3 кн., кн. 1).

13. Бойко Ю. Н. Использование информационно-образовательной среды как механизма для повышения качества образования в вузах / Бойко Ю. Н. – М: МПГУ, 2010. – 120 с.

14. Бондырева С. К. Психолого-педагогические проблемы интегрирования образовательного пространства : Избр.тр. / Бондырева С. К. – М.: Изд-во Моск. Психол.-пед.ин-та, 2003. – 352 с.

15. Веряев А. А. От образовательных сред к образовательному пространству: культурологический подход к проблеме. [Электронный ресурс] / А. А. Веряев, И. К.Шалаев //Режим доступа: http://www.unialtai.ru/Journal/pedagog/pedagog_5/index.html

16. Гнеденко В. В. Использование технологий WEB 2.0 в образовании / В.В. Гнеденко, А. В. Тютяев //Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований – 2009. – №3 –С. 82–84

17. Горошко Е. И. Образование 2.0 – это будущее отечественного образования? [Электронный ресурс] / Горошко Е. И. // Режим доступа: http://ifets.ieee.org/russian/depository/v12_i2/pdf/12.pdf

18. Григорьев С. Г. Информатизация образования. Фундаментальные основы / С.Г.Григорьев , В. В. Гриншкун– Томск: ТМЛ– Пресс , 2008. – 286 с.
19. Григорьев С. Г. Информатизация образования как направление подготовки специалистов в ВУЗе : материалы XIII Международной конференции «Применение новых технологий в образовании» /С. Г. Григорьев , В. В. Гриншкун– Троицк: ФНТО «Байтик», 2002. – 2 с.
20. Гриневич Л. А. Модернизация образовательного контента с внедрением технологий WEB 2.0 в учебный процесс / Гриневич Л. А. // Журнал «Мир науки, культуры, образования» – 2014. – № 2 (45).– С.194–196.
21. Гуцол А. Нормативно-правове забезпечення позашкільної освіти у 1946-1979 рр. / Гуцол А. // Історико-педагогічний альманах : збірка наукових праць – Умань, 2008.– 200 с.
22. Захарова И. Г. Информационные технологии в образовании: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. / Захарова И. Г. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 192 с.
23. Захарова И. Г. Информационные технологии обучения и развитие учебных навыков / Захарова И. Г. // Открытое образование. – 2002. – № 1. – С.24-30.
24. Ивановский В. Социальные сети в Интернете: эволюция [Электронный ресурс] / Виктор Ивановский // Режим доступа: <http://hostinfo.ru/articles/internet/services/1300>
25. Касторнова В. А. Образовательные порталы как элемент реализации электронного образования / Касторнова В. А. //Надежность и качество – Пенза: Изд-во ПГУ, 2013. – 1 т. – С. 280-282.
26. Ковальская Е. П. Подкастинг как средство интерактивной коммуникации в обучении иностранному языку [Электронный ресурс] / Ковальская Е. П. // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов – 2012. – № 9. – Режим доступа: <http://www.jurnal.org/articles/2012/ped33.html>

27. Король А. Д. Влияние телекоммуникаций на смыслы и цели образования/Король А. Д. //Школьные технологии.–2011.–№ 4. – С. 94–100.
28. Коротенков Ю. Г. Информационная образовательная среда основной школы / Коротенков Ю. Г. –М.:Академия АйТи, 2011. – 152 с.
29. Ксензова Г. Ю. Перспективные школьные технологии : учеб.-метод. пособие. / Ксензова Г. Ю. –М. : Педагогическое общество России, 2000. – 224 с.
30. Лихачов Б. Т. Педагогика: курс лекцій / Лихачов Б. Т. –М. : Прометей, 2005. –589 с.
31. Логинова Т. Н. Информационные технологии в образовательном процессе : материалы всероссийской научно-практической конференции «Формирование информационной образовательной среды учреждений профессионального образования на основе электронных технологий» / Логинова Т. Н. – Омск, 2013. – С. 203–208.
32. Магомедова М. М. Использование сервиса WEB 2.0 в обучении письменной речи французского языка на начальном этапе : // материалы всероссийской научно-практической конференции «Языки народов мира и Российской Федерации» / Магомедова М. М. – Махачкала, 2013. – С. 135–138.
33. Міленін В. М. Інноваційна модель виховного простору сучасного позашкільного навчального закладу : методичні рекомендації / Міленін В. М. – К. : Ін-т обдарованої дитини, 2015. – 160 с.
34. Міленін В. М. «Острів знань» – як соціально-освітній простір для учнів, педагогів та батьків : матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Здоров'язберезувальні технології проектування розвитку обдарованості в контексті інтеграції України до європейського освітнього простору» / В. М. Міленін, О. Л. Сухий– К. : Ін-т обдарованої дитини, 2010. – С.199–206.

35. Новикова Л. И. «Воспитательное пространство» как открытая система / Л. И. Новикова, М. В. Соколовский // *Общественные науки и современность*. – 1998. – № 1. – С. 132–134.
36. Онопченко Г. В. Практичні аспекти створення інформаційно-соціальних середовищ : метод. рекомендації / Онопченко Г. В. – К.: Ін-т обдарованої дитини, 2014. – 44 с.
37. Патаракин Е. Д. Социальные взаимодействия и сетевое обучение 2.0 / Патаракин Е. Д. – М. : НП «Современные технологии в образовании и культуре», 2009. – 176 с.
38. Петров А. Е. Дистанционное обучение: каким ему быть? / Петров А. Е. // *Педагогика*. – 1999. – № 7.– с.29–34.
39. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Полат Е. С. – М. : Академия, 2008.– 272 с.
40. Понарина Н. Н. Глобализация высшего образования и проблемы интернационализации образовательных систем / Наталья Николаевна Понарина // *Общество: социология, психология, педагогика*– 2012. – № 1. – С. 42–46.
41. Попова И. В. Организация научно-исследовательской работы студентов с помощью виртуальных исследовательских лабораторий [Электронный ресурс] / Попова И. В. // Режим доступа : <http://lib.znate.ru/docs/index-56890.html?page=15>
42. Пронина О.Г. Использование технологии WEB 2.0 в обучении иностранному языку в ВУЗе / Пронина О.Г. // *Язык и культура* – 2010. – № 1(9) – С. 92–98.
43. Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: монографія / За ред. О.А.Дубасенюк – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 564 с.
44. Прохоров А. Социальные сети и Интернет [Электронный ресурс] / Александр Прохоров. // Режим доступа: <http://www.compress.ru/article.aspx?id=16723&iid=776>.

45. Прохоров А. Равнение на Web 2.0 [Электронный ресурс]/ Александр Прохоров. // Режим доступа: <http://compress.ru/Article.aspx?id=17259>

46. Русова С. Ф. Вибрані педагогічні твори/Русова С. Ф. ; Упорядник передмови О.В. Проскура. – К.: Освіта, 1996. – 303 с.

47. Слостенин В.А. Педагогика: учеб. пособие [для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Слостенин В. А., Исаев И. Ф., Шиянов Е. Н.; под ред. Слостенина В.А. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 576 с.

48. Стариченко Б. Е. Оптимизация школьного образовательного процесса средством информационных технологий : автореф. дис. на здобуття док. пед. наук : спец.13.00.01«Общая педагогика, история педагогики и образования» – Екатеринбург, 1999.– 364 с.

49. Стародубцев В. А. Создание персональной образовательной среды преподавателя вуза: учебное пособие / Стародубцев В. А. – Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2012. – 124 с.

50. Стародубцев В. А. Создание и применение электронного конспекта лекций: учебно-методическое пособие [Электронный ресурс]/ Стародубцев В. А. – Режим доступа: http://portal.tpu.ru:7777/SHARED/s/STARODUBTSEV_V_A/Tab4/SozdanieEKL.pdf

51. Сухий О.Л. Блоги як інструмент взаємодії вчителя та учнів : Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Обдаровані діти – інтелектуальний потенціал держави»(25–29 вересня 2012 р. смт. Гаспра, АР Крим) / Сухий О.Л., Міленін В. М., Суха З. Е. – К.: Ін-т обдарованої дитини, 2013. – 400 с.

52. Терещенко В. И. Информационно-насыщенная среда как условие развития образовательного учреждения и профессионального роста учителя[Электронный ресурс]/ Терещенко В. И.– Режим доступа: http://vio.uchim.info/Vio_95/cd_site/articles/art_2_4.htm

53. Толковый словарь терминов понятийного аппарата информатизации образования/ [составители И. В. Роберт, Т. А. Лавина]. – М.:БИНОМ. Лаборатория знаний, 2012. – 69 с.

54. Управление развитием школы / [под ред. Поташника М. М. и В. С. Лазарева]. – М., Управление школой: теоретические основы и методы, 1997.– 462 с.

55. Чванова М. С. Социально-педагогические предпосылки использования метода проектов при подготовке специалистов-информатиков / Чванова М. С., Лыскова В. Ю., Самохвалов А. В. // Вестник Тамбовского Университета. Сер.: Гуманитарные науки. Тамбов, 2008. – Вып. 1. – С. 16–23.

56. Чванова М.С. Разработка инновационной информационно-телекоммуникационной технологии дистанционного обучения для наукоемких специальностей / Чванова М. С., Передков В. М., Самохвалов А. В. // Гаудеамус. – Тамбов, 2010. – № 2(16).– С. 77-78.

57. Чванова М.С. Развитие средств решения профессионально-ориентированных задач в информационно-коммуникационной образовательной среде при подготовке специалистов наукоемких специальностей / Чванова М. С., Храмова М. В., Самохвалов А. В. // Гаудеамус. – Тамбов, 2011. – № 1(17). – С. 50-56.

58. Шестаков Н.А. Организация виртуальных групп для научно-исследовательской работы : тезисы докладов II Межрегиональной научно-практической конференции «Организация исследовательской деятельности детей и молодежи: проблемы, поиск, решения»(1–2 ноября 2010 г.),– Томск : Изд-во Томского политехнического университета. – 2010. – С.388.

59. Шрейдер Ю. А. Информационные процессы и информационная среда / Шрейдер Ю. А. // Научно-техническая информация. – 1976. – № 1.

60. Юрченко Т. Розвиток обдарованої дитини в умовах інформаційного суспільства. Методичні рекомендації. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2014. – 70 с.

61. Ясвин В.А. Образовательная среда. От моделирования к проектированию. 2-е изд.—М.: Смысл, 2001.—366 с.